Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Skytte, Knud.; af Knud Skytte [i.e. Jacob Nielsen].
Titel | Title:	Den onde Lensmand : Historisk Fortælling
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : N. C. Roms Forlagsforretning, 1884
Fysiske størrelse | Physical extent:	366 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

37.-268.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130024222420

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling

af

Knud Skytte.

Kjøbenhavn.
N. C. Roms Forlagsforretning.
Trykt hos J. H. Schultz.
1884.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

I.

I Domkirken.

Julemorgen i Aaret 1640 var smuk og stemningsfuld, som en Vintermorgen i Danmark kan være, naar Naturens omskiftelige barske Væsen en Gang imellem afløses af Stilhed og Klarhed. Maanens Lys var lige ved at overstraales af det frembrydende Dagskjær; en let Frost stivnede det tynde skinnende Snetæppe, som laa udbredt over Jorden. Det var, som om Dagens Højtidelighed gjennemtrængte selve Naturlivet.

Den store Kirkeklokke i Forening med tvende smaa Korklokker kaldte Menigheden til Fropræditen i Sancte Klemens Domkirke i Aarhus. Majestætisk ragede den med sit slanke Spir højt i Vejret og traadte skarpere frem i det blegnende Maanelys. Gjennem de rundbuede Vinduer sendte Kirken sit Lys ud paa Gaden og sine højtidelige Sange og Orgeltoner mod Himlen til Ære for Guds Søn, som for mange Aarhundreder siden lod sig føde i

Bethlehem for at sprede Lys og Fred blandt Menneskene.

Inde i Kirken herskede en Stemning, der stod i fuld Samklang med Tilværelsen udenfor. De mange Lys, som var anbragte i Lysekronerne og grupperede omkring paa Orgelet, Alteret og Pulpiturerne, de mægtige Piller, som bar Kirkens Hvælvinger, fra hvilke blinkende Stjærner tittede ned, den fyldige Kirkesang, de dybe, rene Orgeltoner, de mange knælende Mænd og Kvinder, som lovsyngende bad Gud om Fred og Naade: alt stemte til stille Andagt. Oppe i Koret stod Sognepræsten for Alteret, og i Kannikestolen sad Kannikerne, iførte Augustinernes Domherredragt og gyldne Korkaaber. Sangen nærmede sig sin Slutning, og da den var endt, forlod Præsten Koret under Orgelets sagte Mellemspil og gik, efterfulgt af samtlige Kanniker, ned imod den i Kirkens Midte anbragte Prædikestol, som han besteg, medens Følget sluttede en Halvkreds omkring den.

Orgelet tav. Med kraftige og hjærtelige Ord skildrede Præsten Guds Barmhjærtighed mod Menneskeslægten, som var bleven frelst ved Kristi Komme til Verden, og tolkede med Varme Glæden over, at den gamle Pagts Forjættelser var gaaet i Opfyldelse, saa at vi Mennesker ikke kommer til at staa uden Forbøn for Guds Trone.

Sognepræsten, den otte og tyveaarige Magister Kristen Nielsen Bonde, var en høj Mand med djærve Ansigtstræk og et alvorligt, men tillige mildt Blik, der vidnede om et velvilligt Sind og et frimodigt Hjærte. Hans høje Pande og skarpe Næse røbede Kløgt og Bestemthed og gav ham i For-

ening med det mørke Skjæg, der prydede hans Underansigt, et smukt og mandigt Udseende. Som han stod der paa Prædikestolen og med ildfuld Veltalenhed skildrede den store Kraft, som ligger i en trofast og inderlig Kjærlighed, strejfede hans Blik ofte en ung Kvinde, som sad nede i en af Kirkestolene. Det var en fager Ungmø, hvis drømmende Blik, som hun med tillidsfuld Inderlighed fæstede paa Præsten, vidnede om en dyb Sjæl og om, at hun nærede mere hengivne Følelser for ham end for nogen anden Mand. Pigens slanke Skikkelse, fint formede Ansigt og smaa runde, bløde Hænder, der uvilkaarlig foldede sig om Salmebogen, gav til Kjende, at hun var af ædel Byrd. Da Magister Bonde sluttede sin Prædiken med en inderlig Bøn om, at Kjærligheden, „den rene, trofaste, opofrende Kjærlighed", mere og mere maatte komme til at raade, „som i Himlen saa og paa Jorden", perlede en Taare i hendes smukke Øjne, og hun bøjede Hovedet, som om hun i Tavshed sagde Ja og Amen til hans Ord.

Den unge Pige hed Eline Mortensdatter og var Datter af Biskop Morten Madsen i Aarhus.

Under Slutningen af Prædikenen var en prægtig klædt Riddersmand traadt ind i Kirken; han tog ikke Plads i nogen af Kirkestolene, men gav sig til at gaa frem og tilbage i Kirkens søndre Gang, hvorfra han stjaalent holdt Øje med Eline Mortensdatter. Det var af hele hans Adfærd klart, at han var kommen i Guds Hus for hendes Skyld og ikke for at opbygges.

Ridderen var Hr. Erik Grubbe til Havre-

ballegaard, en høj, statelig Skikkelse, men hvis stærkt markerede Ansigtstræk bar altfor tydelige Spor af onde Lidenskaber og et vildt, tøjlesløst Levned. Han havde en Fløjels Baret paa Hovedet og om Halsen en hvid Pibekrave, fra hvilken en gylden Ordenskjæde snoede sig ned over Brystet. Prædikenen, hvoraf han næppe hørte et Ord, varede ham for længe, og medens han ufravendt lod sit ublu Blik hvile paa den skjønne Pige, pressede han af og til Haanden mod Brystet og gav sin Utaalmodighed Luft ved at slaa sine besporede Hæle mod hinanden. Først da Prædikenen var endt, blottede han Hovedet og stillede sig op ad Kirkevæggen, i det Præsten, hvem han hilsede med et overlegent, ligegyldigt Blik, steg ned fra Prædikestolen og, ledsaget af de omtalte gejstlige, atter gik op i Koret. Den sidste i Følget var Kirkens Klokker Hans Skaaning, en lille vims Mand med et uroligt lurende Blik og et snigende, katteagtigt Udtryk baade i Aasyn og Bevægelser. Han var iført en Slags Talar, der naaede helt ned til hans med Sølvspænder prydede Sko; paa Hovedet bar han en Kalot, under hvilken graa Haartjavser strittede frem.

Hans Skaaning var en ilde anset, men klogtig Mand og en snu Menneskekjender. Han havde ufravendt iagttaget Erik Grubbe, fra det Øjeblik, da denne traadte ind i Kirken.

I det han nu gik forbi Ridderen, søgte han at henlede dennes Opmærksomhed paa sig; men Erik Grubbe var altfor optagen af sine egne Tanker og Jagttagelser, til at give Agt paa en saa ubetydelig Persons hemmelige Vink.

Slutningssalmen istemtes, og da den var endt,

stod Kirkegængerne op og forlod Kirken under Orgelets Efterspil.

Ridderen ilede ned ad Gangen for at tilbyde Jomfru Eline sin Ledsagelse til Bispegaarden; men da han naaede den lukkede Stol, i hvilken hun havde haft Plads, var den tom og den smukke Bispedatter borte. Forbitret kvalte han en Ed mellem Tænderne og løftede Hovedet for at faa Øje paa hende blandt Vrimlen. I det samme fornam han et sagte Tryk paa sin Arm, og da han vendte sig om, stod Hans Skaanings krybende Skikkelse for ham.

„Højgunstige Herre!" begyndte Klokkeren, „vredes ej over, at en ringe Kirkens Tjenere vover at tiltale eder paa dette hellige Sted . . ."

„Hvad vil I mig?" afbrød Ridderen ham barsk.

„I Fald eders Naade tillader, vilde jeg blot ydmygeligst gjøre eders Naade opmærksom paa, at den, I søgte, smuttede bort og forstak sig blandt Mængden, lige som eders Naade gik forbi Opgangen til Prædikestolen og Pillen der — se! der gaar hun . . . hen imod den søndre Udgang . . .!"

Erik Grubbe kastede hurtig Blikket i den betegnede Retning og saa' just et Glimt af Eline, lige som hun nærmede sig Døren, gjennem hvilken hun forsvandt. At ile efter hende vilde være forgjæves, eftersom hendes Hjem laa lige over for Kirken paa den modsatte Side af Gaden. Han stampede forbitret i Gulvet og vendte sig atter til Klokkeren.

„Fordømte Klerk!" raabte han og rynkede Panden — „hvor tør I vove at udspejde min Færd?"

„Ak, højgunstige Herre!" svarede Kanniken med krybende Underdanighed og bukkede dybt; „det er

visselig meget formasteligt af en saa ringe Orm som mig at gjætte eders Naades Ønsker; men det skete alene for muligens at være eder til Nytte," tilføjede han dristigere og saa' Ridderen op i Ansigtet med sine urolige, stikkende Øjne.

„Og hvorfor vil I være det, Hans Skaaning?" spurgte Erik Grubbe i en mistænksom Tone og sendte ham et gjennemborende Blik.

„Fordi jeg hader Bispen og hele hans Slæng!" hviskede Klokkeren ivrig og saa' sig forsigtig omkring.

„Ah, jeg gjætter Aarsagen!" udbrød Ridderen og nikkede, „og det bæres mig for, at jeg kan stole paa jer. I hader, og jeg elsker — ha! vi bør slaa Følge med hinanden! Hvad har I ellers at sige mig?" vedblev han og lod en vægtig Mønt glide ned i Klokkerens Haand.

„Hvis I saa tillader, højgunstige Herre, skilles vi for denne Sinde — Brødrene giver Agt paa os!" svarede Klokkeren med et sky Blik i Retning af Koret, hvor nogle af de gejstlige Herrer endnu tøvede; „men eders Naade skal til enhver Tid finde mig rede i min ringe Bolig. Maaske kunde den uselige Mus tjene den ædle Løve."

„Vi tales nærmere ved siden; men ve eder, om I farer med Tant og umager mig uden Aarsag!" sagde Ridderen koldt og i en truende Tone, i det han vendte sig fra ham og gik bort.

„Har ingen Nød, højbaarne Skabhals!" mumlede Klokkeren mellem Tænderne og sendte ham et listigt Blik. „Han skal faa mere at vide, end han skjøtter om, og jeg skal gjøre ham saa ildvorn som et ondt Aar! Eja, det bliver evige Løjer, naar Højvelbaarenheden og Højærværdigheden kommer i

Haarene paa hinanden om et lidet Lam! Nemt at gjætte for Resten, hvem der gaar af med Sejren. . . . Lensmanden er den stærkeste . . . og Hans Skaaning faar Hævn, Hævn, Hævn!"

Under denne opbyggelige Enetale havde Klokkeren forladt Kirken. Som en ond Aand sneg han sig langs Kirkemuren og hjem til sin ensomme Bolig.

II.

Den onde Lensmand.

Efter Reformationens Indførelse blev Aarhus Stift inddelt i 8 Amter, hvert med sin Lensmand, og et af disse var Havreballegaards Amt eller Len, som styredes af Hr. Erik Grubbe, med hvem vi i forrige Kapitel har gjort Bekjendtskab.

Ærkebiſperne og Biſperne havde tidligere udøvet den højeſte Myndighed i Stifterne; men efter Kirkeforbedringen gik den over til Superintendenterne for gejſtlige Sagers Vedkommende og til særlig ansatte Lens- eller Stiftsbefalingsmænd i verdslige Forhold. Dog havde Lensmanden i visse Henseender Myndighed over de gejſtlige i Lenet, ja endog over Superintendenten — eller, som han snart igjen kaldtes: Biſkoppen — der f. Ex. maatte hæve baade sin egen og sine undergivnes Lønning hos Lensmanden.

Lensmand Erik Grubbe boede paa „Kongens Gaard" eller, som den ogsaa kaldtes, „Aarhusgaard",

i Aarhus By, til hvilken der hørte en større Sædegaard, som under Navn af Havreballegaard laa og endnu ligger en Fjerdingvej syd for Aarhus. Aarhusgaard med tilhørende Havreballegaards Len havde før Reformationen været Bispe-Embedets største og ældste Gods med sit eget Birketing; men efter den store Kirkeforbedring gik Gaarden, paa hvilken de katholske Bisper tidligere havde boet, og Lenet over til Kongen, der fra 1536 til 1661 ved sin Lensmand hævede Indtægterne af disse Ejendomme. Da Enevælden var bleven indført her i Landet, solgte Kongen Havreballegaard til en Adelsmand, Gabriel Marselis, som deraf oprettede Baroniet Marselisborg, medens Lenet dog i mange Aar efter den Tid beholdt sit gamle Navn.

Ved nærværende Fortællings Begyndelse var Havreballegaard kun en Forpagtergaard, der af Lensmanden benyttedes som et Slags Lyststed og til Beboelse for hans Familie og øvrige Husstand. Den laa, som sagt, nær ved Aarhus og i en yndig Egn. Skove og frugtbare Marker strakte sig mod Nord omtrent lige ind til Aarhus By og mod Syd til Skumstrup, en liden Bondeby, hvis Hartkorn senere samledes under et til det oprindelige Grundlag, paa hvilket Baroniet Vilhelmsborg oprettedes. Øst for Havreballegaard gik den almindelige Landevej til Aarhus mellem den saakaldte Ladegaardsskov og Aarhusbugten, medens der lidt vestligere gik en mindre Vivej, som førte fra Havreballegaard til samme By.

Det smukke Vejr, som Julemorgen havde begunstiget Kirkegangen i Sancte Klemens Domkirke, var op paa Formiddagen blevet afløst af en bidende

Nordenvind, der fejede Sneen hen ad Landevejen og over de aabne Marker.

Lensmanden og hans Svend — Ridderen forrest og Svenden i behørig Afstand bag efter — kom ridende i skarpt Trav ud fra Aarhus By og slog ind paa den nys nævnte Vivej, som var den nærmeste til Havreballegaard.

De var ikke komne ret langt, førend de mødte en løjerlig udseende ældre Kvinde, hvem Lensmanden godt kjendte, og som almindelig gik under det sære Navn „Skipper Ingeborg". Hun havde en drabelig Vandringsstav i Haanden, en laadden Mandshue uden Skygge paa Hovedet og midt om Livet et bredt Bælte, hvori der stak en lang Kniv i en sort Læderskede; for øvrigt var hun klædt i en graa Vadmels Trøje med blanke Metalknapper og et kort Skjørt af samme Stof og Farve, havde Træskostøvler paa Benene og et stort uldent Tørklæde viklet om Halsen, saa at hun unægtelig mere lignede en Mand end en Kvinde.

Det var for øvrigt baade i Sind og Skind, at det mandfolkeagtige Væsen gjorde sig gjældende hos hende. Som ganske ung Pige havde hun iført sig Karleklæder og ladet sig forhyre som Sømand. Efter i en Del Aar at have faret til Søs og paa sine Rejser besøgt fremmede Lande og Verdensdele, blev hun hvervet af en Orlogsmand, kom i Krig og svang sig op til Baadsmand, men „opdagedes" omsider derved, at „Baadsmanden" blev „uskikket til Tjeneste", hvor efter hun hjemsendtes og fik Bopæl i en lille ensom Hytte, der laa nede ved Stranden, omtrent midtvejs mellem Aarhus og Havreballegaard. Her fik hun et Barn — en Pige, med

hvem vi senere skal stifte Bekjendtskab — og her havde hun nu boet i over tyve Aar. Søvæsenet havde hun helt slaaet sig fra, siden det gik hende saa uheldigt, hvorimod hun ernærede sig ved Skov- og Markarbejde — thi kvindelige Sysler i Hjemmet havde hun aldrig haft Gaver til — samt ved at „spaa", og den sidste Forretning var maaske hendes mest indbringende. Som „Hex" og Spaakvinde havde hun erhvervet sig stor Navnkundighed baade i By og paa Land. Hun ansaas almindelig for at være mere „god" end „ond", og Almuen troede om hende, at hun helst brugte sin „Videnskab" til at hjælpe sine Venner og hvem hun overhovedet kunde lide, men at hun ogsaa kunde bringe Fortræd og Ulykke over dem, der havde vakt hendes Vrede og kaldt „det onde" til Live i hende. Skipper Ingeborg havde ellers i mange Henseender sit Frisprog og kunde sige og foretage sig Ting, som enhver anden vilde komme galt fra. Øjenvidner forsikrede, at Lensmanden ikke saa sjælden mødte hende, naar hun kom dragende med et stort Knippe Brænde, som hun havde hentet i Ladegaardsskoven, og at han aldrig sagde saa meget som et Ord til hende derfor. Fiskeri i den nærmest tilgrænsende Del af Aarhusbugten var en „Herlighed", som Lensmanden havde forbeholdt sig selv alene og maatte ikke øves af andre, uden hans Tilladelse og imod en fastsat Afgift til ham. Skipper Ingeborg havde aldrig erhvervet nogen saadan Tilladelse; men ikke desto mindre ejede hun en lille Baad, som laa ophalet i Havstokken neden for hendes Hytte, og hun fiskede i Bugten, saa ofte det behagede hende, uden

at der nogen Sinde gjordes Indsigelse derimod fra Lensmandens Side.

At den ellers saa strænge Herre var saa taalsom over for hende frem for mod sine andre undergivne, havde ikke sin Grund i menneskekjærlig Skaansomhed, men i Frygt. Han vidste godt, at Spaakvinden ikke regnede ham blandt sine Venner, men betragtede ham som sin og andre Smaafolks arge Fjende, og da han i højeste Grad delte sin Tids store Overtro og fuldt og fast troede, at hun var en mægtig „Hex", ansaa' han det for klogest at lade hende være i Fred, da han ellers var bange for, at hun skulde hævne sig ved at paaføre ham en eller anden skrækkelig Ulykke. Men var Lensmanden ræd for „Hexen", saa var hun ikke i mindste Maade bange for ham eller for nogen. Denne hendes Uforfærdethed havde dog ikke alene sin Grund i Bevidstheden om den oversanselige Magt, der tillagdes hende, men for en væsentlig Del ogsaa i Tilliden til de svære Legemskræfter, hun besad, og som hun til Gavns forstod at bruge. I Nævekamp turde hun binde an med hvem som helst, og blev hun Vidne til, at nogen af hendes Venner skete legemlig Overlast, saa smøgede Skipper Ingeborg ganske rolig Ærmerne op til over Albuerne og fremviste et Par Arme saa senestærke, at de uvilkaarlig indgød Respekt, og var Fjenden ikke tilfreds med dette Syn, saa kunde hun slaa saa proper en Næve som den bedste Matros. Kniven, som hun altid bar i Bæltet, blev derimod aldrig brugt undtagen i yderste Nødsfald.

Men der var endnu en Mærkelighed ved Skipper Ingeborg.

For et Par Aar siden overraskede hun Almenheden med, at Vuggen atter kom i Gang paa hendes Gulv, det vil da sige, det overraskende bestod i, at der laa et lille spædt Barn i den. I Førstningen troede Folk, at det var hendes eget, skjønt ingen vidste noget om, at hun havde „været syg"; men da man spurgte hende derom, svarede hun, at det var et Hittebarn, der var blevet hende bragt ved Nattetid af et ukjendt Sendebud, og hvem dets Forældre var, vidste hun ikke. Af kristelig Barmhjærtighed havde hun taget imod det og besluttet at pleje og opdrage den lille som sit eget Barn. De fleste rystede paa Hovedet ad den Tale, og der var næppe mange, som fæstede Lid til den. Hendes Datter, der nu var en voxen Pige, styrede Huset for en Enkemand inde i Byen, og der kom snart et Rygte i Omløb om, at Barnet var hendes og hendes Husbonds, at det var født i Smug, og at Historien om „Hittebarnet" var lutter Opdigt for at skjule Datterens Fejltrin. Baade hun og Skipper Ingeborg kom i Forhør; men den sidste stod fast paa sin Paastand, at det var et Hittebarn, og der kom intet ud af Forhøret, som kunde bringe Lys i Sagen. Den vedblev at være en Gaade for Omverdenen, Sladderen døde omsider hen, og man kom lidt efter lidt til den Erkjendelse, at Skipper Ingeborgs Forklaring maatte være rigtig. Folk fortrød næsten, at de havde mistænkt „den gode Spaakvinde", og Gaverne strømmede rigeligere ind til hende end nogen Sinde, fordi hun nu i den første Tid var nødt til at holde sig hjemme for Barnets Skyld og ikke kunde komme ud og „være om sig". Den første Søndag efter dets Ankomst

blev det kristendøbt i Frue Kirke i Aarhus, hvor Skipper Ingeborg selv holdt det over Daaben og gav det Navnet Ingeborg Koldsdatter. Der var intet, som Spaakvinden holdt mere af end at være paa Farten; men det skal siges til hendes Ros, at nu forsagede hun denne Tilbøjelighed, og at hun blev hjemme og plejede Barnet med en Moders opofrende Kjærlighed.

Imidlertid var Ingeborg Koldsdatter ikke bleven mange Maaneder gammel, inden nok et godt og kjærligt Hjærte aabnede sig for hende. Spaakvindens Datter fandt nemlig, at hendes Plejesøster var „en allersødeste Unge", for hvis Skyld hun besøgte Strandhytten langt hyppigere end før. Hun længtes ordentlig efter den lille smilende Glut og forlangte ofte at maatte tage hende med sig hjem og beholde hende en Dags Tid eller to, og da hendes Husbond ogsaa — som han selv udtrykte sig — „var en stor Nar efter Smaabørn", kom det snart i den Gænge, at Moder og Datter delte Barnets Pleje imellem sig. Saaledes kunde lille Ingeborg, som rige Folk nu til Dags, skiftevis „ligge paa Landet" og „bo i Byen"; hun havde tvende Hjem og favnedes af kjærlige Arme i dem begge. For Skipper Ingeborg var denne Ordning unægtelig en Lettelse; thi hun behøvede nu ikke at være mere bunden, end hun selv vilde, men kunde tage sig „en bitte Tur", saa ofte hun ønskede det og følte Trang dertil.

For nogle Dage siden havde Datteren været ude at hente sin Søster; nu var det Moderen, der følte Længsel, og da hun mødtes med Lensmanden,

agtede hun sig just til Aarhus for at aflægge sine Døtre et Julebesøg.

Hun kom rokkende ganske sindig frem ad Vejen og saa' godt, hvem det var, der kom ridende, men veg ikke saa meget som et Hanefjed til Siden for at lade ham passere, hvor imod Lensmanden uvilkaarlig drejede ind paa Agrene for at komme hende forbi. Han var dog ærgerlig til Mode over dette Møde, som han ansaa' for et ondt Varsel; forbitret mumlede han en Ed mellem Tænderne og satte afsted i vild Galop; men pludselig standsede han, og efter at have befalet Svenden at blive holdende, vendte han om og red tilbage igjen.

Skipper Ingeborg hørte Hovslagene; men hun vedblev uforstyrret sin Gang og vendte sig ikke om, førend han havde naaet hende.

„Halløj, Ingeborg!" raabte Lensmanden; „jeg vil snakke med jer!"

„Hvad godt, bitte Jerrik?" svarede hun og standsede.

„I skal spaa mig," sagde han; „jeg ønsker at vide min Skæbne. Her er min Haand — kan I tyde dens Linjer?"

„Labben behøves ikke, bitte Jerrik!" svarede hun og saa' ham dristig op i Øjnene; „jeg læser alt i eders højadelige Fjæs!"

„Uforskammede Kvind!" raabte han opfarende, men tvang sig hurtig, og i det han lod en Sølvmønt glimte mellem Fingrene, vedblev han i en indsmigrende Tone:

„Gjør mig nu til Tykke, Ingeborg! Ingenlunde skal I gjøre det for intet."

„Velan!" sagde hun og stak Skillingen i Lom-

men; „men jeg maa tale Sanden, hvad enten I lønner mig med godt. eller ondt Ej se! Det er Eline Mortensdatter, eders Hu stander til, og I tænker at fange Lykken ved at bringe hende i eders Vold, Daare I er! Men denne eders Skamfærd skal plat mislykkes. Forsmædelse og Spot og Forbandelse og Hjærtekvide skal I høste af al eders forgjæves Umag, og I fortjener intet bedre, eftersom I ved, at Maren Juel, eders ædelbaarne Hustru, sidder hjemme paa Havreballegaard som en Fange i Bur, forkuet og pint af Hjærteve, al den Stund at I, hendes Ægtehusbond, gaar paa Jagt efter andre Kvindfolk og stunder efter at forlokke et uskyldigt Barn . . . !"

„Fordømte Hex!" skreg Ridderen rasende opbragt og lagde Haanden paa Sværdfæstet — „vil I flux tie, eller jeg døder jer paa Stedet!"

„Nej, bitte Jerrik!" svarede hun uforfærdet og tegnede Streger i Luften med sine Fingre; „eders første Bud lød paa, at jeg skulde tale, og det retter jeg mig efter. Havde I været løs og ledig, saa I kunde bejle i Tugt og Ære, saa havde det været en anden Sag, skjønt hun er meget for god til jer, hun! Og vil I vide mere endnu, saa er Eline Mortensdatter en anden Mands Fæstemø; han og hendes Frænder skal vel vide at værge hende, og eders Slegfredviv vorder hun saa vist aldrig!"

„En andens Fæstemø? Det er Løgn, I siger, fule Kvind!" raabte Lensmanden med blussende Aasyn.

„Det er sanden!" gjenmælede Skipper Ingeborg rolig, „og I vil snart faa Troen i Hænde;

inden det ad Aare kimer til Julefest igjen, er hun hans ægteviede Hustru — se kuns til!"

At Jomfru Eline var bleven trolovet, havde Erik Grubbe hidtil ikke erfaret det ringeste om; men uagtet han derfor snarest troede, at det var lutter skadefro Opdigt af Kjællingen, var Efterretningen ham dog i højeste Grad ubehagelig, da den blotte Tanke om, at Jomfruen mulig kunde tilhøre en anden, var nok til at gjøre ham opbragt. Han knugede Haanden om Sværdfæstet, saa at Knoerne blev hvide, men bandt dog for det Bredesudbrud, der svævede ham paa Læberne, og sagde med kunstlet Ligegyldighed:

„I fabler om Ting, som I ikke kjender, Ingeborg! Men hvad gaar den Sag for Resten mig an? For mig kan den Jomfru gifte sig, med hvem hun lyster — enddog det kunde være mig ret kuriøst at vide, hvem Manden monne være?"

„Haa, haa!" lo Spaakvinden, „slap det derud? Nej, ved I hvad, bitte Jerrik! At tale er Sølv, men at tie kan stundum være Guld — og jeg hover det sidste bedst. Jeg staar ellers og tænker paa: hvor mon I har gjemt Ka' Broks, den kjønne Bondetøs, som blev borte forgangen Aar?"

„Vil I tie, forbandede Hamphegle!" raabte Ridderen med et nyt opblussende Bredesudbrud.

„Jeg tier og taler, netop som mig lyster, bitte Jerrik!" svarede hun tryg, „og ej lader jeg mig skræmme af Rynkerne i eders højvelbaarne Pande. Men min Tid er knap, og derfor vil jeg endnu kun sige jer dette: Ka' Broks skal blive funden og udfriet, hvad enten I skjuler hende her eller der, og hvad Eline Mortensdatter angaar, da

kan I vel begribe, at den kjære Herre Gud aldrig tilsteder, at slig en Engel prisgives en adelig Bandskrop og liderlig Djævel, som I er!"

Disse dristige Ord bragte Ridderens Vredesbæger til at skumme over.

„En Helvedes Natugle er I, og galen er jeg, at jeg holder her og hører paa eders giftige Skvalder!" raabte han fnysende og red ind paa hende. „Af Vejen, Kvind, eller jeg lader min Hest trampe jer til Døde!"

Men uden at vige saa meget som en Tomme, greb Skipper Ingeborg med kraftig Haand fat i Bidslet og satte Dyret tilbage, saa det stejlede og nær havde kastet Rytteren af. „Hyt jer, bitte Jerrik!" sagde hun hvast, „det staar I jer bedst ved; for det er ikke raadeligt at spøge med sin Overmand!"

Efter at hun derpaa havde tegnet nogle sære Figurer i Luften med sin Stok og fremmumlet en utydelig Ordremse, der af Ridderen opfattedes som en kraftig Besværgelse, vendte hun sig fra ham og gik rolig sin Vej.

Ridderen blev holdende en Stund og stirrede efter hende. Det kogte i ham, og han havde den vildeste Lyst til at galopere efter hende og hugge hende ned; men han turde ikke. Han var vis paa, at det vilde bekomme ham ilde, om han prøvede paa en saadan „Leg med sin Overmand".

„Hun spaar mig heller aldrig andet end ondt, den fordømte Pulverhex!" mumlede han med skummel Forbitrelse, „og fortjente ikke bedre end at kastes paa Baalet for sin fule Munds Skyld, hvis . . .!"

Han talte ikke ud, men vendte flux Hesten og

travede tilbage til sin Svend, der trolig holdt og ventede paa ham, medens han gjorde sig allehaande Tanker om, hvad hans Herre kunde have at tale med Hexen om saa længe.

Den næste, de mødte, var en Bondemand, en fattig Husmand fra Ladegaardsskoven, der var kjendt under Navnet Gamle Bent, der kom gaaende og agtede sig til Gudstjeneste i Sognekirken. Han havde en Kjæp i Haanden og en Salmebog, omhyggelig indsvøbt i et Linklæde, under Armen; et stort strikket Uldklæde havde han viklet flere Gange om sin Hals, og Huen, som han bar paa Hovedet, var trukken langt ned over Ørene for at beskytte dem mod den bidende Vinterkulde. Vinden var imod, og den fine Sne piskede ham ind i Øjnene, og da han tilmed var saa indpakket og gik i sin egen Tommerum, nynnende paa en Salmemelodi, var det meget forklarligt, at han ikke i Tide blev opmærksom paa de tvende Ryttere, der kom ham i Møde, især da det tynde Snelag dæmpede Lyden af Hestenes Hovslag. Følgen var, at den stakkels Bonde gjorde sig skyldig i den store Brøde: ikke at blotte sit Hoved for Lensmanden, hvilket atter havde til Følge, at denne, der jo i Forvejen var i et glubende Lune, red ind paa ham og gav ham et hæftigt Slag med Ridepisken tværs over Ansigtet, i det han raabte:

„Jeg skal lære dit Trældyr at vise dit Herskab skyldig Ærbødighed! Har du maaske Lyst til at prøve et Ridt paa Træhesten, din Hund?"

Den bestyrtede Bonde vaandede sig af Smerte, men fik dog i en Fart Huen af Hovedet og begyndte at stamme: „naadige Herre!" medens han

skottede efter sin Bøddel, der, fulgt af Ridesvenden, allerede var langt borte.

„Aa, aa!“ stønnede den stakkels mishandlede Mand, i det han bukkede sig ned og tog en Haandfuld Sne, for dermed at vaske Blodet af sit saarede Ansigt. „Ja vel saa! Vi ved det jo nok, Hr. Erik, at I har Svøben og en djævelsk Lyst til at bruge den. Haard og strænge er I som en Ulykke, det maa vi arme Bønder bekjende, ak ja! Men den kjære Gud i Himlen lever endnu, og I faar vel nok en Gang Vederlag for alt det Bødleri, I øver imod os!“

Under denne Enetale var Manden bleven færdig med at pleje sin Skramme. Salmebogen, som han havde lagt fra sig, fik han atter under Armen og Stokken i Haanden, og efter at have bundet Uldklædet lidt fastere om Halsen og trykket Huen bedre ned over Ørene, fortsatte han stønnende sin Vandring ad Aarhus til.

III.

Den skamløse Bejlen.

edens dette gik for sig havde Erik Grubbe naaet Jærnporten, som dannede Indkjørselen til Havreballegaard. Ladefogden aabnede den for ham og gav Hesten til Rideknægten, hvorefter Lensmanden steg op ad Stentrappen til Indgangsdøren og gik ind i Hovedbygningen.

Havreballegaards Stuehus var en ret anselig Bygning med en eneste Indgang, over hvilken var anbragt Aarhusgaards Vaaben: tre liggende Aarer i et aabent Hus, der støttedes af tvende Vildmænd, en paa hver Side. Øst for Stuehuset laa en anden af røde Mursten opført Bygning, der var indrettet dels til Stald, Vogn- og Materialhus og dels til Beboelse for Ladefogden og det øvrige Tjenerskab. Paa den anden Side af Stuehuset laa en endnu større Bygning, som udelukkende var til Ladebrug. Bag ved denne fandtes en temmelig stor Dam, som strakte sig ind i den sønden for Gaarden liggende Lyst- og Frugt-

have, der kun ved en lille Bom var adskilt fra den store Ladegaardsskov.

Stuehuset havde kun et Stokværk, hvis Hovedside vendte ud mod den før nævnte Vivej til Aarhus. Midtvejs omtrent mellem Hoved- og Ladebygningen og ligeløbende med disse var der anbragt et højt, massivt Jærngitter, hvis Portaabning dannedes af tvende Stenfigurer og bevogtedes af to store Lænkehunde. Mellem Gitteret og Hovedbygningen var der en rummelig, brolagt Plads, en Slags Borggaard, fra hvis Midte et højt Kastanietræ udbredte sin mægtige Krone. —

Erik Grubbe var endnu en Mand paa en 30—40 Aar, men af et meget ældre Udseende. Ansigtet var groft og stærkt furet, Næsen stor og flad og Læberne tykke og sanselige. To dybe Rynker i Panden og et mindre Ar paa højre Kind — hvilket sidste var et Vidne om, at han havde været med i Vaabenleg — gav, i Forbindelse med et Par grove, stærkt fremtrædende, rullende Øjne under tætte buskede Bryn, Mandens i det hele temmelig uskjønne Ansigt et raat, ulveagtigt Udtryk, der end yderligere forøgedes ved et kort rødligt Haar og et stort Mundskjæg af samme Farve. Paa Grund af sine betydelige Godser, sine store Rigdomme og sin mægtige Slægt, der tillige var af ældgammel Æt, var Hr. Erik Grubbe til Tjele, Gammelgaard og Vingegaard i Aaret 1637 bleven Kongens Befalingsmand paa Aarhusgaard og i Havreballegaards Len, saa at han altsaa ved denne Fortælling Begyndelse havde beklædt Stillingen i 3 Aar. I dette korte Tidsrum havde han indlagt sig saare liden Ære som Lenets Administrator, men høstet desto flere

Forbandelser af Lenets Borgere og Bønder. Disse blev udpinte med høje Afgifter og svær Hoveritjeneste, der blev endnu pinligere ved Rasmus Ridefogeds tjenstivrige Hjælp; thi denne samvittighedsløse Øjentjener anvendte Træheste, Hundehul og andre Torturredskaber paa den mest hensynsløse og vilkaarlige Maade, og klagede nogen over denne Bøddels Grusomhed, blev Følgen kun, at „Straffen" gjentoges.

Lensmanden havde fattet en hæftig Lidenskab for Jomfru Eline, Biskop Morten Madsens Datter i Aarhus. Han havde hyppig Forretninger at afgjøre med Doktor Morten, kom ofte i Bispegaarden og var der, blændet af den unge Piges Skjønhed, bleven optændt af Begjær efter at eje og besidde hende. I Steden for med mandig Vilje og sædelig Kraft at bekæmpe sin Lidenskab i dens første Opblussen, nærede han den tværtimod stadig med den mest hensynsløse Selviskhed, indtil den blev ham overmægtig og til sidst skæbnesvanger for ham selv.

Hjemkommen fra sin æventyrlige Kirkefærd paa første Juledag 1640 — da vor Fortælling begyndte — begav Lensmanden sig strax til sit Lønkammer, smækkede Døren haardt i, kastede sig paa Løjbænken og lod Blikket udtryksløst glide hen over de gamle Malerier, der hang paa Væggen, Billeder af Jens Juel, Folmer Rosenkrants, Erik Lykke, Knud Brahe, Jørgen Kaas og Laurids Lindenow, der alle havde været Lensmænd i Havreballegaards Len før Erik Grubbe.

Ridder Erik var mørk i Hu. Han blev længe siddende og gjennemgik i Tankerne, hvor uheldig

han hidtil havde været i sit Elskovsanliggende. Først og sidst dvælede han ved den Omstændighed, som Eline under hans første Frierforsøg havde mindet ham om, „at han var gift.“ For en Stund siden havde Spaakvinden mindet ham om det samme. Denne fatale Omstændighed maatte altsaa være den væsentligste Hindring, han havde at overvinde for at naa sit Maal — thi naa det maatte og vilde han! I denne Beslutning vaklede han ikke et Øjeblik, og da han ikke betænkte sig paa at bruge selv de laveste Midler for at kunne tilfredsstille sin Attraa, blev han til sidst enig med sig selv om at rette sine Bestræbelser paa at blive sin Hustru kvit. Foreløbig maatte hun bort, langt bort fra Havreballegaard og Aarhusegnen. Hvilke Følger der kunde flyde af denne Beslutnings Gjennemførelse, var ikke godt at vide, og udebleb „Følgerne“, kunde der altid tages Bestemmelse om, hvad der videre skulde foretages med Hensyn til hende.

I stærk Bevægelse rejste han sig op fra Løjbænken, spændte Kaarden af og kastede den raslende hen i Krogen. Han blev staaende en Stund og mumlede halv højt:

„Ja, saa maa det være! Fru Maren maa bort herfra og gjemmes vel, og naar hun ikke længer er til Hinder, da skal Eline Mortensdatter og jeg atter tales ved — om ikke før!“

Han havde jo tidligere hyppig Lejlighed til at se og tale med Eline, der stedse havde vist ham den sømmelige Opmærksomhed, som han i Følge sin høje Byrd og Stand kunde gjøre Krav paa, men uden i mindste Maade at give ham Lejlighed eller Anledning til en fortroligere Tilnærmelse. Naar Erik

Grubbe talte beundrende om hendes Forstand og Skjønhed, følte hun sig maaske vel smigret, men tillige ubehagelig berørt derved, fordi der i hans Blik og Tone var noget, der uvilkaarlig saarede hendes fine jomfruelige Følelse, ihvorvel hun i sin Uerfarenhed ikke klart kunde gjøre sig rede for, hvad det var. Hun gjorde sig længe Flid for at opfatte hans Adfærd som Udtryk for ridderlig Artighed, og naar hendes Ansigt stundum blussede, medens hun maatte høre paa hans evindelige Lovtaler over hendes Person, var det den jomfruelige, hartad barnlige Undseelse, der jog Blodet op i hendes Kinder.

Det kunde vel være hen ved et Aars Tid siden, da det traf sig en Dag, at hun et Øjeblik var ene sammen med ham i sin Faders Lønkammer, hvor han just havde udfærdiget et Embedsbrev. Paa hans Anmodning havde hun bragt ham Lys og Vox til Brevets Forsegling; men i det hun derpaa atter vilde fjærne sig, stillede han sig pludselig i Vejen for hende og greb hendes Haand, i det han sagde:

„Bliv ej vred, Jomfru Eline, og ræddes ej for et lidet Ord! I har vel tidligere formærket, hvor saare kjær I er mig . . . !"

„Hr. Ridder . . . slip mig!" afbrød den unge Pige ham og var færdig at synke i Jorden af Skræk og Blusel.

„Nej, nej, min Hjærte!" vedblev han og holdt hende fast — „jeg kan og vil ej slippe jer! Jeg elsker eder af mit ganske Hjærte, og I skal elske mig igjen, Jomfru Eline, hører I? Min Kjærlighed til eder er saa unævnelig stor, at den hartad gjør mig vanvittig, og uden eder kan jeg ikke leve!"

„Betænk dog, Hr. Ridder, hvor forsmædelig eders Bejlen monne være!“ svarede Eline, hos hvem Harmen nu vandt Sejer over Skrækken, saa at hun gjenvandt sin Fatning. „Blues dog og tænk paa eders Hustru, som end lever, og hvem I har svoret Troskab for Herrens Alter!“

„Ja, hun lever end, men hvor længe?“ udbrød han, forglemmende sig selv i sin usthrlige Hæftighed. „Min Hustru gaar paa Gravens Rand, og naar hun er borte — da, Jomfru Eline, skal I og ingen anden indtage hendes Plads ved min Side! Derom turde jeg ej tie, af Frygt for, at I skulde trolove jer med en anden. Skjænk mig eders Kjærlighed, hjærte Jomfru! Jeg skal gjøre eder til en af Danmarks stolteste Adelsfruer! Hør mig, svar mig, Eline Mortensdatter!“ raabte han og slyngede Armen om hendes Liv.

Men hun viklede sig løs af hans Favn og stødte ham fra sig med en Kraft, som han næppe havde tiltroet den unge Pige. Harmen og Forbitrelsen gav hende Mod. Med kjækt løftet Hoved og glødende Kinder saa' hun ham fast ind i Øjnene og udbrød med dirrende Læber: „I er en Skjændsel for den Stand, I tilhører, og aldrig kunde jeg skjænke slig ærels Mand min Tro, var I end ti Gange frank og fri!“

Efter at have slynget ham disse Ord lige i Ansigtet, vendte hun sig stolt fra ham og forlod hurtig Lønkammeret.

Ridderen blev en Stund staaende og saa' sig omkring med en forvirret Mine, som om han vilde overtyde sig om, at ingen havde været Vidne til det foragtelige Afslag, han havde modtaget. Han

følte sig næsten som en ydmyget og slagen Mand. Den djærve Maade, paa hvilken Jomfruen havde vist ham til Rette og værget for sin Uskyld, havde fuldstændig imponeret ham og faaet hans Mund til at gaa i Baglaas; men hendes ligefremme og djærve Afslag dæmpede ingenlunde hans Lidenskab; tværtimod gav det hende en langt større Tiltrækning for ham, end de mest ubegrænsede Indrømmelser vilde have været i Stand til; han var vant til at sejre hurtig og let, og denne Modstand gød kun Olje paa hans Flamme. Hendes Beskyldning for, at „han var en Skjændsel for sin Stand", følte han vel i Øjeblikket som et Piskeslag i Ansigtet; men Lidenskaben, der beherskede ham, overdøvede fuldstændig enhver anden Røst i hans Indre, og han var fast besluttet paa at naa sit Maal, det koste, hvad det vilde.

Det forefaldne Optrin havde den Gang gjort et højst modbydeligt og pinligt Indtryk paa Eline. Efter at have forladt Lønkammeret, var hun straxilet til sit eget Værelse, hvor hun kastede sig paa Løjbænken og brast i hæftig Graad. Hun blev længe siddende saaledes, og da hendes Sind var blevet roligere, og Graaden var standset, gav hun sig til at overveje, hvorledes hun nu skulde forholde sig. Først tænkte hun paa at betro sin Moder alt; men efter nøjere Overvejelse besluttede hun dog at lade det være, for ikke at ængste sine Forældre til ingen Nytte. Hun var glad ved, at hun havde faaet Mod til at vise den skamløse Bejler saa kraftig tilbage, og hun forestillede sig, at han nu, efter det Svar, hun havde givet ham, selvfølgelig nok vilde lade hende være i Fred; det

maatte altsaa være det rigtigste, at hun var ene om at bære den stygge Hemmelighed.

Men hun fik senere Aarsag til at forandre baade sin Beslutning og sin Mening om Lensmanden. Det gudfrygtige, stille og noget klosterlige Liv, der førtes i Bispegaarden, havde ført det med sig, at Rygtets Dom over Erik Grubbe hidtil saa godt som var gaaet hendes Øre forbi; men fra nu af blev hun mere lydhør i denne ene Retning og lyttede opmærksomt til de mange Røster, der med fuld Enstemmighed gav ham det Vidnesbyrd, at han var et lastefuldt, i Bund og Grund fordærvet, raat og yderst hævngjerrigt Menneske. Der maatte vel være i det mindste nogen Sandhed i denne almindelige Dom om Manden, og Eline skjalv, saa ofte hun saa' ham, og undgik med Flid enhver Lejlighed til, at han kunde mødes med hende i Enrum.

Skipper Ingeborg havde fri Adgang til Bispegaardens Køkken, hvor hun regelmæssig mødte et Par Gange om Ugen for at hente sig en Krukke Mad, og den Omstændighed, at Spaakvinden saa frit kunde gaa ind og ud i Bispegaarden, havde sikkert bidraget sit til den fordelagtige Mening, Almuen nærede om hende, „at hun var mere god end ond". Folk vidste, at Jomfru Eline holdt meget af hende, og at Skipper Ingeborg hovedsagelig kunde takke den unge Pige for alt det gode, hun nød fra Biskoppens Hus. Det hed sig ogsaa, at Doktor Morten Madsen en Gang havde kaldt Hexen ind til sig i sit Lønkammer og „taget hende i Forhør", det vil sige, forelagt hende en Række Spørgsmaal med Hensyn til hendes Saligheds Sag, og

at Biskoppen ved denne Lejlighed var bleven fuldstændig overtydet om, at hun hverken havde fraſvoret ſig ſin Daab og Kriſtendom eller ſluttet Pagt med den onde.

Et Par Dage efter det nys beſkrevne Optrin mellem Jomfru Eline og Ridderen, var Skipper Ingeborg kommen rokkende ind i Biſpegaarden med Kjæppen i den ene Haand og Krukken i den anden; hun gik ſom ſædvanlig ind i Køkkenet.

„Er Jomfru Eline tilſtede?“ ſpurgte hun, efter at have ſat Krukken fra ſig paa Køkkenbordet.

„Ja,“ ſvarede en af Pigerne, „hun er da hjemme, om det er det, I mener; men I kan godt faa jeres Krukke fyldt, uden at ulejlige hende.“

„Godt nok, bitte Marte; men jeg lyſtes efter at ſe hendes kjære Anſigt og høre hendes rare, velſignede Røſt, inden jeg gaar min Vej igjen; det er en ſynderlig Trøſt og Glæde for mig at ſe og tale med den gode Jomfru en Stund imellem.“

Pigen fjærnede ſig, og kort efter traadte Jomfru Eline ind i Køkkenet.

„Guds Fred og god Dag, Ingeborg!“ ſagde hun venlig og rakte hende Haanden; „hvorlunde har I det?“

„Gud ſigne Jomfruen, jeg lider godt og vel og allerbedſt, naar jeg ſkuer ind i eders klare Øjne; men jeg har ellers noget ſynderligt at tale med jer om i Dag — om I da vil tale med mig i Enrum?“

„Kom da med til mit Kammers,“ ſvarede Eline.

Spaakvinden ſatte Stokken op til Væggen, aftog ſine Træſkoſtøvler og ſatte dem paa Gulvet ved Siden af Stokken, hvorpaa hun i de bare

Strømpefødder fulgte efter Jomfruen til dennes eget Værelse. Eline lukkede Døren efter dem, skikkede sin sælsomme Gjæst til Sæde paa Løjbænken, tog selv Plads ved Siden af hende og sagde: „Sig kun dristelig frem, hvad I har paa Hjærte, Ingeborg; her kan vi tale uforstyrret.“

„Ja, hos eder føler jeg mig altid tryg, Gud velsigne jer!“ sagde Spaakvinden. „Ræk mig eders Haand og lad mig tyde dens Linjer.“

„Fy, Ingeborg!“ udbrød den unge Pige uvillig og trak Haanden til sig. „Hvi vil I bedrøve mig med sligt Forlangende, da I ved, at jeg ingenlunde tror paa eders Spaakunst?“

„Ak, hjærte Jomfru, vredes ikke!“ svarede Hexen med angerfuld Mine; „men jeg er saa vant til at give mine Raad paa denne Vis, at Ordene slap mig ud af Munden helt uforvarendes — jeg forhuskede mig bare.“

„I tilstaar altsaa, at I ej kan spaa?“

„Ak ja! Over for eder stryger jeg gjærne Flag og overgiver mig paa Naade og Unaade. Min Kunst, som man kalder det, er kun Tant og Gøgl; men den gemene Mængde tror mig bedst, naar jeg siger min Mening paa Spaakvindes Vis, frem for at tale lige ud, uden Tegns Udlæggelse og anden Hokus Pokus.“

„Ja, men saa bedrager I jo Folk?“

„Nej, min Hjærte, det gjør jeg min Tro ikke; for jeg følger altid Sandheden og taler aldrig, uden jeg er vis i min Sag. Jeg har oplevet meget i mine Dage og er bleven klog paa Menneskene og deres Færd, jeg har altid Øjne og Øren med mig og ser og hører mangt og meget, som de fleste

ikke ænser, og ved at lægge det ene sammen med det andet faar jeg Indsigt i adskilligt, som er en lukket Bog for de uerfarne — der har I hele min Hemmelighed, hjærte Jomfru!"

„Ja, jeg tror, I mener det godt, og vil derfor ikke gaa i Rette med eder," svarede Eline; „men hvad har I ellers at sige mig?"

„Alenefte dette, Eline Mortensdatter, at I skal vogte jer for en rødskjægget Ridder!"

Eline skiftede Farve og saa hastig paa Spaakvinden. „Hvad ved I om det, I taler om?" spurgte hun aandeløs.

„Han er en Pirat og fører falsk Flag," svarede Skipper Ingeborg, der under Tiden slog over i Sømandssproget, „og hans skammelige Blik lurer paa eder, ligervis som den grimmige Ulvs Øjne lurer paa det uskyldige Lam — det ved jeg, for det har jeg selv set, og derfor siger jeg: vogt eder!"

„I have Tak for eders Advarsel," sagde Eline alvorlig, i det hun foldede sine Hænder som i en Bøn. „I forstaar at læse Menneskenes Tanker ud af deres blotte Øjekast, skjønner jeg, og jeg begynder at fatte, at en Kvinde som I kan komme i Ry for Spaadomsgave."

Spaakvinden nikkede.

„Hvor lider ellers eders kjære Forældre?" spurgte hun.

„Tak, gode Ingeborg! De er begge ved Helsen og glade i Hu."

„Gud have Lov! End den gode Hr. Kristen, som kommer her saa jævnlig?"

Dette Spørgsmaal var Jomfru Eline helt uforberedt paa, og var hun før bleven bleg om

Kind, da Hexen nævnede „den rødskjæggede Ridder", saa blev hun nu saa rød som en Rose og svarede helt forvirret: „Ikke ved jeg bedre, end at han lider vel!"

Skipper Ingeborg var snild nok til at lade, som om hun aldeles ikke lagde Mærke til den unge Piges Forvirring, og hun satte med Flid et helt enfoldigt Ansigt op, i det hun sagde: „Lutter gode Tidender, jeg hører af eders Mund, Jomfrulille! og det glæder mit gamle Hjærte. Men jeg snakker for længe og glemmer, at Tiden lider. I maa have Guds Fred og Farvel, Eline Mortensdatter, og tusend Tak for denne Sinde! Husk nu endelig min Advarsel!"

Med disse Ord stod hun op og forlod Kammerset.

Men da hun nogle Minutter senere rokkede ud fra Bispegaarden og hen ad Gaden med sin velfyldte Madkrukke i Haanden, nikkede hun gjentagende paa en særdeles tilfreds og udtryksfuld Maade med sit gamle kabudsklædte Hoved og mumlede for sig selv: „Ja, saadan skal det være! Eline Mortensdatter og den gode Magister! Et herligt Par i Sandhed, og jeg siger af Hjærtet Held og Lykke! Der fanger Magisteren en elskelig Hustru og Jomfruen en god og mandelig Ægteherre — Gud holde sin Haand over dem og lade den fæles Anslag blive til intet!"

Eline lagde sig den modtagne velmente Advarsel paa Sinde og undgik med den største Flid ethvert Forsøg paa Tilnærmelse fra Ridderens Side, og det lykkedes hende saa godt, at der hengik flere Maaneder, uden at han fandt Lejlighed til at være ene sammen med hende; men at han haabede paa og søgte en slig Lejlighed, var tydeligt nok for

Eline. Han lod aldeles, som om ingen Ting var hændet, og vedblev som før at komme i Bispegaarden, ikke blot naar han havde Embedsforretninger at afgjøre med Doktor Morten, men mange Gange ogsaa under et eller andet tomt Paaskud. Det kunde altsaa ikke undgaas, at Eline jo nu og da traf sammen med ham, naar hendes Forældre eller andre var tilstede; men hans Nærværelse var hende i højeste Grad pinlig, og saa ofte deres Blik mødtes, kom hun uvilkaarlig til at tænke paa „den grimmige Ulvs graadige Øjne", som Skipper Ingeborg havde sagt, saa det var klart nok for hende, hvad han fremdeles førte i sit Skjold, og at hun havde Aarsag til at tage sig i Agt. Hun valgte da gjærne den Udvej at trække sig tilbage til sit eget Værelse, saa snart han lod sig til Syne; men da det havde gjentaget sig nogle Gange, og det blev ham klart, at hun undveg ham forsætlig, harmede det ham i højeste Grad, og han besluttede at tage sin Tilflugt til Svig for at overraske hende.

IV.

Det sidste Forsøg.

Omsider var Vinteren svunden, og Vaaren kommen, uden at der var hændet noget usædvanligt. I en Uges Tid havde Lensmanden imod Sædvane ikke været i Bispegaarden, og da Eline hørte sig om, erfarede hun, at han var rejst til Tjele og ventedes ikke tilbage førend om en Maaned, en Efterretning, hun hilsede med Glæde; nu kunde hun altsaa aande frit saa længe.

Saa var det en Dag, at Jomfru Eline var gaaet ud i Bispegaardens Have og havde sat sig ind i en Løvhytte med sin Luth, som hun sad og legede paa. Det var i Slutningen af Maj Maaned, Naturen havde nylig iført sig sin fagreste Vaardragt, Solen skinnede, og Fuglene sang og kvidrede i Træernes løvrige Kroner; alt var saa foraarsfriskt og velsignet, og medens Eline lod sine hvide Fingre løbe legende hen over Instrumentets Strænge, hensank hun i stille Tilbedelse af den algode Skaber,

som havde frembragt al den Dejlighed, der omgav hende, til Glæde for Menneskenes Hjærter. Det var jo ogsaa et sandt Eden, hvori hun befandt sig. Hun havde for nogle Dage siden haft en lille venskabelig Ordstrid med Magister Kristen, der paastod, at der gaves intet Eden her paa Jorden uden Slange, det var en Regel, som altid holdt Stik, mente han, medens hun tvært imod forsægtede, at der gaves ingen Regel uden Undtagelse, og at Undtagelsen fra hans Regel om et jordisk Eden vel ogsaa maatte kunne findes, naar man altid var opmærksom derpaa — her var Undtagelsen, tænkte hun ved sig selv, Slangen var jo langt borte, og hun kunde uforstyrret nyde sit Eden — bare Magisteren vilde komme og dele det med hende; hun skulde da ikke glemme at drille ham, fordi han havde villet være klogere, end han virkelig var.

Saa vidt var hun kommen i sine Drømmerier, da Indgangen til Løvhytten pludselig formørkedes, og i det hun vendte sig om for at erfare Aarsagen, undslap der hende uvilkaarlig et Skrig; thi ikke den fromme Magister, men netop „Slangen" stod der for hende i Ridder Eriks forhadte Skikkelse.

Hun rejste sig hurtig og udbrød: „I her, Hr. Erik! Hvad vil I?"

„Ej, ej, Jomfru Eline!" svarede han med et underfundigt Smil; „I kan da vel fatte, at jeg ikke er kommen hid for at stjæle Blomster i Haven, fast I ser mig an, som var jeg en Skjælm og Røvere . . ."

„Hvad vil I mig?" gjentog Eline i stor Angest; thi han var bleven staaende i Indgangen til Løvhytten og hindrede hende i at komme bort.

„Jeg var inde for at tale med eders Fader, men traf ham ej," vedblev han, „og da jeg hørte Strængeleg i Abildgaarden, ilede jeg hid, dragen af Elskovs søde Anelser, og dobbelt maa jeg prise min Lykke, at jeg træffer eder alene."

Han gjorde Mine til at ville gribe hendes Haand; men hun slog ham over Fingrene med Strængelegen og raabte: „Rør mig ej, Ridder Erik, eller jeg skriger om Hjælp!"

„Nej, denne Sinde skal eders Knibskhed intet hjælpe eder, og I skal snart blive ved et andet Sind," svarede han, i det han sprang ind paa hende, slyngede Armen om hendes Liv og — holdt hende et lidet Sølv-Hovedvandskæg under Næsen. Denne Gang havde den overtroiske Ridder nemlig taget sin Tilflugt til en Slags Trolddom, som „en klog Mand" havde lært ham: paa sit bare Bryst bar han en Hugormebraad, gjemt i Hjærtet af en Hejre, sine Hænder havde han vædet med Saften af Jærnurt, Hovedvandskægget var fyldt med Ulvemarv, blandet med Aske af brændt Ambra og Løvetand, og naar han saa bare en Gang lod hende lugte til dette Tryllemiddel, havde Troldmanden sagt, og derefter tog et Kys fra hende, vilde Gjenstanden for hans Attraa ufejlbarlig skifte Sind og skjænke ham sin Elskov. Jomfru Eline blev, trods den Angest hun var i, højlig forbavset over Ridderens sære Adfærd og kunde ikke begribe, hvad Hovedvandskægget skulde gjøre godt for; men da han dernæst lagde sin Arm om hendes Hals og vilde aftvinge hende et Kys, tog hun igjen med ham, og han fornam snart, at den høje, slanke Pigeskikkelse var i Besiddelse af langt større legemlige Kræfter,

end han havde gjort Regning paa. Hun kæmpede en fortvivlet Kamp med Ridderen, der dækkede hendes Mund med sin ene Haand for at hindre hende i at skrige, og uden at det en eneste Gang var lykkedes ham at berøre hendes Læber med sine, vristede hun sig til sidst ud af hans frække Favntag, hvorpaa hun med et lydeligt Skrig styrtede ud af Løvhytten, op ad Havegangen og ind i Huset.

Eline tøvede nu ikke med at betro sine Forældre, hvorledes det stod til med Lensmanden, og hvor ærekøst og uforskammet han begge Gange havde opført sig imod hende. Ingen af dem havde haft fjærneste Anelse om, at noget saadant var paa Færde, eller at deres Datter kunde være udsat for slig brutal og fordømmelig Adfærd af en Mand som Ridder Erik, og de blev i højeste Grad bestyrtede ved at høre det forskrømte Barns Meddelelse. Biskoppen blev højlig forbitret paa den frække Æreskjænder. Han ilede strax ud i Haven, og da han ikke fandt Gjenstanden for sin billige Harme der, begav han sig paa staaende Fod til Aarhusgaard, hvor han traf sammen med Lensmanden, og der fandt da et hæftigt Optrin Sted imellem de tvende høje Embedsmænd. Erik Grubbe var nemlig ikke den Mand, der vilde erkjende sin Uret, end sige gjøre Afbigt og love Bod og Bedring, dertil var en Adelsmand i hine Tider alt for stolt og stiv i Nakken. Den vrede Biskop forlod ham langt mere fortørnet, end han var kommen, og følte sig overtydet om, at den mægtige Lensmand fra nu af var hans og hans Families svorne Fjende.

Det ellers saa stille og fredelige Liv i Bispegaarden syntes helt forstyrret, skjønt ingen af dens

brave og gudfrygtige Beboere følte sig trøstesløse eller mistvivlede om en lykkelig Udgang af denne Hjemsøgelse; de vidste, paa hvilken Side Uretten var, og satte trøstig deres Lid til ham, der kjender Menneskenes lønligste Planer og Veje, og som selv har sagt, de fromme til Haab og Trøst: „Kald paa mig i din Nød, jeg vil udfri dig, og du skal prise mig!“

Fra nu af følte Jomfru Eline sig mindre ængstet og mere tryg, siden hun havde betroet sig til sine Forældre — og til Magister Kristen Nielsen Bonde med, kan vi lige saa godt sige — og det blev hende lettere at undgaa Lensmandens Efterstræbelser, nu da hun ikke var ene over for den truende Fare, men havde flere til at hjælpe sig at staa paa Vagt og undgaa den. Magisteren havde nylig anholdt om hendes Haand, og efter at have „raadført sig med Gud i Himlen, dernæst med sit eget Hjærtelag, siden ogsaa med Slægt og Venner,“ gav hun ham sit Ja af et fuldt og lykkeligt Hjærte. Denne Trolovelse, der havde alle Parters fulde Samtykke, var en stor Glæde under Modgangen; men under de ellers for Haanden værende ugunstige Omstændigheder enedes alle vedkommende om at holde den hemmelig, indtil Brylluppet kunde blive holdt, for at undgaa at ægge den samvittighedsløse Vellystning til at benytte sig af en eller anden voldsom Fremgangsmaade. I vore Dage tager det sig lidt underligt ud, at man gik saa varsomt til Værks i en saa ærlig Sag; men i hine Tider kunde det vel ofte være nødvendigt nok, at den værgeløse „Due“ holdtes under Laas og Lukke; thi mangen velbyrdig Mand var jo, som det hedder i Folke-

visen, en rovgridsk „Høg", og de havde Magten. Som Følge af den nævnte Familiebeslutning var der altsaa ingen, og Lensmanden allermindst, der fik noget at vide om Magister Bondes og Jomfru Elines Trolovelse. En Undtagelse dannede Skipper Ingeborg, der med sit skarpe Blik havde gjennemtrængt Hemmelighedens Slør og set, hvad der var bag ved; men dermed var ingen Skade sket, og Læseren har jo allerede set en Prøve paa, til hvis Fordel hun nyttede sin Kundskab. Der var endnu en anden, som længere hen blev lige saa klog som Skipper Ingeborg; hvem denne anden var, har Læseren vel allerede gjættet. Ad hvilke Veje han var kommen til Kundskab om, hvad ingen havde meddelt ham, og paa hvad Maade han nyttede den, skal senere blive fortalt.

V.

Klokkeren og Ridderen.

Sommeren var gaaet. Det blev Efteraar og Vinter, Julen var kommen, og i al den Tid var Jomfru Eline bleven vogtet saa omhyggelig baade af sig selv og andre, at Lensmanden ikke havde fundet Lejlighed til at vexle saa meget som et Ord med hende, siden den mislykkede Trolddomsprøve fandt Sted i Løvhytten.

Efter dette flygtige Overblik over det forløbne Aars Hændelser optager vi atter Traaden og skal nu aflægge et Besøg hos Klokker Hans Skaaning, der havde sin Bolig i det tidligere saakaldte Marianer Konvent paa Brobjærg, den nuværende Frederiksgade.

Hans Skaaning havde, siden 1617, været Klokker og nederste Kannik ved Domkirken, og med denne Stilling, hvori han aldrig havde vundet hverken sine foresattes eller andre Folks Agtelse, forbandt han et Slags Bogtrykkeri, fra hvilket der udgik en Del som oftest af ham selv skrevne satiriske

Smaaskrifter, der alle var af en temmelig løgnagtig Karakter. Det bekjendteste af disse var et episk Skrift paa Vers: „Kattenes Rettergang med Musene", hvori Samtiden troede at finde Stikkerier imod Biskopen og hans Familie. Hans literære Frembringelser blev senere af den lærde Peder Syv betegnede som „maadelige og umodne Skrifter, der røber en skjødesløs og unøjagtig Autor."

Klokkeren var en egennyttig og pengegridsk Mand, der nu gik i sit 63de Aar, og da han tidligere havde ført et meget omflakkende Liv og lidt megen Nød, var hans Retsfølelse, der aldrig havde været synderlig udviklet, bleven sløvet, og ikke saa sjældent skete det, at han gik paa Akkord med sin Samvittighed, naar han bare kunde se sin Fordel derved. Han tjente den, der betalte bedst, og var hensynsløs og hævngjerrig mod enhver, som stod ham i Vejen eller krydsede hans Planer.

Til Biskop Morten Madsen og Magister Bonde, der var hans gejstlige overordnede, og for hvem han stedse hyklede den dybeste Underdanighed og den oprigtigste Hengivenhed, var han for nogen Tid siden kommen i et temmelig spændt Forhold. Domkirkens Tag skulde istandsættes, og i den Anledning var en stor Mængde Bly bleven henlagt paa Kirkeloftet og betroet til Hans Skaanings Varetægt, da han tillige var Kapitlets Notarius. Ved et foretaget Eftersyn viste det sig imidlertid, at Blyet, hvis Værdi beløb sig til flere hundrede Mark Sølv, var forsvundet Rub og Stub, og da man mistænkte Klokkeren for at have solgt det og puttet Pengene i sin egen Lomme, blev der indledet Sag mod ham ved Provsteretten; men han befriede sig for Anklagen

ved at aflægge Ed, saa at han ikke alene beholdt sit Embede, men blev ogsaa fri for at betale Skadeserstatning for de forsvundne kirkelige Ejendele.

Skjønt Mandens Samvittighed ikke var videre ømtaalig, mente han sig dog berettiget til at have en Slags Æresfølelse, og han følte sig højlig forbitret over den „Tort", der var overgaaet ham. Eden havde ingenlunde renset ham, hverken i hans foresattes eller andres Øjne, og navnlig Biskoppen og Magisteren røbede tydelig ved den Kulde, de stadig viste ham, at han for bestandig havde tabt deres Agtelse, og da det tilmed var disse hans overordnede, der havde sørget for, at Sagen var bleven indledet, var han fra den Tid yderlig hadefuld paa dem, og han pønsede stadig paa at hævne sig. Hidtil havde han forgjæves brudt sit Hoved med at udfinde, hvorledes han skulde tilfredsstille sin Hævnfølelse; men medens han under Froprædikenen i St. Klemens Domkirke sad og studerede Lensmandens Ansigt og iagttog de flammende Blikke, som denne ufravendt sendte Biskoppens Datter, var der pludselig „gaaet et Lys" op for ham, og der havde uformodet aabnet sig en Udsigt for ham til at gjennemføre sin skumle Hensigt. Hverken han eller nogen anden udenforstaaende havde erfaret det mindste om den Efterstræbelse, Jomfru Eline var Gjenstand for fra Lensmandens Side, eller hvad der var forefaldet imellem dem; men Klokkeren kjendte godt, at Erik Grubbe var en stor Vellystning, det var ham lige saa vitterligt, hvor hensynsløs og haardnakket den mægtige Lensmand var, naar det kom an paa at tilfredsstille sine Tilbøjeligheder, og da han jo nu, som ved et „lykkeligt" Tilfælde,

havde opdaget, hvilken Lidenskab der for Tiden beherskede ham, og hvem der var Gjenstand for hans Attraa, vil det altsaa kunne forstaas, med hvilken ond Glæde den hjærteløse Nidding skyndte sig at gribe det Middel til at gjennemføre sin Hævn, som Tilfældet syntes at have lagt lige for hans Fod.

Og medens Erik Grubbe sad pønsende og grublende i sit Lønkammer paa Havreballegaard, laa Hans Skaaning paa en gammel Løjbænk hjemme i sin Bolig, glad sysselsat med atter og atter at betragte og undersøge den fuldvægtige Sølvkrone, som Lensmanden havde kastet til ham i Kirken.

„Det gik, det gik, ja det gik sandeligen!“ mumlede han smilende med ond Tilfredshed, „og det skal gaa, blive ved at gaa og gaa godt fremdeles! Taaben er i min Haand, Stunden til at bruge ham kommer — og saa, Doktor Morten og Magister Kristen, skal I faa at fornemme, at Hans Skaaning endnu har en Braad! Ha, ha, ha! og jeg faar Penge oven i Kjøbet,“ vedblev han og betragtede Mønten med tindrende Øjne — „flere Penge af den forliebede Nar, mange Penge, hæ, hæ, hi!“

Han rejste sig og aabnede et gammelt udskaaret Hængeskab, der havde Plads paa Væggen, fremtog af dette en fidtet Læderpung, hvori han gjemte Mønten, og efter at han derpaa omhyggelig havde tilsnøret Pungen og lagt den paa sin Plads igjen, aflaasede han Skabet, stak Nøglen i Lommen og tog atter Plads paa Løjbænken.

„Men,“ fortsatte han sin Enetale — „vil han komme? Vil han efter dette flygtige Vink fra en saa ubetydelig Person komme til mig her i min ringe Bolig? Det skulde gjærne være i Aften, da

jeg tror mig i Stand til, hvis han lader sig lede af mig, at gyde en liden Draabe Olje til hans Flamme. Vel er det i saa Fald ikke første Gang, han har pløjet med min Kalv; men jeg fik ham jo ikke sagt, at han just skulde komme i Aften — jeg frygter sandeligen for, at han kommer ikke!"

Resultatet af denne dybsindige Overvejelse blev, at Klokkeren hen over Middag iførte sig en gammel luvslidt Vadmelskappe og forlod Huset, og efter at han omhyggelig havde aflaaset Gadedøren, begav han sig paa Vandring syd paa igjennem Byen og tog Vejen til Havreballegaard.

Da han nærmede sig Jærnporten, lød der Hestetrampen, Hundeglam og Piskesmæld inde fra Borggaarden. Lensmandens Yndlingshest var bleven „forfangen" efter det hæftige Ridt fra Aarhus, og den skulde nu traves. Rideknægten førte den ved Grimen og løb i Kreds med den uden om det store Kastanjetræ, Ridder Erik selv stod oppe paa et af de murede Hundehuse inden for Indkjørselen, iført Pelsværkskappe og Kravestøvler, med den ene Haand i Siden og en Kjørepisk i den anden, med hvilken han uafladelig slog Smæld i Smæld for at fremskynde det syge Dyrs Løb, og Porthundene stod paa Spring yderst i Lænkerne og halsede saa voldsomt, at den gamle Klokker var nær ved at finde Koncerten utaalelig.

Medens han stod og ventede paa, at nogen skulde blive opmærksom paa ham og lukke ham ind, lød der Piskesmæld og Bjældeklang bag ved ham. Klokkeren sprang saa hurtig til Side, at han nær var falden omkuld. En prægtig Kane, hvis Karm var prydet med et adeligt Vaaben, kjørte for fuldt

Firspring op efter Jærnporten, der nu aabnede sig som af sig selv, og Kanen svingede igjennem og kjørte for Døren, hvor Lensmanden, der hurtig havde forladt sit Stade paa Hundehuset, modtog sin Gjæst, en ældre adelig Herre, der ved en Tjeners Hjælp steg ud af Karmen og op ad Trappen. Hans Skaaning var smuttet ind i Borggaarden, inden Porten atter lukkedes. Han fulgte tøvende og med blottet Hoved i Kanens Spor hen efter „den store Dør" og nærmede sig Lensmanden, i det denne steg op ad Stentrappen efter sin Gjæst.

„Tilgiv, eders Naade!" begyndte Klokkeren og bøjede sig næsten til Jorden — „et Ord, eders Naade! Blot et eneste Ord, hvis det er eders Naade belejligt . . ."

„Helvedes ubelejligt, Hans Skaaning," svarede Lensmanden og standsede; „men lige meget — hvad vil I mig?" vedblev han og steg ned ad Trappen igjen, saa at han kom til at staa Ansigt til Ansigt med Klokkeren; „er det noget, som angaar hende?"

„Ja vel, eders Naade! Og hvis jeg ydmygst turde vove at foreslaa, og det ellers var eders Højhed belejligt at komme til Byen i Aften, saa kunde jeg maaske bevise eders Naade en ringe Tjeneste."

„Faar jeg hende at se?"

„Ja vel! ja vel!"

„Jeg kommer!"

Med disse Ord vendte Lensmanden hurtig Klokkeren Ryggen og ilede skyndsomt op ad Trappen og ind i Huset.

„Ogsaa det gik godt!" mumlede Kanniken, i det han med en tilfreds Mine vendte sig om og gik

tilbage hen over Gaardspladsen; „Taaben er fuldstændig i min Vold, og jeg kan svøbe ham om en Finger!"

En Tjener lukkede ham ud gjennem Porten, og i en oprømt Stemning forlod han Gaarden og traskede tilbage ad Vejen til Aarhus.

Det er Aften. Hans Skaaning sidder hjemme i sin ensomme Bolig paa Brobjærg og venter. Stormen buldrer i Skorstenen og stryger susende langs Vinduerne, af hvis smaa, blyindfattede Ruder enkelte sidder løse, saa at de klirrer og klaprer for de vexlende Vindpust, medens Flammen fra det søvnige Tællelys, der staar midt paa Bordet, flimrer og bøjer sig hid og did for Trækvinden, som de utætte Døre og Vinduer ikke formaar at holde ude. Klokkeren har en opslagen Bibel liggende foran sig paa det umalede Fyrretræs Bord; men det er kun for et Syns eller et Skins Skyld, at den ligger der; thi han læser ikke et Ord i den. Han sidder derimod og overvejer, hvorledes han heldigst skal spille sin Rolle, naar Lensmanden kommer. Rollen er ellers færdig og indstuderet for længe siden, og Klokkeren begynder at blive utaalmodig; thi Taarnuret fra St. Klemens har meldt sex Slet, og endnu har den ventede Gjæst ikke indfundet sig.

Pludselig blev der banket stærkt paa Gadedøren, der indvendig var aflukket ved Hjælp af en kluntet Jærnstang.

„Jeg kommer, jeg kommer!" raabte Klokkeren og skyndte sig ud i den snævre Forstue — „vent blot et Øjeblik!"

„Luk op, i Djævels Skind og Ben!" lød en raa Stemme i en dæmpet, hartad hviskende Tone

tæt udenfor Døren — „skynd jer! hvad i Helvede nøler I efter?"

Med rystende Hænder fratog Klokkeren Jærnstangen, aabnede varsomt Døren paa Klem og kiggede ud; men den utaalmodige Lensmand — for det var ganske rigtig ham — stødte med Magt Døren op paa vidt Gab og traadte ind i Stuen, og da han havde overtydet sig om, at Klokkeren var alene, aftog han sin Kappe og slængte den fra sig paa en Træstol.

„Hvad Fanden skal det betyde, at I stænger mig ude — og det i sligt et Hundevejr?" begyndte han i en myndig Tone.

„Ak, eders Naade!" svarede Klokkeren og bukkede dybt, „det er bare en Forsigtighed, som jeg altid bruger. Jeg sidder aldrig for aabne Døre. Hvad skulde jeg værgeløse Stakkel gjøre, om en Røvere fik i Sinde at trænge ind til mig?"

„Aa!" sagde Ridderen med et foragteligt Skuldertræk. „jeres Grunter er saa godt dækkede med Pjalter og Spindelvæv, at Laas og Lukke er overflødige. Men føj for den lede Pestilentse!" vedblev han og saa sig om — „hvor kan I dog udholde at bo i dette skidne Hul, Hans Skaaning? Lader I aldrig gjøre rent hos jer?"

„Ak, eders Naade!" svarede den tiltalte med nok et krybende Buk, „Fattigmand maa tage Lejligheden, som den byder sig, og ringe har jeg Raad til at betale en Tvættekvinde."

„Der løj I, Hans Skaaning! Men I er en nærig Hund og vil ej af med Penningen; I ruger nok over Sølvtøjet som en Drage, mens Støv og Snavs er færdig at kvæle jer."

„Det er svare Beskyldninger, I rejser imod mig, højgunstige Velynder og strænge Hr. Ridder!“ gjenmælede Klokkeren og gjorde et endnu dybere Buk; „men eders Ord i Ære, og ingenlunde djærves at disputere med saa højbaaren en Mand som jer. Hvormed formaar jeg ringe Mand ellers at gjengjælde Æren af dette smigrende Besøg af eders Naade?“

„Satan i Vold med Æren!“ svarede Lensmanden barsk; „I maa vel ellers let vide mit Ærinde, eftersom I selv har stævnet mig hid?“

Den snedige Klokker tøvede et Øjeblik, inden han svarede, som om det var nødvendigt først at tænke sig om. „Ja, det er sandt — nu mindes jeg det!“ sagde han endelig og slog sig for Panden med den flade Haand. „Tilgiv, eders Naade!“ vedblev han med et fromt Blik paa den opslagne Bibel; „jeg havde i min Ensomhed saaledes fordybet mig i denne hellige Bog, at alt andet var gaaet mig ad Glemme; men nu, da eders Naade minder mig derom, staar alting atter klart for mig. Ak ja! Jeg er en gammel Mand og føler grant Alderens Tryk. Synet slaar mig fejl, og mit Hoved er ingenlunde saa klart som tidligere — ak nej!“

Begge tav en Stund. Der spillede et foragteligt Smil om Ridderens Mund, og han betragtede sin Modpart med et lurende Blik, medens Klokkeren ivrig gav sig i Færd med at brede et Klæde over den pjaltede Løjbænk. „Vil eders Naade ikke tage Plads?“ sagde han; „det falder saa umagsomt at tale staaendes.“

„Ej vil jeg røre ved saa meget som en Traad eller Trævl i dette forbandede Hundehul!“ raabte

Gjæsten utaalmodig — „til Sagen, Mand, og huft paa, hvad I lovede mig! Betalingen har I faaet, I skylder mig Vederlaget — og jeg vil have det!"

„Gid jeg var bleven hjemme og havde holdt min syndige Mund!" sagde Klokkeren. „Hør, hvor Stormen tuder, og Sneen piffer mod Ruderne! Afstaa fra eders Forsæt, ædle Herre! Det er silde, og Vejret er saare ugunstigt!"

„I er en Fabels Karl, Hans Skaaning!" fo'r Lensmanden op; „men det skal I vide, at eders Hals er forloren, om I vover at lege Gjæk med mig!"

„Ingenlunde har jeg været saa formastelig at vove sligt, eders Naade!" svarede Hykleren og satte et forskrækket Ansigt op; „eders Vilje er mig en Lov, og siden det ej kan være anderledes . . . Jeg lovede eder, at I skulde faa Skjønjomfruen at se?"

„Og jeg vil ved alle Djævle se hende!"

„Endnu i denne sildige Aftenstund? I dette Guds Vejr? Det kan ej opsættes til en belejligere og heldigere Tid?" sagde Hans Skaaning med et lurende Blik paa Ridderen.

„Ingen Udflugter, Mand!" raabte Erik Grubbe koldt. „Ej agter jeg at forlade eder, førend I har opfyldt, hvad I lovede mig!"

„Ja," sagde Klokkeren eftertænksom, „det er rigtignok en Hemmelighed, som jeg helst burde være ene om; men jeg stoler trygt paa, at jeg intet vover ved at delagtiggjøre eders Naade i den. I maa da vide, at der gives et lønligt Skjul, hvor jeg selv har staaet saa mangen Aftenstund og iagttaget, hvad der foregik i Bispegaarden — alene ste til Tidsfordriv, forstaar sig! Det er rigtignok en far-

lig Vej og ingenlunde magsom for en saa højadelig Herre; men skjult vil den føre jer til at se Skjønjomfruen, endog i hendes eget Jomfrubur."

Erik Grubbes Øjne flammede.

„Hvor er det?" spurgte han hurtig.

„Hvor det er, eders Naade?" svarede Klokkeren med nok et lurende Blik. „Har I virkelig Mod til at vove Færden, paa denne Tid og i et saadant formaledidet Vejr, saa vil jeg aabenbare eder Stedet og beskrive eder Vejen ganske nøje?"

„Beskrive!" gjentog Ridderen hæftig og stampede i Gulvet; „nej, spar eders Beskrivelse, Hans Skaaning; følg selv med og vis mig Vejen, i Steden for at spilde Tiden med unyttig Snak!"

„Ak, eders Naade!" klynkede Kanniken, „spar mig for den Vandring og husk paa, hvor gammel og svag jeg est! Aldrig tilforn har jeg vovet mig did saa sent paa Aftenen eller i saa grueligt et Uvejr! Jeg vil laane jer Nøglerne og en Blændlygte, og I kan selv lukke jer ind i Domkirken . . ."

„Domkirken!" afbrød Ridderen ham forbavset og med en let Gysen, hvilket ikke undgik den snedige Klokkers Opmærksomhed — „skal vi ind i Domkirken?"

„Ja vel, eders Naade! Og op paa Hvælvingerne — hvis Naadigherren da ikke ræddes . . ."

„Fordømte Klerk!" mumlede Lensmanden og var nu næsten til Sinds at opgive Eventyret; men den dulgte Spot, der laa i Klokkerens sidste Ord og Udsigten til at faa skjøn Eline at se, „endog i hendes eget Jomfrubur", som Klokkeren havde udtrykt sig, var alt for lokkende, og han besluttede at trodse sin „Spøgelsefrygt".

„Velan!" sagde han, i det han svøbte sin Kappe

om sig og vendte sig til Klokkeren, „jeg følger jer til Helvede, om det skal være, og did skal I vel en Gang alligevel. Er I rede?“

„Ak, lad mig være fri for denne Færd, strænge Hr. Ridder, og gak heller alene! I kan ikke tage fejl af Vejen.“

„I skal gaa med, jeg byder det!“ bød Lensmanden.

„Der er desuden en anden Ting, som eders Naade bør betænke,“ indvendte Hans Skaaning med hyklet Fromhed og korsede sig. „Som jeg vist allerede har bemærket, sad jeg just og læste i den hellige Skrift, lige som I kom, og det var min Agt at blive hjemme og anvende de højhellige Aftenstunder paa en bedre Vis, nemlig til at afbede mine Synder og forlige mig med Gud, som det rettelig sømmer sig paa denne Aften for en god Kristen og ringe Kirkens Tjener.“

„Kanske at Kirkeblyet tyngede for haardt paa eders usle Samvittighed?“ spurgte Ridderen med skærende Haan; „nej, det Mummespil maa I helst lade fare over for mig — kom, Usling!“

Hentydningen til det forsvundne Kirkebly virkede svært paa Klokkeren; i det mindste gjorde han ikke flere Skinindvendinger, men hentede og iførte sig sin Udgangskappe, og efter at han derpaa havde fremtaget en Blændlygte og et stort Knippe Nøgler og gjemt disse Gjenstande i sine Lommer, forlod de tvende kappeklædte Forbundsfæller Huset og begav sig paa Vandring.

„Nordøsten“, der havde rejst sig om Morgenen og pustet jævnt hele Dagen, var i Løbet af Aftenen gaaet over til en hylende Storm, der stadig tiltog

i Styrke og Voldsomhed. Maanen skjulte sit Ansigt bag sorte, drivende Skyer, Natten var mørk, og Vandringsmændene, der havde Stormen imod sig, fik den faldende fine Frostsne pisket lige ind i Ansigtet, hvor den bed som tusende hvasse Naale. Ridderen, der var den skrappeste Fodgænger, bøjede sig for over og ilede afsted langt forud for Klokkeren, der kom travende bag efter. Forpustet og yderlig udaset naaede den gamle Mand endelig Hovedindgangen til Domkirken, hvor Ridder Erik stod og biede paa ham.

„Hvad nu?" spurgte Erik Grubbe dæmpet; „er det ogsaa nødvendigt at komme gjennem Kirken?"

„Giv Stunder, eders Naade!" svarede Hans Skaaning gispende — „Aa, sikket Herrens Vejr! Jeg har fast løbet Aanden fra mig. Ja, vel skal vi ind i Kirken; ellers faar vi ingen Ting at se."

„Skynd jer da og vis mig det Syn, I lovede mig!" hvislede Lensmanden med en kjendelig Skjælven i Stemmen; „ej vil jeg staa her og vente som en Gjæk!"

Opmuntret af denne venlige Tiltale hivede Klokkeren omsider Nøgleknippet frem af Kappelommen, stak den svære Nøgle i Laasen og aabnede den tunge, jærnbundne Egetræesdør, hvorpaa de fulgtes ad ind i Vaabenhuset.

„I er da ikke bange, mandhaftige Hr. Ridder?" spurgte Klokkeren — „I tror da ikke paa Spøgelser og Gjengangere?"

„Ti stille med slig tosset Snak!" svarede Ridderen hastig og trykkede sig tæt op ad sin Ledsager.

„Tilgiv, eders Naade!" sagde Skjælmen; „det

var ganske dumt af mig at spørge saaledes; jeg tænkte, at i Fald eders Naade endnu syntes bedre om at vende tilbage . . . ?"

„Nej, for hede . . . lad os komme fremad — skynd jer!"

Klokkeren tav og lukkede varsomt Døren efter dem, og efter at have tændt sin Blændlygte ved Hjælp af Fyrtøj og en Svovlpind, fandt han hurtig den rette Nøgle og aabnede Døren ind til Kirken. Da Blændlygten kastede sit Skjær ind i den høje hvælvede Kirkes store Skib og dunkelt belyste de gamle Epitafier, medens Stormen fo'r susende mod Vinduerne, og de vandrendes Fodtrin gav Gjenlyd under de mægtige Hvælvinger, blev den overtroiske Ridder højst uhyggelig til Mode; men han søgte at dølge sin lønlige Uro ved at sige:

„I gaar for tungvindt, Hans Skaaning! Vi maa skynde os! Hører I ej, at Taarnklokken alt slaar otte?"

Kanniken tav og førte sin Ledsager langs ad Kirkens Midtergang, drejede af til højre i Korskirken foran Indgangen til Koret og blev ved at gaa, indtil han havde naaet en liden Dør inden for Kirkens søndre Indgang; her standsede han, og efter at have stødt Døren op, traadte han til Side, som om han vilde indbyde Ridderen til at gaa først.

„Hvad er det for et Helvedes Hul, I fører mig ind i?" brummede Erik Grubbe, efter at have kigget ind i det snævre Rum og faaet Øje paa nogle løse Murbrokker og de ødelagte Trappetrin, der kun svagt belystes af Skinnet fra Lygten. „Skal vi didop?"

„Ja, vel skal vi didop, eders Naade; det fører op paa Hvælvingerne."

Ridderen gjorde tøvende et Par Skridt fremad, men standsede pludselig og traadte tilbage.

„Nej, gaa I hellere foran og vis mig Vejen," sagde han.

Klokkeren fulgte Opfordringen og begyndte at stige op ad Vindeltrappen, efterfulgt af Lensmanden. „Forpestede Hul!" bandede denne; „det er ogsaa usselt, som den Lygte lyser! Hvor mange Trin er der, Hans?"

„Omtrent et halvt hundrede; men saa er Hvælvingerne tilbage," svarede Vejviseren, der ilede saa rask op ad den ham nøje bekjendte Trappegang, at Ridder Erik havde ondt ved at følge ham. Hvert Øjeblik fo'r han sammen og stirrede skræmt omkring sig, og flere Gange gled han og faldt paa de halvt ødelagte, fugtige Trappetrin. Efter en møjsommelig Opstigning naaede de endelig Hvælvingerne, hvor de i nogen Frastand øjnede en aaben Luge, gjennem hvilken hæftige Vindstød trængte ind til dem og bragte friskere Luft. Hans Skaaning bukkede sig ned, og ved at bruge den ene Haand som en tredje Fod, medens han holdt Lygten i den anden, satte han sig strax i en kravlende Gang hen over de ujævne Hvælvinger, hvorimod Lensmanden, der fulgte efter, troede at kunne gaa oprejst, naar han brugte sit Sværd som Støttestav; men han traadte snarlig fejl og snublede. I Faldet greb han frem for sig, fik derved fat i Klokkeren, der fik et hæftigt Ryk, lige som han var ved at krybe ned ad en af Hvælvingernes Skraaning, saa han tabte Fodfæstet og rullede med et stønnende Skrig ned i en af de

Fordybninger, som adskiller den ene Hvælving fra den anden.

„Aa nej, aa nej!“ jamrede Klokkeren under Nedfarten — „jeg . . . jeg . . . tabte Lygten!“ Den faldt i det samme og slukkedes øjeblikkelig. „Aa, aa, aa!“

„Hold dog jer Hals og skrig ej, som I var galen!“ udbrød Ridderen skrækslagen med dæmpet Stemme; „men skynd jer at faa Lygten tændt igjen!“

„Aa, aa, aa, nej!“ jamrede den gamle Kannik i en smertelig Tone, for han havde slaaet sig i Faldet. „Jeg har ikke flere Svovlpinde, og ej er det muligt at tænde Lygten ved Fyrtønderet alene. Hvad vilde vi ogsaa her oppe slig Tid Aftens, strænge Herre! Jeg tænkte det nok, at hellig Oluf vilde straffe os for vor ugudelige Færd! Aa, ja, ja!“

„Bliv mig fra Livet med jer hellig Oluf og jert gudelige Vaas!“ svarede Lensmanden bistert, „og kom og vis Vej hen til Lugen, for jeg fatter nu helt vel, at det er der, I plejer at staa paa Lur. Op med jer!“

„Ve mig! Hvad skal jeg gjøre, jeg syndige Mand!“ vedblev Klokkeren i en modløs, klynkende Tone; „jeg har saa vist forvredet mit ene Haandled og lammet mit højre Knæ! Naadige Herre! Ræk mig en Finger og hjælp mig op af dette Pinested!“

Ridderen kravlede varsomt ned ad Skraaningen og tog et forbitret, haardt Tag i Klokkeren, der dog strax og med et nyt Smerteshyl sank sammen igjen og faldt tilbage.

„Bliv saa liggende, fordømte Skrighals!“ snærrede Ridderen og vendte sig fra ham, hvorpaa

han, ledsaget af Kannikens Jamren, fortsatte sin besværlige Vandring hen over Hvælvingerne, indtil han havde naaet den omtalte Luge.

Aarhus Domkirke er vel endnu den samme som den Gang; men dens Udseende og navnlig dens Omgivelser er i Tidens Løb undergaaet meget væsentlige Forandringer.

Paa Kirkens nordre Side, der hvor nu Raadhuset, Stiftsprovsteboligen og Sprøjtehusene ligger, laa den Gang en 3 Stokværk høj Bygning, nemlig den før nævnte saakaldte „Kongens Gaard" eller „Aarhusgaard", Lensmandens Embedsbolig. Vest for Kirken laa det gamle Raadhus, der for en Del Aar siden nedreves, hvorved saavel Domkirken som Storetorv har faaet et mere anseligt Udseende, medens tidligere Raadhusbygningen forhindrede, at Kirkens mægtige Façade og det den Gang 340 Alen høje Taarn traadte frem i al deres imponerende Storhed. Paa den søndre Side af Kirken laa en af tvende Stokværk bestaaende Bygning, der stedse har været de lutherske Biskoppers Embedsbolig, indtil nu, da den er nedreven. Og endelig øst for St. Klemens Kirke laa der en ligeledes forsvunden Bygning, Karthauser Klosteret, der havde været beboet af Brødrene af St. Brunov Ordenen, indtil de 1528, da Lutherdommen begyndte at vinde Indgang her, forlod Byen og Landet og drog til Köln. Dette Kloster har senere maattet vige Pladsen for Rektorboligen og Latinskolen.

Paa den omhandlede første Juledag om Aftenen fandt der en festlig Sammenkomst Sted i Biskoppens Hus. Vinduerne i Biskegaardens øverste Stokværk var stærkt oplyste, og der lød Salmesang

ud paa Gaden. Inde i Værelserne var der Liv og Røre. Et stort Juletræ, behængt med en Mængde Julegaver og Smaalys, var anbragt midt paa Gulvet i den store Sal, og trindt om dette var en Skare voxne og Børn forsamlede.

Doktor Morten Madsen plejede regelmæssig hvert Aar paa denne Festaften at samle sine nærmeste og en Del af Byens fattige i Bispegaarden for at glæde dem alle ved Sammenkomsten og ved Gaver af forskjellig Art og derved bidrage til Julens Festligholdelse for de mange, der ellers ikke havde megen Glæde.

Blandt de tilstedeværende voxne lægger vi først Mærke til Magister Kristen Nielsen Bonde og Eline Mortensdatter, der nu, medens hun sorgløs staar og støtter sig til sin trolovedes Arm og glædestraalende iagttager alle de muntre, legende Børn, ganske synes at have glemt, at der er en Mand til, som hedder Erik Grubbe.

Doktor Morten, en Mand paa tæt ved de halvtreds, med et stort graat Skjæg og med regelrette, men storslaaede Ansigtstræk, gaar og samtaler med Latinskolens Rektor, Hr. Doktor Jakob Knudsen, en middelhøj Skikkelse med et ualmindelig smukt og mildt Ansigt.

Fru Kirsten Johansdatter, Biskoppens Hustru, gaar rolig omkring og taler med sine Gjæster; snart fører hun en af Smaapigerne, der maaske forekommer hende lidt frygtsom og undselig, hen til Juletræet og opmuntrer hende til at tage Del i Legen, og snart løfter hun en lille Dreng op for desbedre at kunne vise ham det store røde Flag med det hvide Kors, der smykker Træets Top. — Blandt

Børnene, der var tilstede i en Alder af fra 6 til 15 Aar, er der især en Dreng, som vi ikke kan undgaa særlig at lægge Mærke til. Han er slank bygget, har store blaa, livlige Øjne, et stærkt kruset, blondt Haar og er iført en sort Fløjels Trøje med en nedfaldende bred, hvid Krave, der slutter tæt om Halsen. Hans Knæbenklæder, der er kantede med hvide Blonder, sidder i Folder til ned over Knæet, medens Benene for øvrigt er prydede med broderede Silkestrømper. Paa hans Sko glimrer et Par store Sølvspænder, som han hvert Øjeblik betragter med synlig Glæde, medens han muntert svinger rundt i „Kringel-Rosenkrans" med tvende Smaapiger.

Denne Dreng er Elines yngste Broder; Oluf hedder han, og han er 3 Aar yngre end sin 17aarige Broder Martin, der baade i Sind og Skind er væsentlig forskjellig fra ham. Martin, der er bestemt for den gejstlige Stand, er en høj, kraftig Yngling med kulsort Haar og brune, drømmende Øjne; af Væsen er han ordknap, stille og meget alvorlig. Han gaar rolig omkring og søger at hjælpe de smaa til at nyde godt af Juletræets indbydende Frugter.

Efter dette flygtige Blik paa Bispefamilien og dens Julegjæster vender vi tilbage til Ridderen og Klokkeren.

Erik Grubbe var naaet helt frem til den aabne Kirkeluge. Fra den lige over for liggende Bispegaard skinnede Lysene ham i Møde, og Børnenes muntre Stemmer og højrøstede Latter naaede hans lyttende Øre; men forgjæves spejdede han efter at faa Øje paa skjøn Eline, skjønt han kunde se lige

ned i Salen og alle de andre oplyste Værelser, hvis Vinduer vendte ud mod Kirken. Han spyede den ene afmægtige Forbandelse over imod Bispegaarden efter den anden, og da han paa den Maade havde givet sin oprørte Sindsstemning Luft i nogen Tid, vendte han sig om og kaldte paa Klokkeren. Hans Skaaning, der imidlertid var bleven klog paa, at hans ømme, værkende Lemmer hverken var forvredne eller i Stykker, havde allerede paa ny sat sig i en kravlende Bevægelse hen imod Lugen.

„Her er jeg, strænge Herre!“ svarede han klynkende, i det han langsomt og ikke uden Møje rejste sig og tog Plads bag ved Lensmanden; „men tag jer endelig i Agt for at styrte ud af Gabet! thi Muren er lidt skrøbelig her, og nogle af Murstenene, I staar paa, er løse. Ogsaa af en anden Grund er det uraadeligt at komme for langt frem: Lysskjæret falder stærkt paa jert Ansigt, og Folk paa Gaden kunde let faa Øje paa jer og gjenkjende eders Naade.“

Erik Grubbe trak sig et Skridt tilbage.

„Hvad betyder al den Staahej der ovre?“ spurgte han mørk.

„Der er Julegilde,“ svarede Hans Skaaning.

„Nej, Fanden heller! Det vidste jeg ej noget om. Hvem monstro der er med til det Gilde?“

„Lutter Fattigfolk og Børn, eders Naade! Biskoppen har jo altid haft en sær Lyst til at være rundhaandet mod de fattige og lefle med Pakket. Gud ved, hvor han faar Pengene fra? For han øser jo ud med baade Hænder.“

Det svarede Ridderen ikke paa; men efter et Øjebliks Tavshed, under hvilken han ufravendt

havde stirret paa den legende, dansende Ungdom bag Salens oplyste Vinduer, spurgte han: „Var det ikkun denne Flok gjøglende Purke og Piger, I vilde vise mig, Hans Skaaning?"

Der klang noget truende i Lensmandens Ord.

„Taalmodighed, Herre! Bareftens et Øjebliks Taalmodighed — hun kommer nok!" svarede Klokkeren. „Hvad ødsles der ikke bort til sligt unyttigt Traktemente?" vedblev han, forfølgende sin egen Tankegang. „Eders Naade ser kun en Del af Julegjæsterne. Der er fuldt Hus i den ganske Gaard, maa I vide, og medens der fjantes og hoppes hist ovre i Salen, sidder Mænd og Kvinder fra Fattighusene bænkede ved lange Borde neden under i Stegerset og Tyendets Værelser og stopper sig med Julegrød og søler i Juleøl. De unge har alt været til Bords og fyldt sig; derfor er de saa støjendes og aarker at bruge Benene saa gesvindt. Men ej kan jeg vide, om det baader stort, at de faar Vommen fyldt én Gang om Julen, naar Smalhans ellers er Køgemester det ganske Aar. Det vækker kun ondt Begjær og avler sær Misundelse mod dem, der har nok at æde og drikke Aaret rundt, og derfor mener jeg: de Penge er stammelig spildte, ja mere end spildte! De er som en Sæd, der lægges i en daarlig Ager og spirer til en ond Høst . . ."

„Fanden i Vold med jert Præk!" afbrød Ridderen den skjønne Betragtning over menneskelig Godgjørenhed. „Bedre var det, I meldte mig, hvor Jomfruens Kammers er."

„Der, eders Naade!" svarede Kanniken og pegede paa et mørkt Vindue ved Siden af de op-

lyste Værelser; „men der bliver næppe tændt Lys førend Sengetid."

„Da vil I og jeg tiere følges ad her op, Hans Skaaning!" sagde Lensmanden tilfreds; „I kan jo ligge og hvile jer der inde paa Hvælvingerne, medens jeg tager Stade her. I Grunden er Vandringen ikke saa farlig, naar man først har prøvet den."

„Og vi bare passer paa at holde Lygten tændt," indskød Klokkeren.

„Ja vel, Hans Skaaning! Næste Gang maa I forsyne jer bedre med Svovlpinde. Men det kunde være mig en Gammen at vide, om der virkelig er noget til af den Slags, som kaldes Kirkevætter og Gjengangere? I er jo en gejstlig Mand og maa altsaa kjende det?"

„Lutter dum Overtro og Ammestuesnak og kun nyttig til at kyse den uvittige Mængde!" svarede Klokkeren, „og en mandhaftig Ridder som I haver ej Aarsag at kere jer om sligt . . . Men brug nu jeres Øjne, Herre!" sagde han pludselig afbrydende; „jert Syn er bedre end mit, men jeg fejler dog næppe i, at den høje, slanke Pigegestalt, der lige nu traadte ind i Salen, jo monne være Eline Mortensdatter!"

„Ha!" udbrød Lensmanden med funklende Øjne; „mener I, at sligt Syn er til at tage fejl af? Se, hvor let hun træder Dansen, og hvor stolt hun bærer sit skjønne Hoved! Aldrig saa' jeg fagrere Mø end hende — og min skal hun ved alle Magter vorde, om saa al Verdens Sortkjoler sætter sig derimod!"

Denne hæftige Hjærteudgydelse var rigtig Vand

paa Klokkerens Mølle; han gned sig fornøjet i Hænderne og sagde opmuntrende: „Ja, saa bør det være, og sikkert maa det og være Himlens Vilje! I og hun er ganske som skabte for hinanden, det er let nok at se. Hvem er det, der danser med hende?"

„Det er Jomfruens Broder Oluf Mortensen. Magister Bonde ser jeg ikke noget til, hvilket ogsaa er heldigt nok; thi der er noget ved den Sortkjole, som jeg ej kan fordrage, og Synet af ham er mig ganske imod."

„Og dette er sandelig ej uden Aarsag!" svarede Klokkeren ivrig; „men han maa sikkerlig være der, og vi skal tænkelig faa Øje paa ham om en liden Stund."

„Hun er borte!" udbrød Ridderen mut. „Nys slap hun sin Broders Haand og ilede ud af Salen!"

„Hun kommer vel igjen," trøstede Hans Skaaning, „og gjærne skulde I se, hvordan hun senere vil te sig."

Som om disse Ord havde tryllet hende frem, lod Eline sig næsten i samme Nu atter til Syne, i det hun traadte ind i sin Moders Bedekammer, der var oplyst af en Kandelaber med tre Lys i, og hvis Vindue ligeledes vendte ud mod Domkirken; men hun var ikke alene, Magisteren var hos hende, og ved Synet af ham udstødte Lensmanden et forbitret Raab, der lød som et dæmpet Brøl.

„Ser I dem, strænge Herre?" hviskede Klokkeren.

„Ja, jeg ser dem!" svarede Ridderen med hæs Røst.

De trolovede havde stillet sig saaledes, at Lyset fra Kandelaberen faldt klart paa deres Ansigter, og den øverste Del af begges Skikkelser kunde ses med

fuld Tydelighed af de tvende Spejdere i Kirkelugen. En Stund blev de staaende over for hinanden, som fordybede i en ivrig Samtale, under hvilken de samtidig benyttede sig af nok et Sprog, det nemlig, som en af vore Digtere senere har kaldt „Kragemaalet med Øjnene", og det var navnlig Samtalen i dette de elskendes udtryksfulde Tunge- eller egentlig Øjemaal, der harmede Ridderen, hvilket var rimeligt nok; for den kunde han følge med Øjnene, medens hans Øre selvfølgelig var ude af Stand til at opfange de Ord, der udtaltes med Læberne. Det var mest Eline, der førte Ordet i den mundtlige Del af Samtalen, saa' det ud til; for hun bevægede Læberne uophørlig, medens Magisteren i Tavshed stod og hørte paa hende og kun indskød en kort Bemærkning eller et Spørgsmaal nu og da. Noget særdeles behageligt og interessant maatte det være, hun havde at sige ham; thi da hun omsider var færdig, slog han Hænderne sammen og brød ud i en hjærtelig Latter, medens hun, leende lige saa fornøjet, tilføjede endnu nogle Ord som en Slags munter Slutningsbemærkning. Erik Grubbe var færdig at briste af Harme! Men det blev dog værre endnu; thi Sammenkomsten endte med, at Magisteren lagde sin Arm om Jomfruens Liv og hun begge sine om hans Hals, og de kysfede hinanden nok saa hjærtelig som et Par rigtig forelskede og kjælne Duer, hvorpaa de fulgtes ad ud af Bedekammeret og kunde ikke mere ses af de spejdende.

Erik Grubbe udstødte nogle dybe, fraadende Brum og gjorde pludselig et Spring længere frem i Lugeaabningen.

„Hvad gjør I, Herre?" skreg Klokkeren og greb ham i Armen. „Har I da ganske glemt, hvor I er? eller vil I døde jer selv?"

Dette Tilraab bragte for saa vidt Ridderen til Besindelse, at han atter trak sig tilbage fra den farlige Aabning, men uden at sige et Ord, og i flere Minutter blev han staaende taus og ubevægelig.

Klokkeren bristede sig omsider til at bryde Tavsheden.

„Eders Naade talede i Grunden alt for mildt," begyndte han, „da I for lidt siden sagde, at Synet af Magisteren var jer ganske imod; men havde I sagt, at I havde Grund til at hade ham af eders ganske Hjærte, saa var I kommen Sandheden nærmere. Ja, det er at undres over, at I *taaler* en saadan Adfærd af ham, den formastelige!"

„Taaler!" gjentog Lensmanden med indædt Forbitrelse — „hvem har sagt jer, at den skal taales? Men sig mig en Gang, Hans Skaaning! Har I ingen Sinde før set noget til den Slags Fjas mellem Jomfruen og . . . og . . . den forbandede Sortkjole?"

„Aa jo, eders Naade!" svarede Klokkeren med forstilt Troskyldighed, „det er saamænd ikke første Gang, at *mine* Øjne har maattet udholde dette . . . dejlige Syn!" lagde han til med en lille Latter, der skulde klinge ironisk.

„Hvi Fanden har I da ej sagt mig et eneste Ord derom?" fo'r Lensmanden op.

„Er det muligt, eders Naade!" udbrød Hans Skaaning med paatagen Forbavselse. „Hvor kunde jeg tænke, at eders Naade gik med Bind for Øjnene og ikke saa', hvad mine gamle Øjne har set saa

længe? Jeg troede saa sandelig, at I var fuldt saa vidende som jeg, ellers skulde eders ringe Tjenere vel have taget Bladet fra Munden!"

„Aa, Fanden i Vold med jer, Hans Skaaning!" snærrede Ridderen i en arrig Tone; „I lovede at være mig til Tjeneste, og i det Sted er jeg nær ved at tro, at I bare vilde plage og ærgre mig!"

„Ak nej, eders Naade! I gjør mig Uret, storlig Uret!" indvendte Kanniken, højlig forbløffet; „det er tværtimod mit inderligste Ønske at være jer til Nytte, strænge Herre! og derfor vover jeg at tilbyde at hjælpe jer ud af Kviden og det netop paa den Vis, som eders Hjærte begjærer og inderligst attraar! Husk paa, Herre, at Magisteren har hende ingenlunde endnu, og at vi lettelig kan spille ham et Fandens Puds!"

Disse vel beregnede Ord fandt Gjenklang i Lensmandens Hjærte, saa han paa ny begyndte at fange Haab og vinde Tillid til den gamle Skaanings forslagne Hoved.

„Kanske at I hitter en Udvej?" sagde han hurtig; „kan hænde, I har en Plan paa rede Haand?"

„Ja vel, eders Naade!" svarede Klokkeren ivrig, „og hvis I værdiger mig at lytte til mit Raad . . ."

„Lad fare med Raad her — hellere tales ved om den Sag paa et andet og bedre Sted," afbrød Ridderen ham. „Jeg fryser allerede, saa det knager i alle mine Ledemod. Lad os komme bort herfra!"

„Ja, ogsaa jeg er saa forfrossen, som om Kolden var faret mig i Kroppen," sagde Hans

Skaaning; „men for eders Naades Skyld taaler jeg gjærne alt, Kulde saa vel som anden Ulempe.“

De begyndte den besværlige Tilbagegang, dobbelt besværlig, fordi de nu maatte færdes hele Vejen i Bælgmørke, og der var ikke andet for, end at Lensmanden nu maatte følge Klokkerens Exempel og krybe „paa alle fire“; han holdt sig tæt i Hælene paa denne sin vejkjendte værdige Fører og Raadgiver, saa at han af og til kunde gribe ham i Foden og forvisse sig om, at de ikke kom fra hinanden, men fulgtes kjønt og broderligt ad. Efter en lang og møjsommelig Kravlen „op ad Bakker og ned i Dale“ naaede de endelig Trappen og stod snart i god Behold paa Kirkens Gulv.

En lille Stund senere træffer vi dem siddende over for hinanden i Lensmandens Lønkammer paa Aarhusgaard. En tændt Voxstabel, en Vinkande og tvende Sølvbægere stod paa det lille Bord, ved hvilket de havde taget Plads, Ridderen i en magelig højrygget Armstol paa den ene og Klokkeren paa et ringere Sæde lige over for paa den anden Side. Vinduesskodderne var skudte for, og en lystig Ild flammede i Kaminen — her var anderledes hyggeligt end oppe ved den aabne Kirkeluge.

Efter at have varmet og styrket sig med et Bæger god Vin, aabnede Lensmanden Forhandlingerne med at sige:

„Nu tale I rent ud, Hans Skaaning, og Fanden annamme jer, om I ej kommer med noget, der er Mening i!“

„Eders Ord i Ære, strænge Herre og højgunstige Velynder!“ svarede Kanniken med et listigt Smil til Ridderen og et ømt Blik til Vinkanden;

„jeg vil da stile min Tale hen imod, at I annammer Jomfruen, inden hun ved Kirkens uløselige Baand knyttes til Magisteren, for at ikke den slemme Gejst, I nævnede, skal annamme mig syndige Stakkel, hi, hi, hi!"

„Til Sagen, Klerk, og kom med noget, som bedre forslaar!" sagde Lensmanden koldt; „der skal andet til end Talemaader og Omsvøb, om Knuden skal løses!"

„Vel, Hr. Ridder! Jeg mener ej heller, at Knuden skal løses, men at det er langt magsommere at hugge den over."

Ridderen nikkede.

„Ej vil vi regne den Vanskelighed for meget," vedblev Klokkeren, „at Jomfru Eline har trolovet sig med Magisteren . . ."

„Gid han maa styrte og brække sin Hals, den Sortkjole!" raabte Lensmanden hæftig og flyttede sig utaalmodig i Sædet.

„Næppelig vil saadant ske," sagde Raadgiveren; „men ej heller betyder det stort, om han styrter eller stander, og Doktor Morten formaar og ingenlunde at drive eders Naade tilbage, hvor det lyster eder at gange frem — saa liden Tue vælter næppelig Erik Grubbes Brudevogn! Ej skjønner jeg ligere, end at Fru Maren, eders Ægtehustru, er den slemmeste, men og i Grunden den eneste Hinder, som er værd at regne for noget."

Lensmanden fo'r op. „Hvi Fanden sidder I der og spilder Tiden med at fortælle mig sligt, som ingen kjender bedre end jeg!" raabte han.

„Taalmodighed, strænge Herre!" vedblev Hans Skaaning. „Vi tvinges dog til at begynde med

det, som er, om vi agter at naa frem til det, som skal vorde, og næppelig fejler jeg, naar jeg formoder, at eders Naade er til Sinds at gifte eder med den ædelige Jomfru, frem for at gjøre hende til eders Slegfredviv?"

„Hvi kalder I hende „ædelig"? I ved vel ellers, at det er kun ringe bevendt med Slægtens Adelskab!" bemærkede Ridderen med et haanligt Smil.

„Ja vel, eders Naade! Jeg har ingenlunde glemt, at Jomfruen hedder kun slet og ret Eline Mortensdatter, hvilket klinger saare simpelt og borgerligt ved Siden af et saa højadeligt Navn som Erik Grubbe; men desværre har I kun liden Udsigt til at vinde Skjønjomfruen, naar ej I vil nedværdige jer til at ægte hende. Se, havde eders Naade nu været Hedning eller Tyrk og boet i et andet og mere frit Land, saa vilde Sagen have været lettere at gjennemføre; men da I tværtimod er en god Kristen og dansk Adelsmand, og baade Guds og Kongens Lov byder og forordner, at kun en Mand og en Kvinde . . ."

Et Blik paa Ridderen tvang den snaksomme Raadgiver til at holde inde. Erik Grubbe, der sad og kom i Tanker om, at Kanniken talte ironisk og vilde holde ham for Nar, var under den sidste Replik bleven blussende rød i Ansigtet, Aarerne i hans Pande svulmede, og Øjnene flammede vildt, saa at Hans Skaaning ordentlig blev bange og kom til at ryste.

„Er I galen!" raabte Lensmanden fnysende. „Dersom I ikke strax holder Kjæft med eders forbandede Udenomssladder og rykker ud med, hvad I mener, der skal gjøres — hvad der skal gjø-

res, forstaar I? — saa skal der times jer en Ulykke! Med Vielsesformularen behøver vi vel ej at tage det saa nøje, naar jeg blot vinder frem til Maalet, og Bruden vorder min," lagde han til med en haanlig Mine.

„Min ringe Mening er," skyndte Raadgiveren sig at sige, „at I bør sende Fru Maren bort fra Havreballegaard."

Denne Gang svarede Ridderen med et særdeles bifaldende Nik; thi Raadgiverens „Mening" faldt jo fuldstændig sammen med hans egen. Forbundsfællerne begyndte at forstaa hinanden.

„Og helst maa hun skikkes langt bort herfra — til Tjele for Exempel?"

Ved at høre disse Ord lagde der sig noget, der lignede et Smil, over Lensmandens Ansigt. Havde han ikke selv for et halvt Døgn siden undfanget just den selv samme Tanke og gjort Skridt til at gjennemføre den ved at tilkjendegive Fru Maren sit Ønske, at hun skulde gjøre sig rejsefærdig og hurtigst mulig drage til Tjele? Nu foreslog Klokkeren nøjagtig det samme, hans „Raad" maatte altsaa være det rigtige.

„I mener vist og, at der ej bør tøves med dette?" sagde Erik Grubbe, „men, at jo før hun kommer afsted, desto bedre?"

„Netop hvad jeg lige havde paa Munden og vilde have sagt til eders Naade," svarede Raadgiveren.

„Nu er der Mening i eders Snak, Hans Skaaning, og alt dette gaar jeg ind paa," sagde Lensmanden; „men hvad saa? End er vi endda lige vidt, tykkes mig?"

„Fru Maren er ikke stærk af Helsen," gjentmælede Klokkeren; „Folk vil vide, at hun skranter og hoster meget som et Menneske, der gaar og drages med Svindsot og lakker mod Gravsens Bred. Maaske er det Himlens Vilje, at Døden snart skal løse Baandet, som forener eder og hende, og da er eders Haand fri, Ridder Erik!"

Atter et særdeles bifaldende Nik fra Ridderen. Det var dog forunderligt, hvor nøje Raadgiverens Tanker faldt sammen med hans egne!

„Alligevel tør jeg ingenlunde tilraade, at vi bygger alt for fast paa en saadan Mulighed," vedblev Raadgiveren, „og ej maa vi glemme, at ingen af os ved, hvor snart Magisteren og Jomfru Eline bliver til Sinds at holde Bryllup."

Der begyndte paa ny at vise sig Rynker paa Lensmandens Pande. „Ha! Dertil maa det ingenlunde komme!" raabte han.

„Nej, ganske vist, eders Naade, dertil maa det aldrig komme!" svarede Raadgiveren ivrig; „og nu skal jeg sige eders Naade, hvorledes jeg har tænkt, at Tiden burde benyttes, medens Fru Maren er borte, og inden Magisteren bliver færdig til sin Brudefærd. Paa en fiffig Maade maa vi se at faa det maget saa, at I og ej Magisteren bliver Brudgommen."

Lensmanden var lutter Øre. „Hvorledes skulde det vel gaa til, Hans Skaaning?" spurgte han brat. „Tiden turde blive alt for kort til at iværksætte . . ."

„Der er langt til Tjele," afbrød den snedige Raadgiver, „men dog ingenlunde længer, end at der lettelig kan spørges Tidender derfra. Om

de er sande eller falske, gjør mindre til Sagen, hver Mand tror dem alligevel; og saa saare det er blevet almindelig bekjendt, at Fru Maren er død — der er jo intet til Hinder for, at eders Naade foretager en Rejse og er borte en Tid — saa er det Tid at handle, og da kan en Bortførelse og en Præst gjøre Resten. Paa denne Vis snapper vi Brud og Brudeskammel bort fra Magisteren, ja betager ham plat ud Lysten til at holde Bryllup med den stolte Bispedatter!"

„Dette Raad gefalder mig ganske," sagde Lensmanden vel tilfreds og skjænkede i Bægrene. „I er en snu Mand, Hans Skaaning, og ej fortryder det mig, at jeg indlod mig med eder. Skaal, Klerk! Vi drikker paa en heldig Gjennemførelse af eders Anslag!"

De stødte Bægrene mod hinanden og drak ud til Bunds.

„Men," sagde Lensmanden efter en lille Pavse, „det rinder mig dog i Hu, at vi vanskelig formaar nogen Præst til at forrette Vielsen ved et tvungent Giftermaal?"

„Ser I da ej den Mand, der sidder for eder?" svarede Kanniken.

„I, Hans Skaaning!" raabte Ridderen, „er I Præst og har Brev paa at smedde Folk til Hobe?"

„Hvad gjør det til Sagen, eders Naade, at Brevet mangler, naar jeg desuagtet forretter Vielsen og bruger de rette Ord?" svarede Kanniken. „Bag efter maa vi støtte os til, at sket er sket, og gjort Gjerning staar ej til at ændre. Vel er jeg den, der udsætter sig mest, og ingenlunde har jeg glemt,

at jeg overskrider Grænsen for min Embedsmyndighed ved at udføre en slig kirkelig Handling; men jeg stoler paa, at I er en mægtig Mand, Herre, og vil holde eders beskyttende Haand over mig."

„Ja, det skal have gode Veje!" forsikrede Lensmanden; „ingen skal faa Lov at krumme et Haar paa eders Hoved, og tilmed skal I vorde rundt og rigelig belønnet, saafremt I kan sætte igjennem, hvad I har lovet."

Det, mente den snilde Raadgiver, vilde være en saare let Sag, og efter at de endnu en Stund havde siddet sammen og yderligere drøftet den lagte snedige Plan, skiltes Forbundsfællerne i gjensidig god Forstaaelse, i det Klokkeren tog Afsked og vandrede hjem til sin egen Bopæl i Marianer Konventet.

VI.

Taarngjemmeren paa Tjele.

Ovedgaarden Tjele, et Par Mil nordøst for Viborg, omtales allerede under Kristoffer af Bajern som tilhørende en Adelsmand ved Navn Eskild Ipsøn, der for øvrigt ikke er videre historisk bekjendt. Senere gik den over i Løvenbalk'ernes og Skram'ernes Besiddelse, og efter at Skipper Klements vilde Oprørsbander under Reformationsfejderne havde stukket Ild paa den, saa at den for en Del nedbrændte, lod Rigsraaden Jørgen Skram den atter opbygge, hvorom følgende Indskrift over Indgangsdøren til Hovedbygningen noksom vidner:

„Vi bygger Huse og store Fæste,
enddog vi er kun fremmede Gjæste;
Gud unde os saa at bygge og bo,
at vi kunde naa den evige Ro.

Anno 1585 lod Jørgen Skram til Tjele og hans Hustru Fru Hilleborg Daa opføre dette Hus."

Af den ældre Borggaard blev kun den søndre Længe tilbage, og det smukke, slanke Spir, som

ragede højt op over de øvrige Bygninger og viste Vej til Borgens gjæstmilde Hal, er nu forsvundet og ombyttet med en Skorsten. Tjele Hovedgaard er dog den Dag i Dag et smukt Minde om middelalderlig Bygningskunst.

Efter at flere Slægtled af Skram'erne var døde bort, og det sidste uden at efterlade sig Arvinger, gik Gaard og Gods over til en Sidelinje, hvis Repræsentant var Henrik Belov til Spøttrup, og en Efterkommer af ham solgte i Aaret 1630 Gaard og Gods til Erik Grubbe, der i Forvejen var Ejer af Gammelgaard. Den ny Ejer søgte at samle det spredte Bøndergods saa meget som muligt, hvilket da ogsaa lykkedes saa vel for ham, at der 1641 hørte fire store Hovedgaarde under Tjele, nemlig Bigum, Vinge, Nørrebæk og Trinderup.

Der var for Tiden Fred i Landet. Adelsmændene paaførte ikke hverandre Fejder med Ild og Sværd for at afgjøre Ejendomstrætter og Æressager; thi dels havde de nok at gjøre med at oprette de Tab, som Wallensteins plyndrende Horder havde tilføjet dem paa deres Ejendomme, og dels kastede de sig med Iver over Dyrkningen af Herregaardsjorderne, som de udvidede ved at nedlægge Bøndergaarde og inddrage Jorden, og det var den Gang ikke ualmindeligt, at en Herremand kunde staldfodre 200 Par Stude og 30 Par Heste.

Under disse Forhold var der ingen Grund til hverken at befæste Tjele eller at have stort Folkehold paa Gaarden. Foruden det til Avlingens Drift fornødne Tyende beboedes Tjele Hovedgaard kun af Ridefogden Frands Mogensen, der ud-

skrev Hoveri og Pligtarbejde, førte Regnskabet og bestemte Vegtkjørselen; Ladefogden Svend Hansen, der sørgede for Jordernes Drift; Skytten Claus Wenzel, hvis Bestilling var at passe Skovene og Vildtet; og Vægteren Kold, hvem det paalaa at vaage om Natten i Taarnkammeret, fra hvis Udkigshuller han vogtede Gaarden mod Overfald. Ridefogdens Kone Sidsel styrede det indre Husvæsen, hvortil hun havde Hjælp af en ung Bondepige ved Navn Karen.

Det var en Aften i Halvhelligdagene mellem Jul og Nytaar 1640. Vejret var barskt og uroligt. Stormen susede i Trætoppene og slængte de bøjede og halvt løsrevne Grene med voldsom Magt næsten helt ned til Jorden, Tagstenene paa Bygningerne løsreves og raslede ned i Gaardsrummet, Porte og Døre hvinede paa deres Hængsler, og hæftige Vindstød fo'r som en Flok hylende Uaander ned igjennem Skorstenene og pustede Røgen ind i Værelserne. Af og til stillede Vejret af, men kun for et Øjeblik, og med fornyet Kraft fo'r Stormen atter hen over Gaarden og Omegnen, spredende Ødelæggelse til alle Sider.

Oppe i det lille firkantede Taarnkammer stod Vægteren Kold, en kraftig bygget ældre Mand, klædt i en Lammeskinds Pels, med en Bjørneskindshue paa Hovedet og et bredt med Jærnringe beslaaet Læderbælte om Livet. I Bæltet hang paa hans højre Hofte en blank, skarpsleben Økse og paa venstre Side et stort Knippe Nøgler. Om Benene havde han viklet laadne Skind, der var fastbundne med Læderremme. Kold, der tidligere havde faret til Søs, var nu en Mand paa 50 Aar. De mange

dybe Furer i Panden og en ofte tilbagevendende Krampetrækning ved Mundvigerne, der hver Gang afpressede ham et dæmpet Suk og gav hele Ansigtet et lidende Udtryk, samt det lange næsten kridhvide Haar og Skjæg vidnede tilsammen tydelig om, at Vægteren var en Mand, paa hvem Livets Kampe og haardt, legemligt Arbejde havde efterladt deres blivende Spor.

Paa en Bænk i Kammerset sad Sidsel Ridefogeds Hjælperske Karen, en ung Kvinde med kulsort Haar, mørkladen Hudfarve og store, mørke Øjne, der ofte funklede med en uhyggelig Glans. Hun støttede Hagen i den hule Haand, som en, der sidder og grubler over et eller andet, medens hun af og til ligesom vaagnede op af sine Grublerier og lod Blikket fare vildt omkring i Kammeret, og naar et voldsomt Vindstød ruskede i Taarnets Fløj og fo'r hylende langs Murene, knugede hun Hænderne mod Brystet og rejste sig nogle Gange hurtigt op, som om hun var til Sinds at udføre et eller andet fortvivlet Forsæt; men et Blik fra Kolds milde Øjne var hver Gang tilstrækkeligt til at tæmme hendes vilde Hæftighed, saa hun vendte tilbage til Bænken og satte sig igjen. De havde i Løbet af det sidste Kvarters Tid ikke vexlet et Ord, hver for sig var de sysselsatte med deres egne Tanker og Betragtninger. Vægteren stod med en stor Raaber i Haanden og kiggede ud igjennem Ruden.

Pludselig stod Karen op; Kold vendte sig om og saa' som før mildt og alvorligt paa hende; men denne Gang trodsede hun hans Blik, og i det hun greb ham haardt om Armen, sagde hun med vild Hæftighed:

„Ved I hvad, Kold? Jeg har Lyst til at brænde Tjele af i Aften!"

„Og hvorfor just i Aften, bitte Karen?" spurgte han rolig.

„Jo, for i Aften bruger Nordvesten sin store Blæsebælg, og vi behøver ej at puste til Ilden," svarede hun vildt. „Sikket Baal der vilde blive, naar Tjele Hovedgaard stod i Flammer! Ka' hænde sig, det vilde lovte*) saa højt, at den røde Ridder kunde skimte det helt til Aars!"

„Kommer du nu paa de Tanker igjen?" sagde han og rystede medlidende paa sit gamle Hoved. „Du taler i Vildelse, bitte Karen, og som du rent havde mistet Samlingen. Du lovede mig endda for en Tid siden, at du ej vilde tænke paa Hævn — har du rent glemt det?"

Det svarede hun ikke paa, men pressede Hænderne haardt mod Panden og mumlede for sig selv: „Han siger, jeg er fra min Samling!"

„Ja, for det er enhver, som gjemmer paa Hævntanker, andet mente jeg ikke," sagde gamle Kold, der fortrød, at hint Ord var sluppet ham ud af Munden. „Hævnslyst er ej andet end Oprør mod den kjære Gud; thi „Hævnen hører mig til, og jeg vil betale, siger Herren!" Raadeligst derfor, bitte Karen, at du lader de onde Tanker fare, at du ej ved ugudelig Trods skal nedkalde Himlens Vrede over dit eget Hoved. Nu skal jeg synge Aftensalmen for dig."

Og han sang med from og inderlig Andagt følgende gamle Salme udenad:

---

*) Tage sig ud, fremtræde tydelig trods Afstanden.

„Den lyse Dag forgangen er,
og Natten den hænger os paa,
o Jesu Christ, vor Herre kjær,
du altid hos os blive maa.
Glæde os Gud i Himmerig!

Du est det evige Guddoms-Lius,
det tro vi og bekjende,
kom til os i vort Hjærtes Hus,
med din Naade os optænde.
Glæde os Gud i Himmerig!

Du est vor Vægter tryg og tro,
du vil os aldrig undfalde,
paa dig saa ville vi bygge og bo,
i al vor Nød dig paakalde.
Glæde os Gud i Himmerig!

Dagen er skabt til Arbejd' og Umag,
det kan enhver hos sig mærke,
men Natten er skabt til Ro og Mag,
de trætte Lemmer at stærke.
Glæde os Gud i Himmerig!

Bevar os Gud i denne Nat
fra Djævelens listige Pile,
i alskens Fare du med os stat,
giv Roligheb og en god Hvile.
Glæde os Gud i Himmerig!

Vi os befale i Jesu Vold,
naar vi vore Øjne tillukke,
Gud være vort Værn, vor Klippe og Skjold
mod alt ondt, der os kan trykke.
Glæde os Gud i Himmerig!

Giv os en rolig Nat og god,
lad os i Synden ej sovne,
lad os ej gjøre det, dig er imod,
ej heller i Sorgen opvaagne.
Glæde os Gud i Himmerig!

Saa vil vi i Morgen love dig,
din Godhed gjærne bekjende,
og siden altid i Himmerig
dig prise foruden al Ende.
Glæde os Gud i Himmerig!"

Karens Adfærd under Salmesangen var højst besynderlig. Først rev hun sin Hue af og gav sig til at slaa sine lange, fyldige Haarlokker med Haanden, som om det var Hør, hun skjættede, hvor efter hun bandt det i Knude bag paa Hovedet, bandt atter Huen paa og gav sig til at hoppe rundt paa Gulvet i Strømpefødderne i en sælsom trippende Dans. Omsider gik hun atter hen og tog Plads paa Bænken, hvor hun sad og stirrede sært omkring sig, men uden, som det syntes, at høre et Ord af Sangen. Da Salmen var sungen til Ende, vendte Sangeren sig om imod hende og sagde med mild og kjærlig Røst:

„Gaa til dit Kammers, bitte Karen, og put dig i Sengen! Det er silde, og du trænger til Hvile. Gak, mit Barn, og befal dig Gud i Vold!"

Men hun blev siddende ubevægelig og uden at ænse hans Ord. Efter et Par Minutters Tavshed sagde hun trodsig:

„Hvi kommer I altid med jeres Skriftlærdom og Salmesang, naar jeg snakker om den røde Ridder og min Ret til at vedergjælde ham, den Djævelskrop? Eders Skriftsprog lyder i mine Ører som Spegloser, og min Hjærtekvide er for stor til at synges bort. Intet nytter det at præke og synge for mig!"

Kold lagde Raaberen fra sig og gik hen og satte sig paa Bænken ved Siden af hende, og i

det han tog hendes Haand og saa' hende kjærlig ind i Ansigtet, sagde han mildt:

„Du er jo rent af Lave i Aften, bitte Karen! Fortrøst dig ganske til mig og lad mig kjende Aarsagen til al din Ve og Kvide; det letter altid Sorgen noget at dele den med en oprigtig Ven."

Han kjendte godt hendes sørgelige Historie og havde ofte hørt den af hendes egen Mund; men han lod hende altid fortælle den paa ny, hver Gang Kummer og Fortvivlelse truede med at faa Overhaand hos hende; thi han vidste jo, „at det lettede."

„Hvor er det, du er fra, bitte Karen?" sagde han videre, da hun ikke syntes at agte paa hans Opfordring til hende om at fortælle.

„Fra Havreballe Skov," svarede hun; „det ved I jo godt, og det har jeg vel sagt jer tit nok."

„Ja, men det er saadan et svært Navn at huske, bitte Karen! Havreballe Skov siger du; i Udkanten af denne Skov ligger et bitte Hus, og i det er du og din Broder født — hvad er det nu, han hedder?"

„Min Broder? Han hedder Povl — h e d, skulde jeg sige," tilføjede hun med et dybt Suk; „for han er vist død nu, saa vist jeg aldrig hører fra ham."

„Der var vist pænt ved dit Hjem — var der ikke?"

„Aak jo!" svarede hun med vaagnende Interesse, „især om Sommeren, naar Skoven var grøn og Havet blaat som den klare Himmel! Mens Povl og jeg var smaa, plejede vi om Vaaren at kappes om, hvem af os der kunde hitte den første grønne

Bøgekvist; vi bar den saa hjem og stak den op ved Bjælken, for saa vidste vi, at Fader blev glad, naar han om Aftenen kom hjem fra Gaarden, hvor han gik paa Arbejde."

„Blev din Moder ikke ogsaa glad?"

„Min Moder? Hun døde jo samme Dag, som jeg blev født, og hende har jeg aldrig set — har I glemt det? Og jeg har endda sagt jer det saa tit."

„Ja, det er jo ogsaa sandt! Men din Fader? Han døde jo ogsaa fra dig?"

„Aak ja!" svarede hun grædende og med foldede Hænder. „Ridefogden blev gal paa ham en Dag og dømte ham til Træhesten, og det blev hans Død. Povl og jeg stod ved ham hele Dagen og græd saa saare og turde ikke hjælpe ham, og da det saa var blevet Aften, og de tog ham ned, kunde han hverken stø' eller staa. De bar ham saa hjem og lagde ham paa Sengen; men han rejste sig aldrig mere! Jeg var 10 Aar den Gang og Povl 12," tilføjede hun hulkgrædende.

„Græd kun, bitte Karen!" sagde Kold bevæget, „Graaden gjør godt. Hvordan gik det jer saa, I to sølle fader- og moderløse?"

„Det gik os saadan," vedblev hun og tørrede sine Øjne, „at vi var meget ulykkelige og følte os saa ganske forladte . . ."

„Ikke af Vorherre, ikke af den kjære Gud i Himlen!" afbrød Vægteren hende mildt.

„Nej, ikke af ham," indrømmede hun, „og heller ikke af gode Naboer og Jævnkristne. Vi fik Lov at blive i Hytten, og skikkelige Folk hjalp os, med hvad de evnede. Povl og jeg gjorde det

Gavn, vi kunde, og saaledes voxede vi op, indtil ... indtil jeg blev 18 Aar."

Her holdt hun inde, og et Udtryk af den dybeste Kummer lagde sig over hendes Ansigt.

„Bliv kun ved, bitte Karen!" sagde den kjærlige gamle; „thi, som jeg sagde nyssen, det letter altid at tale ud til sin Ven og se Ulykken lige i Øjnene. Hvad saa mere?"

„Saa var det, at den røde Ridder blev Lensmand i Aarhus," fortsatte hun. „Han saa' mig — og siden den Stund har der ikke været Fred og Glæde i mit Sind! Jeg sagde min Broder, at den onde Ridder stadig forfulgte mig, og spurgte ham, om vi ikke skulde rømme langt bort med hinanden? Men han svarede, at jeg bare skulde være fast og vise ham af, saa blev han nok kjed af at forfølge mig og lod mig være i Fred. Det samme tænkte jeg saa ogsaa selv; vi var jo unge og uerfarne, Povl og jeg, og endskjønt vi havde hørt meget om Junkernes Vold og Ondskab, kjendte vi dog ingenlunde, hvor vidt den kunde gaa. En Aften kom der et Par grimme Karle til os i Hytten og begjærede, at jeg skulde følge med dem. Jeg sagde nej, og da de saa vilde føre mig bort med Magt, satte Povl og jeg os til Modværge; men vi var for svage og kunde ikke værge os. Povl blev slagen ubarmhjærtig og smidt ud af Hytten, og mig kneblede og bandt de og slæbte afsted med mig! Jeg slog min Pande til Blods paa de grumme Karles Vaaben; men de grinede kun ad mig, og al min fortvivlede Modstand nyttede intet. De førte mig til Erik Grubbes Lønkammer paa Aarhusgaard, og der forlod de mig, og jeg var ene. Jeg

vilde fly; men Døren var lukket i Laas udvendig fra. Saa ilede jeg til Vinduet og sled i Skodden for at faa den fra; men inden jeg blev færdig, greb et Par stærke Arme mig bag fra og drog mig bort fra Vinduet. Det var den røde Ridder, som var traadt ind ad en skjult Dør. Han sagde, at han havde ladet mig hente, fordi han holdt saa meget af mig, og forlangte, at jeg skulde holde af ham igjen. Jeg svarede med at slaa ham lige i Ansigtet med min knyttede Haand, og jeg skreg, at jeg vilde bort og hjem til min stakkels Broder, som den røde Ridder hans Haandlangere havde slaget til Døde, var jeg ræd for; men alt mit Raab og Skjælderi nyttede mig intet, ingen hørte mine angestfulde Veraab, ingen kom og frelste mig arme Pige, og . . ."

Hun standsede et Øjeblik, som om det kostede hende altfor megen Overvindelse at vedblive.

„Tal kun ud, bitte Karen!" tilskyndede den trofaste Ven og saa' deltagende paa hende med sine ærlige Øjne.

„Den Nat vilde jeg gjærne glemme, hvis jeg kunde," fortsatte hun omsider med stille Graad; „jeg har ogsaa prøvet derpaa saa mangen Gang, men jeg kan ikke, og jeg glemmer den aldrig, førend jeg lægges i den sorte Jord! I to Maaneder beholdt han mig hos' sig — to Maaneder, der tykkedes mig lange som hundrede Aar; for Tiden lider kun langsomt for en stakkels Fange med kvidefuldt Hjærte. Før havde jeg været fro og glad og sunget omkap med de kvidrendes Fugle i Havreballe Skov; men nu blev mit Sind ondt og hævngjerrigt, min eneste Lise var de salte Taarer, og Graaden har siden hin Tid været min bedste

Trøst og Tidskort i ensomme Stunder. Hvorlunde det siden er gaaet mig, at jeg blev sendt hid for at holdes skjult, at jeg nær havde mistet Forstanden, da der kom Tidende hertil om min Broders Død, og at jeg bragte et dødt Barn til Verden og nu arbejder som Trælkvinde under Sidsel Ridefogeds, det kjender I altsammen!"

Her overvældede Graaden hende, og hun bøjede sig hulkende til den gamle Mands Bryst.

Den stakkels Kvinde, som havde fortalt alt dette, var ellers til daglig ordknap og tavs, og Folkene var vante til at betragte hende som halvfjollet, skjønt hun ved sin Flid og ved at synge Kæmpeviser i Borgestuen, naar hun var i Lune dertil, havde erhvervet sig en vis Anseelse iblandt dem og var Gjenstand for deres Velvilje; men hendes ofte forstyrrede Udseende og hæftige, frastødende Væsen, i Forbindelse med de gaadefulde, smertelige Udbrud, som Erindringen om den hende tilføjede himmelraabende Uret stundum aflokkede hende, havde paa den anden Side haft til Følge, at de stadig omgikkes hende med Sky og Ængstelse. Som sagt, Kold vidste god Besked om alt det, hun nys havde fortalt ham, og kjendte hendes Lidelseshistorie uden ad; men han vidste, at Gjenfortællingen deraf var den sikreste Vej til Graadens dulmende Kilde, saa ofte Fortvivlelsens Feberild flammede i hendes Øjne, og det bedste Middel til atter at gyde en lille Straale af Lys og Fred i hendes forpinte Hjærte, naar hun ravede i Mulm og Mørke, og Sorgen knugede hende i sin Jættefavn, medens forrykte Hævntanker gjennemkrydsede hendes sygelig ophidsede og febervilde Indbildningskraft,

som lokkende Lygtemænd i en bælgmørk og vildsom Uvejrsnat.

„Ja, din Sorg er stor, bitte Karen!“ sagde den faderlige Ven og klappede hende kjærlig paa Kinden, „og vel har du Aarsag til at græde; men Graaden plejer at lindre — har du det ikke lidt bedre, stakkels Barn?“

„Jo, nu har jeg det bedre,“ svarede hun og saa' taknemmelig paa ham; „det hjælper altid, naar jeg kan faa Mon til at græde ud. Aa, ja, sikken sølle Stakkel, jeg er! Men I har været mig en trofast Ven i det Par Aar, jeg har været her, det ved jeg vel og skjønner derpaa, og ej maa I vredes paa mig og tro, at jeg er en utaknemmelig og trodsig Skjælder, om ogsaa jeg er sær iblandt og taler eder til med umilde Ord. Aldrig skal jeg glemme det gode, I gjør mig!“

„Ak, mit hjærte Barn, tal intet om mig!“ sagde han med from Ydmyghed. „Hvad er jeg andet end en unyttig Tjenere, der ikkun stræber at gjøre sin kristne Pligt og Skyldighed! Jeg forlanger ingen Tak, men kun, at du giver dig til Taals og lader de onde Hævntanker fare; for de er vederstyggelige for Herren, din Frelsere!“

„Ej skal jeg mere tænke paa Hævn,“ svarede hun.

„Og saa vilde jeg meget bede og inderlig ønske,“ vedblev han indtrængende, „at du kunde lære at slaa din Lid til Gud og lægge din Sag i hans alfaderlige Haand. Skulde han, som har sat din Nedtrykkelse, ej ogsaa være til Sinds at løfte dig op i sin belejlige Tid?“

„Jeg har saa længe vandret i Fortvivlelse,“ sagde hun tvivlende, „at jeg hartad har forlist min

Tro paa en almægtig og faderlig Gud, alligevel eders Ord om ham lyder godt i mit Øre og synes fulde af Trøst. Tror I, han vil forbarme sig over et Udskud som mig?"

„Ja, jeg tror! Han vil forvandle din Sorg til Glæde og give dig en lykkelig Udgang af al din Elende!"

„Tænker I?"

„Ja, jeg mere end tænker det; jeg tror det og er fuldelig forvisset derom!"

„Gud give, det var saa vel!" sagde hun og foldede Hænderne; „jeg vil da prøve paa at komme til Hvile i saadan Tro."

I det samme skingrede et Horn ude fra Vejen, og Kold ilede til Vinduet og kiggede ud. Natten var mørk, og han kunde intet se; men Lyden af en utaalmodig stampende Hest sagde ham, at der holdt en Rytter uden for Porten og ønskede at indlades.

Vægteren aabnede Vinduet, satte Raaberen for Munden og raabte ud i Natten: „Hvo er I? Og hvad Tidende bringer I i saadant Herrens Vejr?"

„Jeg er Ridder Eriks Svend," raabte Rytteren tilbage, „og hurtig maa I lade mig ind, al den Stund jeg bringer Tidende om, at Fru Maren, Lensmandens Hustru, ligger syg og vanmægtig i en liden øde Hytte paa denne Side Vinge og kanske drages med Døden!"

„Porten skal flux vorde aabnet!" svarede Kold. „Sørgelig Tidende, den!" vedblev han, henvendt til Karen. „Skynd dig, Barn, at vare Ridefogden!"

„Ej for intet bares det mig hele Tiden for, at vi i Aften vilde spørge sære Tidender!" mumlede hun, i det hun ilede ned ad Taarntrappen for at bringe Efterretningen videre.

VII.

Lensmandens Frue.

Lensmand Erik Grubbe var altfor ridderlig en Herre til at fremkomme med Befalinger over for sin Hustru; han tilkjendegav hende kun sine Ønsker, og sin Lykønskning til hende Juledags Formiddag ledsagede han, under et eller andet Paaskud, med en Udtalelse af, at han særdeles meget ønskede, at hun ufortøvet begav sig paa Rejse til Tjele med sine Børn og Jomfruer. Hvad et Ønske i hans Mund betød for hende, var hun helt fortrolig med, og da hun var lige saa vant til uden ringeste Indvending at bøje sig for hans jærnhaarde Vilje som for en ufravigelig Lov, adlød hun som sædvanlig ogsaa ved denne Lejlighed med en Slavindes viljeløse Føjelighed sin Husbonds hensynsløse Befaling og var allerede samme Dags Eftermiddag rede til med sit lille Følge at tiltræde den besværlige og paa en saadan Aarstid ikke ufarlige Rejse. I tvende Døgn havde hun været paa Vejen; men den møj-

sommelige, anstrængende Rejse ad ubanede Veje i et barskt og stormfuldt Vejrlag havde været for meget for hendes i Forvejen nedbrudte Helbred. Hendes Kræfter udtømtes, og da hun naaede den omtalte Hytte mellem Vinge og Tjele, hvor Vejen paa ny spærredes af store Snedriver, kunde hun ikke mere, men segnede afmægtig om i Vognen, hvorefter hun med Varsomhed blev baaren ind i Hytten.

Fru Maren Juel var omtrent 30 Aar gammel og havde i en kort Aarrække været Lensmandens Hustru. Hun var en Datter af Iver Axel Juel til Villestrup og Hustru Ingeborg Parsberg fra Sødal. Faderen var Lensmand paa Bøvling; men under Krigen 1627 nødsagedes han til med Hustru og Børn at flygte til Norge, hvor han døde 23de Novbr. samme Aar. Maren Juel elskede sin Fader inderlig, og hans bratte Død af en Sygdom, han havde paadraget sig som Følge af allehaande Savn og Anstrængelser under den farefulde Flugt, var en Modgang, der ramte hende saa følelig, at hun kastedes paa Sygelejet og i nogen Tid svævede mellem Liv og Død. Vel kom hun sig igjen; men Tabet af den elskede Fader havde dog gjennemrystet hende saaledes, at hendes Tunge lammedes, saa hun blev stum i nogle Aar, og da denne Sygdom endelig hævedes, blev hendes Tale et Udtryk for det Tungsind og den Skyhed for Mennesker, som hin tunge Modgang havde fremkaldt, og som, paa en kort Afbrydelse nær, fulgte hende i hele hendes senere Liv.

I legemlig Henseende havde Naturen ikke været karrig imod Maren Juel. Hendes slanke Skikkelse,

velformede Ansigtstræk og rige brunlige Haarfylde gjorde et vindende Indtryk paa enhver, som havde et aabent Blik for kvindelig Skjønhed, og da det tungsindige Udtryk blev afløst af Liv i hendes smukke, klare Øjne, stod hun i indtagende Ynde over de fleste. Denne heldige Forandring bragte hende atter sammen med hendes jævnlige, hun begyndte at blive som andre Datidens adelige Ungmøer, og da hendes tunge Skæbne var kjendt af alle, modtoges hun over alt, hvor hun traadte frem, med uskrømtet Venlighed og varm Deltagelse. Livets Lysside og fornøjelige Idrætter frydede hendes Hjærte: hun jagede, sejlede, dansede og gav sig helt hen i Kæmpeviserne — dem hun sang og nynnede paa baade ude og inde — og da hun var tre og tyve Aar gammel, gik Elskovens søde Anelser for første Gang igjennem hendes rene, jomfruelige Hjærte.

Paa Gammelgaard boede Hr. Laurids Grubbe, Erik Grubbes Fader. Han holdt mange Gilder og Fester, til hvilke Maren Juel og mange andre fribaarne Kvinder kom med. Erik var jo den Gang en yngre Mand, vel noget vild og raa i Sæder som de fleste af den Tids Adelsmænd, men paa den anden Side en Mand, der havde Bedrifter at opvise og en Række af ypperlige Ætmænd at rose sig af, hvortil kommer, at han stod i Ry for at besidde gode aandelige Evner. Indsmigrende i sin Tale, som altid drejede sig om livlige Æmner, høvisk i Adfærd og Væsen, naar han opholdt sig i en Riddersal, opmærksom mod Kvinder, som han vilde tækkes, og for øvrigt raadig over de sædvanlige daarende og lokkende Midler, der har været en Snare for saa mangen uerfaren Evadatter — saa-

ledes var unge Erik Grubbe beskaffen, da han kaarede Maren Juel til sin Fæstemø. Hun var, som han, af en stor og anset Slægt, Synet af hendes fagre Skikkelse gjorde Indtryk paa ham, og han bejlede til hendes Haand. Den unge Pige gjorde sig ikke mange Betænkninger ved dette Forslag; thi hun elskede ham allerede, fulgte altsaa sit Hjærtes Tilskyndelse og gav ham sit Jaord — kun lidet anende, at hans senere Vandel skulde kaste hende tilbage i det Tungsindets Mørke, hvori hun var voxet op, og hvoraf hun for saa kort Tid siden var bleven udløst. Trods den heldige Forvandling, der var foregaaet med hendes hele sjælelige Tilstand, siden hun blev voxen, var hun fremdeles af Naturen lidt sky og ængstelig af sig; men da hendes varme og oprigtige Kjærlighed til den unge Ridder gav hende det Støttepunkt, hvortil hun trængte, gav hun sig fuldt og uden Forbehold hen til sin Fæstemand. Hendes Svaghed var i en vis Forstand hendes Styrke: med ham følte hun sig tryg og stærk; men svigtede Støtten, ja da vilde det være ude med hende. En Skuffelse i dette dyre Hjærteanliggende, som han var Aarsag i, kunde hun ikke bære, uden tillige at tabe Troen paa alt godt i Livet. Hos hende var Barnets Frejdighed og Glæde bleven ødelagt ved det knugende Indtryk, hendes ridderlige Faders bratte og sørgelige Død havde efterladt, og skete det nu, at hendes første varme Kjærlighedsfølelse skulde ende i bitter Skuffelse, saa vilde dermed hele hendes Livs bedste Forhaabninger være knuste for stedse.

Med stor Pragt og Pomp blev Brylluppet fejret, Maren Juel blev Erik Grubbes Hustru —

og dermed havde den stakkels godtroende Kvinde uigjenkaldelig viet sit Liv til Modgang og Sorger af den bitreste Art.

— I Udkanten af Binge Mark, en halv Mils Vej fra Tjele, laa en liden af Ler sammenklinet Hytte, i hvis tynde Straa- eller Lyngtag Stormen havde dannet saa mange gabende Aabninger, at de ormædte Bøgerafter, der gjorde ud for Lægter, flere Steder kom til Syne. Inde i Hyttens yderst forfaldne og vinterkolde Stue, der kun sparsomt oplystes af en flimrende Lysepind (eller saakaldt „Lysklyne") hvilede en næsten bevidstløs Kvinde paa et Halmknippe og med et stort Skindtæppe bredt over sig. Tvende Smaapiger paa fire og tre Aar laa grædende og rystende af Kulde ved Siden af Moderens usle Leje, medens et Par voxne Piger var sysselsatte med at tildække deres afkræftede syge Frue og væde hendes Pande med Brændevin. Det var Erik Grubbes Hustru og Børn, Marie og Cæcilie, som vi træffer her i denne stormfulde Vinteraften, liggende henslængte paa et usselt Straaleje i et fattigt Lerskur og uden anden Beskyttelse end nogle raa, ufølsomme Lejesvende, som deres Herre havde medgivet hende til Ledsagelse. I disse sørgelige Omgivelser finder vi den mægtige og rige Lensmands Hustru kæmpende for Livet til det yderste, aandelig og legemlig mishandlet af ham, til hvem hun med hele sit rige Hjærtes fulde Hengivelse havde klynget sig med Haab og Tillid som den svage, bøjelige Ranke til den stærke Eg. Som hun ligger der, iført sin sorte med Maardskind kantede Fløjelskjole, det brune Haar opløst og i Uorden, Hænderne krampagtig knugede mod Barmen

og stirrende stift hen for sig med et usigelig lidende Udtryk i Blik og Miner, er hun et rystende Billede paa et af Skuffelser, Tungsind og tærende Hjærtesorg ødelagt Menneskeliv — en skærende Parodi paa en „højadelig Ridders fribaarne Ægtehustru."

Natten sneg sig tungt og langsomt hen, og først hen paa Morgenen den følgende Dag var den syge Frue for saa vidt kommen til Kræfter, at hun kunde taale at flyttes og udholde den korte Rejse til Tjele, hvorhen hun og Børnene saa endelig naaede for at overgives til Karens og Sidsel Ridefogeds Pleje og Varetægt.

VIII.

Oltapperens Bod.

ra Tjele vender vi atter tilbage til Aarhus.

I den saakaldte Fiskergyde, som forbinder Aagade med Fiskergade, laa der, paa den østre Side af Gyden, tre smaa Huse, og paa det midterste af disse var der over Indgangsdøren malet med store røde Bogstaver paa grøn Bund:

Troels Oltappers Bod.

Det lille Hus i Midten havde et pynteligere og mere velstaaende Udseende end dets tvende nærmeste Naboer. Det var opført af solidt Bindingsværk, Væggestolperne var grønmalede, Vinduesruderne indfattede i Bly og Taget lagt med røde Teglsten.

Ejeren, Troels Oltapper, var ogsaa efter sin Tid en ret velstaaende Mand, der, ikke alene af den Grund, men ogsaa som Følge af sin Redelighed og krigerske Fortid, nød stor Anseelse blandt sine Medborgere. Han havde altid et godt Raad og

en hjælpsom Haand at yde dem, der søgte hans Bistand, hvilket vel ogsaa gjorde sit til, at Kunderne gjærne strømmede til hans Bod, hvor Troels tappede Hamborger og Rostokker Øl, Viborg Skald, Randers Burøl, Mjød og sød Vin fra Kvæld til Sengetid, drak sine Gjæster helt villig til og tjente gode Penge.

Troels Øltappers Bod var delt i tvende Stuer, der vel ikke udmærkede sig ved deres Størrelse, men var dog saa rummelige, at der var Plads til en Snes Gjæster i hver. I det forreste af disse Værelser stod en Disk, bag hvilken Øl-, Mjød- og Vinankrene, forsynede med blanke Tinhaner, laa i Rad paa en lav Hylde næsten helt nede ved Gulvet, og i et gammelt udskaaret Hængeskab, der havde Plads paa Væggen over Ankrene, og om hvilket Troels med Stolthed fortalte, at det havde hængt i Kahytten i Kristian den fjerdes Skib „Viktor", og at Kongen selv havde foræret ham det, stod Flasker og Glas opstillede i velordnede Rækker som Officerer og menige i en slagfærdig Hær. Dette Lokale var den egentlige Ølstue, hvor Stamgjæsterne sad samlede om Aftenen efter endt Dagværk, og hvor de jævne Borgere gik ind og ud til daglig Brug. Inden for denne Stue fandtes et andet og mere pynteligt Værelse, en Slags fredlyst Helligdom, hvor det ikke tillodes nogen af de dagligdags Kunder at komme, og hvis Dør kun aabnedes for mere fornemme Gjæster, undtagen paa Markedsdage og ved andre slige Lejligheder, naar Tallet af de besøgende nødvendiggjorde, at begge Stuerne toges i Brug.

Troels var Enkemand, og Tjenestepigen Mette,

der ikke var nogen anden end Skipper Ingeborgs Datter, styrede hans Husvæsen og sørgede punktlig for, at Gjæsterne forlod Ølstuen til rette Sengetid, som Stadsretten bød. Fik en eller anden en Taar over Tørsten, hvad jo af og til hændte, fattedes Mette hverken Mod eller Kræfter til at sætte ham uden for Døren, ligesom hun heller ikke glemte at skose og skamfutte ham for hans Fylderi, naar han næste Gang indfandt sig i Ølboden. Denne Husskik og hurtige Retspleje fandt Kunderne sig i Reglen villig i, og almindelig havde de stor Respekt for Troels's haandfaste Husholderske, der holdt Huset og alt dets Tilbehør rent og pænt og stedse i paakommende Tilfælde havde et Krus tysk Øl at tylle i Byssvenden, saa at han lukkede Øjnene for en eller anden overstadig Borgers vel saftige og salige Tilstand.

En Aften hen imod Midten af Februar 1641 sad Troels i sin Ølstue omgiven af en Flok Stamgjæster, og medens Ølkrusene gik flittig rundt, førtes baade det ene og det andet paa Tale.

„Monstro at Lensmanden nu har i Sinde at gifte sig igjen?" henkastede Værten og lod Blikket glide om i Kredsen med en Mine, som godt kunde betyde, at han vidste bedre Besked end nogen af de andre.

„Folk mener ja, og at han allerede har faaet Kig paa den, han vil fæste," sagde Morten Skriver, en ældre ugift Borgermand, der havde Plads ved Bordet lige over for Troels; „men var alle vore Ungmøer findede som jeg, saa gav de ham Nej alle til Hobe, den Kvindebøddel han er!"

„Sindede som I, Morten Skriver!" udbrød

Mette Skippers, der havde Plads paa en Træstol inden for Diſken; „I er da ikke saa uvittig at bilde jer ind, at Lensmanden kunde faa den Galenskab i Sinde at kaare jer til sin Brud?“

En skraldende Latter fra hele Selskabet, Morten Skriver undtagen, lønnede denne Vittighed.

„Ja ja, Morten!“ sagde Troels, stadig leende, „vi fatter jo vel jeres Mening, og den kan være god nok; men tag jer i Agt for Mette, for hun har mintro Ørerne med sig og skal nok snedløbe os, om vi ikke holder Tungen lige i Hovedet — ha, ha, ha!“

Morten Skriver tog sig en Slurk af Kruset, drejede sig langsomt om til Pigen og sagde: „Næsten skulde én tro, at du selv er forgabet i Ridder Erik, siden du tager dig hans Sag saa hæftig an? Men lyd mit Raad og sig plat ud nej, om han bejler! Han kunde blive kjed af dig og skikke dig til Tjele, at lade dig forkomme paa Vejen —“ hvorpaa Morten Skriver saa' sig om i Kredsen med en tilfreds Mine, som om han vilde sige: var det for meget til hende?

„Den Tid den Sorg!“ svarede Mette Skippers og slog med Nakken; „men for Resten er jeg saadan til Sinds, at jeg hellere vilde være Lensmandens Plovhors end hans Fæstemø, om han saa vilde klæde mig i Silke og Damask og give mig en Guldkareth at kjøre i — og jeg er endda kun en ufri Kvinde.“

„Det bæres mig næsten for nu,“ bemærkede en anden Gjæst, ved Navn Søren Lime, i en spøgefuld, men dog mæglende Tone, „at Morten Skriver og Mette Skippers er ved at blive enige;

men," vedblev han mere alvorlig, „mon der ogsaa er Sandhed i den Tidende, at Maren Juel er død, og Lensmanden Enkemand? Der føres saa megen Klaffer og Bysnak, at én ej saa lige ved, hvad én skal tro."

„Jo, det kan I godt forlade jer paa," forsikrede unge Karsten Enevold, Bodsvend hos den rige Kjøbmand Hartvig i Studsgade; „jeg har hørt det af flere og nyssen af Klokker Hans Skaaning, der sagde, at det var visselig sandt. Klokkeren lod til at vide god Besked, og han fortalte ogsaa, at Ridder Erik, der for et Par Uger siden kom hjem fra en Rejse, havde været paa Tjele og faaet Fru Maren jordfæstet."

„Ja, saa maa det vel være sandt," sagde Værten, „endskjønt det godt kunde være Løgn, fordi Hans Skaaning, den Sprager og Æreskjælder, haver sagt det, og i saa Fald er det ej den første Gang, at han har mænget en løgnagtig Krønnike sammen og givet den ud for Sandhed; men hvad skulde bevæge Manden til at lyve Fru Maren død? Og naar jeg skal sige, hvad jeg mener, saa har ogsaa jeg erfaret Tidenden fra flere Sider — den maa være sand! Og derfor var det, jeg sagde før, om Ridder Erik snart skulde til at giftes igjen? For vi kjender jo alle, hvor kvindekjær og lidet sømmelig han er i sin Færd, skjønt Fanden og ikke jeg forstaar, hvordan han kan tænke paa Giftermaal saa rede, al den Stund at Fru Maren allenfals knap kan være kold i sin Grav endnu, og siden han jo selv . . ." Troels holdt inde et Øjeblik, medens han saa' sig forsigtig om til alle Sider — „siden han selv paa en Maade er Skyld i hendes

Død!" lagde han til i en dæmpet, næsten hviskende Tone.

„Han er saa, det er rele nok," istemte Morten Skriver, der gjærne vilde give sig Mine af at være lige saa godt underrettet som Troels. „Hvad sagde jeg nyssen til Mette Skippers om at skikke Kvindfolk til Tjele? Kan I nu forstaa, hvor jeg havde mine Tanker?"

„Og hvorfor," sagde Mette Skippers, i det hun stod op fra sit Sæde og bøjede sig frem over Disken — „hvorfor kommer denne Tidende listende saa stilfærdig paa os, saa Folk ved knap, om de skal tro den eller ej? Kan nogen sige mig Grunden til det? For ellers kan jeg selv!"

Med disse Ord tog Husholderske atter Plads paa Stolen og kneb Læberne sammen med en Mine, som om der nu var sat Laas for hendes hemmelige Tanker.

„Sagen er jo klar nok," tog Værten atter Ordet, „og jeg faar vel at sige rent ud, hvad Mette kun slog paa — mellem gode Venner og Kjendtfolk maatte Skam gaa med Laas for Munden! Ser I, Godtfolk: han har jo slaaet ihjel paa hende med Sorgs og Gjenvordigheds langsomt dræbendes Gift i alle de Aar, hun var hans Hustru, hvor over hun paa Sidstningen var bleven ynkelig blegsottig og overhaands skrantevorn — og i saadan lidendes Forfatning faar han pludselig i Sinde mellem Jul og Nytaar at jage hende til Tjele midt i den mest forrygendes Storm og Kulde. Og nu spørger jeg bareftens," sluttede Oltapperen og bankede højtidelig i Bordet med tre Fingre, „naar saa den stakkels Frue lægger sig til at dø lige

oven paa saadan en Rejse: hvad skal vi saa kalde det, Folkens?"

„Han fortjente ikke bedre end at klæde Hjul og Stejle, saadan et Rakkerens Bæst!" var den almindelige Mening.

„Jeg spørger barestens, hvad skal vi kalde det, Folkens?" spurgte Oltapperen endnu en Gang og saa' sig om i Kredsen med en ubarmhjærtig Dommers ubøjelige Strænghed i Blikket.

„Vel ved vi, hvad sligt bør kaldes, om det skal have sit rette Navn," svarede Morten Skriver; „men lidet nytter det, at vi sidder og prater; saadan en Karl kan gjøre, hvad han vil — Erik Grubbe er en mægtig Mand."

Paa Væggen mellem Vinduerne hang der et godt kobberstukket Billede af Kongen i Glas og Ramme, og naar Oltapperen disputerede med sine Gjæster om saadanne Ting som Lov og Rettergang, forsømte han aldrig nu og da at blinke til denne sin kongelige Krigskammerat, som om han vilde sige: „Ikke sandt, eders Naade? Disse hersens Bodsvende, Skindere og Skrivere vil ogsaa have en Mening; men hvad forstaar de i Grunden?" og fjerde Kristian, hvis store kloge Øjne altid mødte Spørgerens med et strængt retfærdigt Blik, besvarede enhver saadan Henvendelse til ham — saaledes forekom det Oltapperen i det mindste — ved at nikke naadig bag sit Glas og sige i Pantomimens tavse Sprog: „Aa, lad dem bare snakke, min gode, brave Troels! Du og jeg forstaar os dog langt bedre paa de Dele!"

„I maa sige, hvad I vil, Morten Skriver!" svarede Værten med hævet Røst, efter at have

raadført sig med det kongelige Orakel paa Væggen — „kommer Sagen frem paa rette Sted, og der bliver pirret rettelig op i den og adskilligt andet, saa gaar det min Sjæl og Tro Lensmanden ilde, nu kan I tro mig, om I vil!"

„Han har mægtige Venner i Rigens Raad," indvendte Morten og rystede paa Hovedet.

„Kan hænde sig, det hjælper ikke endda," fortsatte Troels. „Husker I, hvorlunde det gik Kristoffer Rosenkrands, der blev overbevist om Falsk? Og hvem var det, der overbeviste ham? Alle de andre var stærblinde til Hobe, men fjerde Kristians Øje var aabent som altid" — her blinkede Øltapperen og Kongen atter til hinanden — „og han opdagede Giffet, da ingen anden kunde! Og gaar vi til Landsloven, hvad siger saa den? At Drab og Vold er halsløs Gjerning! Tilmed skal jeg sige jer en anden Ting, Folkens! Kongen er meget imod de adelige, som piner os Kjøbstadborgere saa skammelig ud. De vil have Magten, men det vil Kongen med, og det har han Ret til at forlange, efter mit Begreb. Jo, jeg har set og hørt adskilligt i mine Dage," vedblev han og saa' sig om i den lyttende Kreds med en stolt Mine, „og ej glemmer jeg saa rede, hvorlunde hans Naade talte de adelige til paa Herredagen i Kjøbenhavn, da de vilde lade haant om Jydernes Kæremaal. Det er elleve Aar siden, men jeg mindes grangivelig den Dag i Dag, at han gav dem godt ind at gumle paa."

„Og hvad hjalp det?" tillod Morten Skriver sig endnu at indvende.

„Hvad det hjalp?" raabte Øltapperen for-

trydelig og blev rød i Hovedet — „begribeligvis ingen Ting . . . at sige den Gang. Men holder vi Borgere sammen, skal vi nok vinde Retten til Uddrag. Hvad det hjalp, siger I? Naa, det hjalp da saa meget, at vi fik at høre, at hans Naade var velmenendes med os Borgerfolk. De adelige Skalke og Bondeplagere!" vedblev han efter nok et Blik paa fjerde Kristian, „de har nu ogsaa altid gjort Landet Skam og Fortræd, melet deres egen Kage og væltet Byrderne over paa Borgere og Bønder. Oxenhandel og Sildefiskende tilholder de sig ganske alene, Ridder Erik skriver falske Toldsedler paa den Vin, han selv og hans adelige Makkere drikker sig svirendes i, og saadan kunde jeg blive ved at himle op til Sengetid og endda ikke komme Listen igjennem. Men hvordan i al Verden skal Konge og Rige holde Stand, naar slig Skamfærd uhæmmet skal have sin Gænge? Derfor siger jeg af Hjærtens Grund: til Rakkeren med dem, det højnæsede Kram! Gid hans Naade Kongen snart maatte faa Has paa dem og blandt andet give den røde Ridder paa Havreballe en saadan Kindheft, at han skulde glemme at sige: om igjen! Lad os tømme et Krus paa det, Folkens!"

Med en vis højtidelig Mine og et fortroligt Blink til fjerde Kristian førte den veltalende Øltapper Kruset til sine Læber og drak ud til sidste Draabe. Alle de andre fulgte Exemplet, samtlige Ølkruse „slog Gavlen i Vejret" og sattes atter paa Bordet med en fast, hamrende Lyd.

Efter denne vel udførte Bedrift paafulgte et Øjebliks højtidelig Tavshed, som Øltapperen benyttede til at lade Blikket vandre spørgende om fra

Gjæst til Gjæst, og da de forstod ham lige godt, hvad enten han talte med Munden eller Øjnene, blev Følgen af denne Manøvre, at det ene Krus efter det andet langedes over paa Diſken, hvorefter Mette Skippers ſkyndte ſig at bringe dem ſkumfulde tilbage.

„Ja, ſiden vi nu," tog unge Karſten Enevold Ordet, „har drukket paa hele Adelens Undergang, ſtævnet Lensmanden for Herredagen og dømt og hængt og ſtejlet ham, uden at det rimelig faar mere at betyde end det ſamme, monstro vi ſaa ikke helſt maa tage fat igjen, hvor vi begyndte, og ſe at faa ham gift? Det blev vi nok ikke færdige med, ſaa vidt jeg mindes."

„Det er ogſaa ſandt!" ſagde Værten. „Vi ſtoppede Morten Skriver i Farten, da han var paa Veje til at ſige os, hvem der ſkal være ſalig Fru Marens Efterfølgerſke. Tal ikkuns rent ud af Poſen, Morten! Vi er alle gode Venner og uden for denne Bod ſaa tætte ſom Sydepotter — naa?"

„Ja, ikke mine Ord igjen," ſvarede Morten med en vigtig Mine; „men der hviſkes om, at Jomfru Eline, Doktor Mortens væne Datter, har fundet Naade for Lensmandens Øjne, og at hun ſkal være ganſke villig."

Troels Øltapper vexlede hurtig et Blik med ſin Husholderſke og ſagde derpaa i en noget fortrydelig Tone: „Aleneſte dette at tale om ſlig utænkelig Tilhobeføjelſe er hartad en Beklikkelſe for en ſaa højagtet og dydſiret Jomfru! Hvilken Dyvel i Menneſkelignelſe har tudet jer den i Øret, Morten?"

„Saalunde har jeg hørt af Byſens Folk,"

svarede Skriveren, „og dermed faar I at lade jer nøje; en Skjælm maatte jeg være, om jeg gav mere ud, end jeg har.“

„Saamænd, Morten, det kan der være Mening i; men jeres Krønnike om Lensmanden og Jomfru Eline er ganske forloren, det kan I godt be' den slemme ta'e jer ved Næsen paa! Jeg er nær ved at tro, at det maa være den hundsvottige Kimer, der sætter slig falsk Mønt i Omløb for at beklikke Biſpen; for det er jo en kjendt Sag, at siden Doktor Morten gav ham det smeltede Kirkebly i den gale Hals, har Kimeren, den Lucifers Dækmantel, aldrig haft et godt Ord at sige hverken om Biſpen eller hans Familie, men spraget og sprudet ad dem som en edderspændt Snog. Nej, Biſpedatteren skal jeg holde fri, og har I ikke andre paa Liſten, Morten Skriver, saa vil vi knap faa Lensmanden gift hverken i Aften eller i Morgen Aften.“

„Hæ, hæ, hæ!“ lød det i det samme fra en umaadelig sværlemmet Oldrikker, der gik under Navnet „stærken Jørgen“, og som havde Plads ved det ene Hjørne af Bordet med Ryggen mod Diſken og hidtil ikke havde aabnet sin Mund, undtagen naar han drak.

„Hvad griner I ad, stærken Jørgen?“ sagde Mette Skippers og gav ham et Puf i Ryggen.

„Ho, ho, ho!“ gjentog stærken Jørgen med hul Røst som fra en Tønde, men uden at agte hverken paa Spørgsmaalet eller det vækkende Puf, der ledsagede det.

„Dersom jeg ikke kjendte jer desbedre,“ sagde Husholderſken i en dadlende Tone, „maatte jeg

næsten tro, at I sad og havde hele Selskabet til bedste!"

„Haa, haa, haa!"

„Giv Stunder, Mette!" sagde hendes Husbond, „og lad ham først blive færdig med at grine — det kommer nok, kjender jeg ellers Jørgen ret."

„Ha, ha, ha!" lo stærken Jørgen endnu en Gang og misfede med sine smaa, dybt liggende Øjne. „Aa nej, aa nej! Det var ganske kuriøst, hvad I nyssen sagde, Troels, at vi ej blev færdige med at faa Lensmanden gift hverken i Aften eller i Morgen Aften, al den Stund I ventelig vil blive af en anden Mening, naar i Morgen Aften er gaaet — ha, ha, ha!"

Den før saa tavse Gjæst, hvem hidtil ingen havde brudt sig det ringeste om, havde pludselig ved denne gaadefulde Profeti gjort sig til Gjenstand for hele Selskabets spændte Opmærksomhed.

„Hvorlunde er det at forstaa?" spurgte Værten; alle stirrede paa Profeten i tavs Forventning.

„Ja, det bliver min Sag og ikke jeres — førend bag efter!" svarede stærken Jørgen. „Hvad jeg ved, tør jeg ingenlunde sige, da jeg har svoret at holde ren Mund, indtil alt er overstaaet — maaske har jeg allerede sagt for meget," brummede han og kløede sig bag Øret med en betænkelig Mine.

Efter at have afgivet denne lidet tilfredsstillende Forklaring, faldt stærken Jørgen atter tilbage i sin forrige sløve Ro og stirrede udtryksløst frem for sig over Bordet.

„Har I sagt A, maa I og sige B," sagde Karsten Enevold; „ellers har I jo spændt os alle paa Pinebænken til ingen Nytte."

Denne Opfordring agtede stærken Jørgen ikke det ringeste paa, men vedblev at se saa tilknappet og dum ud som en Østers.

„Jeg giver en anden Omgang, hvis I da vil forbarme jer over os," sagde Morten Skriver med tykt Mæle; „der skal Smørelse til Vognen, ellers gaar den i Staa — Mett' Skippers, fyld os Krusene end en Gang!"

„Jert Øl kan I selv beholde og drikke det, om I har Lyst," svarede den gaadefulde Gjæst, uden at forandre en Mine. „Jeg siger ikke et Muk mere, end jeg alt har sagt, og hvis I ej lader af med jer dumme Fritten, saa gaar jeg min Vej."

„Fyld os Krusene, Mett' Skippers!" gjentog Morten Skriver og rabede op fra Stolen.

„Nej, stærken Jørgen har Ret," svarede Husholderske i en afgjørende Tone; „I har alt faaet mere, end I vel kan taale, og desuden er det borgerlig Sengetid nu."

„Ja, det er nok bleven Sengetid," istemte Værten; „det havde jeg mintro nær glemt."

Dermed var Signalet givet til Opbrud, og da der ikke var Haab om at faa mere ud af stærken Jørgen, stod Gjæsterne op, betalte deres Fortæring og gik hver til sit.

Kun Morten Skriver var ikke saa hurtig til at komme afsted som de øvrige. Han satte sig op paa Kanten af Bordet og begyndte at synge en Vise, der begyndte saaledes:

„Naar hver bær' Ild og ingen Vand,
faar Ilden snarlig Overhand . . ."

Trods denne lovende Begyndelse fik Sangeren ikke Lov at fortsætte, men blev afbrudt af Mette

Skippers, der, iført sin pæne blaastribede Hvergarns Kjole og skinnende hvide Lærreds Forklæde med Smække helt op til Halsen, stillede sig foran ham og bydende raabte:

„Er I da rent galen at skraale saaledes op slig Tid Aftens, naar Byfvendene er i Gyden! Gaa nu hjem, Morten Skriver, og kom i jer Seng; den passer jer bedst."

„Ja, vil du saa give mig et Godnatkys, min søde Snut?" sagde Morten, i det han dumpede ned fra Bordet og ravede hen imod hende med udbredte Arme — „ellers bliver jeg, hvor jeg er!"

Men hun puffede ham fra sig og raabte fornærmet: „I skal ej umage jer, Morten Skriver! For hellere kysser jeg vor Naboes Gedebuk end slig gammel vindtør Penneslikker, som I est! Men nu skal I faa jert Traktemente!"

Med disse Ord aabnede hun Døren og tog dernæst Synderen i Nakken, og med en lidet kvindelig, men hurtig og særdeles formaalstjenlig Bevægelse med Foden satte hun ham paa Døren og raabte efter ham: „Nu kan I gaa hen til Spjatcilie i Rullegyden og lade hende kysse jert gustne Fjæs!"

Mette Skippers slog Døren i, saa det sang i Huset, og hun skjældte og smældede og beklagede sig over, at hun skulde være nødt til at finde sig i alt muligt uden ringeste Bistand af sin magelige Husbonde.

Troels havde imidlertid fordybet sig i en alvorlig Underholdning med det kongelige Orakel paa Væggen, og Slutningsscenen mellem Morten og Mette var fuldstændig undgaaet hans Opmærksomhed; men Husholderskens højrøstede Tiltale vækkede

ham dog nu af hans Grublerier; han vendte sig om imod hende og sagde:

„Vi maa se at komme til Bunds i stærken Jørgen."

„Ja, i Morgen," svarede hun; „men nu vil jeg sove."

Med disse Ord forlod hun ham og gik ind i sit eget Sengekammer.

IX.

Stærken Jørgen.

Stærken Jørgen bar sit Tilnavn med Rette; thi han var en Kæmpe af Kræfter. Naar han opholdt sig i Aarhus, hvor han var barnefødt og hjemmehørende, boede han i et lille Værelse oven Trappen hos Troels Oltapper og fik tillige Kosten hos ham. Men det var kun sjælden, han var hjemme; thi han havde gjort en Næringsvej ud af sine Kæmpekræfter og tog sig ikke andet for end at drage omkring i Landet fra By til By, fra Marked til Marked og indgaa Væddemaal, der altid gik ud paa Styrkeprøver, og i hvilke han stadig var den vindende Part. Et lille Bord, ved hvilket en halv Snes Personer kunde sidde og drikke, kunde han gribe fat i Kanten med sine Tænder og bære omkring, uden at det lod til at anstrænge ham det mindste. At tage en Ko paa Nakken, som om det kun var en lille Slagtekalv, og bære den frem og tilbage over Markedspladsen, regnede han kun for

en Smaating, og saadanne Kunster som f. Ex. at vride et Tinkrus sammen som en Karklud, kaldte han ikke for andet end Børneværk. Han kunde bære tolv Karle paa sine Arme og Skuldre, trække til Væds med en Hest og udføre mange andre lignende Kunststykker; men der var dog intet Kunststykke, han holdt mere af at udføre end at tage en Sølvmønt mellem Tommel- og Pegefingeren og bøje den sammen som i en Filskrue, og naar han var til Marked, havde han altid en Mængde Sølvpenge hos sig, som han havde vundet paa den Maade, og som han gik og ringlede med i Trøjelommen og rettede lige igjen med Fingrene, medens han slentrede omkring og spurgte, „om der ellers var nogen, som havde Lyst til at prøve Styrke med den stærke Mand?“ Han tjente gode Penge ved den Forretning; men de gik som oftest igjen lige saa glat, som de var komne, dels til Drik — thi stærken Jørgen var en tørstig Sjæl — og dels ved Dobbel og Spil, hvori han ikke var nær saa heldig som med Kraftprøverne, da han var temmelig fattig paa Begreb og havde kun ringe Omløb i Hovedet, saa det var en let Sag at snyde ham. Af Sindelag var han saa enfoldig og fredelig som et Barn, i høj Grad godtroende og saa tjenstvillig, at han gjorde alt, hvad Folk forlangte af ham, især naar han kunde faa Betaling for det.

„Du maa se at komme til Bunds i stærken Jørgen,“ gjentog Troels Øltapper, da han og Mette Skippers den følgende Morgen mødtes i Dagligstuen; „det bæres mig for, at han har noget inde, som det vilde lønne sig at lirke ud af ham. Er han kommen op?“

„Nej, han ligger jo altid og snuer til midt op paa Formiddagen, det Murmeldyr!“ svarede Husholderſken vrippent, hun gik med Fjervingen og støvede ned, „og naar han er hjemme, skal jeg altid holde Øllebrødet varmt et Par Stunder længer for hans Skyld, fordi han ej kan staa op og spise Davre med andre Folk; men jeg skal nok faa ud af ham, hvad han sad og havde ondt af i Aftes.“

En Times Tid senere havde Kæmpen endelig faaet udsovet, hvor efter han stod op og kom i Klæderne og gik ned i Ølstuen, hvor Mette Skippers havde vasket Bord og Disk, fejet Gulv og strøet Sand, og nu stod Slagvinduet aabent, Øldunsterne strømmede ud og den friske Luft ind.

Stærken Jørgen tog Plads ved Bordet, paa hvilket Husholderſken fremsatte en stor Skaalfuld Øllebrød og en Spegesild, rengjort og skaaren i „Penger“, paa en brun Lertallerken, og Kæmpen gav sig til at holde Davre.

„Hubav, hvor her er koldt i denne Morgenstund!“ sagde han og gned sig i Hænderne.

„Fryser I, stærken Jørgen?“ spurgte hun.

„Jeg er nær ved det. Luk Vinduet, Mett' Skippers! Ej kan jeg taale saadan Træk.“

Deri føjede hun ham og satte sig saa med en Strikkestrømpe mellem Hænderne paa sin vante Plads inden for Skjænken.

„Ja, Frosten er haard i denne Tid,“ sagde hun; „men Brændselet er dyrt, og intet lønner det sig at fyre i Ovnen saa tidlig Dags, al den Stund vi aldrig faar siddendes Gjæster før om Aftenen.“

Den Passiar brød Kæmpen sig ikke det mindste om, han passede sin Mad og mælede ikke et Ord.

„Skal I snart paa Farten igjen, stærken Jørgen?“ spurgte hun efter et Par Minutters Tavshed.

„Aa nej,“ svarede han gumlende med Munden fuld; „du bliver mig ikke kvit førend om en anden Ugestid; der er ingen Markeder og ingen Kildedage forinden.“

„Ja, mig lige meget, bliv kun, stærken Jørgen, saa længe I lyster,“ sagde hun. „Sankte Oluf maa vide, om det saa bliver til Alvor i Aften?“

„Hvad med?“ spurgte han hurtig og vendte sig om imod hende. „Forsnakkede jeg mig i Aftes kanske?“

„Ikke det jeg hørte,“ svarede hun; „men det var ellersen Lensmanden, jeg tænkte paa, Lensmanden og . . .“ vedblev Mette Skippers i den ligegyldigste Tone af Verden, men holdt pludselig inde og højede sig bedre ned over sit Bindetøj for at finde en Maske, hun havde tabt.

„Og Jomfru Eline?“ fuldendte stærken Jørgen uvilkaarlig og saa' forskende paa hende.

„Ja, det var dem, jeg mente,“ svarede hun ligegyldig.

Kæmpen gav sig atter i Færd med Øllebrødet og Spegesilden og spiste med en Iver, saa Sveden stod ham i store Draaber paa hans lave Pande. Først da han var færdig og havde tømt baade Skaalen og Tallerkenen, vendte han sig atter om imod hende og spurgte i en urolig, ængstelig Tone:

„Hvad ved du, Mett' Skippers? Jeg frygter meget for, at jeg alligevel snakkede over mig i Aftes; jeg havde tømt adskillige Kruse, og du ved jo nok, hvordan det gaar imellem Stunder: naar

Ølket gaar ind, saa gaar Viddet ud — det bæres mig visselig for, at der slap mig nogle Ord af Munden, som jeg helst burde have slaaet Laas for. Hvad sagde jeg, Mett' Skippers? Du kan ganske fortro dig til mig."

„Jeg svær' jer til ved Guds Moder!" raabte Pigen, der knap kunde holde sig for at le, „at I sagde plat ud intet, som nogen kunde blive klog paa."

„Hvordan ved du det saa?"

„Aa, stærken Jørgen! Tror I, at I er den eneste Person, der kan gjemme en Hemmelighed?" svarede hun med et skjælmsk Blink i Øjet.

Kæmpen vaandede sig og vidste aldrig, hvad han skulde tro.

„Men hvem har da sagt dig det?" raabte han utaalmodig.

„Jeg har det fra min Moder," svarede Pigen rolig, „og I ved jo, at hende kan Folk ingen Ting holde gedulgt for. Hun havde for Resten hørt det af . . . ja, hvem var det nu?" vedblev hun eftertænksom; „jeg tror, det var Kimeren."

„Hans Skaaning?"

„Ja, det var ham — nu husker jeg det grant."

„Den Fabels Karl!" udbrød stærken Jørgen og slog i Bordet; „han lod mig sværge en dyr Ed paa, at jeg vilde holde det hele ganske hemmeligt, indtil det var sket — og saa gaar han selv hen og bavler det ud til Skipper Ingeborg! Ved Troels noget?" vedblev han dæmpet og skottede til Dagligstuedøren, der stod paa Klem — „har du sagt ham det?"

„Nej, ikke et Ord! Han ved intet!"

„Sig ham saa heller intet, hverken i Dag eller i Aften; i Morgen maa du for min Skyld tie og tale, akkurat som dig lyster."

Mette Skippers nikkede og saa' paa sit Bindetøj for ikke at forraade, hvor højlig hans Meddelelser interesserede hende.

Stærken Jørgen lagde sin lave Pande i Rynker og gav sig til at overveje; men efter en tre-fire Minutters Tavshed, der forekom Mette Skippers at vare i lige saa mange Timer, tog han atter til Orde og sagde:

„Jeg sidder og kommer i Tanker om, at jeg kanske gjorde Kimeren Uskjel, da jeg for en Stund siden skjældte ham for en Bavler og Fabels Karl. Din Moder skal nemmelig paa en Maade være med i Spillet, jeg mener . . . hun skal i Grunden være udenfor det; men alligevel . . ."

„Jeg fatter helt vel jeres Mening," afbrød Skipper Ingeborgs Datter; „det kunde ikke saa godt undgaas at sige hende det?"

„Netop, hvad jeg mener, Mette Skippers, og naar vi ser os ret for, er der jo ingen Ting i Stykker, skjønt din Moder havde allenfals gjort lige saa klogt i at lade Sagen være uvitterlig for dig."

„Aa hvad? Hendes egen Datter?" sagde Husholderske og satte et troskyldigt Ansigt op.

„Ja, lige meget, bitte Mette, naar du barestens kan tie! For Resten maa jeg sige, at jeg ingenlunde vilde haft det mindste med Tingen at gjøre, dersom jeg ej havde været ganske vis paa, at Jomfruen holder af Lensmanden og er inderlig forliebet udi hannem — ja, for det er hun, saa kan Troels og alle

de andre sige, hvad de vil! Kimeren er Lensmandens højre Haand i den Sag, kan du nok forstaa, og han viste mig en hel Haandfuld Breve, som Jomfruen havde skrevet til Erik Grubbe, og som Ridderen havde laant ham — ventelig for at han desbedre kunde overtyde mig — og han læste da ogsaa et Par Stykker op for mig, og de var rene, kan du tro! Ak, du Guds Moder, hvor det Pigebarn er forliebet! Det var hende plat umuligt at vente, til Sørgeaaret var omme, og derfor foreslog hun Lensmanden, at han skulde bortføre hende, da hun var ræd for, at Bispen, hendes Fader, dersom de begjærede hans Samtykke med det gode, skulde modsætte sig Vielsen saa brat efter Fru Marens Død."

„Ja, for saa kan de jo bag efter trøste sig med, at sket er sket, og gjort Gjerning er halvt forsvaret?" indskød Mette Skippers.

„Saadan hænger det sammen, bitte Mette, og Lensmanden faar de fleste Utak — om der vanker nogen — og han er Mand for at bære dem."

„Nu gjælder det om, at det bliver sat godt i Værk, at det ej skal mislykkes," henkastede Husholdersken.

„Jo, det tvivler jeg ingenlunde om," svarede han overlegent. „Hen imod Aften, naar det begynder at blive mørkt, skal der sendes Bud til Bispegaarden, om Jomfruen ikke vil komme ud og se til Skipper Ingeborg i Strandhytten, formedelst at hun ligger farlig syg og længes svarlig efter hende . . ."

Her faldt Mette pludselig ud af sin Rolle og raabte hæftig: „Saa skulde I ogsaa times en Ufærd, vil I lyve Moder krank, og hun er endda ganske sund og vel!"

„Saa meget des bedre for hende, da det kuns er et Paafund for at give Jomfruen noget at gaa efter," svarede Kæmpen lidt forundret.

„Naa, paa den Vis," mumlede Mette Skippers, glad over, at han ikke anede Uraad.

„Jomfru Eline begiver sig saa paa Vandring ned igjennem Byen og ud efter Hytten, og ved Lav hun kommer der, er det blevet ganske mørkt, og saa møder hun én — hvem tænker du vel?"

„Ridder Erik begribeligvis."

„Aa, Kvindfolk har da heller intet Hoved til at fatte nogen Ting! Nej, hun møder mig, Mett' Skippers!"

„Jer, stærken Jørgen?"

„Ja, det forstaar sig! Det er jo mig, der skal bortføre hende og bære hende til Havreballegaard, fordi jeg har Kræfter til 'et og kunde bære hende helt til Horsens, om det forlangtes, og for at hun bag efter kan sværge paa, at hun blev bortført med Magt! Kan du nu faa det i dit Kyllingehoved, Mett' Skippers? Og jeg skal have Penge, svære Penge for det Stykke Legearbejde."

„Og dem gjør i ogsaa Lige for; det vil blive svært at bære et voxent Menneske saa langt et Stykke Vej."

„Fra Strandhytten til Havreballegaard? Det er jo slet ikke langt, og den Smule Fjer kan jo aldrig tynge det mindste. Nu sidder jeg rigtignok og kommer i Tanker om, at Jomfruen kanske næppe bliver fri for Ledsagelse, da det er om Aftenen, hendes Brødre vil ventelig tilbyde at gaa med hende, og det kan hun ikke godt sige nej til; men lige meget! Jeg hitter vel paa Udvej."

„Hvad vil I hitte paa, stærken Jørgen?"

„Aa, jeg kan jo bare lade falde et Ord om, at jeg har noget at sige Jomfruen, som ingen maa høre, om de ikke vil gaa lidt affides saa længe? Og dernæst snapper jeg Skjønjomfruen og kiler affted med hende til Havreballegaard, hvor Præst og Brudgom venter."

„Nej, det Paahit duer ej, stærken Jørgen!" indvendte Husholderfken ivrig; „Drengene vil fatte Mistanke og ingenlunde tro jer!"

„Fanden i hvik'!" sagde Kæmpen og rejfte fig; „faa giver jeg dem en bitte Lusfing hver, faa de dratter og daaner en Kjende, og inden de faar den tørret af fig igjen, er Jørgen borte og Fuglen fløjten."

„Ja, men I maa endelig passe paa, at I ej flaar for haardt. I kunde gaa hen og døde dem, faa ftærk I er!"

„Aa, en bitte Daft paa Siden af Kassen dør de ingenlunde af," svarede Kæmpen; „jeg skal vel tage mig i Agt, at jeg ej flaar for haardt. Hvor er Troels?"

„Jeg ved det ej; men han er tænkelig gaaet i Byen, fiden vi intet mærker til ham."

„Ja, lad ham være, hvor han vil, bareften han intet faar at mærke — nu holder du ren Mund, Mett' Skippers!"

„Aa, I kan da vel begribe, jeg er ingen Papegøje! Jeg tror, jeg kan tie lige saa godt som I, ftærken Jørgen!"

Kæmpen var altfor tykhovedet til at fange Finten i hendes fidfte Ord. Han sagde ikke mere, men forlod Værelfet og gik op paa fit eget Kammer.

Saa snart han var ude af Døren, faldt Strikketøjet ud af Hænderne paa Mette Skippers; hun drog et dybt, lettende Suk, knugede Hænderne i hinanden og udbrød for sig selv: „Du frelsenste Gud og Fader, hvad har jeg hørt! Det surrer og snurrer igjennem mit arme Hoved, saa jeg knap ved Rede paa mine Tanker!“ Hun blev siddende ubevægelig og stirrede frem for sig, medens hun lyttede efter Kæmpens langsomme, slæbende Fjed op ad Trappen, hans tunge Trin paa Loftet over hendes Hoved og endelig Støjen af Kammerdøren, som han aabnede og igjen lukkede efter sig med et Bulder, saa det drønede i hele Huset.

Dagligstuedøren gik lydløst op, og Troels's røde Ansigt og skaldede Isse kom til Syne i Aabningen.

„Det var jo ham, der gik?“ spurgte Oltapperen dæmpet.

„Jeg troede, I hørte Kanonskuddet, der mældte, at Elefanten var gangen i Bur,“ svarede Mette; „jeg har sagt ham det tit nok, at han skal drage Døren lempelig til og ej hugge den i, saa Kalken drysser fra Væggene — men lige meget hjælper det! Hørte I, hvad han fortalte?“

„Ja, hvert evige Ord, Mette! Jeg sad hele Tiden paa en Stol lige inden Døren, som jeg havde ladet staa paa Klem. Du er et knoppens Kvindemenneske, Mett' Skippers, og du lirkede det af ham, den Dromedarius, saa net og glat, som jeg henter en Styver op af min Buxelomme! Der kan vi se, et Menneskes Dumhed er stundum god for noget, og der kan imellem Stunder være Held ved at have utætte Kar i Huset. Nu er vi saa kloge, Mette,

og noget maa der gjøres, men hvad? Jeg tror, jeg er Mand for at drikke ham saa fuld, at han triller paa Gulvet og hverken evner at gaa eller staa?"

„Nej, det kunde blive opdaget og en anden valgt i hans Sted," indvendte den snilde Husholderske efter et Øjebliks Overvejelse; „men jeg har en anden Plan i Hovedet, som er ganske simpel, men sikkerlig bedre end jeres: jeg vil gaa til Bispegaarden og advare Jomfruen, at hun skal holde sig hjemme i Aften, og dermed vil hele det skammelige Anslag være gjort til intet."

„Ja, hvis stærken Jørgen ej skal fatte Mistanke, naar du er borte, og fritte mig ud om, hvor du er henne?"

„Det Dovendyr!" udbrød hun foragtelig; „tror I, han har Vid til at fatte Mistanke eller til at fritte nogen ud? Og desuden er det jo hans Vane, saa tit han er hjemme, at ligge og række sig paa Sengen, saa lang Dagen er, og kun at komme ned til Maaltiderne — han vil min Tro aldrig savne mig!"

„Naa ja, det er da ogsaa sandt," sagde Troels; „gjør, som du vil, bitte Mette! Jeg er vis nok paa, at du ej render avet om."

X.

Bortførelsen.

Et Par Timer over Middag tog Mette Skippers sin Kyse, sit store Vadmelssjal og sine Helligdagstøfler paa og gik, ikke til Bispegaarden, men ud til Strandhytten, da hun imidlertid var kommen i Tanker om, at hun helst maatte raadføre sig med sin Moder, inden hun tog sig for at handle paa egen Haand.

Store Ingeborg og bitte Ingeborg sad og underholdt hinanden med at „snakke efter Dyrene", da Mette traadte ind. Efter at have givet den lille et Par hjærtelige Kys fortalte hun i Hast, hvad stærken Jørgen i sin Tossevornhed havde forraadt til hende — „og tykkes I nu ikke, det er bedst, Moder," sluttede hun, „at jeg gaar ind og fortæller Jomfruen det hele? Jeg vilde ikke gjøre det, inden jeg havde spurgt jer derom."

„Det var ellers en net Historie!" udbrød den gamle forbitret; „men det ligner dem godt nok, det lumperhaftige Djevelspak!"

„Ej nytter det, Moder, at spilde Tiden til Skjælderi!“ sagde Datteren utaalmodig, „og langt bedre tykkes det mig at handle, og helst mens Tid er! Hvad skal jeg gjøre? Skal jeg gaa ind og tale med Bispedatteren?“

„Hvad du skal gjøre, min Pige? Ikke andet end kjønt gaa hjem igjen.“

„Men saa vil I selv advare hende, Moder?“

„Mig derom,“ sagde den gamle. „Naar jeg skal have med saadan noget at skjøtte, saa fortæller jeg ingen, ej en Gang min egen Datter, hvad jeg vil gjøre, eller hvad jeg ikke vil gjøre. Tag den bitte med dig og skynd dig hjem til Troels igjen. Tiden lider, og det kan snart begynde at lakke mod Aften.“

Mette Skippers var ikke helt tilfreds med, at Moderen slet intet vilde sige hende om, hvad hun agtede at foretage sig; men hun kjendte hende jo og vidste, at det vilde være spildt Ulejlighed at fritte hende ud, og da hun var lige saa overtydet om, at den skjændige Plan nu nok skulde blive forpurret, saa vidt det stod i menneskelig Magt, var der altsaa ikke videre ved Sagen at gjøre for hendes Vedkommende.

„Gud ske Lov, jeg faar dig med, mit søde velsignede Lam!“ sagde hun glad, i det hun svøbte sit varme Uldklæde om Barnet og løftede det op til sig. „Saa et bitte „Nys“ til Moder og sig, at du kommer aldrig igjen mere.“

„Hvad skal sølle Moder da blive til?“ sagde Skipper Ingeborg og lod, som hun var grædefærdig.

Den lille saa' tvivlraadig fra den ene til den anden. „Mo'er ikke græde for bitt' Ingeborg!“

trøstede hun; „bitt' Ingeborg ind til Troels at drikk' Mjød og spis' Sukker og saa tomm' hjem igjen med godt til rare Mo'er!"

„Aa, den søde Guds Engel du er!" sagde „rare Mo'er" og kyssede den lille Sladdermund. „Se saa, bitte Børn, nu maa I ikke tøve!"

Mette sagde Farvel, og med Barnet paa Armen skyndte hun sig tilbage til Ølboden i Fiskergyde.

Et Par Timer senere, ved Solbjærgslag, træffer vi stærken Jørgen i den nordre Udkant af Havreballe Skov, hvor han, skjult bag et stort Træ, staar og holder Øje med, hvem der færdes paa Vejen mellem Aarhus og Strandhytten.

Jorden var bar for Sne, men det frøs haardt, og Kulden øgedes af den bidende Nordenvind, der stod Kæmpen lige i Ansigtet og fik hans Lemmer til at ryste, medens Tænderne klaprede ham i Munden, som om hans Hoved var et tomt Hakkeværk, der holdtes i Gang af en skjult Mekanisme og ikke kunde standses. Da han forgjæves havde ventet en halv Times Tid, begyndte han at blive kjed af det. Der var saa godt som ingen Fodgængere paa Vejen den Aften, det var ikke Vejr at være ude i for Lyst, og hvem der ikke havde noget at færdes efter, foretrak at blive hjemme. Kun et Par enlige Skikkelser saa' han at vandre skyndsomt frem ad Vejen, den ene en fem Minutters Gang bag efter den anden; men de gik begge nord paa ad Aarhus til, og det var desuden Mandfolk. De svandt hurtig for hans stirrende Blik, og nu var der ikke et levende Væsen at øjne paa Vejen.

Solen sank bag de vestlige Højder, mørke Skyer trak op og dækkede Himlen, men endnu var

det saa lyst, at han uden Vanskelighed kunde overse det Vejstykke, han holdt Øje med. Taarnurene fra St. Klemens og Frue Kirker meldte „fem Slet", de langsomme, dybe Malmtoner lød alvorsfuldt og højtideligt hen over Byen og dens nærmeste Omegn i den ellers saa tavse, frostkolde Vinteraften, og Vinden bar Klokketonerne over mod Skoven, saa at de ordentlig rungede i Kæmpens Øren; men der var den Fejl ved de samme Øren, at Øresundene ikke var aabne for den Slags Røster, og derfor svarede han St. Klemens og vor Frue med at udstøde en bister Ed, ledsaget af Ønsket om, at „Kimeren og alle hans forliebede Jomfruer sad . . .!" Han fik ikke Tid til at bestemme, hvor de skulde sidde; thi inden han naaede saa vidt, viste der sig et mørkt Punkt paa Vejen inde ved Byen, og det kom hurtig nærmere.

„Der har jeg hende endelig!" mumlede stærken Jørgen og bankede sine valne Hænder mod Kroppen ved at slaa Armene over Kors — „alligevel det kunde gjærne slaa fejl endnu, besynderlig da hun kommer saa sent og uden Ledsagelse. Det bæres mig for, at Bispens Datter ej havde faaet Lov at gaa alene til Strandhytten slig Tid Aftens; men nu vil det jo vise sig. En Kvinde er det da — med mindre det skulde være et skjørteklædt Karlfolk? Men hvi skulde et sligt Særsyn vise sig paa denne Vej og justement i Aften? Nu vil jeg dog bie og se, om hun gaar forbi eller ej; for er det den rigtige alligevel, saa kan jeg lige saa godt vente, til hun er færdig i Hytten og vil hjem igjen — — til Havreballe, skulde jeg sige. Der er et godt Flyttetøj under hende — se, hvor hun haler ud!

Og hun er høj — og rank — og, saa vidt jeg kan se, er hun i sort Kaabe og har Kyse paa — det maa grangivelig være hende — hun kan jo godt have stjaalet sig afsted, endskjønt ... jo, ved Samson og hans Asenkjæft, drejer hun ikke af og gaar ned til Hytten! Og nu gik hun ind ad Døren! Saa slog det dog lige til alligevel, og ej behøver jeg at staa her og gabe længer i slig en Hundekulde."

Han forlod sit Skjulested og fulgte Skovbrynet ned til Stranden, hvorfra han varsomt nærmede sig Hytten, der paa den Side, som vendte ud til Aarhusbugten, var forsynet med et lidet Vindue, gjennem hvilket en tændt Tællepraas sendte sit søvnige Lysskjær ud paa et forfaldent Jorddige, der dannede Hegnet om Skipper Ingeborgs lille Kaalhave. Stærken Jørgen vilde liste sig hen og kige ind ad de uklare Ruder for at prøve paa, om han kunde opdage, hvem der var i Stuen; men inden han kom nær nok, blev der hængt et Lagen for Vinduet, og nu kunde han ikke se andet end det søvnige Lys, der aftegnede sig midt paa Lagnet som et stort gloende Øje. Kæmpen var ellers lidt ræd for „Hexen"; men da han „gik i sit lovlige Ærende", turde han vel nok gaa hen og staa paa Lur ved hendes Hus. Det gjorde han, og han bristede sig endogsaa til at lægge Øret tæt til Ruden og lytte. Der lød Stemmer der inde, men saa dæmpet, at han umulig kunde skjelne, hvor mange der var, eller hvad der blev sagt. Den Stilling blev han saa hurtig kjed af og gik om til Forsiden, hvor han stillede sig paa Post ved det ene Hushjørne og ventede. Mulmet rugede over Sø og Land, og det var næsten bælgmørkt. Aarhus-

bugten var tillagt og „jamrede“ sig over den stærke Kulde, naar Isen bragede og slog lange Revner, der lød som dybe Hjærtesuk fra Havets isbundne Bryst. Stundum hørtes højt oppe i Luften hurtige, ilende Vingeslag fra en Flok Vildænder, der søgte ind i Landet for at finde aabent Vand i Bække og utilfrosne Vældgunger; Ræven skreg paa Marken, Ulven hylede dybt inde i Skoven, og stærken Jørgen stod ved Skipper Ingeborgs Hushjørne og frøs som en Hund.

Omsider aabnedes Døren, og Kæmpen, hvis Øjne jo nu havde vænnet sig til Mørket, kunde dunkelt skjelne Omridset af en sortklædt Kvindeskikkelse, der traadte ud og tøvende gik hen efter Landevejen.

„M'hem!“ sagde stærken Jørgen og begyndte at sætte sig i Bevægelse.

Den høje, mørke Skikkelse udstødte et dæmpet Skrig, standsede et Øjeblik og syntes først at ville komme ham i Møde; men pludselig betænkte den sig, vendte om og ilede, næsten flygtede ned ad Landevejen efter Aarhus, saa hurtig som mulig.

Kæmpen tog Kæmpeskridt, og i Løbet af nogle faa Sekunder havde han indhentet Flygtningen.

„Ej, ej, bitte Jomfru!“ sagde han og greb hende i Armen. „Did gaar ikke Vejen til Havreballegaard — eller fanger I kanske Griller i Afgjørelsens Stund og ræddes for at vove Springet? Inte forknyt, skjøn Jomfru! Men giv jer kun Gud i Vold og lad jer dumpe!“

Medens han sagde dette, havde han taget den skjønne Byrde i sine stærke Arme og begyndt sin Vandring ad Havreballegaard til. Hun havde en

Hætte paa Hovedet, og den var trukken saa tæt for Ansigtet, at han ikke kunde have set et Glimt af dette, selv om det havde været højlys Dag; paa Hænderne havde hun fine Skindhandsker, og Kaaben, hun var iført, var blød at føle paa, som fint Klæde. Hun gjorde intet Forsøg paa at rive sig løs og slippe bort; men ud fra den tilsnørede Hætte hørtes en dæmpet klukkende Lyd, der lød som en kvalt Hulken.

Det eneste, Kæmpen undrede sig over, var Byrdens Tyngde — han havde aldrig tænkt sig, at den fine, ranke Ungmø kunde veje saa tungt! Men lige meget: Vægten generede ham ikke det ringeste alligevel, og, som han havde sagt til Mette Skippers, han kunde have baaret hende lige til Horsens, i Fald det var blevet ham paalagt.

„Denne Klynken og Snøvsen huer mig kuns grumme ringe, skjøn Jomfru!" sagde han formanende, medens han travede afsted med hende, „og ej begriber jeg, hvad I kan have at tude for, al den Stund det er eders egen Begjæring at komme til Havreballe og vorde forenet med Ridder Erik, eders Hjærtes udkaarne, i hvis mægtige Arme . . . mægtige paa en anden Vis end mine . . . I om en liden Stund skal hvile eder og glemme al eders Kvide og Hjærteve. Men kanske det er eders kjær' Moder og eders fromme Fader, I ræddes for? Saamænd, de vil kanske støje en Smule i Førstningen, og Doktor Morten vil ventelig holde en liden Prædiken for jer og spørge, om I alt haver glemt jeres Katekismus? men dermed er det saa overstaaet, og de vil slaa sig til Taals og trøste sig med, at . . . Gjerningen er gjort og sket . . .

og . . . ſket er helt forſvaret . . . eller hvordan det nu var, hun lagde det ud for mig, Mett' Skippers . . . hm! Sludder og Brøvl, det var ikke det, jeg vilde ſagt! Men ved I hvad, Jomfru Line? Det var kanſke ingenlunde ſkadeligt, at I rev og ſled lidt i mig og ſtødte og ſparkede mig en Kjende; for det er allenfals godt at have Samvittigheden fri, og at baade I og jeg, om det forlanges, kan ſværge paa, at I ej med eders gode Vilje lod jer bortføre, men at I gjorde al det Spræl og den Modſtand, I evnede. Skaan mig ikke, men brug kun jeres Puſſelanker og jeres fine Jomfruhænder, ſaa godt I formaar — mig gjør I ingen Skade."

Den ſkjønne lod ſig ikke dette ſige to Gange — og atter fik Kæmpen Aarſag til at forundre ſig; thi hun bearbejdede hans Ribben ſaa kraftig med Hænder og Hæle, at derſom det ikke heldigvis havde været Kæmperibben, vilde hun ufejlbarlig have knækket dem. Som det var, gjorde Puffene og Støbene vel temmelig ondt; men ſtærken Jørgen tog ellers ingen Skade, og han beholdt alle ſine Ribben hele. Han klagede ikke, og om han ſaa havde været en Heſt eller et Æſel; kunde han ikke med ſtørre Taalmod have fundet ſig i ſin Rytterſkes Mishandlinger; for hun holdt ikke et Øjeblik op med at ſlaa og ſparke ham, og derſom vi ikke vidſte bedre, maatte vi næſten tro, at hun var utilfreds med Farten og kun havde til Henſigt at „ſpore" ſin tobenede Ganger til at ſkridte bedre ud, hvilket han i hvert Fald gjorde, og det med ſaa god Vilje, at han, trods den ſkærende Kulde, til ſidſt kom til at dampe og pruſte ſom en ſvedig Ganger.

Efter en halv Times travende Gang naaede han Havreballegaard, og Jærnporten aabnede sig for ham som af sig selv.

„Er det Jørgen?“ spurgte en Stemme dæmpet.

„Vel, eders Naade!“ svarede Kæmpen og satte sin levende Byrde fra sig paa Stenbroen.

„Og det er hende?“

„Vel, eders Naade, og uden Men eller Bræk — hun er ganske vel ved Magt.“

Den formummede skjønne gav sig paa ny til at hulke og græde, men sagde ikke et Ord.

„Græd ej, min kjæreste Ven!“ sagde Ridderen, „men fortro jer ganske til mig!“

Han bød hende Armen, og de begyndte at gaa hen imod Hovedtrappen.

„Æ'hem, æ'hem!“ lød det fra Kæmpen, der fulgte efter dem.

„Aa, det er sandt, ham glemte jeg ganske!“ udbrød Ridder Erik, i det han vendte sig om og stak stærken Jørgen en vægtig Pengepung i Næven, hvor over den godmodige Kæmpe blev saa blød om Hjærtet, at han gav sig til at fremstamme en ydmyg Taksigelse til Ridderen og en venlig Afskedshilsen til den tavse skjønne; men inden han vel fik begyndt, havde Parret vendt ham Ryg og forladt ham, og han stod ene tilbage paa Stenbroen.

„Held og Lykke med Brudevielsen og hele Værkeriet!“ sagde Kæmpen med oprigtig Alvor.

Med disse Ord, som ingen hørte, løftede han paa Hatten og forlod Gaarden, og Jærnporten lukkede sig efter ham.

Inden han naaede Aarhus, var stærken Jørgen

bleven enig med sig selv om, at han vilde gjøre skjøn Eline en Tjeneste.

Han gik ikke først hjem, men lige til Bispegaarden og ind i Køkkenet.

„Jeg ønsker at stædes for Doktor Morten eller Fru Kirsten, dersom det lader sig gjøre slig Tid Aftens," sagde han til Pigerne; „jeg har en flittig Hilsen til dem fra en kjær Ven, som er i gode Hænder og lider vel."

„Den Hilsen kunde jeg kanske overbringe?" lød i det samme en munter Kvinderøst bag ved ham.

Kæmpen vendte sig om — og var nær sunken i Knæ! For det var Jomfru Eline selv, der var traadt ind ad Døren lige bag efter ham og nu stod for ham.

„Er I syg, stærken Jørgen?" sagde Jomfruen med et venligt Udtryk i sine smukke Øjne; „I ryster jo og skjælver, som Kolden havde Tag i jer, og jert Ansigt er saa hvidt som Væggen!"

Kæmpen stirrede paa Pigen som paa et Gjenfærd og trak sig længere og længere tilbage fra hende.

„Er . . . det . . . virkelig . . . jer selv . . . skjøn Jomfru?" stammede han skjælvende, medens den kolde Sved perlede ham paa Panden.

„Ej, ej, stærken Jørgen!" lo hun og blev staaende; „kjender I intet Bysens Folk? Sig mig, hvad jert Ærende er, eller hvad I ønsker?"

„Alleneste dette . . . skjøn Jomfru, at . . . I vil gaa fra Døren . . . og lade mig komme . . . ud!"

Hun slog en munter Latter op og traadte til Side, hvorpaa Kæmpen fo'r ud ad Døren og ilede

til sit Hjem i Fiskergyde, alt hvad hans Ben kunde føre ham.

Vi skynder os tilbage til Havreballegaard.

Ridderen førte sin Fange op ad Hovedtrappen til Vaaningshuset og ind i et stort Værelse, hvor tvende Vidner og Hans Skaaning med Alterbogen i Haanden stod og ventede. Værelset var kun sparsomt oplyst af et enkelt Voxlys, der stod paa et lille Bord midt i Salen. Den kaabe- og hættekladte høje Kvindeskikkelse bøjede sig stærkt for over og fulgte kun modstræbende Ridderen ind i Lyskredsen, som Voxlyset dannede omkring det lille Bord, og hun græd og hulkede, som om hendes Hjærte skulde briste.

„Vredes ej, skjøn Jomfru!" sagde Ridder Erik med feberagtig Hast, „fordi min overvættes store Kjærlighed og eders egen Modstand haver nødsaget mig til at føre eder hid med Magt. Min Hustru er gangen af Live, som I vel har hørt, mit Hjærtelag for eder kjender I, og hvis I nu vil som jeg, saa lader vi straxt denne Kirkens Tjener forene os med Ægteskabets Baand?"

Skikkelsen svarede ikke, men vedblev at hulke.

„Den, der tier, samtykker!" sagde Ridderen med et flygtigt Blik paa Vidnerne og greb hendes Haand. „Træd frem, Hans Skaaning, og gjør jer Pligt!"

Klokkeren nærmede sig og tog Plads foran Parret, saaledes at kun det lille Bord var imellem dem og ham. Først kastede han et Blik paa Brudgommen, hvis Lemmer skjælvede, som om han havde Feber; men da han dernæst lod sine urolig spejdende Katteøjne glide over paa Bruden, og han

saa' hendes store behandskede Hænder, vaktes hans Mistanke. Han lagde Bogen fra sig, gik om til Brudgommen og sagde dæmpet:

„Førend vi skrider til at fuldbyrde Akten, strænge Hr. Ridder, vover jeg at foreslaa, at Bruden blotter sit Ansigt. Jeg frygter saare for, at vi ej har fanget den rette!"

„Klask!" sagde Brudens vægtige højre, der i det samme faldt saa eftertrykkelig paa Kimerens skindmagre Kjæve, at han tumlede langt tilbage og nær var falden omkuld.

„Ha, hvad er dette!" raabte Brudgommen. Med et voldsomt Ryk rev han Hætten af Brudens Hoved — og Skipper Ingeborgs gjennemborende kloge Øjne og gamle rynkede Ansigt kom til Syne!

Alle de andre stod som lynslagne; men „Hexen" tabte ikke et Øjeblik Fatningen.

„Kom, bitte Jerrik!" sagde hun, „ogræk mig eders højadelige Haand, at vi kan vorde tilhobeføjede, som I jo saa inderlig ønsker, og jeg intet mindre end I. Vi er jo ganske enige, og intet er til Hinder — for det skulde vel aldrig være en skammelig Løgn, at I er Enkemand, som I siger? Fra min Side er der allenfals intet i Vejen; jeg er en Ungmø paa fem og fyrre, frank og fri og raadig over min Person i alle Maader. Vel havde jeg besluttet at leve og dø i ugift Stand; men siden eders Naades Elskov til mig er saa overvættes stor, at I af pur Længsel efter mig lader mig voldelig bortføre og bringe hid, og der er gjort Anstalter til, at vi kan vorde ægteviede strax, saa . . . !"

„Rejs til Helvede, hvor I hører hjemme,

skinbarlige Hundjævel!" hvæste Ridderen bleg om Kind.

„Hvad! begynder I alt at fortryde jert Ord, troløse Ridder?" vedblev hun tirrende; „godt saa, at Folk har hørt, hvad I sagde nyssen. Jeg kræver jer til Vidne," sagde hun og vendte sig til de tvende Mænd ved Døren, „at Ridder Erik har kaaret mig til sin Brud og lovet mig Ægteskab! Har I hørt det?"

„Grib hende, den fordømte Hex, og smid hende i Fangehullet!" raabte Ridderen rasende og pegede paa hende.

Ved at høre disse Ord trak Skipper Ingeborg ganske rolig Handskerne af og stak dem i Kaabelommen, smøgede Ærmerne op og knyttede Næverne.

„Lad dem bare komme an!" raabte hun; „prøv, om I tør røre mig, nogen af jer som her er tilstede, og jeg skal lade jer føle, hvad et Par ægte Sømandsnæver duer til! Jeg er „Karl" for at rydde hele Bulen og saa endda øde Grød til! Naa, har I Lyst, I lumperhaftige Kvinderøvere?"

Vidnerne, der begge var Lensmandens Svende, rørte sig ikke af Pletten, men stirrede paa hende i navnløs Rædsel. Havde de ikke nylig staaet og set paa, at den „rette" Brud var forsvunden for deres Øjne og „Hexen" traadt i hendes Sted? Nej, de skulde nok hytte sig!

„Og nu, bitte Jerrik, det lader til, vi er færdige med hinanden for i Aften," sagde Spaakvinden og vendte sig til Ridderen; „for vel kan jeg skjønne, at I har fortrudt de fagre Ord, I nyssen sagde mig, og at der ikke bliver noget af Brylluppet denne Sinde — men gjemt er ej glemt, og vi kan jo siden tales

ved, jeg har jo nu Vidner paa jer Mund. Og jer, Mester Hans, som staar der og hænger med Mulen som en sølle Svabergast, der nylig har faaet Kat, jer vil jeg give den Formaning, at I ej mænger jer i den Slags Sager saa rede igjen, nu har I set, hvordan I kommer fra 'et. Og hyt jer for Kirkelugen!" vedblev hun, i det hun ganske rolig tog sin Kyse paa og knyttede Baandet under Hagen. „I kunde gaa hen og falde ned og bryde jert Nakkeben. Fals slaar sin egen Herre paa Hals, og den, der vil gaa imellem Bark og Træ, faar let sin Næse i Klemme!"

Lensmanden og Klokkeren stirrede forbavsede paa hinanden, medens Spaakvinden, uden at værdige dem et Blik mere, rolig aabnede Døren og gik sin Vej. Hun vidste ogsaa Besked om Kirkelugen — var hun da alvidende?

Kort efter at Mette Skippers havde sagt sin Moder Farvel og var gaaet hjem, forlod den gamle ligeledes Hytten og gik til Bispegaarden. Jomfru Eline blev højlig overrasket ved Synet af Spaakvinden; thi hun havde nylig faaet Bud om, at Ingeborg laa farlig syg, og hun og hendes Brødre stod just i Begreb med at spasere ud til Strandhytten for at se til Patienten, da denne i det samme kom rokkende ind i Gaarden og saa' baade sund og frisk ud. Ingeborg fortalte saa Jomfruen, hvem der havde „spundet den Ende", bad hende indstændig om at blive hjemme og laante en Kaabe, en Hætte og et Par gamle Skindhandsker af hende, og iført disse Klædningsstykker vandrede „Hexen" saa i Skumringen tilbage til Strandhytten. Da hun nok kunde vide, at Kæmpen stod paa Lur

et eller andet Sted og iagttog hende, søgte hun end yderligere at skuffe ham ved at rette sig rank i Vejret og, saa godt hun kunde, at efterligne den unge Piges lette, svævende Gang. Saa snart hun var kommen hjem, skyndte hun sig at faa tændt Lys og Lagnet hængt for Vinduet, og kort efter, at hun var bleven færdig med disse Forberedelser, hørte hun Kæmpen bumre mod Væggen, i det han lagde Øret til Ruden for at lytte. Der var ingen andre i Stuen end hun; men hun skuffede Lureren ved at lade Munden gaa, saa at det lød, som om nogen samtalede med hende. Resten kjender Læseren.

Skipper Ingeborg besad en Egenskab, som ellers paastaas at være sjælden blandt hendes Kjøn: hun forstod til Gavns at tie. Sine Øjne og Øren brugte hun godt; men hvad hun saa' og hørte, gjemte hun omhyggelig hos sig selv — til Brug ved Lejlighed. At tie og tale i rette Tid var hendes Grundsætning, og den overholdt hun med stor Strænghed. Som Følge deraf omtalte hun ikke til et eneste Menneske, undtagen Jomfru Eline, hvad hun havde oplevet paa Havreballegaard, den Aften hun lod sig bortføre i Jomfruens Sted, og Mette Skippers og Troels Øltapper fik ikke at vide før længe efter, hvorledes hun havde baaret sig ad med at tilintetgjøre den skammelige Plan.

Men hvordan det nu kan være: en Begivenhed som den ovenfor skildrede er det næsten en Umulighed helt at skjule. Skipper Ingeborg og Bispefamilien sladrede ikke af Skole, Lensmanden og Klokkeren tav selvfølgelig ogsaa og det af gode Grunde, og de tvende Vidner, hvem deres Herre havde truet med gruelige Pinsler, i Fald de sagde

saa meget som et Muk, var villige til at sværge paa, at de havde været saa tavse som Graven, saa man skulde jo synes, at Tingen var saa forsvarlig gjemt som en Fange bag Laas og tykke Mure; men desuagtet sprængte Hemmeligheden baade Laasen og de tykke Mure og ilede til Aarhus paa Rygtets Vinger, hvor den i de nærmest følgende Dage gik fra Mund til Mund blandt de gode Borgere, ikke i sin sande Skikkelse, men under de sælsomste og mest fantastiske Forklædninger. Snart hed det sig, at Fru Marens Gjenfærd var kommen til Havreballegaard og havde i de strængeste Udtryk foreholdt Ridderen hans Utroskab og øvrige slette Opførsel imod hende, mens hun levede, hvilket — paastod somme — havde gjort et saa skrækkeligt Indtryk paa ham, „at han næppe blev Menneske mere". Saa hed det igjen fra anden Side, at det ikke var Fru Marens lyse Aand, men „den lede Djævel", der havde aflagt Lensmanden et Besøg for at minde ham om en Pagt, de havde indgaaet med hinanden, og som ikke var bleven holdt punktlig nok fra Ridderens Side. Klokkeren havde skrevet Kontrakten, men udeladt nogle Ord i den, for hvilket Snyderi Fanden havde straffet ham ved at give ham en Kindhest og sparke ham med sin Hestefod. Andre paastod derimod, at der ikke var et sandt Ord i alt dette, men at den gaadefulde besøgende var en Dommer, som Kongen havde sendt fra Kjøbenhavn for i al Hemmelighed at hjælpe Lensmanden at holde Forhør over Klokkeren angaaende det forsvundne Kirkebly, og at den snilde Kjøbenhavner endelig havde afnødt ham en Tilstaaelse, hvorefter Erik Grubbe, da han hørte, at Hans

Skaaning dog altsaa var skyldig alligevel, skulde være bleven saa rasende opbragt, at han havde grebet Synderen i Nakken og kastet ham paa Døren med de Ord: „Til Helvede med jer, Hans Skaaning! I er en Erkeskjælm og lumpen Gavtyv, og ingen Sinde mere vil jeg stole paa jer i nogen Handel!“ Ja, det var sælsomme Rygter, der var i Omløb, men i hvor meget de end modsagde hinanden, stemmede de dog alle overens deri, at disse Ord var blevne udtalte med Lensmandens Røst omtrent Klokken otte om Aftenen, og at flere af Gaardens Folk havde hørt dem. Hermed stemmede ogsaa godt nok et andet Rygte, som fortalte, at den følgende Dags Morgen i Dagningen skulde Klokkeren være bleven set at komme traskende ind til Byen fra Aarhus Mark, træt og forkommen, og man mente da, at han var faret vild, da han om Aftenen vilde gaa hjem fra Havreballegaard, og at han, pint og jaget af sin onde Samvittighed, havde gaaet og vandret omkring hele Natten, indtil Dagskjæret kom, saa han kunde finde sig til Rette og se, hvor han var. Saa meget ansaas i hvert Fald for afgjort, at hin gaadefulde Begivenhed havde været uheldsvanger for Kimeren, og at han var falden i Unaade hos Lensmanden, hvilket man undte ham hjærtelig godt, da han var Gjenstand for de flestes Uvilje og næppe afholdt af et eneste Menneske. For Lensmandens Vedkommende vedblev Rygterne fremdeles at være modsigende, undtagen for saa vidt, at Snakken om Gjenfærdet omsider forstummede, da der nemlig kom aldeles tilforladelig Efterretning fra Tjele om, at Fru Maren fremdeles var i Live.

Stærken Jørgen kunde have klaret Gaaden, i Fald han havde villet; men det vilde han netop ikke, og for ikke at falde i Hænderne paa den snedige Husholderske nok en Gang, forlod han Byen og Egnen Morgenen efter Eventyret og vendte ikke tilbage igjen før om Efteraaret. Næst efter ham var Troels og Mette Skippers dem, der vidste bedst Besked om den rette Sammenhæng; men de forraadte ikke, hvad de vidste, og talte kun aabent om Sagen med hinanden, naar de var ene.

For øvrigt var Begivenheden en ren Indtægtskilde for Troels Øltapper; thi den trak Kunderne til Huset med magnetisk Kraft, og medens Rygterne fortaltes, drøftedes og prøvedes med alle rimelige og urimelige Grunde baade for og imod, flød Øllet i Strømme, Værten tjente Penge, og Troels var fremdeles den samme gemytlige, brave, gamle Fyr med det overlegne Smil, der underholdt sine Gjæster paa den fornøjeligste Maade, blinkede til fjerde Kristian og vidste bedre Besked end nogen af de andre.

XI.

Mødet i Skoven.

Gaar man ud af Mindeport i Aarhus og følger Vejen forbi den saakaldte „Jægergaard", som ligger paa højre Haand, kommer man til en paa samme Side beliggende temmelig høj Bakke. Nu har denne vel for en væsentlig Del mistet sit daværende Udseende; men den vil dog sikkert falde de vejfarende i Øje, og har man Tid til at undersøge den nøjere, vil man finde Spor af, at den i tidligere Dage har været befæstet. Under Trediveaarskrigen brød Wallenstein med sine Horder ind i Jylland, indtog uden synderlig Modstand saa godt som hele Halvøen og anlagde Fæstningsværker paa flere Steder. Paa den omtalte Bakke blev der opkastet en Forskandsning, fra hvilken Wallenstein agtede at beskyde de Krigsskibe, der mulig søgte ind i Aarhus Havn. Store Volde blev opkastede, Løbegrave anlagte og Kanoner opstillede; men den kejserlige General fik ikke Lejlighed til at udrette

synderligt her, og snart maatte han drage bort igjen fra sine mange til ingen Nytte anlagte Fæstningsværker og atter forlade den jyske Halvø.

Ved Foden af denne Bakke begyndte den store Ladegaardsskov, der hørte til Havreballegaard, og strakte sig omtrent en Mil mod Syd til hen imod Skumstrup By. Ladegaardsskoven, som man den Gang kaldte den, var i hine Tider en meget gammel og tæt sammenvoxet Skov, fuldstændig urørt af Forstmandens plejende Haand. Den var et lunt Hjem for vilde Dyr, af hvilke denne saa vel som andre Skove husede en talrig Mængde, deriblandt ogsaa Vildsvin og Ulve. Det var kun sjældent, at der færdedes Mennesker her, undtagen i Skovhugstens Tid; thi da Skoven paa de fleste Steder var ufremkommelig, og de enkelte Vejspor, som førte igjennem den, næsten var udslettede og overgroede, valgte Folk, der skulde til eller fra Aarhus, hellere at følge den almindelige, men noget længere Landevej, der øst for Skoven løb langs med Havstranden.

I Slutningen af September Maaned 1641 havde Ladegaardsskoven paa flere Steder faaet et andet Udseende, og der sporedes Liv og travl Virksomhed i den. Øxen fældede det ene Træ efter det andet, Smaapurlet blev ryddet bort, og hist og her banede Solstraalerne sig Vej til Skovbunden og kyssede Liv i tusende Smaaplanter, der kæmpende for Livet havde sukket efter Lys og Varme under de store Ege- og Bøgetræers løvtætte, mægtige Kroner.

Skovhuggerne færdedes i Skovens østlige Del; nogle fældede Træer, andre raserede Underskoven, og atter andre var sysselsatte med at planere og

anlægge Stier og Veje, alt under Ledelse og Tilsyn af Ridefogden paa Havreballegaard, Rasmus Duus, der spankede prynsk omkring med en Stav i den ene og en Hundepisk i den anden Haand. I hans Bælte stak en stor Rytterpistol, over Skulderen bar han en Jagtbøsse, og et Par glubske Hunde fulgte ham i Hælene. Saaledes udrustet kunde han baade regere Arbejderne og værge sig mod de vilde Dyr, hvis de skulde vove at anfalde ham.

For Øjeblikket var Folkene dog fri for hans vakre Selskab; han var gaaet hjem paa Gaarden for at spise Mellemmad, medens de havde lejret sig paa Skovbunden og holdt Maaltid i Ly af et Par store bredkronede Bøgetræer. Kosten var simpel og tarvelig, kun Ost og Brød og tyndt Øl; men Sulten krydrede den, Hvilen var sød og kvægende, og — frem for alt — Ridefogden var ikke tilstede. Selskabet befandt sig altsaa „efter Omstændighederne" særdeles vel.

Skytten var kommen til og stod og passiarede med dem. Det var en „tør", men sjælden godmodig gammel Fyr, venlig og omgængelig over for alle, og derfor i høj Grad vel lidt af Bønderne, hvem slige Herregaardstjenere ellers i Reglen var vante til at ringeagte og se ned paa med Haan og Foragt. Han var væbnet med en stor Jagtkniv i Skede og en dobbeltløbet Flintbøsse, der hang i en Rem over Skulderen.

De fleste af Arbejderne var færdige med at spise. Den sidste Mundfuld skyllede de ned med en Slurk Porseøl af Dunken, lukkede Madskræppen i med et Smæk og strækkede sig paa Ryggen hen ad den med visset Løv blødt dækkede Skovbund,

i det stille Haab, at Ras Duus vilde blive borte en god Stund endnu.

Povl Brok, en ung kraftig Bondegut, var af en mere livlig Natur end de fleste og vilde nytte Fritiden til noget mere fornøjeligt end at ligge og række sig i Løvet.

Han rejste sig op med en jævn Haandsten i Næven og sagde til Anders Skytte:

„Har I noget i Skyderen?"

„Ja, hvad nyttede det ellers at gaa med den?" svarede Anders; „der er Rævehagl i det ene Løb og Harehagl i det andet."

„Kan I ramme denne Sten i Luften, naar jeg smider den op?" spurgte Povl.

„Ellers maatte jeg være en daarlig Skytte!"

„Aa, lad os se da!"

Povl lagde sig tilbage og slyngede Stenen med Kraft hen over Toppene paa en Klynge Risbøge, saa den fløj bort som en Fugl.

Skytten snappede Bøssen fra Skulderen, lagde den til Kinden og pegede, men lod den strax synke igjen uden at have rørt ved Aftrækkeren.

„Jeg fik den ej i Sigte," sagde han med et tørt Smil.

Den anden, tredje, og fjerde Sten fløj over Risbøgene, men stadig med samme Udfald. Skytten pegede, men kunde ikke faa dem i Sigte.

Gamle Bent, som vi kjender fra en tidligere Lejlighed, var ogsaa tilstede. Han vilde have sig „et bitte Sug" oven paa Mellemmaden og sad og stoppede sin korte Kridtpibe af en stor „Rulledaase", som han havde syet sig af et Stykke Brokskind, og medens han stoppede og tændte, morede han sig

med at give Agt paa Legen mellem Povl og Skytten. Da han var færdig, rejste han sig og sagde:

„Da var det bansat! Lad saa mig prøve en Gang at smide min Daase*) op!"

Som sagt saa gjort, og Daasen røg samme Vej som Haandstenene.

Men det var just gamle Bents Tobaksdaase, Skytten hele Tiden havde haft et lumsk Øje til, og som var Skyld i, at han ikke kunde ramme Stenene; men den kunde han faa i Sigte. I en Fart fik han Geværet til Kinden og gav den først det ene og derpaa det andet Løb, saa den blev hængende i Laser og Pjalter oppe i Toppen af Risbøgene.

Hele Forsamlingen brød ud i en rungende Latter — aa ja, hvor det var morsomt!

Gamle Bent kunde heller ikke bare sig for at stemme i med, men kløede sig dog med en lidt betænkelig Mine under Kabudsen, i det han sagde: „Da skal jeg love for, I lavede mig den til, Anders Skytte! Det værste er, at nu har jeg ingen Daase mere!"

„Ja ja, Bent!" svarede Skytten leende; „men nu maa I heller ikke græde for saa lidt, I skaffede jo dog jere Kammerater en sund og munter Latter oven paa Mellemmaaden, og en Stump Grævlingskind bliver der vel Raad til igjen."

„Det skal I have Tak for, Anders!" sagde Bent; „I har altid været nem at komme til Rette med."

Skytten var imidlertid bleven færdig med at

*) En Tobakspung hedder i jysk Landsmaal altid „en Daase".

komme frisk Ladning i Løbene, og med et venligt „Gud i Vold, Folkens!“ slængte han atter Bøssen over Skulderen og gik sin Vej.

„En gjæv Mand, den Anders Skytte,“ sagde en af Arbejderne; „gid alle Herregaardsfolk var som han, da fik Bønderne kronede Dage!“

„Aa ja, vel maa du sige det,“ istemte en anden; „men det er, Gud bedre det, langt ifra, og gaar vi nu til Ras Duus, vil jeg sige, saa er der jo en Adskjel, bitte Børn, som mellem Dag og Nat. Han gumler ellers længe paa Mellemmaden i Dag?“

„Længes du kanske efter ham?“ spurgte Bent.

„Gud fri os, nej!“ lød Svaret; „du mener da vel ej, at jeg er bleven smaataavlig? Intet skulde jeg have imod, at han fik Mellemmaden i den gale Hals og blev kvalt paa Stedet — om det ellers var Guds naadige Vilje,“ lagde han til.

„Den Djævelskrop!“ udbrød Povl Brok, der nu havde slængt sig paa Jorden hos de øvrige; „at æde og drikke sig ihjel vilde være alt for god en Død til ham, der intet bedre er værd end at sparkes for Panden og dø som en Hund!“

„Du bliver altid gal i Koppen, Povl,“ sagde Bent, „saa saare der er Snak om, hvorlunde Ras Duus burde dø; uraadeligt tykkes det mig, om du selv har i Sinde at døde ham?“

„Jeg siger ingen Ting,“ svarede Povl mørk; „men vel kunde jeg have Aarsag til sligt, om saa var!“

Her blev Samtalen afbrudt; thi nu kom Fogden, og han var høj i Kammen.

„Naar jen snakker om Fanden, er han altid nærmest,“ sagde Arbejderne dæmpet til hverandre, i det de rejste sig.

„Hej, herop med jer, og det i en flyvendes Fart, I Grødhoveder!“ raabte Rasmus Duus og smældede med Hundepiſken; „det er rivegalt, saa længe I bliver liggende! Hvem var det, der skød hernede?“

„Det var Anders Skytte,“ blev der svaret; „men han lod Fuglen blive hængende oppe i Toppen af Risbøgene.“

„Hvad er det for en Fugl?“ spurgte Fogden og gloede dumt i den betegnede Retning, medens Bønderne gottede sig og lo i Skjægget.

„Naar jeg skal sige Sandhed,“ sagde Bent, „saa er det ingen Fugl, men min Tobaksdaase, som Anders skød til Maals efter.“

Rasmus Duus begreb nu, at de havde haft ham til bedste, og derover blev han opbragt. „Gaa op og hent den!“ befalede han Bent i en arrig Tone.

„Aa, lad mig være fri for den Rejse, bitte Rasmus!“ bad den gamle Mand; „jeg er for stiv i Rygstykkerne nu til at klavre i Risbøgene efter saadant Narreværk, og jeg kunde gaa hen og falde ned.“

„Gaa og hent den!“ gjentog Fogden truende; „jeg vil se, hvad det er!“

Der lød en dæmpet Knurren fra Forsamlingen.

„Ja, det er rigtig nok haardt!“ sukkede Bent; „men der er vel intet andet for.“

Han spyttede i Næverne og gav sig til at entre op ad en smækker Risbøg.

„Er I da galen, Bent!“ udbrød Povl Brok, „at sætte jert Helbred og kanske jert Liv i Vove for sligt taavligt Paahits Skyld? Det er harmeligt, at vi skal taale sligt!“

„Va'r din Mund, din næsvise Bondekøter!" raabte Fogden glubsk og knaldede med Hundepisken lige for Næsen af ham.

Derpaa gik han nærmere hen til Risbøgen, og med Munden opspilet paa vidt Gab stod han og gloede op efter Bent. Denne naaede endelig Maalet for sin besværlige Rejse, og medens han forsigtig tog Fodfæste paa et Par tynde Kviste og holdt fast om Stammen med venstre Haand, langede han ud med den højre og fik fat paa Daasen, som han derpaa kastede ned; men uheldigvis tog han ikke Sigte — eller han sigtede kanske alt for godt? Nok er det, den pjaltede Daase ramte Fogden lige i hans glubske røde Fjæs, og Resterne af Tobakssmullet trængte ind i hans Sanseredskaber, saa at det sved i hans Øjne, og han nøste og spyttede og spragede, som om han rent skulde blive borte i det.

Dersom Folkene nu havde ladet sig lede af Klogskabshensyn, var de gaaet deres Vej og havde taget fat paa Arbejdet igjen, med hvilket det desuden hastede; thi det gjaldt om inden Aften at blive færdig med Gjennemhugningerne og faa Vejene banede og Gange og Stier gjort ryddelige, da der skulde være stor Jagt i Skoven næste Dag; men i „Trælletiden" var Folk anderledes sindede end nu om Stunder, da gjaldt det *frem for alt* om at benytte enhver Lejlighed, selv den ubetydeligste, til at skulke fra Arbejdet saa meget som muligt, og noget saa urimeligt som at tage Hensyn til Herremandens eller hans tyranniske Fogeds Ønsker, var der selvfølgelig hverken Tanke eller Tale om.

Som Følge af denne herskende Tænkemaade gik Folkene ved nærværende Lejlighed ikke af Vejen

for det næste Udbrud, men blev rolig staaende og morede sig kostelig over Mandens pudsige Krumninger og Vridninger under hans Kraftanstrængelser for at blive færdig med den voldsomme „Pris", han havde faaet. Bent var for længe siden og i god Behold kommen ned af Træet, og ikke en Gang han gik sin Vej, men blev staaende hos de øvrige.

„Hvor blev Daasen af?" spurgte Rasmus Duus, da han omsider var kommen saa vidt, at han kunde tale nogenlunde forstaaelig.

Bent tog den op og holdt den frem. „Her er den, strænge Foged!" sagde han, „og sølle ser den ud, maa jeg bekjende — den duer aldrig mer."

„Fanden hvilket!" snærrede Rasmus og snappede den fra ham. „Hvorfor smed du den i Hovedet paa mig? Svar, din elendige Træl!"

„Ak, strænge Hr. Foged!" sagde den gamle Mand ydmyg, „vredes ikke paa mig, jeg gjorde det ikke med Vilje."

„Det er Løgn i din Hals, din Rævepels!" raabte Fogden bister, „og du kan være vis paa Hundehullet for den Komedie! Men hvad!" vedblev han, i det han nøje betragtede de pjaltede Rester af Daasen — „det er jo Grævlingeskind, hvor har du faaet det fra?"

„Anders Skytte har givet mig det," svarede den gamle nok saa frit.

„Ja, bild mig det ind, om du kan!" sagde Fogden med et uhyggeligt Grin og løftede Pisken. „Nej, nu skal jeg sige dig, hvor du har faaet det fra — du har stjaalet det, tyvstjaalet baade Skindet og hele Dyret! Bekjend, din Hund!"

„I skulde nødig tyvte en ærlig Mand, Ras

Duus!" raabte Bent med hævet Røst og rettede sin gamle Ryg.

„I gjør ham visselig Uret," tog en af de andre Arbejdere Ordet; „Bent og Anders er gode Venner, og Skytten lovede ham Skind til en ny Daase, i Steden for denne, som blev skamferet — det kan vi alle bevidne."

„Aa, hold du din Kjæve, til du bliver spurgt!" brølede Fogden, der vilde have sin Krig frem og stadig blev mere hidsig; „Djævelen i jer Hols, I Rakkerhunde! Nogle Helvedes Løgnhalse er I alle til Hobe! Og du, Bent!" vedblev han og vendte sig til den gamle, hvem han især var opbragt paa, „du har gjort Nar ad din Foged, og nu skal du faa Vederlag for din kostelige Fugl!"

Med disse Ord løftede han Pisken og gav sig til at prygle ubarmhjærtig løs paa den gamle Mands Ryg.

De andre Arbejdere, der stod i en Kreds omkring dem, saa' til hverandre og knyttede uvilkaarlig Næverne, men ingen havde Mod til at komme deres betrængte Kammerat til Hjælp. Den, der snarest skulde vove det, var Povl Brok, den stærkeste og modigste i hele Flokken; men det skulde komme vidt, inden Mandsmodet, selv hos den djærveste, brød Trælleskjælens Forkuethed, og Arbejderne ventede forgjæves paa Signalet fra deres unge Høvding. At det kogte i Povl, var dog let at se; uden maaske selv at vide det traadte han stadig nærmere, de andre fulgte efter, og Kredsen blev snart saa trang, at Fogden ikke havde Plads til at svinge Pisken.

„Af Vejen, Pak!" brølede han — „hvad skal den Opførsel betyde?"

„Aa, kan det ikke snart være nok med det Bødleri?" svarede Povl, bleg og dirrende af Harme.

Et saadant Sprog var alt for utilgivelig dristigt af en Trælbonde over for en Ridefoged, og Rasmus Duus vendte sig nu med hele sin fraadende Forbitrelse mod Povl.

„Uforskammede Bæst!" hvæsede han — „Søn af en Hund, der kreperede paa Træhesten! Broder til en forløben Rakkertøs . . . !" og han gav Knøsen et hæftigt Slag med Pisken tværs over Ansigtet.

Povl gjorde et Spring til Siden for at undgaa det næste Slag, og Fogden snurrede rundt som en Top; men Modparten var ham for hurtig og uberegnelig i sine smidige, snilde Bevægelser, og inden Rasmus Duus blev færdig med Vendingen, fornam han et hæftigt Ryk i Skulderen, Bøssseremmen sprang, og da han fik gjort helt omkring, stod den unge Bonde, der var sprungen et Par Skridt tilbage, med hans Skyder i Haanden og spændte Hanen.

Fogden blev staaende som en Støtte og gloede forstenet paa ham, maalløs af indædt Forbitrelse.

Povl havde, trods den Medfart, han havde lidt, endnu ikke helt mistet Samlingen, men tænkte paa, at han vilde gaa for vidt, og at Følgerne vilde ramme ham selv paa det føleligste, i Fald han gav efter for sin billige Harme og forgreb sig paa sin Bøddel af foresatte.

„Det bliver vist til en hel Krig nu, bitte Rasmus!" sagde han mørk, men med tilkæmpet Fatning; „vi er begge to forsvarlig væbnede, I med Svøben og Pistolen, og jeg med Bøssen, men denne her er dog den bedste," tilføjede han og

klappede paa Geværløbet. „Skal vi snart begynde?"

Fogden stirrede paa ham, men uden at sige et Ord.

„I svarer intet," vedblev Povl; „men jeg tykkes, det staar at læse i jert Fjæs, at I holder mest af Fred lige for Tiden; det gjør jeg . . . i Grunden ikke over for jer! Men vil I være skikkelig og ikke mere slaa gamle Bent, saa skal I allyvl*) faa Lov at slippe — den Gang."

Han tog Muskedonneren i venstre Haand, holdt den i Vejret og nærmede sig Fogden, som om han vilde give ham den; men i det Rasmus Duus rakte Haanden ud efter Bøssen, skød Povl den af i Luften og snappede i samme Nu Pistolen fra hans Bælte og afskød ogsaa den.

„Der har I nu begge jeres Skydere," sagde han og smed dem for Fødderne af ham; „lige paa Stunden gjør de ingen Ulykker."

Men denne ny Forhaanelse af den fogedlige Værdighed var alt for grov, til at den kunde gaa ustraffet hen, og nu, da Modstanderen ikke længer var væbnet, var Duus atter Krigsmand, og det lige ud i Fingerspidserne. Endnu havde han baade Pisken og Hundene, der ved Lyden af Skuddene kom halsende frem af Buskene og saa' deres Herre spørgende op i Øjnene, medens Modstanderen ikke havde andre Vaaben end de bare Næver.

„Storm! Holdfast! Puds ham, puds ham!" raabte Duus og pegede paa Karlen, og de glubske Dyr fo'r rasende ind paa ham; men en resolut

*) alligevel.

Kammerat svang sin Spade og knuste med et velrettet Slag Panden paa den ene Hund, Povl selv greb med et vældigt Tag den anden i Struben, og i det han raabte: „Da skulde Dælen regere jer, Ras Bøddel! var det saadan ment!" slyngede han med voldsom Kraft det glubende Bæst i Hovedet paa Ridefogden, saa at han tumlede over Ende og udstødte et rædderligt Brøl, medens Hunden gispede og hostede, som om den havde faaet Knøsens store Næve i den gale Hals.

Gamle Bent gik hen til Povl Brok, lagde Haanden paa hans skjælvende Arm og sagde mildt: „Jeg tror, at alting vil i Hovedet paa Ras Duus i Dag; men lad ham nu være fri for den Gang og forgrib dig ikke!"

„Jeg gi'er ham Fanden, den Hund!" svarede Knøsen mørk og knyttede Næverne. „Lad ham bare hytte sig! Mit Blod er i Kog, og ret nu sparer jeg ingen Ting!"

Ridefogden var atter kravlet op og stod og stirrede vildt omkring sig.

Bent var bange for, at Harmen skulde føre hans unge Kammerat for vidt og forlede ham til at begaa en voldsom Udaad, der vilde føre Ulykke baade over ham selv og de andre, i Fald Striden ikke blev bilagt. Han gik derfor hen til Fogden og sagde:

„Hør et Alvorsord af en gammel Mand, strænge Foged! Vi er kommen lidt tværs paa hinanden i Dag, og vi spilder Tiden med Skjælderi og Slagsmaal i Steden for at passe vort Arbejde; men lad det nu være jævnet, at der ej skal ske Ting, som vi hardelig vil angre, og som ingen af

os kan gjøre ugjort! Hører I, strænge Foged! styr jert Sind og lad os gaa til vort Arbejde!"

Men Fogden, der var bleven helt tummelumsk efter det voldsomme Fald, havde nu endelig faaet Kig paa sin Modstander.

„Naa, der staar du og glor, din Rakkerunge!" raabte han i sin ustyrlige Harme, i det han skubbede Bent til Side og fo'r ind paa Povl med Pisken løftet til Slag — det faldt med et Svirp lige i Knøsens Ansigt.

„Ak Gud naade os!" jamrede Bent, „nu sker der saa sandt en Ulykke!"

Ja, det maatte de nok sige!

Med et hæst Hyl satte Povl ind paa sin grusomme Modstander, greb ham i Kværken med den ene Haand og i Underlivet med den anden, løftede ham højt over sit Hoved og raabte: „Ryk nu i Rebet, Rasmus! ellers droner Katten!" *) hvorpaa han med Kæmpekraft kastede ham til Jorden, saa at han blev liggende ubevægelig, og Blodet flød ham ud af Munden.

De andre Bønder, som havde været Vidner til Optrinet, slog Kors for sig og ønskede, at dette aldrig var sket, og Forfærdelse stod malet i alles Ansigter, medens de i uhyggelig Tavshed stirrede paa Ridefogden, der laa som død for sin Overvinders Fødder. Straffen, der uundgaalig vilde følge, var Døden eller, hvad der var endnu værre, det forfærdelige Ridt paa Træhesten og andre ulidelige Pinsler af lignende Art. Intet Under

*) Jysk Talemaade, som betyder: „Tag dig i Agt! Der er Fare paa Færde!" Droner o: drukner.

derfor, at de gruede for Følgerne af det skete og vred deres Hænder i Fortvivlelse.

Adelsmændene, og altsaa ogsaa Lensmændene, havde den saakaldte „Hals og Haandsret" over Bønderne, der som oftest blev behandlede ligere Dyr end Mennesker, og der gaves ingen Instants, til hvilken de kunde klage over de utrolige Uretfærdigheder og Mishandlinger, som deres Herrer øvede imod dem; i hvert Fald var Adgangen til at forebringe Klage og Kæremaal for højere Myndigheder end Fogden saa besværlig, at den stakkels vornede var saa godt som ude af Stand til at benytte den. Bønderne følte deres egen Afmagt, og de følte den dobbelt, fordi de vidste, at ikke en Gang Kongen selv kunde værne dem mod Overgreb. Det var derfor ingenlunde sjældent, at de i deres Nød greb til den Udvej at tage sig selv til Rette, og som oftest gik da Forbitrelsen ud over de samvittighedsløse Haandlangere, der dannede Mellemleddet mellem Herremanden og Bonden. Dennes værste Fjende og Avindsmand var Ridefogden, ikke alene fordi han pinte den sidste Skilling ud af Bøndernes Lommer, eller fordi han saa jævnlig hjalp dem til Bekjendtskab med Datidens Torturredskaber, men navnlig ogsaa fordi han — udgaaet af deres egen Midte, ved Smiger, ved at være Herremandens Spion og ved i alle Maader at stille sig paa dennes Side — var bleven Forræder mod sin egen Stand.

Blandt de ved den omhandlede Lejlighed tilstedeværende Trælbønder var der flere, som ofte havde maattet finde sig i Rasmus Ridefogeds tyranniske Mishandlinger, og længe havde de luret

paa en Lejlighed til at tilfredsstille deres indgroede Had til ham; men nu, da han, bevidstløs og blodig laa henslængt paa den nybanede ujævne Vej, glemte de Hadet og Hævntørsten og tænkte kun paa Straffen. Den ene saa' til den anden; raadvilde stod de der med deres Spader og Hakker i Hænderne, medens Efteraarssolen tittede ned paa Kampladsen gjennem Træernes tætte Bladhang og nedlod sig endogsaa til at lade en af sine lyseste Straaler kysse Rasmus Duus midt paa hans tykke knudrede Pande.

„Gud naade os! hvad skal Enden blive?" klagede de stakkels vornede.

Povl Brok var vel anset blandt de andre Bønder, dels fordi han var en brav Kammerat og tro Hjælper, der ved flere Lejligheder med Held havde beskyttet sine jævnlige mod Lensmandens og hans Ridefogeds grusomme Adfærd, dels ogsaa fordi han havde lært mere end sine Standsfæller, og dels endelig paa Grund af, at hans store mandige Skikkelse med sit vederhæftige Præg uvilkaarlig indgød Tillid og vakte deres Beundring.

„Hvad skal vi nu gjøre?" spurgte omsider gamle Bent, rystende og bævende, og vendte sig til Povl, paa hvem alles Øjne vogtede.

Povl drog et dybt Suk og rettede sig i Vejret.

„Det er mig næsten lige kjært, hvordan det gaar," sagde han, „og ingenlunde fortryder jeg, hvad jeg har gjort. Ham der kjender vi alle, men næppelig har han ramt nogen af jer saa haardt som mig. Det var ham, der med sin Hundepisk lemlæstede min Fader, da han sidste Gang var til Hove, og bag efter lod ham ride sig til Døde paa

Træhesten — husker I det, Folkens? For jeg glemmer det aldrig!"

„Ja, vel husker vi det," svarede gamle Bent sagtmodig; „men alligevel, Povl, det er en farlig Sag at tage sig selv til Rette! Hvad i Himlens Navn skal vi gribe til nu? Jeg ved aldrig mit levende Raad!"

„Og det var endelig ogsaa ham," vedblev Povl med stigende Forbitrelse, uden at agte paa sin gamle Vens modløse Klage, „det var ogsaa ham, siger jeg, som i Forening med en anden Bøddelknægt overfaldt min stakkels Søster Karen og mig i vort fattige Hjem og bragte hende i Lensmandens Vold. Ha!" vedblev han og fremviste sine stærke Arme, „havde jeg den Gang haft Marv i Knoklerne, som jeg nu har, da skulde jeg vel have værget os og kanske været Mand for dem begge; men jeg var for grøn, de slog mig neder og slæbte afsted med min ulykkelige Søster lige for mine Øjne! Hvordan det er gaaet hende, eller hvor hun holdes i Skjul — om hun ellers lever — har jeg aldrig været i Stand til at opspørge; men Hævn har jeg svoret de skjændige Uslinger, der bragte al den Ulykke og Vanære over mig og min Slægt!"

Hans Stemme dirrede af Harme og Bevægelse, og hans Øjne stod fulde af Taarer.

„Men jeg vil være ene om Skylden og Straffen," vedblev han, „og ej skal I se paa, at jeg dræber ham og kaster hans Aadsel i Ulvemosen hist henne — gaa jeres Vej saa længe!"

Bønderne blev staaende og rørte ikke en Fod. Aldrig havde de set Povl saaledes, og de vovede ikke at modsige ham; thi hans Ord var bestemte,

og de vidste, at hans Vilje var urokkelig; men gaa deres Vej og lade deres Kammerat, hvem Vreden og Ophidselsen næsten havde gjort affindig, blive ene tilbage med sit ulykkelige Offer, forbød deres Samvittighed dem. Gamle Bent, der var den ældste og findigste i Flokken, vilde atter til at prøve, hvad et godt og forsonligt Ord kunde udrette, men fik det ikke udtalt, thi i det samme lød der Piskesmæld og Hestetrav, Bønderne vendte sig om og udbrød i Munden paa hverandre: „Lensmanden kommer!" hvorpaa de skyndsomt trak sig bort fra Skuepladsen for den voldsomme Scene, de havde været Vidne til, og gav sig ivrig i Færd med deres Arbejde. —

Erik Grubbe var samme Dag vendt tilbage til Havreballegaard, efter et Par Ugers Fraværelse paa Tjele, og var just gaaet ud i Haven for at se efter, hvor vidt Podemesteren var kommen med at klippe Hække og rive Gange, da der pludselig drønede et Skud, efterfulgt af et mindre lydeligt Knald. „Hvad nu!" udbrød han studsende — „det kunde ligne Ridefogdens Bøsse og Pistol! Skulde Pakket have vovet at angribe ham?"

Som en Stormvind fo'r han om i Gaarden og udraabte sine Ordrer, og ti Minutter senere sprængte han og sex væbnede Svende ud igjennem Porten og ad Skoven til.

Da de andre Bønder gav sig i Færd med Arbejdet, blev Povl Brok staaende ubevægelig og stirrede vildt og trodsigt paa Lensmanden, der kom galoperende hid i Spidsen for sine ridende Svende.

Et Blik paa Karlens forstyrrede Udseende og den dødlignende Skikkelse, der laa ved hans Fødder,

var tilstrækkeligt til at sige Erik Grubbe, at hans Anelse havde været rigtig.

„Har din Djævels Karl vovet at lægge Haand paa min Foged?" raabte han og drog sit Sværd.

„Det kan I vel se!" svarede Karlen med fortvivlet Trods. „Hvad har I gjort med min Søster Karen?"

„I Jærn med den vanvittige Hund!" tordnede Lensmanden og vendte sig til sine Ryttere. „I Hullet med ham og til Aarhus med de andre!"

„Naade, Naade, strænge Hr. Lensmand!" raabte Bønderne i Kor; „Fogden var uretfærdig og pryglede Bent og Povl uden skjellig Aarsag — Naade!"

Men Ridderen sad som en Støtte og ænsede ikke deres Klageraab.

De sex Svende omringede Povl, der havde grebet Ridefogdens Bøsse og brugte den som en Kølle; men efter en fortvivlet Kamp maatte han omsider bukke under for Overmagten, hvorefter han blev afvæbnet og fastbunden mellem tvende Heste. En af Svendene havde stukket ham i Armen med sin Lanse, og Saaret blødte stærkt. Blodtabet og den hidsige Kamp i Forbindelse med den voldsomme Sindsbevægelse, han saa længe havde været i, havde nu udtømt hans Kræfter, han slingrede frem og tilbage og vilde upaatvivlelig være segnet om, dersom ikke hans Hænder havde været bundne til Sadelremmene. De tvende Ryttere svang sig i Sadlen og sprængte afsted, og det var en Ynk at se, hvorledes den stakkels saarede og udmattede Knøs maatte bruge Ben og følge med over Stok og Sten i flyvende Fart.

Lensmanden blev tilbage med de fire andre Ryttere og fik Forklaring over, hvad der var forefalden. Ridefogden, der imidlertid havde givet Livstegn fra sig ved at rejse sig over Ende, blev lagt i en Vogn, som hans Herre havde ladet hente til dette Brug, og derefter kjørt hjem til Havreballegaard, medens Arbejderne, hvem Lensmanden havde mistænkt for Andel i Overfaldet paa Fogden, blev sammenkoblede og drevne foran de fire Ryttere til Aarhusgaard for at indespærres i Fangehullerne, og for at de siden kunde blive forhørte og afstraffede.

XII.

Gildet paa Havreballegaard.

Ladegaardsskoven var der Klapjagt den følgende Dag, hvortil Lensmanden havde indbudt en stor Del af sine Standsfæller, og der anrettedes et blodigt Nederlag paa Vildtet, som jo den Gang var tilstede i langt rigeligere Mængde end nu om Stunder.

Det var Aften, Jagten var endt, og Jægerne var dragne til Havreballegaard, hvor der skulde være Gilde oven paa de Farer og Anstrængelser, Dagen havde ført med sig.

Jagtfølget holdt indenfor Indkjørselen til Gaarden, og Jagtudbyttet laa henslængt paa Vejen og i Vejgrøfterne. De mange Bønder, som havde deltaget i Jagten som Klappere, stod i Klynge omkring de ridende Jægere og ventede paa at faa at vide, om de skulde møde igjen næste Dag. Nogle var iførte en hvid og andre en blaagraa Vadmelstrøje med store Knapper, Benklæderne var af ufarvet Skjætteblaars Lærred, og Hovedtøjet var bred-

skyggede opkrampede Filthatte eller uldne Huer, dels strikkede og dels syede af Vadmel. Bønderne trællede alle under Lensmanden, og da det ofte hændte, at de maatte møde til Klapjagt flere Dage i Rad, turde de ikke gaa hjem til deres eget, inden Ordren var given. De, der havde en lang Vej hjem, foretrak da ved slige Lejligheder at blive Natten over. Kunde de faa Lov til det af Ladefogden, eller de uden Tilladelse kunde snige sig dertil, saa sov de paa Høstænget, i Laden eller i en tom Kobaas; men det kunde ogsaa hænde, at de maatte tage til Takke med et Natteleje i en lun og tør Grøft eller under et Træ i Skoven, hvor de saa laa og fortærede deres medbragte tarvelige og haarde Tørkost, inden de faldt i Søvn. Man kan altsaa tænke sig, hvor glad overraskede de blev ved nærværende Lejlighed, da Lensmanden med et Glimt af Velvilje vendte sig til dem og sagde:

„Der skal ikke jages mere denne Gang, og I er fri; men i Aften er her Gilde i Gaarde, og inden I gaar hjem, kan I gaa ned i Borgestuen og sætte jer et Livfuld Øl og Mad, og glem saa ikke at tømme et Krus paa eders Husbonds Held og Lykke!"

„Tusend Tak, mangfoldig Tak, Naadigherre!" svarede de forsultne Klappere i Munden paa hverandre.

„Og nu, ædle Riddere," sagde Ridder Erik og vendte sig til Jagtfølget — „Vinen og Maden venter os!"

Dermed sprængte han og de øvrige Herrer op til Hovedindgangen, medens Bønderne gav sig i Færd med under deres Ven Anders Skyttes Tilsyn at indbære de skudte Dyr, hvorefter de gik ind

i Borgestuen og spiste og drak, saa længe de aarkede. Det var Gilde for dem, de Stakler, og de befandt sig saa vel derved, at de først hen ad Midnat blev færdige med at „drikke Skaaler" og til at forlade Borgestuen og begive sig paa Vandring til deres eget fattige Hjem.

I den store og vel vedligeholdte Sal paa Havreballegaard var der dækket lange Borde til Herrerne, og da de havde taget Sæde, kom Retterne frem. Erik Grubbe var en Mand, der forstod at dække et Bord, som kunde tilfredsstille den Tids Overdaadighed, og det var derfor ganske naturligt, at han ikke havde vanskeligt ved at finde Gjæster; men disse var rigtignok i Regelen kun Folk, som i Ætstorhed stod langt tilbage for deres Vært. Denne Aftens Gjæster var alle yngre Mænd, der ikke kunde rose sig af det bedste Rygte. Hans Rosborg fra Haraldsmark, Ejler Bjelke fra Kjærbygaard, Svend Podevald fra Lyngbygaard og Peder Lykke fra Stadsgaard var alle bekjendte for at spille, jage og svire og for at drive allehaande Udskejelser; men netop saadanne Folk søgte Lensmanden paa Havreballegaard Omgang med.

Maden kom ind i flere Anretninger, og Retterne bestod af Vinsuppe, Postejer, Stege — deriblandt to stegte Grise med Frugter i Munden — flere Slags Fisk, baade kogte og stegte, dernæst Bagværk, forestillende alle Haande Dyreskikkelser, og endelig dertil Øl og Vin og andre stærke Drikkevarer.

„Velkommen, I Herrer!" bød Lensmanden, da Gjæsterne havde taget Plads — „I kan nu tilfredsstille jeres tomme Maver og tørre Struber; men først vælger vi en Mand, der kan sætte Bøde-

gjæld for dem, som ligger dybest i Kruset og formedelst slig Nidkjærhed maa kastes paa Løjbænken. Jeg mener, vi vælger Hans Rosborg."

„Han er for nidkjær, Lensmand!" sagde en tykmavet, rødkindet Jæger med skidengraat, stridt og studset Haar, „allenfals naar det gjælder Krusets, og jeg holder for, at den, der skal sætte Bødegjæld for andre, maa ej selv ligge under først. Hans Rosborg er ej Mand for at staa sig mod mig eller de fleste andre ædle Riddere, som her er bænkede. Tilmed har han i den sidste Tid jaget svært efter de Drumgaards Piger, og det tager paa Kræfterne."

Hele Selskabet slog en høj Latter op; men Hans Rosborg rejste sig brat og slog i Bordet, saa den kogte Lever fløj ud af et stort gabende Gjeddehoved, i det han raabte:

„Der fo'r du med Løgn, dit fidtede Vinfad, og jeg skal vise, at jeg er Mand for at drikke til Maals med jer alle! Og nu, Lensmand, en Skaal med jer og siden med hele Selskabet, den ene efter den anden hele Bordet rundt, om det saa skal være med selve Røveren fra Boller!" tilføjede han grinende og pegede paa den lille tykke Jæger.

De stødte Bæger mod Bæger og tømte dem til Bunds, og derefter tog Værten atter Ordet og sagde i en spørgende, men dog afgjørende Tone:

„Altsaa er det afgjort, at Hans Rosborg er kaaret til Dommer?"

„Ja, ja!" raabte alle undtagen den tykke.

„Men sig mig en Gang," vedblev Erik Grubbe, henvendt til Dommeren, „hvifor I kaldte vor trivelige Ven der Røveren fra Boller?"

„Ej taler vi om slig kilden Sag nu," svarede

Hans Rosborg med et polisk Grin; „men skal I en Gang paa Pigejagt, Lensmand, da kan I sikkert stole paa Iver Lindenov; thi han . . .“

„Om I taler ud!“ afbrød Iver ham, glødende af Vin og Harme, „da gjælder det eders Liv, Hans Rosborg!“

„Ej, ej!“ raabte Ejler Bjelke, en høj, sværlemmet Karl med rødt Skjæg og tæt affkaaret Haar, „tør ej Hans tale ud, da tør ved alle Helvedes Ildkugler jeg! Ser I, hæderlige Mænd og berømmelige Riddere, da hans Naade Kongen havde givet Fru Kirsten Munk sin naadige Velsignelse og bedet hende drage tusend Djævler i Vold og skikket hende til Boller, saa hændte det, at vor sprænglærde Bisp i Aars sendte sin Datter, den underskjønne Jomfru Eline, ud at besøge hende. Jomfruen opholdt sig der i nogle Uger, og enten det nu var Fru Kirsten Munk eller Bispedatteren, der var Skyld deri, saa er det vist, at mange Snushaner sik travlt med at luske omkring dem. Ja, jeg var selv med, trods mine Dyder og strænge Sæder, som I alle kjender, og derfor kan jeg tale af Erfaring; men min Lykke var kuns tynd. I kjender kanske Bispedatteren?“ henvendte han sig med et smørret Grin til Lensmanden; „hun er saare fager, maa jeg sige . . .“

„Kun videre,“ sagde Lensmanden hurtig.

„Nuvel!“ fortsatte Ejler leende — „vor tykke Ven Hr. Iver havde ej Lykken med sig heller; thi slig overskaaren Kæmpe faldt ej i Jomfruens Smag. Da han saa ej kunde faa sin Vilje med det gode, brød han om Natten ind til Tøsen, bandt et tykt Klæde for hendes Rosenmund, for at hindre hende

i at skrige, og skulde just til at bortføre det yndige Lamsel, da Fru Kirsten, der imidlertid havde mærket Uraad, kom til med nogle Svende, udfriede Jomfruen af Røverens Vold og lod ham prygle ganske artig af. Se, der har I Aarsagen, hvifor vi kalder Tykkerten Røveren fra Boller. Men det grinagtigste ved Historien er ellers, at det var Skjønjomfruens Terne og ingenlunde hende selv, han bortførte! Ha, ha, ha!"

Under Forsamlingens stormende Latter sprang Iver op og styrtede ind paa Ejler, men fik af Svend Podevald et Krus Øl i Ansigtet, hvilket havde til Følge, at han ravede, tumlede, faldt og blev derpaa udbaaren af et Par Kjærtesvende.

Under al denne Larm og Støj saa' ingen det rasende Udtryk, der gjennemglødede Værtens røde Ansigt, da Spotteren sluttede med Historien om den bortførte Terne.

Spisningen var endt, men Drikkeriet fortsattes, Lystigheden blev stadig vildere, og den store Sal gjenlød af støjende Latter, smudsige Vittigheder og alle Haande kaade Ytringer.

„Peder Lykke!" raabte Værten, „I plejer at kunne fortælle Historier, og I har jo i eders yngre Dage været længe ved Hove og maa kunne mindes adskilligt fra den Tid."

Den tiltalte, en halvgammel Mand med et ret jovialt Ansigt og ikke blottet for ridderlig Holdning, rettede sig i Sædet og tog til Orde:

„Som I vil, Herre, og jeg skal da fortælle jer en Historie om eders egen Slægtning, Hr. Sigvard Grubbe, der samtidig med mig var Hofsinde hos hans Naade Kongen. I kjender jo alle Hr.

Enevold Kruse, der for nogle Aaringer siden var Kongens Skatmester?"

„Ja, ja!" svarede de alle.

„Det vil sige, vi har kjendt ham, for nu er han død," bemærkede Ejler Bjelke; „Fanden tog ham, efter hvad der siges; thi han holdt saa godt Hus med Kongens Midler, at der til sidst ej var Mønt i Skatkammeret til at betale Arbejdsløn med."

„Der lyver I ham paa," gjenmælede Peder Lykke, „om jeg ellers kjendte ham ret. Men lige meget: samme Skatmester forstod allenfals at drikke hans Naade godt til, som I nu skal høre. En Aften holdt han Drikkegilde, Sigvard Grubbe, jeg og nogle andre var i hans Naade Kongens Følge tilstede hos ham, hans Naade drak saa vældig, som om han vilde drikke Enevold læns, og da vi gik, laa ogsaa Skatmesteren under Bordet, medens Kongen, Sigvard og jeg knap kunde staa paa Benene. Da vi kom til Højbro, spurgte hans Naade: „Hvor bor du, Sigvard? For vi har i Sinde at besøge dig i dit Hjem og se, om du har en smuk Værtinde og kjønne Piger i Huset."

„Aa," svarede Sigvard, „min Værtinde er saa runken som et hengjemt Vinteræble; men Pigebørnene er som Roser, der nylig har udfoldet Bladene. Og desuden har jeg i Huset en ganske herlig Drik, eders Naade, som kaldes Rose di sole."

„Hille Død!" raabte Kongen — „den maa vi smage."

Vi fulgtes da ad op til Sigvards, Værtinden skjældede for al den Støj, vi gjorde, men Bægrene kom frem, og vi drak, som vi var galne.

„Det smager godt," sagde Kongen. „Det er

ej Akvavit, men en Drik, som maa være brygget af Solgudinden selv. Din Hilleborgs Skaal, Sigvard!"

Vi drak da, saa længe vi kunde se. Først tumlede jeg under Bordet og derefter Sigvard; men hans Naade Kongen var ingenlunde ringere, end at han baade kunde gaa og staa, og han tumlede ud af Døren og hjem; men da han kom forbi Kristen Barnekows Hus, fik han i Sinde at besøge ham. Døren var lukket, hans Naade slog da en Rude ind og vilde krybe ind ad Vinduet, som han aabnede; men Sigvards Vin var gangen ham til Hovedet, han tabte Ligevægten og faldt ud paa Gaden igjen og hentede sig en stor Skramme over Øjet. Da han kom hjem, fik han en artig Gardinpræken af hendes Naade, der skjældede paa ham og siden ogsaa gav Hilleborg en ganske varm Kindhest, i det hun sagde: „Din Sigvard skal faa Skam for, som han haver trakteret min Herre!""

Et Rabalder ved Bordenden afbrød Fortællingen — det var Svend Podevald, der faldt af Stolen ned paa Gulvet, hvor han blev liggende og snorksov.

„Tyve Mark Sølv i Bøde!" raabte Hans Rosborg — „herut med ham!"

Tjenerne bar den berusede Ridder ud af Salen, og han ledsagedes af Bægerklang, højrøstet Latter og Samtale fra de tilbageblivende halvdrukne Gjæster, der ikke lagde Mærke til, at en lille Mand i en lang sort Kjole var traadt ind og havde taget Plads inden for Døren. Da han saa', at ingen iagttog ham, sneg han sig hen til Lensmanden; men i det samme blev Ejler Bjelke ham va'r og raabte:

„Ved Helvedes Skytspatron, har vi ikke der den grinagtige Klokker fra Aars — ham med Kirkeblyhatten! Ha, ha, ha!"

Hele Selskabet fik nu Øje paa Hans Skaaning, der følte sig synlig forlegen over alle de forbavsede Blikke, der stirrede ham i Møde.

„Ak, naadige Herre og højgunstige Velynder!" tog han til Orde og krummede sin Ryg — „I regne mig det intet til onde, at jeg vovede at komme hid i denne . . . !"

Længere kom han ikke; thi Jægerne slog en Latter op og udslyngede allehaande spottende Bemærkninger over Klokkerens ynkelige Skikkelse.

„I ser ud, som havde i nylig søbet af Fad sammen med en Hex!" raabte Hans Rosborg.

„Og I puster, som om I havde redet Kapløb paa en Vildorne!" skraldede Ejler Bjelke.

„Kom, skal I faa en Dans!" trallede Mogens Galt, en lystig ung Fyr, der med disse Ord tog den forbløffede Klokker om Livet og svingede rundt med ham, indtil han fik ham rigtig i Slyng — saa slap han pludselig, og den gamle Mand faldt om og rullede hen ad Gulvet. Tilskuerne lo, saa det rystede.

Denølle Klokker rejste sig med Besvær og nærmede sig atter Erik Grubbe.

„Det er en skjønne Omgængelse, jeg faar hos eder, Hr. Lensmand!" sagde han dirrende af Harme og sendte Mogens Galt et giftigt Blik. „I skulde dog ingenlunde forglemme, ædle Riddere!" vedblev han med mere Fatning og gjorde et mislykket Forsøg paa at optræde med Værdighed, „at

eg er en gejstlig Mand og Herrens Tjenere, og at jeg haver Magt til at forbande som til at velsigne!"

„Hvad vil I, Hans Skaaning?" sagde Lensmanden barsk. „Jeg vidste ellers ej bedre, end at I og jeg var ganske færdige med hinanden? Har I glemt, hvad jeg sagde jer sidst?"

„Ak nej, højgunstige Velynder og strænge Herre!" begyndte Klokkeren og gjorde det ene Buk dybere end det andet; „men brændendes Nidkjærhed for eders Naades Vel tillod ikke, at jeg slog mig ganske til Ro, og derfor vovede jeg mig hid, skjønt . . . der er saa mange tilstede, Hr. Ridder, og dersom I gunstigst vilde tillade . . ."

„Ej rører jeg mig af Flækken for eders Skyld!" afbrød Lensmanden ham utaalmodig og blev siddende, „og I kan intet have at sige mig, som disse ædle Riddere ej maa høre paa; men er I kommen for at give mig nye Raad i den Sag, I ved nok, da vil jeg ej høre et Ord, for eders Raad duer plat ud intet!"

„Nej, intet Raad, eders Naade, men kuns en Efterretning," svarede Hans Skaaning og tilføjede i en dæmpet, næsten hvisfende Tone, i det han nærmede sin Mund til Lensmandens Øre: „Det er det yderste Øjeblik, naadige Herre! De har brat holdt Bryllup i Dag, jeg gik som i Feber og kunde ej fatte, hvifor der intet skete fra eders Naades Side, og derfor . . ."

„Hille Kronedød, har de haft Bryllup!" udbrød Ridderen højt og skød Stolen hæftig tilbage; men han fattede sig hurtig, lagde Ansigtet i smilende Folder og sagde i en paatagen rolig Tone til Klokkeren: „Og I er altsaa gaaet her ud af

Enkom for at sige mig denne Nyhed! Ja, ja, det kan jeg godt lide, og kanske at I alligevel er mig tro og mener mig det godt?"

„Hvor er der Bryllup?" spurgte flere af Gjæsterne i Munden paa hverandre og fniste — „dog vel aldrig hos den fromme Bispefader i Aars?"

„Jo, det slaar lige til!" raabte Svend Podevald og blinkede til de andre; „den lange Magister har holdt Bryllup i Dag med Jomfru Eline, vi nyssen talede om, og, som det lader, er vor ædelige Vært ej ganske tilfreds med, at de har glemt at indbyde ham."

Skjønt tilsyneladende rolig og fattet, befandt Erik Grubbe sig i den største Ophidselse og ænsede næppe, at han var Gjenstand for sine Gjæsters skadefro og lystige Bemærkninger. Som før bemærket havde han været borte paa Tjele i et Par Ugers Tid, var nylig vendt tilbage den foregaaende Dag og havde siden Hjemkomsten haft Hovedet fuldt af ganske andre Ting — Brylluppet i Bispegaarden havde han hidtil ikke erfaret det mindste om.

„Men hvorfor har I tiet med dette indtil nu?" spurgte han Klokkeren i en barsk Tone og rynkede Panden.

„Ak, højgunstige Velynder!" svarede Hans Skaaning; „jeg har været her daglig i den sidste Tid, men uden at træffe jer hjemme."

„Ha, det er sandt!" mumlede Ridderen og stampede; thi skjønt han forfulgte sin egen Tankegang og ikke hørte efter Jægernes mundkaade Ytringer, skjønnede han dog nok, at han var „opdaget", og at han forgjæves gjorde sig Flid for at skjule sin sande Stemning for dem.

„Jeg var her ogsaa i Gaar," vedblev Klokkeren; „da erfarede jeg, at I var hjemkommen, men det blev mig sagt, at I havde saa meget at tage vare, og at jeg desaarsag ej kunde faa eders Naade i Tale. „Ja, ja!" tænkte jeg saa, „hans Højhed er saa uden al Tvivl vidende om, hvad der foreslaar, og siden han er vendt tilbage, maa det sikkert være hans Agt at bruge den belejlige Tid . . ."

„Den Munkeprat bliver for lang!" raabte Hans Rosborg, „og hellere lyster det mig at høre, Hr. Ridder, om I har Mod til at byde jer selv til Bryllup endnu i Aften — skjønt I tænkelig ej er saa forvoven som Iver Lindenov, der brød ind og fangede Ternen, ha, ha, ha!"

„Og tænkelig rædded han for at dele Iver Lindenovs Vanskæbne!" lo Ejler Bjelke.

„Hvo vover at skjælde mig for at rædded for noget?" raabte Ridder Erik og sendte Spottefuglen et lynende Blik. Men pludselig gjennemfo'r en dristig Tanke hans Hoved, hans Ansigt skiftede Udtryk, og han saa' sig smilende om i den drukne Kreds, i det han vedblev: „Tag mig paa Ordet, ædle Riddere, og lad det komme an paa en Prøve, om jeg rædded og holder mig tilbage, naar det kommer an paa Udførelsen af et galant lidet Æventyr! Velan, jeg byder mig selv til Gjæst i Bispegaarden endnu i Aften, og kun det betinger jeg mig, at I alle er med, og rædded I intet for at se til og staa mig bi, saa vil jeg være Mand for at snappe Bruden ud lige for Magisterens Næse!"

„Ja, ja, ja!" brølede den drukne Hob, „I har kun at befale over os! Affted til Aars! Det skal blive bansatte Løjer!"

Den eneste, der gjorde Indvendinger, var Peder Lykke fra Stadsgaard, den mindst overstadige i hele Selskabet, maaske med Undtagelse af Værten; men da han overstemtes af alle de øvrige Kumpaner, havde han dog ingen Lyst til at gaa ene mod Strømmen.

„Det er altsaa besluttet," sagde Erik Grubbe oprømt. „Og nu ingen Krogveje mere, intet Maksammen af kortsynede Munke, dumme Gøglere og snedige Hexe! Nej, lige frem ad Landevejen og med mit gode Sværd i Haand vil jeg vinde det unge skjønne Liv, og jeg lover eder dyre, at det denne Gang skal blive hende selv og ej hendes Terne! Men Tiden lider, ædle Riddere!" tilføjede han sluttelig. „Jeg mener ellers, om vi ej skulde prøve Tærningerne, inden vi bryder op?"

Tærningerne kom frem.

„Begynd kun Spillet, I Herrer!" sagde Lensmanden; „den, der faar højest Øjne, skal binde Magisteren!"

„Saa bliver det mig!" raabte Hans Rosborg og fremviste tolv Øjne.

Atter rullede Tærningerne.

„Jeg bryder Halsen paa Klokkeren!" brummede Ejler Bjelke og fremviste, hvor mange Øjne han havde slaaet.

„Det kan I lige saa godt besørge strax!" skogrede Mogens Galt; „men I kan jo oven i Kjøbet kildre Biskopen en Smule med Odden af jert gode Sværd!"

„Velan, og jeg skal omfavne den ærværdige Fader saa vel, at han skal vorde tyndere end det helvedes Stegespid, som staar der!" raabte Ejler og

pegede paa Hans Skaaning, som ængstelig havde søgt Ly bag Lensmandens Ryg.

Saaledes fortsattes Spillet, indtil enhver havde faaet sin Mand. Lystigheden gik over til Vildhed, Bægere og Kruse stødtes voldsomt mod hinanden og kastedes til sidst halvt tømte hen ad Gulvet, og de drukne Kumpaner skiftedes til at danse trallende omkring med Klokkeren paa det tilsølede Gulv mellem Ølkruse og Vinbægere, over hvilke Hindringer de nu og da snublede, medens Klokkeren kæmpede Fortvivlelsens Kamp for at vikle sig løs af de ublide Favntag.

XIII.

Voldsdaaden.

Paa Gaardspladsen holdt Stalddrengene med de opsadlede Heste, ventende paa de adelige Herrer, der drev deres Uvæsen i Salen, hvor Gaardens Piger til Slut var bleven indkaldte for at lade sig kysse af Ridderne og deltage i den vilde Dans.

Bønderne var ikke færdige med deres Gilde endnu, men for Øjeblikket havde de alle forladt Borgestuen og samlet sig i en Klynge udenfor Jærngitteret, hvor de stod og udtømte sig i Gjætninger over, hvad i al Verden der dog skulde gaa for sig i denne smukke Aftenstund; thi det laa ligesom i Luften, at der vilde ske noget usædvanligt.

Omsider traadte Lensmanden og hans Gjæster ud, alle iførte lange Kapper og Staalhuer med nedslagne Gitre, og under Eder og Støj svang de sig ravende i Sadlerne.

„Nu bringer vi Magisteren i Aars vor Brudehilsen!“ mumlede Lensmanden.

Rytterskaren susede afsted ned ad Vejen til Aarhus og var snart forsvunden.

Bønderne gik ind og satte sig til Bords igjen, og de tømte mangt et Krus paa Ønsket om „Held og Lykke for det naadige Herskab!" inden de brød op og gik hjem.

Vi vil nu med Rytterne forlade Havreballegaard; men vi iler forud for dem og skal i Korthed berette, hvorledes det imidlertid stod til i Bispegaarden.

Paa Sancte Michaels Dag i Aaret 1641 — samme Dag som den store Jagt holdtes i Havreballeskov — var hele Aarhus By kommen i Bevægelse; thi Biskoppens Datter, den skjønne og almenelskede Jomfru Eline, fejrede den Dag sit Bryllup med sin Fæstemand, Magister Kristen Nielsen Bonde.

Brud og Brudgom med Følge var i Kirken, og medens Vielsen fandt Sted, ventede en talrig Mængde af Byens Borgere og Borgerinder udenfor Domkirken for endnu en Gang at hilse det unge Brudepar og det anselige Følge, som ledsagede det. Til Brudefærden var der indbudt mange ansete Riddersmænd og Prælater med deres Fruer, der nu, naar de Par og Par forlod Kirken, nøje skulde tages i Øjesyn af den forsamlede Mængde, som begyndte at blive utaalmodig, fordi det varede den for længe.

Endelig bruste Orgelets Toner og blandede sig med Trompeters og Basuners Lyd, og der blev Røre og Trængsel blandt Mængden, da Brudefølget nærmede sig Udgangsdøren.

Forrest i det lange Tog kom Magister Kristen

Nielsen Bonde i Ornat og med sin unge Brud ved Haanden, ledsagede af tolv hvidklædte Brudemøer. Dernæst fulgte en middelhøj Mand med store kloge Øjne, og hvis Underansigt var prydet med et stort Skjæg, som næsten dækkede den store Pibekrave. Denne Mand, der førte Brudens Moder, var Sjællands Biskop, den navnkundige Doktor Jesper Brochmand, Biskop Morten Madsens Ordensbroder. Brudens Fader gik Side om Side med en Mand, hvis Ydre vidnede om høj Stand og ædel Byrd. Han havde en Ridders Holdning og var iført en sort Fløjelsjakke med brede Guldbræmmer; en stor, bred Krave, kantet med kostbare Kniplinger, faldt ud over hans Skuldre, og en massiv Ordenskjæde hang i gyldne Led omkring hans Hals; et kort Sværd med Guldhæfte, besporede Støvler med nedhængende Kraver og et Par sorte Silkebenklæder fuldendte Paaklædningen. Denne Mand, der med et alvorligt, næsten lidende Udtryk skred frem ved Biskpens Side, var den for sin Lærdom og sit Retsind højagtede Holger Rosenkrands til Rosenholm. Skjønt han ikke var nogen gejstlig viet Mand, og hans religiøse Retning var afgjort asketisk, og uagtet han ikke var langt fra at dele den romersk katholske Tro paa egne gode Gjerninger, blev han dog paa den Tid agtet som Kirkens frivillige Tilsynsmand. I Brudefølget saa' man fremdeles Fyns Biskp, Doktor Hans Mikkelsen, Aalborg Biskp, Doktor Anders Andersen, og Viborg Biskp, Magister Frands Rosenberg; endvidere Brudens unge Brødre, den alvorlige Martin og den livlige Oluf, Latinskolens Rektor, Doktor Jakob Knudsen, øverste Kapellan, Ma-

giſter Svend Hanſen Arrebo med ſin Huſtru Helle Jensdatter, Amanuenſis hos Biſpen Magiſter Niels Nielſen Krag, Konrektor Magiſter Kriſten Melkiorſen Borchgreving, nederſte Kapellan Johan Hanſen Lønborg med ſin Huſtru Kriſtence Jensdatter, Byens Borgmeſter og Raad og endelig Klokker Hans Skaaning, efterfulgt af flere Kanniker.

Klokken var 5 om Eftermiddagen, da Følget modtoges i Biſpegaardens ſtore Sal, der allerede var ſtærkt oplyſt, hvilket fremhævede Virkningen af det rige Flor af Blomſter og Grønt, ſom dækkede de med flamſke Tapeter overtrukne Vægge, der tillige var prydede med Flag og allegoriſke Billeder, af hvilke det ſtørſte foreſtillede den hellige Nikolaus, Aarhus Bys Skytspatron.

Den unge Brud ved Siden af den alvorlige, men lykkelige Brudgom var et tiltalende Syn, der fremkaldte Beundring hos alle, ikke alene fordi de var et ualmindelig ſmukt Brudepar, men ogſaa og iſær fordi det maatte være klart for enhver, ſom iagttog dem, om end kun nok ſaa flygtig, at det var gjenſidig Kjærlighed, der forenede dem, og at de holdt inderlig meget af hinanden.

Bruden var iført en hvid Atlaſkes Kjole, nedringet og ſluttende tæt om Livet, hvorved hendes ranke Figur og yppige Former traadte end mere frem; hendes rige blonde Haar hang ſkjønt ſammenflynget ned ad Nakken, og paa Hovedet bar hun efter hin Tids Mode et Guldbrokades Sæt, der bidrog til at give hendes ſtatelige Skikkelſe et mere imponerende, næſten majeſtætiſk Udſeende. De øvrige gifte Kvinder bar Hovedſæt af indtil 1½ Alens

Højde og om Halsen store opstaaende Pibekraver. Præsterne var alle i Ornat, og de enkelte Adelsmænd, som var tilstede, glimrede i pragtfulde Dragter, hvortil den klædelige og brugelige Krave, som vi altid ser paa Billeder af Kong Kristian den fjerde, passede særdeles vel.

Efterhaanden som Følget kom ned i Værelserne, blandede Gjæsterne sig mellem hverandre og førte livlig Samtale.

I en af Stuerne stod der en massiv saakaldt Brudebænk af Egetræ, dækket af et grønt broderet Silketæppe. Paa denne stod de talrige og værdifulde Brudegaver, der bestod dels af Sølvkander, Sølvskaale og Guldmønter samt vævede Sølv- og Guldmorstæpper og Forhæng. En stor vægtig sølvforgyldt syvarmet Lysestage, i hvilken Lysene var tændte, tildrog sig særlig alles Opmærksomhed. Paa hver sin Side af denne Stage var Bruds og Brudgoms Navnetræk indgraverede og midt imellem et Lam med en Fane til Tegn paa Fred og Fromhed. Denne Stage var en Gave fra Hr. Holger Rosenkrands og skulde være en Efterligning af den syvarmede Guldlysestage i Jerusalems Tempel. Ved Siden af den laa en stor i Fløjel indbunden Bønnebog, i hvis Hjørner Hovederne af de fire Evangelister var anbragte i Sølv og i Midten et gyldent Kors. Den var Jesper Brochmands Brudeskjænk. En rig Samling af mindre Sølvgjenstande samt Guldpenge, saasom Rosenobler, Portugalesere, Pistoletter o. s. v. dækkede Brudebænken.

I den ene Ende af Værelset stod Hans Skaaning med Kannikerne og kastede nidske Blikke hen

til den rigt besatte Bænk og harmede sig over al den rige Pragt, der herskede.

„Det strider ganske imod hans Naade Kongens Ordinans at føre slig Overdaadighed," mumlede han dæmpet til sin Sidemand, en ung Kannik — „hvad mener I?"

„Ej tilkommer det os at dømme om sligt," svarede Kanniken.

„Ja, da er jeg i Mening om, at det hører Djævelens Væsen og Gjerninger til," vedblev Klokkeren, „og at det sker Gud den almægtige til megen Bespottelse; men hvad staar der skrevet? „Farer ikke vild! Gud lader sig ikke spotte; thi hvad et Menneske saar, skal han og høste." I skal se, at dette vil ende med Forfærdelse."

„Hvad mener I dermed, Hans Skaaning?" spurgte Kanniken højt og vendte sig hastig om imod ham.

„Tys!" hviskede Klokkeren, „jeg mener ikkun dette, at Vorherre har sine Øjne overalt, og at Synden . . ."

Her blev Samtalen afbrudt, i det Døren lukkedes op paa vidt Gab, og Gjæsterne med Spillemændene foran parvis gik ind i Spisesalen, hvor Bordet bugnede under Vægten af allehaande kostelige Retter. Da de havde taget Plads, tav Musikken, og efter at en af Kannikerne havde fremsagt en kort Bordbøn, begyndte Spisningen. Samtalen kom atter i Gang, og alle hengav sig til den glade Stemning, der herskede. Midt for Bordet og under en sølvbroderet Tronhimmel af Fløjel havde Brudeparret Plads, og lige over for dem sad Doktor Jesper Brochmand og Fru Kirsten, Doktor Morten og Holger Rosenkrands og saaledes fremdeles, de

ældre Biſper øverſt, de yngre næſtefter og efter dem igjen de underordnede Prælater, Ridderne og Aarhus Bys Borgmeſter og Raad. Jesper Brochmand ſlog til Lyd, hvorpaa han rejſte ſig og ønſkede Brud og Brudgom en god og lykkelig Fremtid ſamt formanede dem til Troſkab mod Guds hellige Ord og mod Kirken og Kongen, og efter at hele Selſkabet havde rejſt ſig, nedbad han Himlens Velſignelſe over de nys formælede. Den alvorsfulde og højtidelige Andagt, hvormed dette ſkete, gjorde et dybt Indtryk paa alle og fjærnede for nogle Øjeblikke den glade Lyſtighed, ſom ellers herſkede, ſaa at der blev helt ſtille i Salen. Men de afbrudte Samtaler kom ſnart i Gang igjen, og efterhaanden kom der Liv i Gjæſterne. De blankpolerede Sølvkruſe fyldtes, og trods Nærværelſen af de tvende høje gejſtlige Herrer fra Sjælland og Roſenholm, der begge var i Ry for ſtræng Afholdenhed, tog de andre gejſtlige ſaa vel ſom alle de øvrige Gjæſter helt flittig til Kruſe og Kander, og de højrøſtede Samtaler og de muntre Latterudbrud, der hørtes længere nede ved Bordet, vidnede tilfulde om, at Vinen ikke var uden Virkning paa Gjæſternes Stemning. Efter endt Maaltid rejſte Byens Borgmeſter, en lille uanſelig Mand, ſig og frembar paa Raadets og Borgernes Vegne ſin Lykønſkning, hvorpaa Muſikanterne iſtemte en Marſch, under hvilken Gjæſterne ſtod fra Bords; de yngre gik ned i Salen igjen, hvor der imidlertid var gjort ryddelig til Dans, medens de ældre fordelte ſig i andre Værelſer og forſlog Tiden med Brætſpil og Samtale. Muſikken ſpillede op, Danſen begyndte, og den gik hel muntert.

Holger Roſenkrands og den fynſke Biſp Hans

Mikkelsen sad i et tilstødende Værelse og legede Skaktavl, medens Bisperne fra Aalborg og Viborg fordybede sig i Samtale. Helle Jensdatter, Kristence Jensdatter og flere ældre Kvinder havde taget Plads inde i Salen, hvor de sad og saa' paa Dansen, Doktor Morten og hans Ven Doktor Jakob Knudsen stod i en Vinduesfordybning og samtalede ivrig om et eller andet videnskabeligt Emne, medens Fru Kirsten sad og underholdt sig med Sjællands lærde Bisp. Samtlige Kanniker havde gjort deres Reverens for de høje gejstlige for i rette Tid at møde efter Ordenens Regler i Kannikegaardene. Den eneste af dem, der blev tilbage, var Hans Skaaning, som gik og luskede omkring, dels for at opfange en eller anden Ytring, som han ved Lejlighed kunde benytte sig af, og dels for at vogte paa Brudeparret, og alt imellem kastede han stjaalne Blikke ned i Gaarden og ud paa Gaden, som om han stadig, men forgjæves, ventede paa nogen. Det var blevet mørkt ude, og da Uret fra Domkirkens Taarn havde mældt 8 Slet, kom der pludselig en travl Uro over ham; thi hurtig nærmede han sig Bispen og bød god Nat, og efter at han dernæst paa samme skyndsomme Maade havde bukket for Brud og Brudgom og ønsket dem god Nat, forlod han ilsomt Salen.

„Lagde du Mærke til, med hvilken Hast Klokkeren gik sin Vej?" spurgte Eline sin Husbond, da de efter en Dans stod og samtalede i en Vinduesfordybning.

„Den Karl huer mig kun lidet," svarede han og rystede paa Hovedet, „og kunde han tilføje os noget ondt, saa gjorde han det visselig; men nu kan han

da ikke mere skille os, skjønt han sikkert har umaget sig dermed."

„Du gjør mig ganske bange!" svarede hans unge Hustru frygtsomt og klyngede sig til ham — „hvad skulde han vel gjøre og foretage sig mod os? Jeg ved da, at min kjære Fader, og at du, min hjærte Husbond, har gjort ham meget godt, ja endog været overbærende mod ham i Henseende til hans uredelige Omgang med Kirkens Ejendele."

„Netop derfor, min elskede Hustru," svarede Præsten,. „vil han aller snarest være til Sinds at gjøre os Fortræd. Hans Skaaning er et slet Menneske af den Slags, der forhærder sig og bliver vore Fjender, naar vi gjør dem godt. Men ej videre derom i Aften, min Hjærte!" vedblev han og trykkede et Kys paa hendes Pande; „lad Hans Skaaning være den, han vil, og ej vil vi ræddes for den gamle Snog. Vi har megen Aarsag til at være glade og føle os lykkelige."

„Ja, det har vi — og nu er han jo ogsaa borte," sagde hun og stirrede tankefuldt frem for sig, „og dog tykkes det mig, at jeg alle Vegne møder hans lurende Blik. Sært nok for Resten, at jeg, der ellers ser alt fra den lyseste Side, skal plages af slige Tanker den lykkeligste Dag i mit Liv!"

„Min kjære Veninde!" sagde han og drog hende ind til sig, „saaledes plejer du jo ikke at være. Tro paa Lykken, du har i Hænde, og ræddes intet for den Trold, som ikun er et Gjøglebillede af din egen Indbildning. Kom og lad os træde en Dans med hinanden!"

Dansen gik stadig med Liv og Munterhed; snart var det en stiv Menuet, hvori ogsaa de ældre deltog,

og snart en lystig, overgiven Runddans, der opførtes, og Tiden led fornøjeligt, den ene Time efter den anden.

Der skete et lidet Ophold. Jesper Brochmand og Holger Rosenkrands tog nemlig Afsked og fulgtes til Døre af Doktor Morten og flere andre gejstlige Herrer; en gammeldags Karosse, forspændt med fire vælige Heste, holdt for Døren, i den steg de op og kjørte til Rosenholm, hvor den lærde Bisp vilde slaa sig til Ro i nogle Dage.

Trompeter, Fløjter og Violiner kaldte atter til Dans, en ung Ridder traadte frem og bød Fru Eline op til en Menuet, og i det hun lagde sin Arm i hans, sagde Magisteren spøgende til ham: „Ja, i eders Haand er hun tryg, Hr. Ridder! men pas dog vel paa, at ingen tager hende fra mig!"

Fru Eline traadte Menuetten med sin ridderlige Kavaller, hvis gyldne Sporer klirrede, for hvert Trin han tog. Musikken lød stærkt og livligt; thi Spillemændene vidste, at denne Dans skulde være den sidste for Aftenen, og derover var de glade, medens de unge, der snarere var bedrøvede derover, færdedes paa Gulvet med et Liv og en Udholdenhed, som om de aldrig kunde trættes, men vilde nyde Dansens Glæde lige til det sidste. De eneste, der begyndte at blive søvnige, var Lysene, af hvilke flere var brændt ned i Stagerne og nu kun mægtede at kaste et mat Skjær hen over Salen og de dansende.

Man havde just begyndt paa den sidste Tur af Menuetten, da en af Tjenerne kom farende ind i Salen og hæsblæsende sagde til Magisteren: „Der

kommer nogle flere fremmede hen over Gaardspladsen, og de stævner vist lige hid . . ."

Han havde endnu ikke faaet udtalt, da Døren pludselig revet op og flere kappeklædte Mænd stormede ind med Sværd i Haand og gjorde Skinangreb paa de studsende Gjæster. Den forreste af de formummede Skikkelser saa' sig ivrig omkring, men fik aldrig saa snart Øje paa Bruden, førend han uden videre banede sig Vej hen til hende. Den unge Ridder havde draget sit Sværd og vilde værge sin Dame; men de fleste af de kappeklædte trængte ind paa ham og Eline, medens Resten i et Nu slukkede alle Lysene og derpaa fo'r tumlende omkring mellem Bryllupsgjæsterne, saa at der opstod en forfærdelig Støj med Raaben og Skrigen. Ridderen, der ikke ret turde bruge sit Sværd i Blinde, gjorde et Forsøg paa at gjennembryde de angribendes Kreds; men en af dem, der var bag ved, spændte i det samme begge sine Hænder om hans Hals og holdt ham saa fast som i en Skrue, det svimlede for ham, tusende Ildgnister fo'r ham ud af Øjnene, og han fornam, at hans Arm lammedes, at Bruden gled fra ham, og . . . og . . .

Med Raabet: „Tilbage, frække Røver!" var Magister Bonde i Mørket tumlet mod en af Voldsmændene, men fik et saa voldsomt Slag i Hovedet af Modstanderens Knytnæve, at han styrtede sanseløs til Gulvet. Doktor Morten raabte, at man skulde spærre Udgangene og tænde Lysene; men Støjen og Kvindernes Skrig overdøvede hans Stemme, og da der endelig kom Lys, var der ikke en eneste af de formummede Skikkelser tilbage i Salen, og — Bruden var ogsaa forsvunden!

Den nylig saa festlige Bryllupssal frembød nu et sørgeligt Skue. Blomster og Grankviste laa henslængte paa Gulvet mellem splintrede Møbler, Lysstumper og andre Gjenstande. Fru Kirsten og flere Kvinder var faldne i Afmagt, og Biskop Morten Madsen gik hændervridende omkring og klagede: „Hvilken uhørt Niddingsdaad! Gud se i Naade til os og lade Straffen falde tungt paa de frække Røvere!“ Hans ældste Søn Martin stod ligbleg hos sin syge Moder og kaldte hende med de ømmeste Navne for at vække hende til Bevidsthed, medens den hæftigste Forbitrelse stod at læse i Broderen Olufs kjække Aasyn, og han stod paa Spring ud af Døren, men holdtes tilbage af Faderen. Den unge Adelsmand, som sidst havde danset med Bruden, var hurtig kommen paa Benene igjen, og han og de øvrige tilstedeværende Riddere var med Sværd i Haand ilet ud af Værelset for at forfølge Voldsmændene; men da disse havde faaet for langt et Forspring, og Forfølgerne alle var fortumlede og raadvilde og næppe havde Anelse om, hvem Hovedmanden for Kvinderanet og hans Hjælpere havde været, kunde der ikke være synderligt Haab om, at deres Bestræbelser vilde krones med Held. Magister Bonde rejste sig vaklende op og stirrede vildt omkring sig, medens han støttede sig til Doktor Jakob Knudsen og Biskoppen fra Aalborg, der begge var ilet ham til Hjælp, og paa hvis Ansigter Forfærdelse og den dybeste Harme stod malet.

„Hvor er min Hustru?“ spurgte Brudgommen i den pinligste Uro og saa' bønlig fra den ene til den anden. „Gud naade mig, hvor er Eline? Ak, nu husker jeg det hele!“ vedblev han og presfede

Hænderne mod Panden; „det var Niddingen fra Havreballegaard og hans Stalbrødre — de har bortført hende!“

Med disse Ord paa Læberne rev han sig løs og styrtede ud af Døren, og efter at have snappet en Kappe og den første den bedste Hat i Gangen ilede han afsted ned i Gaarden og ud igjennem Porten.

Magisteren var ikke et Øjeblik i Tvivl om, hvad Vej han skulde tage.

XIV.

Mellem Haab og Frygt.

Skipper Ingeborg havde „været med“ hele Dagen, først blandt Mængden, der var stimlet sammen paa Gaden mellem Bispegaarden og Domkirken for at se paa Brudefærden, og siden havde hun opholdt sig i Stegerset og nydt Gildelevninger sammen med Piger og Tjenere. Under Dansen var hun uden videre gaaet hen og havde taget Plads i Døren til Salen for at se paa de dansende; de fremmede havde i Førstningen set forbavset paa den sære Skikkelse med Kabuds, Mandstrøje og Skjørter paa; men da de saa', hvor venligt Bruden tiltalte hende, skjønnede de nok, at det maatte være én, som havde sit Frisprog, og ingen brød sig saa videre om den kæmpestore Mandinde. Ogsaa hun lagde Mærke til den Uro, der var over Klokkeren, og da han skyndsomt forlod Salen og gik hende forbi, sagde hun til ham:

„Sikket Jav det har med jer, Hans Skaaning!

I skal da vel aldrig hen og vie et Par saa silde Aftens?"

„Nej, gode Ingeborg!" svarede han med foldede Hænder og fromme Øjne; „jeg gaar hjem til min ensomme Bolig for at opsende nogle Bønner for de nyformæledes Fremtidslykke."

„Det er skamfærd Løgn i hans Hals, det skinhellige Bæst!" mumlede Spaakvinden, „og jeg vil snarere tro, at han har en eller anden lumperhaftig Gavtyvestreg for."

Hun gjorde sig allehaande Tanker om Klokkerens paafaldende Adfærd.

Ved Sengetid nikkede hun god Nat til sin kjære unge Frue og forlod derefter Bispegaarden for at gaa hjem.

I det hun nærmede sig Udkanten af Byen, mødte hun en lille Skare mørke Skikkelser til Hest, der red hende forbi i skarpt Trav, og da dette kom hende noget underligt for, vendte hun om og gik tilbage; men inden hun naaede Bispegaarden, mødte hun atter de kappeklædte Ryttere, der nu fo'r afsted i susende Galop i den modsatte Retning. Ingen af dem mælede et Ord, og deres hele Færd havde noget fordægtigt ved sig. Hun blev staaende et Øjeblik og overvejede, hvad hun skulde gjøre, men bestemte sig hurtig for at ile bag efter Rytterne. Inden hun var naaet ret langt, blev hun indhentet af en Fodgænger, der kom farende efter hende i Retning af Mindeport.

„Hvem er I? og hvad render I saadan efter slig Tid Aftens?" spurgte hun.

„Gud hjælpe mig naadig og vel!" svarede

Fodgængeren forpustet; „er nogen kommen jer forbi, gode Ingeborg?“

„Er det jer, Magister Kristen?“ udbrød hun forbavset. „Ja, der red en Flok sorte Spøgelser forbi lige nysen. Er der sket noget?“

„Ja, en svar Ulykke! Ridder Erik brød ind i Salen med sine Svende, eller hvem det var, og ranede min unge Brud!“

„Saa gid ogsaa Djævelen annamme ham!“ udbrød Spaakvinden forbitret og skridtede ud ved Siden af Magisteren. „Var jeg endda bleven et Øjeblik længer, at jeg kunde have værget det uskyldige Lam! Men lad os nu se! Vi faar ham kanske i Tale i Aften endnu en Gang, og saa skal han se sig vel for, om han kan hytte sig, den røde Hund!“

De naaede Havreballegaard. „Luk op!“ raabte Skipper Ingeborg og bankede paa Jærnporten med sin tunge Vandringsstav.

Der var mørkt i Hovedbygningen; men der færdedes Folk med Lygte i Staldene, og en Mand kom gaaende hen over den brolagte Gaardsplads inden for Gitteret. Det var Ladefogden.

„Hvem der?“ raabte han.

„Det er Magister Bonde fra Aars,“ svarede Præsten. „Skynd jer at faa Porten aabnet! Jeg maa strax tale med Lensmanden.“

„Hans Naade er ikke hjemme,“ sagde Ladefogden.

„Hvad kan det nytte at staa her og prate med saadan en Løgnehals!“ mumlede Spaakvinden utaalmodig. „Jeg ser, der er Lys i Skyttens Kammer endnu; lad os gaa over og adspørge ham, han er det eneste Menneske her paa Gaarden, som der er Sandhed skabt i!“

Hun skraaede over Pladsen til den østre Bygning og bankede paa en Dør, medens Præsten holdt sig lidt tilbage. Døren var aflaaset; men Anders Skytte, der havde været med til Sviren med Bønderne og nu lige var ved at gaa i Seng, hørte Støjen, aabnede Vinduet og spurgte: „Er der nogen ved Døren?“

„Ja, det er saamænd ikke andre end mig, bitte Anders,“ sagde Skipper Ingeborg og traadte nærmere. „Jeg skal nødvendig snakke med Lensmanden, og nu siger Ladefogden, den Løgnehals, at han ikke er hjemme. Sig mig Sanden, bitte Anders! I lyver ikke, og jer kan jeg stole paa.“

„Han er ikke hjemme, saa vidt jeg ved,“ svarede Skytten.

„Da var det bansat! Hvor mon han da lander?“

„Ja, det er mere, end jeg kan sige jer, Ingeborg. For en god Stund siden red han af Gaarde med de fremmede Skytter, som var med paa Jagten i Dag. De er kommen tilbage og er kanske gaaet i Seng; men Naadigherren var ikke med.“

„Det var en kyndsom Streg i Regningen,“ sagde hun til Magisteren; „hvor Fanden kan han da være bleven af, det rødskjæggede Bæst? Han skulde da vel aldrig være bleven paa Aarhusgaard, medens de andre Kumpaner red hid for at lede os paa Vildspor?“

Magisteren vred sine Hænder og stønnede fortvivlet.

„Vi maa vist lige saa godt vende tilbage til Aars, Magister Kristen,“ vedblev hans energiske Ledsagerske, „eller det er kanske bedre, at I gaar alene, mens jeg bliver her og passer paa, om

Spøgelset vender tilbage? Noget maa der gjøres, og ej nytter det at spilde Tiden med Klynkeri!"

De fulgtes ad ud fra Gaarden; for Skipper Ingeborg var ikke paa det rene med, om hun skulde blive eller gaa med til Aarhus.

„Gud i Himmerig hjælpe os og lade os vælge den rette Vej!" sukkede Magisteren og knugede Hænderne i hinanden. „Lensmanden er snu som en Ræv, og jeg frygter saare for, at vi ej kan hitte Sporet, saa vel har han skjult sine Veje for os!"

„Den Klagen og Klynken huer mig kun ringe!" sagde Spaakvinden, der kun tænkte paa „det uskyldige Lam" og var nær ved at være harm paa Magisteren, fordi han ej havde værget hende bedre. „I ved jo da godt," vedblev hun, „at der aldrig er den saa klog, der er jo den der er klogere. Men hvorfor slog I ikke fra jer, mens Tid var, bitte Fa'r, og lærte ham at holde sine Fingre hos sig selv? Havde jeg bare været tilstede, jeg skulde have givet ham en Trykserten ind for Hjærtekulen, saa han skuld' ha' skvat' som en Sild . . . !"

„Tys!" raabte Magisteren, der næppe havde hørt et Ord, af hvad hun sagde — „jeg hørte sandelig en Hest, der prustede!"

Et Par Bøsseskud neden for Gaarden løb der en Ensporvej fra til venstre, medens den egentlige Vej blev ved lige ud til Aarhus. Til dette Sted var de komne, da Magisteren troede at høre den prustende Hest.

Skipper Ingeborg tog sin Kabuds af, lagde Øret til Jorden og lyttede.

„Ja, der kommer en Rytter i Skridtgang ad Viby-Vejen," sagde hun og rejste sig, „og ventelig

er det ham, vi søger. Lad os træde lidt til Side og skjule os bag Træerne og ikke give os til Kjende, førend vi ser, hvem det er, og om han er alene paa Hesten."

Magisteren blev staaende; men Skipper Ingeborg tog ham ved Armen og trak ham med sig om bag den nærmeste Busk.

Rytteren nærmede sig, stadig i Skridtgang, og de hørte tydelig Hestens taktrette Hovslag paa Vejen. Maanen stod ren og klar lige over Aabningen, som Vejen dannede, og de kunde skimte Rytterens Skikkelse mellem Træerne, et Stykke førend han naaede Stedet, hvor de havde skjult sig. Det var ganske rigtig Lensmanden, og han var helt alene. Den mørke Kappe havde han endnu om sig; men Staalhuen hang ved Sadelknappen, og han var let kjendelig paa Fløjelsbaretten og det røde Mundskjæg.

Da Rytteren var kommen saa nær, at de kunde se, hvem det var, holdt Spaakvinden igjen med Præsten, der strax var rede til at gaa lige løs paa Fjenden. „Vær endelig stille, Fa'r!" hviskede hun ivrig og rykkede ham i Armen; „bliv her og lad mig gaa ud og snakke lidt med ham — I fordærver Spillet!" Men han sled sig fra hende, sprang frem og stillede sig midt paa Vejen, og Skipper Ingeborg fulgte med, nu da hun saa', at „Spillet" alligevel var ødelagt.

„Hvor har I gjort af min Hustru, Ridder Erik?" raabte Præsten med dirrende Harme.

„Ja, sig os, hvor I har gjemt hende, bitte Jerrik! ellers faar I med mig at bestille!" istemte „Hexen" og løftede Stokken højt over sit Hoved.

De havde nær kyst Livet baade af Hest og

Rytter. Hesten stejlede og gik baglængs, og Ryttеren blev saa forskrækket, især ved Synet af „Hexen", at han satte Sporerne i Gangerens Sider og fo'r ind mellem Træerne for at en Omvej at komme forbi, og den eneste Hævn, de fik over ham, var, at Skipper Ingeborg gav Hesten et saadant Rap over Bagdelen med sin vægtige Stok, at den slog bagud og nær havde kastet Ridderen af. De hørte det knase i Løvet og rasle mellem Buskene, han kom ud paa Vejen igjen lidt længere oppe, og et Øjeblik senere hørte de ham galopere ind i Gaarden, som om en Ulykke var i Hælene paa ham.

„Vi maa efter ham, inden Porten bliver lukket!" udbrød Magisteren ivrig og begyndte at gaa.

„Det nytter intet," sagde Skipper Ingeborg og blev staaende, „og det er ej ad den Kant, vi nu skal søge efter Eline Mortensdatter — han maa have gjemt hende et Steds mellem her og Aars. Kom, bitte Magister! vi maa hen og se, om vi kan hitte hende; Spøgelset har jo selv vist os, hvad Vej vi skal søge."

Med disse Ord vendte hun sig om og begyndte at skridte ud hen ad Vejen, som Lensmanden nylig var kommen, og Magisteren, der havde Tillid til hendes Klogt, betænkte sig ikke længe paa at følge hende.

XV.

Nød og Frelse.

Saa snart det under Tumulten i Bryllupssalen var lykkedes Erik Grubbe at bemægtige sig den ulykkelige Brud, bar han hende ved sine Haandlangeres Hjælp ned i Gaarden, og efter at have hyllet hende ind i en stor Kappe og navnlig indpakket hendes Hoved saaledes, at hun ikke kunde skrige, førte de hende udenfor Porten, hvor et Par Rideknægte ventede med Hestene; de løftede hende op paa Lensmandens Hest, i et Nu var alle Mand i Sadlen, og som en Stormvind fo'r de gjennem Gaderne og ud af Byen, medens Bryllupsgjæsterne endnu ravede skrigende og raabende omkring imellem hverandre i den mørke Sal, og Forvirringen der var paa sit højeste.

Det kunde ikke godt falde hverken Magisteren eller Skipper Ingeborg ind, at Lensmanden, for at

skuffe og vildlede sine Forfølgere, i Fald han havde saadanne efter sig, var reden ad Skanderborgvejen om ad Landsbyen Viby, medens han lod sine Hjælpere blive ved lige frem ad Vejen til Havreballegaard.

Under det voldsomme Ridt havde Kappen løsnet sig og var falden til Jorden, og den unge Brud hvilede bevidstløs og ligbleg i sin Bøddels Arme, uden anden Paaklædning end den prægtige Brudedragt. Først da han naaede Ladegaardsskovens vestlige Udkant med hende, kom hun til sig selv og slog Øjnene op. Hun strakte Hænderne op mod den stjærnesaaede Himmel som i en tavs og inderlig Bøn. Med Bevidstheden vendte Selvopholdelsesdriften og til Dels Kræfterne tilbage, og hun kæmpede fortvivlet for at slide sig løs af den Jærnarm, der ubarmhjærtig spændte sig om hende og holdt hende fast. Hun vilde skrige om Hjælp; men saa ofte hun forsøgte derpaa, holdt han hende Haanden for Munden og tvang hende paa den Maade til at være tavs. Bevidstløsheden begyndte atter at indtræde, just da det vælige Dyr, der bar dem, skræmmet af en Hjort, som lynsnar fo'r hen over Vejen, gjorde et hæftigt Sidespring; derved vaagnede hun op af den begyndende Dvale, og med et fortvivlet Ryk sled hun sig ud af Rytterens Arm, styrtede med et lydeligt Skrig ned paa den haarde Vej og blev liggende. Erik Grubbe sprang af Hesten; med Tøjlen paa Armen knælede han ned ved den stakkels lidende Kvindes Side, og medens han tavs iagttog hende, gik der, for første Gang i lange Tider, en Følelse af Anger igjennem hans ellers saa haarde og ubeltagende Hjærte.

Det var en stille, maaneklar Efteraarsnat, og den skjønne unge Frue laa med opadvendt Aasyn, lukkede Øjne, bleg og ubevægelig som en Dødning. I Førstningen frygtede han virkelig for, at hun havde slaaet sig ihjel i Faldet; men ved at lægge Haanden paa hendes Hjærte, fornam han, at det slog stærkt og hurtigt. Hun havde slaaet sig et lidet Saar i Panden, fra hvilket Blodet piblede frem og randt ned over hendes Ansigt. Lensmanden rejste sig omsider op fra den knælende Stilling og stod som forstenet, stirrende raadvild frem for sig. Der foregik en Kamp i Mandens raa og trodsige Sind; han strøg sig med Haanden over Panden, Læberne bevægede sig, og de stirrende graa Øjne fik et mildere Udtryk, der forjog fra hans Ansigt det Grumhedens Præg, som ellers virkede saa frastødende og afskrækkende. Den dybe Fred og Ro, der herskede i Naturen, forfærdede ham, og Samvittigheden ængstede ham; han saa' sig frygtsomt omkring, og da hans Blik atter faldt paa den ulykkelige Kvinde, der fremdeles laa stille og ubevægelig, steg et svagt Suk op fra hans Bryst, og han mumlede: „Dette maatte nok hellere været ugjort!" Der skal imidlertid mere end et Suk og et Ønske til at bøde paa Følgerne af éns Brøde og Misgjerninger; men dette „mere" — Modet til at erkjende sig skyldig og lide Straffen derfor og til selv at fremkalde Menneskenes Dom over sig — besad Erik Grubbe ikke, og den Stemme, der i dette Øjeblik tilhviskede ham et „vend om!" hverken kunde eller vilde han følge.

Han knælede atter ned ved Siden af Eline. Hendes Læber bevægede sig, hun sukkede og trak

Vejret dybt, og lidt efter aabnede hun Øjnene, rejste sig op i en siddende Stilling og stirrede forundret omkring sig; men i det hendes Blik faldt paa Erik Grubbes forhadte Ansigt, stod alt igjen klart for hende, og hun gjorde en forfærdet Bevægelse med Haanden.

„Eline Mortensdatter!" hviskede Lensmanden, „vær ej ræd, men rejs eder, om I kan; jeg skal hjælpe eder og føre eder did, hvor I kan være tryg, og der skal omhyggelig Pleje og, om fornødent, Badskærens Kunst snart styrke eder."

Med disse Ord løftede han hende op paa sine Arme, og, trækkende Hesten efter sig ved Bidselet, bar han hende til Bents Skovhytte, der laa et lille Stykke fra Vejen i Udkanten af Skoven. Han sparkede haardt paa Døren med sin Fod og raabte „luk op!" og et Øjeblik efter kom Bent tumlende søvndrukken ud af Hytten; men ved et kraftigt Tag af Lensmandens Haand blev han snart fuldstændig vaagen.

„Her er en syg Kvinde," sagde Erik Grubbe, „hende maa du yde Husly og Pleje, indtil hun atter vorder karsk; men intet Menneske uden du og din Kælling maa se hende eller tale med hende, forstaar du? og om I lader hende slippe fra jer uden mit Vidende, skal det koste jert Liv! Hold ved min Hest, medens jeg hjælper hende indenfor!"

Fru Eline fangede Haab ved at høre, at hun foreløbig skulde holdes fangen i Hytten, og for at han ikke skulde forandre denne ny Beslutning, anstillede hun sig ringere, end hun virkelig var, og lod, som om hun atter skulde til at besvime. Bents Hustru Inger havde imidlertid kastet nogle Klæd-

ningsstykker om sig og skyndt sig at faa Lys tændt, og Lensmanden bar sin Fange ind i den fattige Stue og lagde hende varsomt paa en stor Slagbænk. Eline lukkede Øjnene og rørte ikke et Lem.

Den skikkelige gamle Kone slog Hænderne sammen i Forfærdelse og stirrede paa den syge Kvinde, men uden at forraade, at hun kjendte hende.

„Forbarmende Guds Moder!" mumlede hun deltagende og lagde en Pude under den syges Hoved; „hun bløder, Stakkel, og ser ud, som hun skulde til at dø!"

„Du pjæler hende omhyggelig og plejer hende vel," sagde Lensmanden, „og ej skal du gjøre det for intet," vedblev han og lagde en Sølvmønt paa Bordet; „jeg har sagt din Mand Besked, og at det skal være halsløs Gjerning at slippe hende ud af Huset, inden jeg kommer og henter hende!"

Med disse Ord gik han ud og satte sig til Hest. „Nu ved du, hvad du har at rette dig efter!" sagde han barsk til Bent, i det han red bort.

Bent var vel alt andet end glad ved den modtagne Ordre; men at gjøre Indvendinger var aldrig at tænke paa, og der var ikke andet for end at tie og lyde.

Da han kom ind i Stuen og havde kastet et Blik paa den skjønne saarede Kvinde, der laa paa Slagbænken, udbrød han forbavset: „Jeg er nær ved at tro, at det er Biskpens Datter af Aars!"

I det samme rejste Eline sig og sagde:

„Ja, I har Ret, jeg er Biskp Morten Madsens Datter, og ej er det med min gode Vilje, at jeg befinder mig her, det maa I visselig tro, I gode Mennesker, al den Stund jeg har haft Bryllup med

Magister Kristen Nielsen i Dag, og I ser, at jeg end har Brudedragten paa!"

„Du frelsenste Gud!" udbrød Inger og foldede Hænderne, „hænger det saadan sammen. Ja, jeg tænkte det nok — Ridder Erik er en grum Mand!"

„Er han borte?" spurgte Eline — „han kommer da ikke tilbage?"

„Han red bort ad Vejen til Havreballegaard," svarede Bent, „og ej er det rimeligt, at han kommer her mere i Nat."

„Jeg hørte hvert Ord, han talede til jer begge," vedblev hun; „men I kan da ej bringe det over jert Sind at holde mig tilbage med Magt? og jeg bønfalder eder om at lade mig vende tilbage til min Fæstemand og mine kjære Forældre?"

Bent saa' til sin Kone; hun satte sig ned paa Sengekanten og gav sig til at græde.

„Vi er Lensmandens Trælle," sagde Manden, „og I hørte jo, hvad han lovede os, i Fald vi forsømmer at adlyde ham."

Inger tog Forklædet fra Ansigtet, saa' med taarefyldte Øjne paa Eline og sagde:

„I er jo desuden syg og daarlig, stakkels Frue, og kan ej holde ud at gaa til Aars i Nat — bliv hellere til i Morgen tidlig!"

„Nej, nej!" udbrød Eline ivrig, „jeg maa afsted strax, og jeg føler mig helt vel, siden jeg er sluppen ud af den onde Lensmands Vold!"

Hun havde rejst sig og nærmede sig Døren.

„Og jeres stakkels Pande bløder," vedblev den godlidende Kone; „lad mig gaa ud til Brønden og hente en Skaal Vand, at I kan faa jert Ansigt toet."

„O, det betyder intet," svarede Fangen og tørrede med sit Lommetørklæde det størknede Blod af sin saarede Pande, der nu havde holdt op at bløde.

„Ved du, hvad jeg tykkes, bitte Bent?" sagde Inger. „Det vilde være skammeligt at holde hende tilbage og hjælpe Lensmanden med det, han har for! Gud fri os for alt det, som ondt er!"

„Ja, jeg sidder og tænker paa, bitte Mo'r," svarede Manden, „om vi ikke skulde rømme Hytten med hverandre alle tre og følges ad til Aars, al den Stund vi kan ikke lade Fruen gaa alene saadan midt om Natten. Bispen tager nok godt imod os . . ."

„O ja, det gjør han!" udbrød Fangen bevæget og trykkede den ærlige Mands Haand — „ja, det gjør han sandelig! Han vil aldrig glemme det, men lønne jer derfor til eders Dødsdag!"

„Men det er en daarlig Mus, der ikkun har et Hul," vedblev Bent med et godmodigt Smil; „vi kan siden gaa til Hr. Holger paa Rosenholm og fortælle ham, hvorlunde det har sig med os, han tager os nok i sit Brød, og med ham tør Lensmanden næppelig fejde."

„I Guds Navn, Bent," svarede Konen, der allerede havde givet sig i Færd med at pakke deres faa Ejendele sammen, „lad os saa komme afsted, saa saare vi kan. En god Gjerning lønner Vorherre altid, og det bæres mig for, at vi vilde faa daarlig Løn af Lensmanden, om vi blev og gjorde, som han bød os."

„Hun mener, at han vilde gjøre det slemme ved os," bemærkede Bent til Fangen, der atter

havde taget Plads paa Slagbænken, medens Ægtefolkene gjorde sig færdige.

„Vilde han slaa jer, I gamle Stakler?" spurgte hun deltagende.

„Værre end det, bitte Frue! Hug er ikkun jævn Hverdagskost for os; men til dem, der er ham i Vejen, og som han vil lukke Munden paa, for at de ej skal optræde som Vidner imod ham — til saadanne har han andre Retter, som nok skal faa dem til at glemme at snakke over sig."

„De stakkels Bønder!" sagde den unge Frue og foldede sine Hænder.

„Ja, nu er jeg færdig, og der er alt, hvad vi ejer," sagde Inger og lagde en stor Tværsæk fyldt med Tøj paa Gulvet.

„I Guds Navn, lad os saa komme afsted!" sagde Bent, i det han smed Tværsækken over Skulderen og tog sin Langøxe paa Armen.

Den unge Frue stod med Haanden paa Klinken; men Inger blev et Øjeblik staaende midt paa Gulvet og saa' sig om med et bedrøvet Blik.

„Det er alligevel saa sært," sagde hun, i det hun aabnede Døren, og de alle tre forlod Hytten sammen; „her har vi boet, Bent og jeg, i tyve Aar og delt godt og ondt med hinanden i Kjærlighed og Enighed — og nu er det sidste Gang, vi ser vort fattige Hjem! Jeg kan ikke gjøre for det, men jeg tykkes, at vi er ligesom et Par gamle Træer, der styrtes om af Stormen og brat vil gaa ud, fordi vi ej kan taale at flyttes!"

Hun tørrede sine Øjne.

„Græd ej, gamle Mo'r!" trøstede Eline og klappede hende venlig paa Kinden. „Det er for

min Skyld, at I gjør dette, og saa vidt det staar i Menneskers Magt, skal I aldrig komme til at angre det, men faa et Hjem, som er langt bedre, og blive plejet og hæget paa jeres gamle Dage."

De fulgtes ad Arm i Arm bag efter Bent, der gik foran med Tværsækken over Skulderen og Langøxen paa Armen.

„Tænk paa Lots Hustru, bitte Inger!" sagde Manden dæmpet; „se dig ej tilbage og brug ej heller Knævveren for højt, men husk paa, hvad det gjælder for os alle tre!"

De vedblev at gaa fremad, og en Stund var der ingen, der sagde noget.

„Dette Stykke Vej er det værste," mumlede Bent dæmpet for sig selv, „og maa vi bare være i Fred et bitte Kvarter, saa tænker jeg, vi er ved Skovstien, der løber ud til Skanderborgvejen, og saa kan Lensmanden komme, naar han har Lyst; for paa den snævre Sti skal han nok lade være at følge os, i Fald han er til Hest, og kommer han gaaende, saa er jeg ikke saa ræd for ham endda!"

Saaledes vedblev den gamle Skovhugger at smaasnakke med sig selv hele Tiden; Kvinderne kunde ikke høre eller opfatte, hvad han sagde, men deres Tanker gik omtrent i samme Retning som hans; thi de trende Flygtninge havde alle en lønlig Frygt for, at Lensmanden kunde komme over dem og hindre dem i Flugten — og deres Anelse bedrog dem ikke.

Efter det foran meddelte uventede Møde med Skipper Ingeborg og Magisteren, galoperede Erik Grubbe op for Hovedtrappen og steg af Hesten, men faldt i Tanker og blev staaende med Tøjlen i

Haanden; Svenden, der var ilet hid for at trække Dyret i Stalden, blev ogsaa staaende og ventede paa, at hans Herre skulde give Tøjlen fra sig; men det skete ikke, og i Steden derfor bød Lensmanden omsider: „Luk Porten op igjen og gaa ikke i Seng, inden jeg kommer tilbage!"

Med disse Ord svang han sig atter i Sadlen og fo'r som en Stormvind ud af Gaarden igjen.

Det var nemlig faldet ham ind, at Magisteren og den snu Skipper Ingeborg, der jo havde set, fra hvilken Kant han kom, nu rimeligvis vilde fortsætte deres Søgen ad Vibyvejen, og da denne Vej næsten gik tæt forbi Bents Hus, hvor der sandsynlig endnu var Lys tændt, kunde det noget nær med Vished forudses, at de vilde opdage, hvor han havde skjult sin Fange, og derefter var det endnu mere afgjort, at de vilde udfri hende og føre hende tilbage til Aarhus — det maatte forhindres, og det for enhver Pris!

For ikke endnu en Gang at støde sammen med Magisteren og hans skrækkelige Ledsagerske, valgte han en anden og noget længere Vej; men da han var til Hest og fo'r frem i Galop, haabede han alligevel at komme dem i Forkjøbet.

Fra Huset og ned til den af Bent omtalte Skovsti var der, især for en saa daarlig Fodgængerske som Inger Bentes, mindst en ti Minutters Gang, og hun skyndte sig, alt hvad hun aarkede, for at de kunde naa den. De var nu ikke mere end et Par Bøssefkud fra Stien, og Bent gik og mumlede den ene Gang efter den anden: „Nu er vi snart hytt'!" da den unge Frue, hvis Hørelse var skarpere end de andres, pludselig fo'r sammen

og udbrød: „Det bæres mig for, at der lyder Trampen efter os!“

De standsede alle tre og lyttede.

Tramp-stamp, tramp-stamp! lød det ganske tydeligt et Stykke bag efter dem.

„Hovslag af en Rytters Hest er det ikke,“ sagde Bent og rystede paa Hovedet, „men snarere ligner det en Mands tunge Fodskifte; i hvilket som, lad os skynde os at komme afsted, det er det klogeste, vi kan gjøre!“

Men de havde aldrig saa snart sat sig i Gang paa ny, førend en lydelig Stemme raabte efter dem:

„Halløj, der henne! Er det Kjendtfolk, saa tøv en Kjende og lad os snakkes ved!“

„Det er Ingeborg, min gode Ingeborg!“ udbrød Fru Eline glad overrasket og ilede tilbage. Bent og Inger fulgte tøvende efter hende.

Men der ventede den unge Frue en ny og langt glædeligere Overraskelse. Spaakvinden var ikke alene, men ledsagedes af en høj ung Mand med et mørkt Skjæg, og Eline kjendte ham ved første Øjekast; hun udstødte et højt Glædesskrig og ilede i hans aabne Favn: Mand og Hustru havde gjenfundet hinanden.

„Gud Fader være lovet og priset for sin miskundelige Naade i al Evighed! Amen!“ udbrød Præsten, rørt til Taarer, og krystede sin unge Brud i sine stærke Arme.

„Min hjærte Ven! min hjærte elskede Husbond!“ jublede hun og kysede ham den ene Gang efter den anden. „Hvilken Angest og Hjærtekvide har jeg ikke maattet udstaa! Men nu har jeg dig

igjen, og med Guds og Jesu Hjælp skal vi aldrig mere skilles!"

Pludselig rev hun sig løs og vendte sig om.

„Jeg har ham, jeg har ham! jeg har gjenfundet min Husbond!" raabte hun jublende til Bent og Inger, der i det samme kom til. „Det er disse brave Folk, der har frelst mig," forklarede hun sin Mand og klyngede sig atter til ham. „Lensmanden lukkede mig inde i deres Hus og bød dem under Trusel af deres Livs Fortabelse at vogte mig som en Fange; men de vovede deres Liv og flygtede sammen med mig!"

Bent tog til Kabudsen og vilde just til at udtale sin hjærtelige Lykønskning til Brudeparret, da Magisteren pludselig udbrød:

„Tys! Der gaar nogen inde i Skoven! Jeg hører det knase i Løvet!"

„Og der lyder Hovslag henne paa Vejen — det er kanske værre!" sagde Skipper Ingeborg, der sad paa en Vindfælle med begge Hænder om sin Vandringsstav.

Næppe havde hun sagt disse Ord, førend en Rytter kom til Syne paa Vejen oppe ved Huset og nærmede sig i susende Galop.

Eline blegnede. „Kom, lad os fly!" sagde hun og trak sin Mand med sig ind under Træerne, og den gamle Kone fulgte dem, medens Bent og Skipper Ingeborg blev staaende og stillede sig Side om Side midt paa Vejen. Men Rytteren var allerede saa nær, at han havde set og gjenkjendt de flygtende.

„Stands, eller det koster Livet!" raabte han med tordnende Stemme.

„Ja, gaar det paa Livet løs, saa er jeg til

Sinds at sælge mit saa dyre som muligt, Naadigherre!" svarede Bent og hævede Øxen.

„Vi stander jo, alt hvad vi kan, bitte Jerrik!" sagde Skipper Ingeborg, „og hvad saa mere? I er saa bansat kolhøgen i Aften!"

Men denne Gang trodsede han „Hexen", hans Forbitrelse mod den stakkels Livegne, der havde været ham ulydig og ladet Fangen undslippe, var uden Grænser og beherskede ham ganske.

„Dit elendige Trældyr!" brølte han skummende; „jeg skal . . . !" Raseriet i hans Indre var saa stærkt, at det næsten gjorde ham maalløs, og han talte ikke ud.

I et Nu var han af Hesten, kastede Tøjlen over en Tjørnebusk og fo'r med draget Sværd løs paa den ulykkelige Trælbonde. Selv Skipper Ingeborg syntes, at nu saa' det farligt ud; hun slog Lensmanden over venstre Arm med sin Kjæp og raabte til ham: „Dersom I døder ham, skal hans Blod komme over jert eget Hoved!" Han ænsede dog hverken Stokken eller Truselen, men huggede i Blinde løs paa sin formastelige Modstander, der værgede for sig med Øxen, saa godt han kunde. Magisteren var nu ogsaa ilet til og slog efter Lensmanden med en afbrudt Bøgegren; men hvad formaaede vel slige Vaaben mod et Slagsværd i en kraftig og øvet Fægters Haand? Erik Grubbe var sine Modstandere altfor overlegen i Vaabenfærdighed. „Saa dø, din Hund!" raabte han og hævede Sværdet til et dræbende Hug. Bent holdt sit Værge i Vejret for at afbøde Hugget, og Sværdet ramte Skaftet, saa at Øxen fløj ham ud af Haanden; men i det samme greb han sig med begge

Hænder til Hovedet, som det tunge Slagsværd ogsaa havde ramt, og med Udraabet: „Gud naade mig, Inger! nu dør jeg!“ ravede han og sank til Jorden.

Efter denne ridderlige Bedrift vendte Erik Grubbe sig mod Magisteren for at give ham samme Bekomst; men pludselig raslede det mellem Buskene, en høj, svær Karl sprang frem og kastede sig med en Tigers Vildhed over Lensmanden, og inden denne kunde frigjøre sig for den uventede Angribers kraftige Tag, havde Karlen vristet ham Sværdet ud af Haanden.

„Kjender I mig, Lensmand?“ sagde den ny Modstander med ildevarslende Ro; „mit Navn er ellers Povl Brok, om I mindes det, og jeg har taget mig den Frihed at bryde ud af jert fordømte Hundehul for at give jer en Tak for sidst — der har I den!“

Med disse Ord løftede han Sværdet for at hugge ham ned; men Skipper Ingeborg greb ham i Armen og raabte: „Hvad gjør du, Povl! Ved du ej, at det er halsløs Gjerning at bære Vaaben mod værgeløs Mand og helst mod din lovlige Øvrighed?“

„I har Ret, Ingeborg! Men sine tørre Hug har han fortjent, og dem skal han ha'e!“ sagde Karlen og kastede Sværdet fra sig; med et Spring satte han ind paa Lensmanden og hug ham i Jorden, kastede sig over ham med hele sin Vægt og bearbejdede ham saaledes med de bare Næver, at han vrælede og skreg i vilden Sky. Til sidst rev han ham Dolken ud af Bæltet og raabte:

„Nu sige I mig flux, hvor I har fjælet min

Søster Karen, eller jeg skal kildre jer saa længe med denne her, til I lukker Munden op!"

„Søg hende . . . paa . . . Tjele!" gispede Lensmanden med mat Stemme.

„Godt! nu begynder I at komme til Meningen!" sagde den frygtelige Modstander, i det han rejste sig op og slyngede Dolken ind i Buskene. Derpaa løste han sine Strømpebaand af og bandt dermed Lensmandens Hænder og Fødder, hvilket ikke var nogen vanskelig Sag; thi den overbundne var saa forslaaet og følte sig saa lammet, at kun nogle halvkvalte Eder og Forbandelser røbede, at der endnu var Liv i ham. „Se saa, Lensmand, nu er I tøjret til Gavns!" vedblev Povl Brok og tog sin Fjende om Livet, bar ham bort fra Vejen og ind imellem Træerne og smed ham ind i et tæt Brombærkrat, der overalt dækkede Skovbunden.

„Lig nu der!" sagde Karlen — „kan være, at Lejet er et bitte Korn umageligt for saa højsindet og fin en Herre som jer; men frisk Luft har I da nok af, den jeg maatte savne i jert forpestede Fangehul!"

Erik Grubbe gjorde en fortvivlet Anstrængelse for at sønderslide sine Baand; men det lykkedes ikke, og han stønnede med indædt Forbitrelse:

„Jeg skal lade dig levende radbrække, din Hund, naar vi næste Gang mødes!"

„Lykkeligt Gjensyn det!" svarede Povl; „men lad os nu sætte ved: om vi lever saa længe? Kan hænde sig, at I vil faa Besøg af sultne Gjæster, inden Natten er omme. Men det er bedst, I faar Laas for Munden, at I ej skal ligge og vræle for meget; I kunde let blive trangbrystet, og ej er det

værd at fortælle Ulvene, hvor I ligger, saa længe der er Liv i jert Aadsel!"

Medens han sagde dette, havde han aftaget sit Halstørklæde; han sprang ind til Fangen og viklede det om en Stump Bøgegren af passende Tykkelse, og efter at have givet Lensmanden denne Knevl i Munden og bundet den fast i hans Nakke, forlod han ham og vendte tilbage til Kamppladsen for at se til sin saarede Ven.

Bent var langt borte — „i det evige Land", paastod han siden — men var nu paa Hjemrejsen derfra. Han havde en Slags dunkel Bevidsthed om, at han dog til Dels havde afpareret det dræbende Hug, at den laadne Kabuds ogsaa havde hjulpet til at skjærme hans Hoved som en Læderhjælm, og at hans Saar ikke var livsfarligt — eller var der kanske nogen, der hviskede ham disse Tanker i Øret? Det hele stod i Taage for ham. Var der nogen, der puslede med ham, løftede hans Hoved op, vaskede og forbandt det? Var det Drøm eller Virkelighed, at hans Hustru Inger sad og græd over ham, og at hendes varme Taarer vædede hans Ansigt? Han greb og greb efter et vist ubestemmeligt „noget", men uden at kunne naa det; der var som en Skal, et Puppehylster, han anstrængte sig for at sønderbryde, for at komme ud i den virkelige Verden, men han mægtede det ikke. Til sidst var han nær ved at tro, at han var et lille Barn endnu, at han var svøbt og laa i sin Vugge, og at hans Moder sad hos ham og vuggede ham — nej, det var ikke til at tage fejl af, han fornam jo tydelig den gyngende Bevægelse, og at Gængerne slog imod Lergulvet, som Vuggen gik: rokke—rok!

rokke—rok! Bevægelsen oplivnede ham, og ved en umaadelig Kraftanstrængelse lykkedes det ham at aabne sine Øjne — Puppehylsteret var sprængt! Han saa' Himlens klare Stjærner titte ned igjennem Skovens tætte Bladhang over hans Hoved, der var tungt som Bly og gjennemkrydsedes af en Mængde forvirrede, uklare Tanker og Forestillinger, og den vuggende Bevægelse vedblev: rokke—rok! rokke—rok!

„Jeg tror, han kommer til Live; han rører sig!"

Disse Ord, som han hørte helt tydelig, gav ham et vældigt Skub ind i Virkelighedens Verden; han saa', at det ikke var en Vugge, men Skipper Ingeborgs stærke Arme, han hvilede i, og at hun bar ham ned ad Skovstien, der førte ud af Tykningen til Skanderborgvejen.

„Kom og løs mig af, Povl Brok!" sagde hun og standsede; „for vi maa skynde os at komme ud paa fri Mark, hvor der er klart, at vi kan se, hvordan han har det."

Den saarede fornam, at han slap ud af Skipper Ingeborgs Arme og over i Povls, og videre gik det: rokke—rok! rokke—rok!

„Hvor er Inger?" gispede Bent med mat, næsten uhørlig Stemme.

„Hun er her lige bag efter os, Bent! Vi er her alle sammen — dine Venner!"

Rokke—rok! rokke—rok!

„Sagde han noget?" lød det med Ingers graadkvalte Stemme lidt tilbage paa Stien.

„Ja, han spurgte efter jer — han lever!"

„Gud ha'e Lov og Tak!"

„Amen!" lød det med Magisterens dybe, alvorlige Stemme.

Nu svandt den sidste Rest af Skoven, og de havde den aabne Mark for sig.

„Lad nu mig ta'e Tørn igjen," sagde Skipper Ingeborg.

„Snarere falder det mig til," tilbød Præsten og nærmede sig.

Men Spaakvinden havde allerede den saarede paa sine Arme. „I aarker for lidt, bitte Magister!" svarede hun og rokkede videre. „Lad kun Povl og mig om 'et, vi skiftes jo til."

Inger gik nu ved Siden af hende og holdt sin Mands Haand i sin.

„Gud ske Lov og evig Tak, at han skjærmede dit Liv!" sagde hun. „Det gjør vel meget ondt?"

„Ja, det svier slemt oven i mit Hoved, og jeg er lidt tørstig; men jeg er meget bedre nu. Hvad er det for en fin Kappe, jeg har paa?"

„Det er Magisterens! Han tog den af og svøbte den saamænd selv om dig."

„Aa, hvor Gud er god — og Menneskene med!" hviskede den stakkels saarede Mand med inderlig Taknemlighed. Han laa og saa' paa sin Kone, der gjorde sit bedste for at holde Skridt med den kvindelige Drager. Bag efter dem gik Brudeparret Arm i Arm, og allerbagest kom Povl Brok med Tværsækken paa Nakken og sluttede Troppen.

Da de havde naaet Landevejen, satte Skipper Ingeborg varsomt sin levende Byrde fra sig paa Grøftekanten, men tog selv Plads ved hans Side for at støtte ham; Inger satte sig ogsaa ned, og han lagde sit ømme Hoved i hendes Skjød.

„Hvor bringer I mig hen?" spurgte han.

Denne Gang var det Fru Eline, der svarede.

Hun knælede ned og saa' ham med taknemlig og inderlig Deltagelse ind i Ansigtet, i det hun sagde: „Give Gud, at I kan udholde at bæres til Aars, til mit Hjem — did agter vi at føre jer, min gode, brave Redningsmand, hvem jeg skylder min Frihed og kanske mit Liv!"

„Aa, hvor Menneskene er gode!" gjentog Bent. „Men hvad blev der af Naadigherren?" spurgte han.

„Ham har jeg tøjret saadan inde i Skoven," svarede Povl haardt, „at han ingen Brask skal gjøre mere i Nat!"

„Saa har du vel slaaet ham ihjel?" sagde Bent med mat Stemme. „Ønskeligt da for ham, at du har gjort det til Gavns; for i hvor strængt det er at dø, det er næsten strængere at komme til Live igjen, skjønt jeg takker min Gud og Skabere, at jeg lever!"

„Der kommer en Vogn fra Viby," sagde Magisteren, „og den kjører ventelig til Aars."

Povl Brok stod op paa Vejen, og da Befordringen var kommen nær nok, raabte han: „God Aften, Landsmand! Hvem er I, og hvor agter I jer hen?"

„Mit Navn er Troels Øltapper, bosiddendes Borger i Aars," svarede Manden paa Vognen; „jeg har været i Skanderborg og er paa Vejen hjem — ønsker I at kjøre med?"

„Nej, ikke jeg, men en saaret Kammerat af mig, som sidder hist henne paa Vejkanten, kunde haardt trænge til at age; vi maa ellers bære ham hele Vejen herfra og til Aars."

„Hvem er den saarede Mand, og hvordan er han kommen for Skade at blive saaret?"

„Det er Bent Skovhugger fra Havreballe Skov, om I kjender den Mand," svarede Povl, „og Lensmanden har hugget ham i Hovedet med sit Sværd."

„Atter Lensmanden!" mumlede Troels, i det han stod af Vognen og bandt Tømmen; „men I Bønderfolk er ogsaa alt for taalmodige, I skulde mælde sligt til Kongen! Fjerde Kristian skulde snart lære goden Lensmand, at hvo som drager Sværdet, skal selv omkomme ved Sværd! Ja, kom kun med jeres saarede Kammerat; der er Plads for ham og flere til."

Den tomme Kasse havde kun et Agebræt, der benyttedes af Oltapperen selv. Inger stod da først op og satte sig baglængs paa Bunden af Vognen og med Ryggen mod Troels, og derefter hjalp Skipper Ingeborg og Povl hinanden at løfte Bent op, der sattes saaledes, at han kunde hvile sit Hoved i Konens Skjød.

„Ja, I er nok en hel Flok," sagde Troels, der atter havde løst Tømmen og sat sig til Vogns igjen, „og der er næppelig Plads til jer alle; men en af jer kunde kanske klemme sig op ved Siden af mig . . . for Exempel den unge Jomfru der? Jeg ser ikke grandt om Aftenen; men . . . er det ikke . . . jeg havde nær sagt? . . . og Magisteren! Er det virkelig Magister Kristen, som havde Bryllup i Dag, og den unge Jomfru . . . ? Jeg kjørte af By i Morges og har ikke været hjemme siden . . ."

„God Aften, Troels!" sagde Magisteren. „Jo, det er ganske rigtig mig og min Hustru, og I har rimelig Aarsag til at undre jer over at træffe os her saa sent om Natten efter vor Brylupsdag. Men det er en vidtløftig Historie, som

I vel siden faar Rede paa. Kjør kun! vi andre følger helst efter til Fods."

„Ja, nu er I jo alle hytt'," sagde Skipper Ingeborg, da Kjøretøjet havde sat sig i Bevægelse, „og jeg vil sige jer god Nat."

„Tager I ikke med til Aars?" spurgte Fru Eline.

„Nej, jeg gjør ikke, Frue lille," svarede hun; „nu gaar jeg hjem og faar mig en bitte Søvn. God Nat, mit Lam, og Gud i Vold! God Nat, Magister!"

„God Nat, Ingeborg!" sagde Præsten og rakte hende Haanden. „I have mangfoldig Tak fra min Hustru og mig for god Ledsagelse og Bistand i denne uforglemmelige Nat! Vi skal aldrig glemme, hvor hengiven I er os!"

Fru Eline var saa bevæget, at hun ikke kunde fremføre et Ord. Hun slyngede sine Arme om „Hexens" Hals og kyssede hende hjærtelig; efter denne stumme, men udtryksfulde Afskedshilsen tørrede hun sine Øjne og tog sin Husbonds Arm, og det unge Ægtepar fulgte rask efter Vognen, der allerede var noget borte.

Skipper Ingeborg plantede sin Vandringsstav i Jorden, lagde begge sine Hænder paa den og blev længe staaende saaledes, medens hun ufravendt stirrede efter de nygiftes høje, ranke Skikkelser.

„Et nydeligt Par! et prægtigt Par!" mumlede hun nikkende, „og de bedste Mennesker, der er Liv og Blod i! Jeg er nær ved at tro ligesom Bent, at Menneskene er gode — bare de havde Frihed til at være det!"

Efter denne korte Enetale vendte hun sig om og gik tilbage over Marken og op ad Skovstien.

„Bare jeg nu kan hitte ham," mumlede hun, i det hun naaede Pladsen, hvor Kampen havde staaet; „hans Bæst er væk, ser jeg — han skulde da vel aldrig . . . ?"

I det samme løb der en Vrinsken til venstre fra Vejen, og ved at gaa efter Lyden fandt hun snart Hesten. Det tro Dyr havde revet sig løs og fundet sin Herre og stod og snusede til ham, som om det vilde opfordre ham til at rejse sig og stige op paa dets Ryg, og da „Hexen" nærmede sig, gjentog det kaldende sit „Hohoho! Hohoho!"

„Jeg tror saa rele, at Øget vilde hjælpe ham, hvis det kunde," mumlede Spaakvinden, „og Menniskken maa da ej staa tilbage for det umælende. Bare der nu er Liv i ham, Spøgelset; jeg tykkes, han ligger saa rolig."

Hun bøjede sig ned over ham og rørte ved hans Ansigt — han vrikkede med Hovedet og sparkede i Løvet med sine bundne Fødder.

„Hvor lider I, bitte Kjæreste?" sagde hun og tog Knevlen af hans Mund; „det er nok skidt med jer i Aften?"

„Hjælp, din Satan!" gispede han.

„Ja, det er just derfor, jeg er kommen — i Nøden skal jen kjende Venner, ved I nok. Lov mig nu, at I her efter vil lade Bispedatteren i Fred og ej mere forfølge hende med jer taabelige Elskov, det uskyldige Lam! Hvis ej, da sværger jeg eder dyre til, at jeg skal lade jer ligge, knevlet og bunden, som et Aadsel for Ulve og Ræve! Naa, hvad siger I saa?"

„Rejs ad Helvede til, din lede Troldkvind!" hvæsede han næppe hørlig.

„Nej, lad nu den fæle Banden være, bitte Jerrik, og hør et fornuftigt Ord af én, der er klogere end I," vedblev hun rolig. „I skulde have fulgt mit Raad, da jeg advarede jer og sagde, at Bentes Blod vilde komme over jert eget Hoved — havde jeg ej Ret monstro? Og hvad fik I andet for jer vilde Fremfusenhed end en mørbanket Krop og en Mile i Munden?"

„Forbarm jer over mig, Ingeborg!"

„Sludder og Brøvl! Svar mig, paa hvad jeg forlanger — ja eller nej?"

„Jeg vil give jer Penge, svære Penge — løs mig bare!"

„Pyt med jeres Penge, dem jeg intet trænger til! Fred for Bispedatteren er det eneste Vilkaar, og nu ingen Prutten længer! Vil I, eller vil I ej?"

Hun havde begyndt at pusle ved hans Haandled, der snurrede og sov og var næsten følesløse. Nu slap hun dem og rejste sig som for at gaa.

„Velan da," sagde han, „det være som I vil!"

„Sværg mig det til ved eders ridderlige Ære?"

„Jeg sværger!"

„Godt, at vi da endelig blev enige!" sagde hun og løste hans Baand. „Se saa, bitte Jerrik!" vedblev hun, „nu er I atter en fri Mand, og jeg har vist, at jeg intet er bange for jer — det er anden Gang i Aften, at jeg har frelst jert Liv, bare I nu vil skjønne paa det! Nu skal jeg oven i Kjøbet hjælpe jer hjem — monstro I har Kræfter til at holde jer paa Hesten?"

„Der sidder en Flaske Vin i mit Saddelhylster, hent mig den!“ stønnede Ridderen.

Hun bragte ham Flasken og lettede paa hans Hoved, medens han drak.

„Aa, hvor det gjorde godt!“ sagde han.

„Tag jer en anden bitte Taar, men levn lidt til mig!“

Hun holdt ham atter Flasken for Munden, og efter at have taget sig endnu et Par vældige Drag stod han op og gav sig til at række og strække sine mødige Lemmer.

„Skaal, bitte Jerrik, og Lykke med Handelen!“ sagde Skipper Ingeborg og tømte Flasken. „Ja, det har I min Tro Ret i,“ vedblev hun, i det hun atter stak Flasken i Saddelhylsteret, „det styrker og kvæger! Men det er sandelig ogsaa en Drikkelse, som det er værd at bøje sin Nakke tilbage for. Kan I selv stige til Hest?“

Han prøvede derpaa; men Krop og Lemmer var endnu for stive af Pryglene og det lange tvungne Leje i de hvasse Torne, og hun maatte hjælpe ham med at lette i hans ene Ben og sætte Fødderne til Rette i Stigbøjlerne.

„Hjælp mig nu ud paa Vejen,“ sagde han.

Hun gik frem og bøjede Grene og Buske til Side, og han naaede Vejen i god Behold.

„Der kan I se,“ sagde hun, „naar I og jeg holder sammen og hjælpes ad, saa gaar det! Vi er som skabte for hinanden!“

„Mit Sværd og min Dolk?“ sagde han pludselig og gjorde Holdt.

„Aa, lad det Rageri blive liggende til i

Morgen," svarede hun; „det kan vi ej ligge og rode efter i Aften."

Det fandt han sig saa modvillig i og red videre.

„Det er sært, at I ej spørger, hvorlunde det gik med stakkels Bent?" sagde Spaakvinden.

„Han døde vel?"

„Nej, han kom til Live igjen."

„Jeg lader ham jage ud af Hytten!" raabte Lensmanden med opblussende Vrede, „og de skal faa et Ridt paa Træhesten, baade han og hans lede Kvind!"

„Saa er I da og en forhærdet Synder!" udbrød hun fortrydelig, „og fast angrer det mig nu, at jeg ej lod jer ligge; men næppelig faar I Ram til Bent og Inger tiere; for de er rømt deres Vej og hytter sig vel for at komme til Havreballe mere."

„Og Povl Brok, den Djævels Hund, fulgte med dem, kan jeg tænke? Hvor rejste de hen?"

En haanlig Latter var Svaret.

Han tav en Stund, og derpaa spurgte han dæmpet: „End Bispedatteren og hendes lange Magister — hvor er de?"

„I Aarhus Bispegaard, tænker jeg; hvor skulde de ellers være?"

Fra nu af var Lensmanden tavs.

Hun fulgte ham helt til Havreballegaard, og da Jærnporten havde aabnet sig for ham, greb hun fat i Bidselet og standsede Hesten, mens hun sagde: „Lad mig nu se, I staar ved Aftalen; for ellers kan jeg ej blive ved at holde Haanden over jer. Og lad mig saa give jer endnu et godt Raad: hyt jer for Hans Skaaning, det Utuft, hvem Fanden vel

kommer og ta'er med det første — hyt jer for ham, bitte Jerrik, mens Tid er, at I ej kommer til at gjøre ham Selskab paa den Rejse!"

„Til Helvede med ham, den sorte Hund!" mumlede Lensmanden med indædt Forbitrelse og red ind i Gaarden.

„Hans ridderlige Æresord!" sagde Spaakvinden halvhøjt til sig selv, i det hun vendte sig om og gik ned ad Vejen ad Strandhytten til — „jo, han er en net Herre med sit ridderlige Æresord, er han! Og jeg maatte jo være dum som en Torsk, om jeg stolede paa det! Men lad os nu se; jeg har da ventelig jaget ham en gavnlig Skræk i Livet, saa han hytter sig vel for det første, og allensfals har jeg gjort Povl Brok en Tjeneste. Hans Hals havde været ganske forloren, om hans mægtige Avindsmand var bleven liggende, og Ulvene havde faaet Snus paa ham — det kan være galt nok med Tærskene, han gav ham! Men dem putter Jerrik i Lommen, tænker jeg, og tier med hvad han har faaet!"

„Turr!" raabte Troels Øltapper og gjorde Holdt neden for Brobjærg. „Tys!" sagde han og lyttede. „Hvad Skam kan der være paa Færde, siden alle de Mennesker er oppe saa silde Aftens? Immervad og Lilletorv er jo mylrende sort af Mennesker, og der er en Summen og Brummen som til et Marked?"

„Det er vist ikkun fredelige Borgere," mente Magisteren; „kjør kun videre."

„Hvem der?" raabte en kjendt Stemme, da Vognen havde passeret Frederiksbro.

„God Aften, Søren Lime!" sagde Oltapperen, i det han atter gjorde Holdt. „Hvad betyder al den Staahej saa sent paa Natten?"

„Naa, er det jer, Troels? Og I har været af By i Dag? Ja, saa ved I intet om, hvad her er sket. Ved Lav Klokken 9 brød Lensmanden med en Flok Drabanter ind i Bryllupssalen hos Bispens og bortførte Bruden; Magisteren satte efter dem, og han er ogsaa borte . . ."

„I snakker for længe, Søren Lime!" afbrød Oltapperen, „der gaar Brud og Brudgom med hinanden under Armen."

„Hvor?" raabte Søren Lime og snurrede rundt som en Top.

„Hist henne langs Husene! Nu drejede de Hjørnet forbi om efter Borgport. Jeg traf sammen med dem ude ved Viby, og vi fulgtes ad her ind til Byen."

„Naa, I vil nok fixere mig, Troels, endda Sagen er alvorlig nok; men hvad jeg vilde fortælle: Forbitrelsen i Byen er stor, og Borgerne tilbød straxt Doktor Morten at væbne sig og drage til Havreballegaard og hente Fru Eline tilbage, for did maa Erik Grubbe rimeligvis have ført hende; men Bispen afslog Tilbudet, eftersom slig væbnet Optræden var et Brud paa Landsloven og kunde drage svare Følger efter sig, baade for Bispefamilien og hele Byen, og . . . men hvad er det for et Raab omme fra Storetorv? Skulde I have Ret alligevel . . .?"

Han stak i Rend ned ad Immervad og igjennem Snævringen. Hele Storetorv var broget af Mennesker, og de raabte med tusendfoldig Røst:

„Længe leve Magister Kristen Nielsen Bonde og Hustru! Hurra! Hurra! Hurra'a'a'a'a!"

„Her kommer en Mand kjørende, og det er Troels Øltapper!" raabte én. „Spænd fra, Troels, og laan os jeres Vogn til Æreskjørsel med Brudeparret!"

Dette Forslag modtoges med Begejstring, og atter lød Jubelraabet hen over Torvet.

„Der er bare det i Vejen, Karsten Enevold!" indvendte Troels, „at Vognen er for ringe, og at jeg kjører med en saaret Mand og hans Kone — en Mand, der nær var bleven slaaet ihjel i Kampen for at værge Fru Eline."

„Hurra!" „Lad ham beholde sin Plads!" „Hvad hedder den Hædersmand?" „Han leve!" „Hurra'a'a'!" lød det i et forvirret Kor fra Mængden, der havde trængt sig sammen og dannet et levende Gjærde omkring Brudeparret og Vognen.

„Der staar en Karet inde i Apothekerens Gaard, den laaner vi saa længe!"

„Ja ve'e'e'l!"

I en Fart blev Kareten hentet frem, Magister Kristen og Fru Eline maatte, enten de vilde eller ej, stige op og tage Plads, nogle unge Mennesker tog fat i Stjært og Hamle, og afsted gik Triumftoget — hen over Torvet og om i Bispegaarden under den begejstrede Mængdes tordnende Jubelraab.

Her var den lykkelige Tidende, baaren hid af Jubelen og Hurraraabene fra det nærliggende Torv, allerede gaaet i Forvejen og havde bragt Glæde og Trøst til de bedrøvede og jaget Sorgen paa Flugt.

Dette var altsaa Brudeparrets andet Indtog

i Bryllupsgaarden i samme Døgn, og det er et Spørgsmaal, om ikke det sidste var det lykkeligste; det var i hvert Fald det mest gribende: en ubeskrivelig Scene med Kys og Favntag, Smil og Taarer, Raaben og Kalden, Spørgsmaal og Svar — nøjagtig som man kan se det paa Theatret, men kun med den Forskjel, at intet af det hele var „kunstigt", det var alt sammen „virkeligt".

Mængden fyldte Gaden mellem Bispegaarden og Domkirken og ventede taalmodig paa „Slutningsakten", som det jo vilde hedde i Nutidssproget. Omsider viste Brud og Brudgom sig i et aabent Vindue, omgivne af hele den bispelige Familie, Doktor Morten holdt en Tale, der gik ud paa, „at hvad ugudelige Mennesker havde tænkt til det onde, havde Gud den almægtige vendt til det gode, og at alt nu var lykkeligt og vel!" hvilket de henrykte Borgere besvarede med brusende Hurra- og Leveraab. Brudeparret trak sig tilbage, Vinduet lukkedes, Mængden spredte sig og gik hver til sit, og alt blev stille i Gaderne.

Povl Brok tog hjem med Troels Oltapper og opslog foreløbig sin Bo i stærken Jørgens Værelse, der stod tomt for Tiden, da Kæmpen ikke var hjemme; men Bent og Inger blev i Bispegaarden, hvor de fik et eget Værelse at bo i, og under den kjærlige og omhyggelige Pleje, der vistes Redningsmanden, ikke alene af hans Hustru, men ogsaa af Bruden selv og hendes Moder, bedredes han Dag for Dag og var snart uden al Fare.

Nogle Dage efter Brylluppet flyttede de nygifte ind i deres egen Bolig, som var bleven møbleret og udstyret af Slægtninge og Venner, vel

paa en Maade, som efter Nutidens Smag vilde blevet kaldt tarvelig, men som fuldt tilfredsstillede Datidens mere nøjsomme Krav til Hygge og Bekvemmelighed. En Skare Borgere ledsagede dem i Processión fra Bispegaarden til deres ny Hjem, og saaledes vedblev de brave Borgere paa flere Maader at lægge for Dagen, med hvilken Deltagelse og Hengivenhed de omfattede det saa haardt forurettede unge elskelige Ægtepar.

Den eneste, som var højst utilfreds med Begivenhedernes Gang, var Klokker Hans Skaaning; han saa' med onde Øjne paa det unge Pars Glæde og Lykke og var nær ved at ærgre sig sort over den mislykkede Bortførelse.

XVI.

Krydsede Planer.

Om Morgenen den følgende Dag saas en væbnet Rytter at komme ridende hen over Storetorv i Aarhus og tage Vejen nord paa ad Volden og Studsgade. Ved Studsgades Port gjorde han Holdt, og efter at have vist Pas og betalt Portskat red han ud igjennem den paa Kampestensfokler hvilende hvælvede Portbygning og videre op ad Randers-Landevejen. Rytteren var Povl Brok. Han havde klaget sin Nød for Doktor Morten og fortalt ham, at hans Søster holdtes fangen paa Tjele, og at det var hans Agt at drage did for at faa hende udfriet. Bispen havde billiget hans Forsæt og skaffet ham et Pas samt forsynet ham med Klæder og Penge. Hos Sværdfegeren eller Vaabensmedden havde han tilkjøbt sig Sværd, Daggert, Panser og Staalhue, og Hesten, han red paa, var Fru Elines Skjænk til sin Husbonds Redningsmand og Lensmandens Overvinder. Det var en

lang Vej, han havde at ride, og Rejsen var ikke uden Farer; men han stolede paa sin kraftige, rapfødede Ganger og sine gode Vaaben. Det var ham om at gjøre at naa sit Bestemmelsessted saa hurtig som mulig; thi Troels havde fortalt ham, at ved Daggry havde en af Lensmandens Svende gjort Holdt udenfor Ølboden og forlangt et Krus Øl, og, paa Mette Skippers Spørgsmaal derom, havde han fortalt, at han skulde til Tjele. Denne Meddelelse havde vakt Uro hos Povl; det anede ham, at Svendens Sendelse maatte være foranlediget ved den Tilstaaelse, Lensmanden nødtvungen havde afgivet om Karen Broks Opholdssted, og han frygtede for, at der atter forestod hans Søster noget ondt. Derfor higede han saa stærkt; thi det gjaldt jo om at komme først til Maalet, skjønt Svenden havde en god Times Forspring.

Povl rastede ikke mere, end hvad der var højst nødvendigt for Hestens Skyld, og selv nøjedes han med nu og da at tage sig en Slurk af sin Flaske og en Mundfuld Brød af sin Madpose.

Efter et langt, anstrængende Ridt, der varede det meste af Dagen, passerede han ud paa Eftermiddagen Broen over Nørre-Aa — en Arm af Gudenaaen, som den Gang dannede den naturlige Grænse mellem Sønderlyng- og Middelsom Herreder — og gjorde Holdt udenfor Vejrum Brohus, hvor der skulde betales Bropenge.

I Brohuset holdt Brovagten Udskjænk og prajede stedse de rejsende for at træde indenfor og unde ham en Skillings Fortjeneste. Povl havde imidlertid ingen Lyst til at efterkomme denne Opfordring; men i det han vilde ride videre, blev han

opmærksom paa en støjende Røst, som lød der inde fra:

„Nok et Slag, og saa maa jeg afsted; der er endnu et godt Stykke Vej til Tjele!“

Nu steg Povl af Hesten og førte den til Vandtruget, og efter at have givet den et Par Stykker Brød og bundet den ved Hullet i Hjørnestolpen, gik han ind i Huset, hvor tre Karle sad og drak og spillede Tærninger. Han forlangte et Krus Øl, satte sig hen i en Krog, tog et Stykke Brød frem af sin Taske og gav sig til at spise Mellemmad, uden at blande sig i Samtalen mellem de trende Svire- og Spillebrødre.

„Hejda, Kammerat!“ raabte den af Karlene, hvis Stemme Povl havde hørt udenfor — „her hid til Bordet, at du kan faa et Slag med!“

„Jeg sidder godt nok her,“ svarede Povl og blev siddende.

„Aa, Fanden i hvik'!“ vedblev Karlen — „har du Mønt paa Fikken, skal du intet være saa umags; kom kuns hid!“

„Jeg har andet at bruge mine Penge til end at doble dem væk,“ var Povls Svar.

„Det klæder ilde at være saa krus for Hovedet, især paa fremmed Sted!“ raabte den anden og gjorde et Kast med Tærningerne. — „hvis Ærind rider du?“

„Mit eget.“

„Det maa være Fanden til højbaaren Herre, den Fyr staar i Sold hos, siden hans Tjener har Raad til at løfte Næsen saa højt!“ sagde Karlen med et haanligt Grin til sine medspillende; „endda tør jeg nok bande paa, at min Herre er større end

hans; men jeg kan lige godt omgaas mine Jævnkristne i Skikkelighed og stikke Fingeren i Jorden og lugte, hvor jeg er."

„Hvem tjener du hos, og hvad hedder du?" spurgte den ene af dem.

„Min Husbonds Navn er Erik Grubbe, Lensmand paa Havreballe og Aarhusgaard," svarede Svenden og stod op, „og mit eget Døbenavn er Palle — Palle Sørensen, om ellers nogen bryder sig om at vide det."

Dermed tømte han sit Krus, sagde Farvel til sine Kammerater og forlod Huset.

Povl var nu ogsaa færdig og fulgte efter ham.

„Skal du ad Viborg til?" spurgte Palle, der kom ud ad Stalddøren med sin Hest ved Haanden.

„Nej, jeg skal til Tjele," svarede Povl og steg til Hest.

„Bravt nok det!" sagde Palle, i det han ligeledes svang sig i Sadlen; „jeg skal nemlig samme Vej, og det er ingen Skade at være to i Følge over Viskum Hede." Han slingrede svært i Sædet og havde ondt ved at sidde fast.

De tvende Ryttere fulgtes ad hen igjennem Vejrum By, op over Bakkerne og fremdeles nord paa efter Tjele.

Da de var kommen et godt Stykke ud i Heden, spurgte Povl blandt andet: „Hvad Budskab har du at bringe til Tjele?"

„Aa Smaating, Kammerat, Smaating!" svarede Palle undvigende og skottede til sin Ledsager.

„Ja, for noget skal vi jo have at snakke om," sagde Povl med en ligegyldig Mine.

„Smaating," vedblev den anden med tykt Mæle,

„bareſtens et bitte Pigebarn, der ſkal flyttes; Hr. Erik har mange Bure, og der er Duer i dem alle!“

„Ja, han ſkal være en meget ærbar Herre!“

„Ærbar? Ja, det har I mintro Ret i, ha, ha, ha! Ridder Erik ærbar, hi, hi, hi!“

„Hvad mener du med, at hun ſkal flyttes?“

„Du er nu ogſaa banſat nysgjerrig!“ grinede Palle og ſkottede atter til ſin Rejſefælle.

„Aa, vi ſkal jo ſludre om noget,“ gjenmælede Povl Brok, ſaa rolig og ligegyldig, ſom han kunde.

„Ja, det kan ſaamænd ogſaa være mig lige meget,“ fortſatte Svenden uopfordret, „da jeg ſkal være udenfor det hele. Jeg har bare at bringe Skytten Bud om, hvad der ſkal ſke, og ſaa beſørger han det hele.“

„Da ſkal hun vel aldrig . . . forſvinde?“ ſpurgte Povl og knugede Haanden om Sværdfæſtet.

„Ingen Fritten, Kammerat!“ raabte Karlen, der nu begyndte at blive ædru, „og derſom du ikke holder Kjæft med dine nysgjerrige Spørgsmaal, ſaa bliver jeg gal i Skallen. Hvem er du ellers?“ vedblev han med nok et mønſtrende Blik paa Povl — „jeg ſynes næſten, jeg ſkulde kjende dig?“

„Er det kanſke Klæderne, der gjør mig ukjendelig i Dag?“ raabte Povl i en helt anden Tone end hidtil; „men er jeg end forklædt, ej farer jeg dog i Riddingsfærd ſom du, din elendige lejede Stimand, du eſt! Træk fra Læderet, Palle Sørenſen, og forſvar dig, om du kan, thi kun den ene af os kommer levende her fra Stedet!“

„Povl Brok!“ udbrød Svenden ſtudſende; men han fattede ſig hurtig og vedblev i en hoverende Tone: „Ho, ho, bitte Povl! ſaa du er bleven

Vaabensvend i Dag og vil standse mig i mit lovlige Ærend? Det er Stadsen, kan jeg tænke, der gjør dig saa kry i Kammen; men tøv lidt, jeg skal snart ta'e Pippet fra dig!"

Med disse Ord fo'r han løs paa sin Modstander, der var ham langt underlegen i Vaabenfærdighed og allerede ved det første Sammenstød fik et Par Buler i Staalhuen; men Povl var yngre, hurtigere, smidigere og langt stærkere end Modparten, og den saa længe underkuede Forbitrelse øgede hans Kræfter til det dobbelte. Det regnede med vældige Stød og Slag mod alle Fægtekunstens Regler ned over den ulykkelige Palle, der endnu ikke ganske havde forvundet sin Rus, og han havde ondt ved at værge sig mod det rasende Angreb. Hans Hest blev saaret i Hovedet; Dyret gjorde et vældigt Sidespring og stejlede, Rytteren vaklede i Sadlen, og . . .

„Det er fra min Søster Karen!" raabte Povl og huggede sin Modstander oven i Hovedet med en saadan Kraft, at Randen af Hjælmen sank dybt ned i Panden. Med et Brøl styrtede Rytteren til Jorden, medens Blodet strømmede ned over hans Pande og Ansigt. Povl stod af Hesten og undersøgte den overvundnes Saar, der var alvorligt nok til at overtyde ham om, at Svenden foreløbig havde faaet mere end nok. Han tog Hjælmen af hans saarede Hoved, bandt ham et Tørklæde om Panden og lod ham saa, bevidstløs som han var, blive liggende, medens han selv steg til Hest igjen og red videre.

Det var imidlertid blevet Aften, og Maanen spejlede sig i Langsøens blanke Vandspejl, da han nærmede sig Tjele. Kold var paa sin Plads og

raabte ham strax an fra Taarnet; men da Povl foregav, at han bragte Budskab fra Lensmanden, blev Porten strax aabnet for ham, og han red ind i Borggaarden. Vægteren kom ned for at høre hans Ærende.

„Det Budskab, jeg har at bringe," sagde Povl, „gjælder egentlig Naadigfruen, og dersom det er gjørligt, ønsker jeg strax at blive stædet for hende."

„Naadigfruen!" udbrød den gamle Mand og studsede. „Stakkels Fru Maren! Hun lider ilde og har Ord for at være forhexet, og det er allenfals ugjørligt at faa hende i Tale."

Povl forundrede sig her over; men da Kold havde meddelt ham, hvor folkesky og lidende den naadige Frue var, indsaa' han nok, at fra hende havde han ingen Bistand at vente, hvilket han dog havde gjort Regning paa.

„Men det blev mig ogsaa paalagt af Lensmanden," sagde han saa, „at jeg skulde forhøre mig om en Pige, som nok opholder sig her paa Gaarden, hun hedder Karen . . . Karen Brok?"

„Hvad hun?"

„Jo, Lensmanden paalagde mig at føre hende til Aarhus."

Den gamle Mand studsede ved at høre dette og sendte Karlen et langt forskende Blik. Efter en kort Overvejelse sagde han:

„Ej tror jeg, du taler Sanden, naar du foregiver at ride Lensmandens Ærende — det kan jeg se paa dig! Men vil du Karen vel, saa fortro dig kun ganske til mig, al den Stund jeg er hendes fuldtro Ven og har, det lidet jeg evnede, holdt

hendes Mod oppe, i al den Tid hun har været paa Tjele."

Kold saa' ud til at være en ærlig Mand, og der var noget trofast i hans vemodige dybe Røst, der gik lige til Hjærtet. Povl fattede Tillid til den gamle Vægter og betroede sig ganske til ham.

„Det var din Lighed med Karen, som forraadte dig," sagde Kold; „men tal kun frit ud til mig, og ej skal du faa Aarsag til at angre det. Sørg nu allerførst for din Hest, og gaa saa ned i Borgestuen, men nævn ej for nogen, for hvis Skyld du er kommen, og vogt dig især for Klaus Wenzel, Skytten her paa Gaarden. Han er Lensmandens haandgangne Mand og let kjendelig — for han ligner mere en Djævel end et Menneske."

„Klaus Wenzel, den tyske Lejesvend!" udbrød Povl, ubehagelig overrasket — „ham kjender jeg helt vel fra Havreballegaard; er han nu her paa Gaarden, da ser det kun ilde ud for mig."

„Derfor skal du dog ingenlunde tabe Modet," trøstede Kold; „men gjør nu, som jeg har sagt, saa skal jeg imidlertid sige Karen, at du er her. Hun har altid troet dig død, og saa' hun dig nu pludselig, saa kunde hun let komme for Skade og røbe dig, og da var du om en Hals. Vi maa være snilde, og hvad jeg kan hjælpe jer, det skal jeg."

Efter at have sagt dette, gik Kold op i Taarnet igjen, og Povl trak sin trætte Ganger til Stalden.

Maanen skinnede klart, og da han, mismodig over de Tidender, han havde hørt af Kold, kom ud af Stalden igjen og vilde gaa hen over Gaardspladsen, var han saa fordybet i sine egne lidet glædelige Betragtninger, at han næppe lagde Mærke

til en Mand, der stod lænet op til Væggen nogle faa Skridt fra ham og betragtede ham meget nøje. Povl standsede et Øjeblik og tog Hjælmen af Hovedet, medens han kløede sig bag Øret og purrede op i sit tætte brune Haar; han udstødte et dybt Suk og satte Hjælmen paa Hovedet igjen, hvorpaa han gik videre op over Gaarden i Retning af Borgestuen.

„Ha, ha! Velkommen til Tjele, Povl Brok!" mumlede Manden for sig selv, i det han knyttede Haanden og truede ad ham; „men se dig nu vel for, hvordan du kommer herfra igjen!"

Manden blev staaende nogle Øjeblikke og stirrede efter Povl; derpaa vendte han sig om og drev af hen ad Stenbroen i den modsatte Retning.

XVII.

Broder og Søster.

Hvad der især havde gjort et saa nedslaaende Indtryk paa Povl Brok, var Efterretningen om, at Klaus Wenzel var paa Tjele, og at der ikke kunde ventes nogen Bistand af Fru Maren Juel. Doktor Morten Madsen havde givet ham det Raad at forebringe sit Kæremaal for hende, og det var især paa Naadigfruens Mellemkomst, at den brave Svend havde bygget sit Haab om et heldigt Udfald af sin Rejse. Nu var dette Haab saa godt som tilintetgjort, og Udsigten syntes ham helt fortvivlet.

Erik Grubbes Hustru havde nu i henved et Aar boet paa Tjele. Hendes Ophold her mildnede noget de bitre Lidelser, hun ellers daglig maatte udholde; thi dels var hun i denne sin Forvisning fri for det stadige Tyranni, hendes troløse Ægtemand aldrig trættedes af at øve imod hende, og dels var hun jo her langt borte fra den egentlige Tumleplads for hans skamløse Færd. Men den

Skuffelse i hendes Fremtidsforhaabninger, som han havde tilføjet hende, spredte et Mørke i hendes Sind, som intet kunde forjage, og hun følte, at Sorgen Dag for Dag tærede paa hendes Livskraft og snart vilde lægge hende i Graven. Hun var fuldstændig paa det rene med, at hun intet godt havde at vente mere i denne Verden, hun havde opgjort sit Regnskab med den og imødesaa nu, træt paa Legeme og Sjæl, den store Opgjørelsesdag. End ikke sine Børns Fremtid bekymrede hun sig synderligt om; thi hun ængstedes ved Tanken om at indpode dem de Begreber, som hun gjennem sin bitre Livserfaring selv havde dannet sig om Livet og Menneskene. Hun havde mistet sit eget Holdepunkt; da det tyktes hende stærkt og fast, glippede det fuldstændigt for hende, og hun styrtede dybt ned i Skuffelsernes hvirvlende Malstrøm — hvorledes skulde hun da kunne give sine Børn holdbare Støttepunkter for Livet? Selv kjendte hun intet saadant! I den Tid, hun havde boet paa Tjele, havde hun ikke været udenfor Borgens nærmeste Omgivelser. Hun undgik saa vidt muligt ethvert Møde med andre Mennesker og talte saa godt som med ingen, og de faa Befalinger, hun udstædte, gav hun saa korte som mulig igjennem en af sine Jomfruer og holdt sig næsten altid indesluttet paa sine Værelser i Gaardens østre Fløj, der var indrettet til hendes Beboelse, og hvor hun henlevede Tiden ene og stille, død for alt, hvad der rørte sig omkring hende. Gaardens øvrige Beboere kjendte hun ikke, og Folkene kunde ikke forstaa hendes Adfærd paa anden Maade, end at hun maatte være beherskt af en eller anden oversanselig Magt,

„at hun var forhexet", som Kold havde udtrykt det. I denne Anskuelse bestyrkedes de af den Omstændighed, at der Natten igjennem skinnede Lys ud fra hendes Værelse, og at hun stundum, naar ellers alt laa begravet i Søvnens Arme, kunde gaa ned i Borggaarden og vandre rastløs frem og tilbage over den brolagte Gaardsplads — hvilket Kold saa ofte havde iagttaget fra sin Udkigspost i Taarnet. Om Dagen kunde hun ligeledes i Timevis spasere frem og tilbage i sit Værelse, som om hun stadig længtes efter Ro, men uden at kunne finde den. Hendes fordums saa ranke og slanke Skikkelse var holdningsløs, Ansigtet blegt og indfaldent og Haaret hvidt. Den sorte Dragt, rigt besat med Kniplinger og Perler, som hun altid bar, tydede paa, at hun ogsaa i det Ydre bar Enkesorg over sin tabte ægteskabelige Kjærlighedslykke. De Rettigheder, hun som Lensmandens Hustru kunde gjøre Krav paa at udøve, tænkte hun aldrig paa, ja det faldt hende overhovedet ikke ind, at hun havde Rettigheder. Som Følge deraf var hun uvidende om næsten alt, hvad der foregik paa Tjele, og Ridefogden, Ladefogden og Skytten, der var de styrende paa Gaarden, lod hende skjøtte sig selv og handlede som tidligere kun i Overensstemmelse med de Ordrer, de havde modtaget og fremdeles nu og da modtog fra deres fælles Herre paa Aarhusgaard.

Den gamle Vægter havde Ret i, at det aldrig kunde nytte Povl at tænke paa at henvende sig til „stakkels Fru Maren"!

Skytten Klaus Wenzel, som nu boede paa Tjele, havde tidligere opholdt sig paa Havreballe-

gaard, og han var højt betroet hos Lensmanden, især naar det gjaldt Udførelsen af en eller anden Daad, som ikke saa lige taalte Dagens Lys. Da Karen Brok blev ført fra Aarhusgaard til Tjele, havde Erik Grubbe overdraget Skytten at ledsage hende did samt at blive der og indestaa ham for, at hun ikke løb sin Vej. Det var ganske rigtigt, som Kold havde sagt, at Klaus Wenzel mere lignede en Djævel end et Menneske. Han havde et blodrødt koparret Bulbiderfjæs, et rustfarvet tjavset Skjæg og et Par fremstaaende svømmende Øjne, der altid skulede, og hvis Blik udtrykte Ondskab og Underfundighed. Hans store krumme Næse med den blaarøde haarde Tip var fuld af Vorter og Knyster, og de tykke sanselig-glubske Læber passede godt til de øvrige sjældne Omgivelser. Manden var omtrent et halvt Hundrede Aar gammel og havde, førend han kom i Lensmandens Tjeneste, staaet som hvervet Lanseknægt ved Wallensteins af alskens forsorent Pak sammenskrabede røveriske Hær, der i 1627 gjorde Indfald i Jylland. Her forsaa han sig mod Krigstugten, og den kejserlige Generals bekjendte korte Dødsdom, „Klyng ham op, den Hund"! var allerede udtalt over ham, da han, begunstiget af Tilfældet eller maaske hjulpen af en eller anden venlig sindet Kammerat, var saa heldig at slippe bort og redde sig ved Flugten, hvorefter han i længere Tid flakkede om i Jyllands forskjellige Egne og kom endelig i Lensmandens Brød. Det var denne Mand, der havde iagttaget Povl, da han traadte ud ad Stalddøren; han kjendte Knøsen fra sit Ophold paa Havreballegaard og havde strax gjættet Hensigten med hans Komme.

Imidlertid var Karen, uden Anelse om at hendes Broder var paa Tjele, gaaet op i Taarnet med Nadver til Kold. Hun satte Madfadet fra sig paa Bordet og tog Plads paa Bænken, men uden at mæle et Ord.

„Er du forknyt i Aften, bitte Karen?" sagde Kold og gav sig i Færd med Mælkegrøden.

Hun svarede ikke, men stirrede vildt og aandsfraværende frem for sig, og Kold fortsatte sit Maaltid i Tavshed. Først da han var færdig med at spise og havde stukket Skeen ned ved Vindueskarmen, tog han atter Ordet.

„I Aften skal du være glad, mit Barn!" sagde han; „jeg har godt nyt at fortælle dig!"

„Hvad er det da?" spurgte hun og saa' tvivlende paa ham.

Kold betænkte sig; han var kommen i Tanker om, at det ikke gik an at meddele hende Nyheden alt for pludselig.

„I tier og har altsaa intet at sige mig," vedblev hun bittert; „den Lykke, I har fablet om saa længe, er nok intet mig beskaaren, og det har ikkuns været jer Hensigt at snakke for mig, som en snakker for Børn — det har jeg alt længe været klog paa!"

„Karen!"

„Nej, nej!" raabte hun vildt; „det nytter intet at tale til mig mere paa den Vis, og jeg ved kun alt for vel, hvad Skjæbne der venter mig baade her og hisset, slig vanæret elendig Kvinde jeg er! Jeg mærker for vist, at jeg er forskudt baade af Gud og Mennisken!"

„Karen!"

Denne Gang vendte hun sig til ham, deres

Øjne mødtes, og den gamles milde, kjærlige Blik havde strax en dæmpende Virkning paa hendes oprørte Indre. Hun fortrød sin vilde Hæftighed mod sin faderlige Ven og sagde med Taarer: „Jeg er en elendig Skabning, og det onde har en svar Magt over mig! Men I, Fa'er Kold, er lig en Helgen og kan vente at komme i Himmerig — gid jeg var som I!"

„Ak, mit Barn!" sukkede han og foldede sine Hænder; „du fejler storlig paa dobbelt Vis og ved intet, hvad du siger; thi baade er jeg en arm Syndere som du og haaber alene ved Gud den almægtiges faderlige Naade at frelses som en Brand ud af Ilden, og desligeste er og ingenlunde du forskudt hverken af Gud eller Mennisken. Tvært imod tør jeg tro for vist, at Gud har begyndt at lade sin Naades Sol oprinde over dig, og til Bevis kan jeg fortælle dig, at din Broder Povl, hvem du saa længe troede død . . ."

Han holdt inde og saa' forskende paa hende.

„Min kjære, min eneste Broder!" udbrød hun spændt og knugede Hænderne i hinanden — „hvad har I hørt om ham?"

„Han lever!"

„O Gud være takket og priset!" raabte hun bevæget, medens Taarerne trillede ned ad hendes Kinder; „hvor er han, den kjære Dreng? Er I ogsaa vis paa, hvad I siger?"

„Han er her paa Gaarden — jeg har talt med ham, og han er kommen for at fri dig ud af din Elendighed!"

Hun udstødte et højt Glædesskrig og ilede til

Døren; men Kold greb hende fat i Armen og holdt hende tilbage.

„Vær ej for hastig, mit Barn!“ advarede han; „vi maa gaa frem med Varsomhed, om alt skal lykkes — husk paa, at det ej er lutter Venner, du og din Broder har om jer her. Husk Klaus Wenzel!“

„Ja, I har Ret!“ sagde hun forskrækket. „Jeg har alt længe mærket, at Skytten vil fæste mig til sin Hustru, og i Dag har han sagt mig det; jeg ræddedes for ham og kaldte ham et Bæst, hvor over han blev ganske rasende. Dersom Klaus Wenzel faar Povl at se, vil han visselig skade ham, og mig vil han tvinge!“

„Derover skal du dog ej tabe Modet,“ svarede Vægteren; „jeg har alt varet din Broder, og for at du kan være rede til at møde, hvad der maaske kan komme, saa tag denne — gjem den godt og brug den, om det behøves.“

Med disse Ord overrakte han hende en lille skarpsleben Dolk i Læderskede; hun trak den ud og betragtede den med et sælsomt Smil, hvorpaa hun atter stak den i Skeden og gjemte den ved sin Barm.

„Og nu, bitte Karen!“ fortsatte han, „skal jeg sige dig endnu et større Bevis paa, at du ej er forladt hverken af Gud eller Menniſken. Det er en Ting, som jeg hidtil har skjult for dig, fordi at jeg ej turde sige dig det; men naar du nu har hørt, hvad det er, vil du blive saa glad og lykkelig til Mode, som du ej har været i lange Tider.“

Karen stirrede paa ham med store Øjne.

„Du husker jo nok,“ vedblev den gamle Vægter, „at det var Klaus Wenzel, der bragte dig hid,

og at han i Førstningen passede paa dig som paa en Fange, hvilket du jo ogsaa var — ja, det kan jo være, at du, syg og forknyt som du var, slet ikke lagde Mærke til, at han vogtede dig saa nøje; men jeg saa' det og gjorde mig allehaande Tanker derom. Da Tiden saa kom, at du blev syg . . ."

„O, ti med denne skrækkelige Aften!" afbrød hun ham og sank skrækslagen sammen, „ej kan det glæde mig at høre jer fortælle om den ulykkeligste Stund i mit Liv!"

„Jo, du skal høre mig til Ende," sagde han kjærlig; „du kjender ej alt, hvad der skete, og jeg lover dig, at du skal blive glad, inden jeg er færdig."

Hun havde sat sig paa Bænken med Albuerne paa Bordkanten og Hænderne for Ansigtet; Kold tog Plads ved Siden af hende, lagde Armen om hendes Skulder og vedblev:

„Da du saa blev syg, var det Klaus Wenzel, der sørgede for, at Signe-Bolette, den fæle Hex fra Føvlum, kom til at betjene dig. Jeg stod her oppe i Taarnet, det var en klar Maaneskinsaften ligesom nu, jeg tænkte hele Tiden paa dig, mit Lam, og glemte rent at holde Øje med Vejen, medens jeg ikke kunde faa mit Ansigt fra Ruden ud til Gaardsiden, og hvordan det nu kunde være, bares det mig hele Tiden for, at der foreston dig noget ondt. Jeg saa' flere Gange Skytten komme listende langs med Muren og forsvinde i Ridefogdens Forstue, og naar han havde været borte lidt, kom han ud igjen og gik samme Vej tilbage; men den sidste Gang havde han en liden Pakke i sine Arme og skyndte sig afsted, ikke ned over Gaarden, som han havde gjort de andre Gange, men ud

igjennem Porten! Jeg fattede strax, hvad det var, han gik med, og hvad han havde i Sinde, Haarene rejste sig paa mit Hoved, og jeg styrtede ud ad Døren og ned ad Trappen . . .“

„Mit Barn kom jo dødfødt til Verden?“ sagde Karen, i det hun tog Hænderne fra Ansigtet og stirrede forvildet paa ham; „vilde han bære det bort og begrave det paa Kirkegaarden?“

„Nej, Barnet var saa levende, som noget nyfødt Barn kan være,“ svarede Kold alvorlig; „men overhaands syg og daarlig som du var, saa' du vel ikke, hvad der den Gang foregik omkring dig, og bag efter bildte de dig ind, at din lille Pige var dødfødt.“

Ved at høre dette, gik der et skrækkeligt Lys op for den stakkels Kvinde. Hun sprang op fra Bænken og holdt Hænderne frem for sig, som om hun vilde værge sig mod at høre, hvad der paafulgte. „Mit Barn, mit lille uskyldige Barn!“ skreg hun forfærdet.

„Trøst dig, bitte Karen! end lever dit Barn og lider vel,“ sagde hendes trofaste Ven og drog hende ind til sig; hun skjælvede som et Espeløv.

„Hvorledes kunde dette gaa til?“ raabte hun hæftig — „du sagde jo, at han . . . myrdede det?“

„Tænkelig havde han det i Sinde,“ svarede Kold, „især naar vi skal dømme efter hans Adfærd, og vi saa husker paa, at han er en raa og grum Karl, der her gaar og praler af, at han i Tyskland har baaret levende Børn paa Spydsodden; men lad mig nu fortælle videre, hvorlunde det gik til, at han ved Guds alnaadige Beskjærmelse blev hindret i at udføre sit skjændige Forsæt. Da jeg var

kommen ned ad Trappen og stod paa Spring ud ad den aabne Dør, gled i det samme Klaus Wenzels grimme Skikkelse forbi, og jeg standsede, til han var borte, saa at han ej fik mig at se. Pakken havde han ikke med sig nu, han snarere løb end gik over efter Ridefogdens igjen, og det kunde ligne efter, at han vilde hente et eller andet, som han havde glemt; men saa saare han var forsvunden inden Forstuedøren, forlod jeg mit Skjul og skyndte mig ud igjennem Porten — og der stod jeg saa og vred mine Hænder! Hvorhen skulde jeg vende mig? til hvad Side skulde jeg gaa? Jeg sukkede til min Gud og Skabere, og jeg tror, han hørte mig; for i det samme løb der et bitte spæd Klynk næsten tæt ved mig, og nu fandt jeg snart, hvad jeg søgte. Det lille Nor var svøbt ind i et gammelt Skjørt, og han havde lagt det fra sig under det store Elmetræ, ventelig for at komme tilbage og . . . gaa sin Vej med det. Jeg tog det op i mine Arme og ilede afsted, uden først at vide, hvor jeg skulde hen, og ej turde jeg skjule mig noget Steds i Nærheden af Frygt for, at den lille hjælpeløse Skabning skulde forraade os, naar Klaus Wenzel kom tilbage. Heldigvis tøvede han saa længe, at jeg fik Stunder til at komme Havehjørnet forbi — nu var vi hytt', den bitte Pige og jeg, vi mærkede da ingen Skytte til, og nu var jeg ogsaa kommen i Tanker om, hvem jeg kunde henvende mig til og turde stole paa. Johan Skrædder og hans Kone i Vinge er et Par overhaands skikkelige Folk, som jeg var gode Venner med, og jeg vidste, at de havde mistet deres yngste Barn for et Par Dage siden, og at de var meget forknytte derover. Dem

vilde jeg saa gaa til og give dem dit Barn i Steden for deres eget, som Vorherre havde taget. Der var langt til Vinge, og det værste var, at jeg var uøvet i at bære Børn; men jeg tog saa læmpelig paa hende, som jeg kunde, og befalede os begge Gud i Vold. Det var jo om Sommeren, og Vejret var mildt og godt; men da jeg alligevel var ræd for, at hun skulde fryse, det bitte Lam, tog jeg min Trøje af og gav hende paa foruden Skjørtet, og selv rendte jeg med de bare Skjorteærmer og i Strømpefødderne. Vi kom godt over det altsammen og mødte ikke en Sjæl under Vejs, der kunde forraade os, og da jeg bankede paa hos Skrædder Johans, aabnede Døren sig villig nok og Hjærterne med, skulde jeg sige. Vi smuttede ind i Huset, uden at saa meget som en Hund gøede ad os, og Ann' Skrædders, den gode Sjæl, tændte Lys og lagde Glutten til sit Bryst — og nu var hun hytt' for det første, den bitte Guds Engel!"

Kold var bleven bevæget af sin egen Fortælling og holdt inde et Øjeblik, medens han tørrede sine Øjne, og Karen sad og stirrede paa ham i den største Spænding.

„Du min Gud og Skabere!" sukkede hun i vild Bevægelse med Hænderne knugede i hinanden. „Hvad saa mere? Blev hun saa hos disse gode Mennesker og er der endnu?"

„Nej, hun er ikke, bitte Karen!" svarede Vægteren; „men videre. Jeg maatte jo skynde mig tilbage, og førend jeg gik, betroede jeg Skrædderen og hans Kone den ganske Hemmelighed, men fik dem til at love, hvilket de gjorde hellere end gjærne, ej at forraade til nogen Moders Sjæl, hvis Barn

det var, og hvorlunde de havde faaet det; for jeg kjendte dem saa nøje, at jeg vidste, at naar jeg baresstens havde deres Ord for 'et, saa behøvede jeg ikke mere. Men det var ligefrem et Herrens Mirakel, saa heldig jeg var den Aften — jeg havde jo vovet min Plads, og mere end det, ved at forlade min Post ved Nattetid og være borte saa længe, og var der i midler god Lav kommen nogen til Porten og havde raabt paa Vægteren, saa var min Fraværelse ventelig bleven opdaget, og jeg havde været om en Hals; men der skete intet saadant, Vorherre holdt sin Haand over mig! Da jeg naaede Porten, var den som altid ved Nattetide lukket inden paa; men Nøglen til den lille Portlaage havde jeg i Lommen, jeg lukkede mig selv ind og kravlede op i Taarnet, og jeg mærkede siden ikke til, at nogen havde savnet mig. Jeg var mest ræd for, at Skytten havde fattet Mistanke til mig; men om saa var, vilde han have søgt mig paa min Plads i Taarnet, mens jeg var borte, og saa var der blevet en Allarm om Morgenen; men han saa' aldrig til den Side, jeg var ved, da vi mødtes, og til mig var der ingen, der nævnede Barnet med et Ord."

„Der gik en Uges Tid eller vel snarere to," fortsatte gamle Kold. „Saa var det en Morgen et Par Stunder over Midnat, at én raabte mig an ude fra Vejen. Jeg aabnede Vinduet og kiggede ud. „Er det dig, Johan?" spurgte jeg; for det bares mig for, at Røsten lignede hans. „Ja," svarede han stille, „kom ned til mig." Jeg skyndte mig ned og ud til ham. „Er den lille bleven syg?" spurgte jeg. Nej, hun var ikke; men Skytten havde

været inde hos Skrædderens om Eftermiddagen og spurgt dem ud om, hvad det var for et Barn, de havde faaet, for han vidste jo, at deres eget var baade død og begravet. De havde ingen Ting rørbet, men sagt, som sandt var, at det var et Slegfredbarn, som de havde modtaget i Pleje; „men," havde saa Ann' Skrædders føjet til for at gjøre ham tryg — „vi kan saamænd ikke have det, hverken for lidt eller meget, men vil af med det igjen, jo før jo hellere!" Dermed havde han saa ladet sig nøje og var gaaet sin Vej; men de frygtede saare for, at han vantænkte dem, og at Barnets Liv var i Fare, i Fald det ej blev bragt i Sikkerhed et andet Sted. Det samme var jeg selv ræd for. Jeg tror dog ingenlunde, at Naadigherren havde givet Klaus Wenzel nogen Befaling om at undlive Barnet, men snarere var det Skyttens eget grumme Paahit, fordi han kanske mente at gjøre sin Herre en Tjeneste dermed, og det bares mig for, at det maaske var klogest at skikke Bud til Barnets Fader, da det jo nærmest faldt ham til at sørge for dets Sikkerhed; men saa tænkte jeg igjen, at Sagen dog havde sine store Vanskeligheder. Hvad vilde Naadigherren sige, naar jeg, hans ringe Tjenere, vovede at sende ham slig Hilsen? Var det sikkert, at han vilde hjælpe? Hvor fik jeg et villigt og paalideligt Bud fra til den lange Rejse? Turde jeg udsætte Barnet for Fare i alle de Dage, der vilde hengaa, inden Buddet kom tilbage fra Aars med Svar? Og tilsidst spurgte jeg mig selv: Dersom Stunden nu var for Haanden, at jeg turde sige Karen Hemmeligheden, saa at det stod til hende selv at sørge for Barnets Tryghed — mon hun da vilde ty til Erik Grubbe om Hjælp?"

„Nej, nej!“ raabte hun med Rædsel — „aldrig i Verden kunde jeg gjøre dette, og ingen Sinde, om det staar til mig, skal han faa at vide, at Barnet lever, eller faa mindste Raadighed over det!“

„Det er jeg glad ved at høre,“ svarede Kold, „og jeg er ganske af samme Mening som du; for det vil baade dit Barn bedst, at du beholder det for dig selv alene og opdrager det til Nøjsomhed og Gudsfrygt. Men lad mig nu skynde mig at blive færdig. Der maatte gjøres en Udvej og sørges for Barnets Tryghed enten paa den ene eller den anden Maade. Først og sidst drejede mine Tanker sig om det, som den snilde Ann' Skrædders havde sagt, at de vilde af med den lille Stakkel, saa saare de kunde; Skytten vilde saa ventelig i de første Dage gaa og lure paa, om det vendte tilbage til Tjele, i den Tid maatte der handles, og — kort at fortælle — inden Johan gik fra mig, var vi blevne enige om, at naar han kom hjem, skulde han og hans Kone faa en Nabokone til at tage sig af deres egne Børn i nogle Dage, og derefter skulde de begge to give sig paa Vandring med dit bitte Barn og blive ved, til de naaede Aars. Der skulde de spørge efter en gammel Pige, som jeg kjender, og hvis Navn jeg sagde ham, og naar de havde fundet hende, skulde de hilse fra Kold paa Tjele og bede hende om at tage imod Barnet og passe og pleje det vel indtil videre; men de maatte paa ingen Vis røbe for hende, hvem Barnets Forældre var; de skulde bare sige, at Kold havde forbudt dem at omtale det, og at hun ikke maatte prøve paa at udforske Hemmeligheden, der nok en Gang skulde blive opklaret, naar blot hun kunde bie og

tie. I en hel Uge var de borte, og jeg gik i en Spænding og Uro i alle de Dage, der tyktes mig lange som lige saa mange Aar. Men saa kom Johan igjen en Morgenstund, før nogen var opstaaet, og kaldte paa mig, og vi havde nok en Samtale uden for Porten. Alt var gaaet lykkeligt og vel, de havde fundet Ingeborg . . ."

„Ingeborg!" afbrød Karen ham aandeløs — „hun bor i et lille Hus uden for Byen ved Stranden? Skipper Ingeborg . . . ?"

„Ja, jeg tror nok, at de kalder hende saaledes."

„Og . . . hun tog imod mit Barn . . . og beholdt det hos sig?"

„Ja, hun tog helt vel imod det og lovede at gjøre imod det som sit eget Barn. Jeg havde sendt hende Bud, at hun skulde kalde det Ingeborg Koldsdatter og sørge for at faa det kristendøbt, og det lovede hun ogsaa. Vilde du haft noget imod det Navn?"

„Nej, nej!" raabte hun ivrig og trykkede hans Haand mellem begge sine; „I har jo været en Fader baade mod mig og Barnet, Ingeborg har været dets Moder, og kjærere Navn end Ingeborg Koldsdatter kunde I ej have givet det. Ingeborg i Strandhytten er en brav Kvinde; jeg kjender hende helt vel og har altid holdt meget af hende. Men I, Fa'er Kold, hvor har I lært at kjende Skipper Ingeborg?"

„Ja, nu skal du høre, hvad „Helgen" jeg har været i min Ungdom," svarede han med et vemodigt Smil — „Ingeborgs voxne Datter er ogsaa . . . min Datter."

„Hvad hører jeg!" raabte Pigen forbavset og slog Hænderne sammen.

Der er Trøst i fælles Modgang, siger Ordsproget, og Karen var i Øjeblikket nær ved at glemme sine egne Sorger og Glæder af lutter Deltagelse for Vennen i hans tidligere Skæbne.

„Ja, det er en lidet glædelig Historie om stakket Lyst og lang Anger," vedblev hendes gamle Ven; „men da jeg kan se paa dig, at du gjærne vil høre den, saa vil jeg ogsaa fortælle dig den, inden vi skilles. Du rejser jo nu med Guds Hjælp til Aarhus og gjenser din Datter og hendes Plejemoder — det er bedst, du faar alting at vide om Ingeborg og mig . . . hvem ved, hvad det kan være godt for?"

Han holdt inde nogle Øjeblikke og drog et dybt Suk; Pigen stirrede paa ham med store spørgende Øjne.

„Du ved jo, at jeg har været Sømand," fortalte Vægter Kold, „og du har vel ogsaa hørt, at Ingeborg forklædte sig og fo'r til Søs i nogle Aar. Det var paa Søen, vi lærte hinanden at kjende, og til Orlogs gjorde vi Tjeneste om Bord paa samme Skib. Jeg opdagede hændelsesvis, at hun var Kvinde og ikke Mand, men tav med min Opdagelse undtagen for hende, og Enden blev, at vi . . . fattede Godhed for hinanden. Da hun saa blev i de Omstændigheder, at hun maatte afskediges som utjenstdygtig, fattede jeg det feje Forsæt at unddrage mig Følgerne af mit Fejltrin ved at forlade hende . . ."

„Aak Gud, Fa'er Kold! Hvordan kunde I det?" udbrød Karen i en mildt bebrejdende Tone.

„Ja, hvordan kunde jeg, mit Barn! Letsindighed og Ungdomsdaarskab. Men hør kuns videre. Paa en Maade var vi jo nødte til at forlade hinanden og leve adskilte for en Tid: jeg forblev i

Tjeneſten, medens hun fik Rejſepas og maatte hale Skuden paa Land, ſom vi Sømænd kalder det; men jeg lovede at lade høre fra mig og om mulig beſøge hende for at yde hende Støtte, og for at vi kunde tales ved om vor Fremtid, og hvordan vi ſkulde komme til Hobe. Det Løfte holdt jeg ikke! Hun ſkikkede mig Bud paa Bud og den ene Hilſen efter den anden, hun lod mig vide, at vort Barn var født, og at hun ſomme Tider ſavnede det tørre Brød; men jeg gjorde mig haard og ſvarede hende ikke — jeg ſveg hende, da det aller haardeſt kneb!"

„Det var ſkammelig Synd, og det havde jeg aldrig troet om jer, Fa'er Kold!" ſagde Karen ſtille; „men I angrede vel?"

„Ja, det var en ſtor Synd og en ſvar Ulykke," vedblev han, „og haardt har jeg maattet bøde for den. I hele to Aar hørte hun ikke det ringeſte fra mig, men maatte bære Byrden ganſke alene og tilmed den tunge Vanſkæbne at være forladt af ſin eneſte Ven i Verden! Men ſaa lige paa en Gang vaagnede Angeren i mit Bryſt . ."

„Gud ſke Lov!" udbrød Karen.

„En Tid prøvede jeg paa at kue Røſten i mit Indre," vedblev Fortælleren; „men i det Sted tog den rent Magten fra mig, ſaa at jeg tilſidſt ej kunde udholde det længer — en mægtig Længſel efter at ſe min Ven og mit Barn og efter at vinde Tilgivelſe for min ſtore Ulykke drog mig til Aarhus med en Magt, ſom jeg hverken kunde eller vilde modſtaa. Men hvad der ventede mig, kunde jeg umulig vide. I det ſidſte halve Aars Tid havde jeg hverken faaet Bud eller Hilſen fra Ingeborg — jeg vidſte jo hverken, om hun eller Barnet levede

endnu, eller hvordan hun var til Sinds imod mig, i Fald hun var i Live, og det var i stor Spænding og Uro, jeg nærmede mig Strandhytten og bankede paa.

Dog, Gud have Lov, min Frygt for, at det værste kunde være sket, viste sig at være ugrundet, og jeg følte mig lettet for en svar Byrde, da jeg traadte over Tærskelen og saa' dem baade i Live og ved god Helsen.

Men det var ellers et saare bedrøveligt Møde, vi havde, og haardt maatte jeg bøde for min Utroskab! Ingeborg er noget hæftig af Sind, og da hun, formedelst min lange Tavshed og hele svigagtige Færd imod hende, jo heller ikke godt kunde tro andet, end at jeg var en bundfalsk og troløs Person, saa havde jeg aldrig saa saare vist mig for hende, førend hendes Blod kom i Kog. Hun vilde nu hverken eje eller have mig og plat ud ikke høre et Ord, men viste mig Døren med de haardeste Haansord og truede med at rejse bort og skjule sig i en anden Egn, hvis jeg nogen Sinde mere prøvede paa at nærme mig til hende.

Med et tungt Hjærte sagde jeg hende saa Farvel og forlod Hytten; thi jeg kjendte hende saa godt, at jeg vidste, at det intet kunde nytte at prøve paa at overtale eller omstemme hende. Hun havde for stedse tabt Tilliden til mig, og der var ej andet for end at gaa min Vej og lade hende have sin Vilje; men midt under denne min tunge Modgang følte jeg dog et lønligt Haab om, at Tiden skulde mildne hendes Harm, og at jeg paa en eller anden Vis skulde faa Held til at overtyde hende om, at hun havde dømt mig for haardt og gjort mig Uret —

men mange Aar er siden henrundne, og det er ikke sket endnu!

Jeg var Lensmandens vornede, hos ham maatte jeg melde mig, da jeg var færdig med Orlogstjenesten, han gav mig denne Plads som Taarngjemmer, og her lever jeg endnu som en gammel ensom Fugl udi Bur og ønsker alene, at Herren, den alforbarmende, snart vilde løse op for mig. Dog vilde jeg inderlig gjærne, at det igjen kunde blive godt mellem Ingeborg og mig, inden jeg gaar til min sidste Hvile.

Tit og ofte har jeg paa en og anden Vis sendt hende Bud og givet hende en Mindelse om hendes gamle Ven; men hun har med fuldt Maal gjort Gjengjæld for min Tavshed i fordums Dage og ikke med et eneste Tegn eller Gjenbudskab ladet mig fornemme, at hun var bleven omsindet eller vilde modtage den fremrakte Haand. Mit sidste Skridt til Forsoning var dit Barn, som jeg sendte hende — jeg vidste i min Nød ingen anden at henvende mig til; men jeg haabede da ogsaa for vist, at hun vilde modtage den lille, fordi hun lige godt er ejegod af Hjærtelag, ser du, og har altid holdt meget af Smaabørn, skjønt jeg skal aldrig fragaa, at jeg jo var sær urolig for den lille Glut, indtil Johan Skrædder vendte tilbage. Jeg blev glad ved ham, da han kom og fortalte mig, hvordan det var gaaet, og jeg tænkte da ogsaa, det var et godt Tegn for mig, at hun havde modtaget Barnet og lovet at give det mit Navn i Daaben; men det var tillige en Drøvelse for mig, at hun ikke lod medfølge et eneste Ord som Gjenhilsen til mig. Dog bæres mig for, at hun nu kunde mødes med

mig uden Vrede, og det staar for mig, at hvis jeg ej var saa bunden, som jeg er, men kunde gaa til hende og tale med hende, da skulde jeg lettelig overbevise hende om, at jeg ingenlunde var falsk og svigefuld i saa fuldt et Maal, som hun troede.

Se, saadan har min Lod og Lykke været i Verden," sluttede gamle Kold, „og den kan jo tilvisse kaldes tynd nok; men jeg takker min Gud og Skabere, der har tugtet mig med Kjærlighedens Ris og saalunde lært mig at søge Fred og Liv i hans det evige Livs Ord."

Karen var saa bevæget, over hvad hun havde hørt, at hun knap kunde fremstamme; „Hvor jeg er ringe og elendig ved Siden af jer, Fa'er Kold! I har baaret eders Kors med kristelig Taalmod, medens jeg altid har støjet og harmet mig — bedre Menneske end jer gives der ikke i Verden, og det skal jeg nok sige Skipper Ingeborg!"

„Ja, sig hende, at jeg mindes hende i Kjærlighed," svarede han; „men ellers er det intet værd, at du rører nærmere ved den Sag — Herren styrer nok alt for os til det bedste, og hans Stund og Time er den belejligste. For Resten vil jeg svare til det, du sagde før, at i mine unge Aar var ogsaa jeg utaalmodig og klagede ofte, saa jeg har intet at rose mig af, undtagen af mine Skrøbeligheder. Men gaa nu, mit Barn! Jeg er ræd for, at Sidsel Ridefogeds savner dig og undrer sig over, hvor du bliver af. Ser du din Broder, maa du helst lade, som han er dig ganske fremmed og uvedkommende. Hvad jeg kan gjøre for at hjælpe jer bort, ved jeg ej endnu; med Guds Hjælp føjer det sig vel; men

førend efter Sengetid er der intet at gjøre, og indtil da maa I endelig være varsomme."

„Aa, jeg skal være saa snild, saa snild!" sagde hun og tog til Døren. „Men sig mig blot et endnu," vedblev hun og tøvede. „Hvi har I tøvet saa længe, med hvad I først har sagt mig i Aften om mit Barn og min Broder? Havde jeg vidst, at de baade levede, vilde jeg for længe siden have stjaalet mig bort og gaaet min Vej."

„Ja, hvor vilde du have gaaet hen, ene og uden Ledsagelse og besat, som du en Tid lang var, af onde Aander? Nej, nej, det kunde aldrig gaaet godt! At din Broder var i Live, vidste jeg heller intet om, førend han selv kom og sagde mig det. Som det hidtil er gaaet, var det sikkerlig bedst — og begynder du ej at fatte, at Gud har været med dig?"

„Jo, nu er jeg vaagnet af min Døs, og jeg skal takke ham for hans Naade, saa længe jeg lever!" svarede hun bevæget og skyndte sig bort.

Da hun kom over til Sidsel, spurgte hun ikke om den fremmede Svend, men teede sig i det hele, som om intet nyt var hændet hende. Af en Samtale mellem Ridefogden og hans Kone erfarede hun, at Svenden imod Sædvane skulde ligge i Taarnstuen. Dette undrede hende; thi Lejesvende og andre Karle, der kom i Lensmandens Ærinde til Tjele, plejede ellers at faa Natteleje hos Folkene, og det anede hende derfor strax, at en eller anden bestemt Hensigt laa til Grund for denne Afvigelse fra Reglen. Ved Sengetid gik hun til sit Kammer; men i Steden for at gaa i Seng, gav hun sig til at sammenpakke det bedste af sit Tøj for at være rede til Flugten.

XVIII.

Flugten.

Et hæftigt Begjær til Povl Broks smukke Søster havde længe været optændt hos Klaus Wenzel, men da han ej turde forlange hende af Lensmanden, havde den Beslutning omsider modnet sig hos ham, at han vilde bortføre hende — med eller mod hendes Vilje, det kom ham noget nær ud paa et — og han lurede nu kun paa en gunstig Lejlighed til at kunne iværksætte sin Flugt med Pigen, til Tyskland eller hvor som helst, blot der fandtes et sikkert Tilflugtssted, som gav rimelig Udsigt til at kunne naas uden alt for stor Fare for Opdagelse under Rejsen. Med et saadant Maal for Øje var det ham altsaa en slem Streg i Regningen, at Povl saa uformodet viste sig paa Skuepladsen, og Tyskeren blev hurtig enig med sig selv om, at Broderen paa en eller anden Maade skulde skaffes af Vejen, for at han ej skulde hindre ham i Udførelsen af den skumle Plan med Søsteren. Derfor havde han faaet det ordnet saaledes, at Povl kom til at sove

i det nederste Taarnkammer, som var et meget afsides Sted, hvor intet Menneske var i Nærheden, Kold undtagen; men denne havde jo sin Vægterstue øverst oppe i Taarnet og vilde næppe kunne høre, hvad der foregik saa langt nede.

En god Stund efter almindelig Sengetid, da alt var tyst og stille, og da det ikke kunde antages, at nogen mere var oven Senge, sneg Skytten og et Par af Borgsvendene sig langs Muren og hen efter Taarnfløjen; de naaede Taarnet og vilde just til at træde ind, da Døren til Vindeltrappen pludselig aabnedes, og Kold stod for dem med sin Øxe i Haanden. Tyskeren, der var forrest, studsede, yderlig forbløffet over dette uventede Møde; men han fattede sig hurtig og sagde i en brøsig Tone:

„Du passer kun daarlig din Post, Vægter!"

„Det lade du være min Sag," svarede Vægteren rolig; „men hvad gjør du her med Svende og Vaaben saa silde Aftens?"

„Jeg har Lensmandens Bud at fængsle en Stimand, som i Aften har sneget sig ind i Gaarden," svarede han frækt, „og du skal komme til at undgjælde for, at du har lukket ham ind!"

„Jeg lukker ind enhver, som bringer Bud fra Lensmanden," sagde Kold; „Karlen red i lovligt Ærende og er alt borte igjen, og din Ulejlighed med at fængsle ham kan du gjærne spare."

„Du lyver, gamle Salmebræger!" raabte Tyskeren opbragt, i det han rev Døren op og fo'r ind i Kammeret — Buret var tomt og Fuglen fløjten! Som en forrykt støvede han omkring der inde med Dolken i Haanden, smed Dynerne paa Gulvet og gjennemborede Sengehalmen; men al

Søgen var forgjæves. „Han maa dog være her et Steds — følg mig, Karle, til Vægterstuen!“ skreg han og styrtede løs paa Kold for at trænge ham til Side og ile op ad Trappen; men den gamle stillede sig i Vejen for ham.

„Tilbage med dig, forløbne Spydkarl og Djævels Hund, du est!“ raabte han truende; „kun Ulykke har du bragt med dig, siden du kom hid, og din Herre har du sveget paa alle Maader! Hører I, Karle!“ vedblev han og vendte sig til de studsende Svende, „den fremmede Svend, som kom til Gaarde i Kvæld og havde Lensmandens Bud at føre Karen til Aars, ham vil Klaus Wenzel omkomme, for at han selv kan beholde Pigebarnet!“

„Hænger det saaledes sammen?“ grinede Karlene og saa' til Skytten, der stod og gloede, saa gal som en ubon Tyr — „pas kun saa dine egne Sager, bitte Klaus, og lad os være udenfor Spillet!“

„Løgn til Hobe!“ brølede Tyskeren og fo'r løs paa Vægteren for at støde ham ned; men den gamle havde haft Øjnene med sig og sprang tids nok til Side, saa at han undgik Dolkestødet.

„Lig da paa dine Gjerninger, dit Utyske!“ raabte han og slog efter ham med Bagen af Øxen. Tyskeren bukkede sig, og Slaget mistede derved noget af sin Kraft; men Øxen strejfede dog hans Tinding saa haardt, at han tumlede til Gulvet med et dumpt Brøl. „I har set, Karle,“ sagde Kold til Svendene, „at Klaus først bar Vaaben paa mig!“

„Ja, det skal vi aldrig fragaa,“ svarede de; „men hvad skal vi gjøre med Utysket der? Han lader til at være daanet en Kjende.“

„I maa helst bære ham over i hans eget

Kammer og lægge ham paa Sengen," svarede Kold; „og kanske var det bedst, at I blev hos ham en Stunds Tid, om han skulde trænge til Hjælp, naar han vaagner."

Karlene løftede Skytten op, den ene tog ham ved Skuldrene og den anden ved Benene, og saaledes hæftede de afsted med ham.

Da Povl Brok var bleven vist ind i Taarnkammeret, satte han sig et Øjeblik paa Sengekanten for at overveje, hvorledes han skulde bære sig ad for at træffe sammen med sin Søster, og han var just bleven enig med sig selv om at gaa ud for at prøve paa at finde hende, da han pludselig blev opmærksom paa, at nogen puslede uden for Døren. Han aabnede den, og en Kvinde traadte ind med en Pakke under Armen.

„Povl! er det dig, kjære store Povl?" hviskede hun og lagde Pakken fra sig.

Han kjendte hende paa Røsten. „Ja, det er mig, bitte Karen!" svarede han og kryste hende i sin Favn. Hans Stemme skjælvede, saa at han knap kunde tale, og Karen hulkede.

Søsteren var dog den første, der lagde Baand paa sine Følelser og erindrede sig, at Øjeblikkene var kostbare. „Kom, kjære Broder!" hviskede hun og rev sig løs — „kom og lad os fly tilsammen! men først op ad Trappen til gamle Kold!"

Da de var kommen halvvejs op, hørte de Døren til Vægterstuen blive aabnet, og der løb Trin ned ad Trappen oven over dem. De standsede, til Fodtrinene kom nærmere.

„Er det jer, Fa'er Kold?" hviskede Karen; thi der var bælgmørkt, saa at de ikke kunde se hinanden.

„Ja, det er mig, mit Barn!“ svarede han; „er du alene?“

„Nej, vi er her begge to.“

„Gaa saa op, til jeg kommer tilbage,“ sagde han; „jeg vil ned og se, om alt er stille i Gaarden.“

De skubbede sig forbi hverandre paa den snævre Vindeltrappe; de blev ved opad, medens han gik ned, og han kom just tids nok til at mødes med Skytten og forpurre hans Plan.

Og medens Sammenstødet fandt Sted neden under ved Indgangen til Taarnet, sad Søskendeparret med Armen om hinanden oppe i Vægterstuen og ventede i den største Spænding paa, at deres gamle Ven og Forbundsfælle skulde vende tilbage.

Endelig kom han.

„Nu, Børn!“ sagde han, „nu er Vejen klar, og nu afsted, saa hurtig I kan!“

Karen græd. Hun slyngede sine Arme om hans Hals og kyssede ham; selv var han meget bevæget; men der var ikke Tid til nogen lang og rørende Afskedsscene. Han gik med dem ned ad Trappen og førte dem ud igjennem den lille Portlaage, som han havde aabnet for dem.

„Men min gode Hest!“ sagde Povl — „hvordan faar vi fat i den?“

Kold slog sig med Haanden for Panden. „Gamle Dosmer, jeg er!“ udbrød han dæmpet — „Hesten har jeg slet ikke tænkt paa, og den kan I jo ikke undvære!“

„Og selv om vi kunde, vilde jeg nødig miste den,“ sagde Povl; „jeg har faaet den i Gave af Fru Eline!“

Der var ikke andet for, end at han selv maatte hente den; thi der var mange Heste i Stalden, og Kold vidste jo ikke, hvilken der var den rette, eller hvor Saddeltøjet var gjemt. Efter Kolds Raad fulgtes de alle tre ad om til Ladegaardsporten, der sædvanlig stod aaben og var nærmere ved Stalden end Borgporten, hvis tunge Fløje ikke kunde aabnes uden en hvinende Larm af de tørre Hængsler. Vægteren og Karen blev ved at gaa ud ad Vejen, medens Povl forsvandt gjennem Porten.

Lænkehundene vaagnede og gøede voldsomt ad ham; men det fik ikke at hjælpe, fremad maatte han jo. Han naaede uhindret Stalden og gav sig til at lægge Saddel og Bidsel paa Hesten.

Døren til Karlekammeret aabnedes, og en Stemme spurgte søvndrukken: „Er der nogen her?"

„Ja, det er mig!"

„Hvad for en mig?"

„Jeg er fra Aars og har været her med Bud fra Lensmanden."

„Saa er det vel dit, det fremmede Bæst?"

„Ja vel, og nu skal jeg til Daften igjen."

„Lykke paa Rejsen!" svarede Stemmen, og Døren lukkedes atter.

Povl trak Dyret ud paa Stenbroen og svang sig hurtig i Sadlen, og det var paa den høje Tid. Der kom en travrendende ned over Gaarden, og Klaus Wenzels Stemme raabte: „Stands, din Hund, eller du er dødsens!" Povl satte afsted i Galop hen ad Stenbroen; der lød et Skud; men Kuglen ramte ikke, den slog mod Muren lige bag ved Rytteren, ligesom han fo'r ud igjennem Porten. Han naaede uhindret Søsteren, der imidlertid havde

svævet i en gruelig Angest for ham og var bleven end yderligere forskrækket ved Lyden af det drønende Skud. „Vi maa skynde os, Karen!“ sagde han og tog hendes fremrakte Haand, og ved hans og Kolds forenede Hjælp kom hun hurtig til Sæde paa Hesten foran Broderen.

„Gud i Vold, Børn!“ sagde Kold og skyndte paa dem.

Et Haandtryk og et kort, men bevæget og hjærteligt Farvel til den gamle trofaste Ven og Hjælper i Nøden, og derpaa afsted i susende Fart! Povl styrede med den ene Haand, og med den anden støttede han Søsteren, der holdt ham fast omfavnet med begge sine Arme og lænede sit Hoved op til hans Bryst.

Ude i Heden førte deres Vej dem over en dyb og bred Dal, og da de havde naaet Dalbunden, og det begyndte at blive opad igjen, kom en Rytter til Syne oppe paa Bakken foran dem. Den Del af Dalbunden, hvor de i dette Øjeblik befandt sig, laa stærkt i Skygge for en fremspringende Bakkeknude, medens Rytterskikkelsen var udsat for Maanens fulde Straaler og aftegnede sig skarpt paa Himlens lyse Baggrund. De drejede hurtig af til venstre og red op i en Sidedal, hvor de blev holdende i Skjul, medens Rytteren passerede; thi Povl var vis paa, at det var den væbnede Svend fra Havreballegaard, som han havde efterladt saaret paa Vejen, men som altsaa nu maatte være kommen til Kræfter igjen og fortsatte Ridtet til Tjele. Det varede ikke længe, inden han atter kunde ses op ad den modsatte Bakke, og da han var kommen helt op, faldt Maanelyset saa klart paa ham, at de tydelig kunde skjelne

Spidsen eller Toppen paa hans Staalhue, saa at der næppe var Tvivl om, at det jo maatte være ham. Flygtningene vilde give sig Stunder, indtil han var kommen dem helt af Syne. De kunde nu ikke se mere af ham end Hovedet; men lige med et holdt det stille, der viste sig tvende andre Hoveder ved Siden af hans, og der hørtes højrøstede Stemmer der oppe fra. Det maatte være Forfølgere fra Tjele, han var stødt sammen med. Karen skjælvede og hviskede til Broderen, at nu var det ude med dem. „Tys!“ sagde Povl og holdt Aandedrættet tilbage. „Den snedige Hund!“ lød det helt tydeligt med Klaus Wenzels opbragte Stemme — „er han ej kommen her forbi, maa han være reden ad Drumvejen, og vi kan snubbe ham endnu!“ I det samme skiltes Rytterne, de to kom tydeligere frem paa Bakkekammen og galoperede mod Øst, medens den tredje — den saarede Svend med Staalhuen — langsomt forsvandt i nordlig Retning.

„Tænkelig nu, at Vejen til Vejrumbro er den sikreste for os,“ sagde Povl, da han endelig vovede sig frem af sit Skjul og red videre; „den saarede Svend har uvitterlig været vor Frelser!“

Et Par Timer senere kom Klaus Wenzels Ledsager tilbage til Tjele med en ledig Hest ved Haanden og meldte, at Hesten under det rasende Ridt var styrtet med Skytten, og at han havde brækket sin Hals. Karlen havde ikke bekymret sig mere om ham, end at han havde ladet ham ligge, hvor han faldt — et Steds nede under Velds Bakker — medens han red tilbage med Hestene og hentede en Vogn, og da han og et Par andre

Karle endelig kom med Vognen, laa han endnu ubevægelig paa samme Sted, død, kold og stiv!

Og medens Karen og hendes Broder uhindret fortsatte deres Rejse ad Aarhus til, anede det dem mindst, at deres samvittighedsløse Forfølger, der havde svoret dem Død og Undergang, blev kjørt tilbage til Tjele som en død Mand.

XIX.

Hævnplaner.

Tensmanden fængsledes i flere Uger til Sygelejet af de Saar og Stød, han havde faaet i Kampen med Povl Brok, og standsedes derved foreløbig i Udførelsen af de skumle Planer, han nu var opfyldt af. Det sidste mislykkede Forsøg paa at bringe Eline i sin Vold havde bevirket en fuldstændig Omvæltning i hans Indre, saa at det ikke mere var det rasende Begjær efter at være forenet med hende, men Had og Tørst efter Hævn, der nu gjærede i ham. I de ensomme Timer, han maatte tilbringe paa Sygelejet, gjorde Samvittigheden vel af og til sin Ret gjældende, og i saadanne Øjeblikke følte han Rædsel for sig selv og sine onde Gjerninger; men hans Natur var slet og hans Sind forhærdet, og Hævnfølelsen, hvis Stemme raabte højest i hans Bryst, overdøvede hurtig Samvittighedens Paamindelser.

Imidlertid ansaa han det dog for raadeligst

at gaa varsomt til Værks, og han oversaa ingenlunde, hvilke farlige Følger hans røveriske Færd mulig kunde medføre for ham selv; den havde i hvert Fald haft for mange Vidner, til at han lige strax turde træde angribende op mod Bispefamilien og de Personer, der havde hjulpet Eline paa Flugten.

Men kort Tid efter, at han var bleven rask igjen, skete der noget, som fremskyndede Gjennemførelsen af hans Hævnplaner.

Erik Grubbe havde mægtige Venner ved Hove, og gjennem flere af disse modtog han Meddelelser om, at Biskoppen strax havde indgivet en hæftig Klage over ham baade til Kongen og Rigsraadet. Her over tabte han vel ingenlunde Modet. Han stolede paa, at han var Mand for at trodse Faren, og det var ingen løs Grund, han byggede denne sin Tillid paa; thi han hørte jo til Danmarks mægtigste Rigsstand; han kunde ikke fængsles, før han var overbevist, og Beviserne mod ham skulde føres for Rigsraadet — saaledes foreskrev Haandfæstningen om Adelsmænd, der sigtedes for Lovbrud, som kunde medføre Livsstraf ellerÆrestab. Men skjønt der saaledes ikke var nogen Grund til at ængstes, da Rigsraadet jo som bekjendt udelukkende bestod af adelige, blandt hvilke han talte mange Venner, og der, selv om Klagen blev tagen til Følge, rimeligvis vilde hengaa baade Aar og Dag, inden han kunde stævnes til Tinge, saa gjaldt det dog nu paa den anden Side om at komme Biskoppen i Forkjøbet og om mulig at faa denne sin Modstander bragt i Klemme paa en saadan Maade, at ikke alene Klagen kunde blive gjort virkningsløs,

men at det hævnende Sværd ogsaa kunde ramme Eline og hendes Mand.

Lensmanden tyede nu igjen til Bispens Avindsmand. De mødtes atter, og af Klokkerens Ord vil vi erfare, hvilke Anslag der blev smeddet.

„Som I ved, strænge Herre," sagde han, „var det i Følge hans Naade Kongens udtrykkelig tilkjendegivne Vilje, at Magister Bonde, der jo før var Sognepræst ved vor Frue Kirke, blev forflyttet til sit nuværende Embede som Sognepræst ved Domkirken. Jeg kan tænke, at Doktor Morten, der har været Fru Eleonore Kristine Ulfeldts Lærer, har tryglet om denne Gunst for sin tilkommende Svigersøn."

Erik Grubbe gjorde en utaalmodig Bevægelse.

„Nu kommer det, højgunstige Velynder!" fortsætter Klokkeren. „Medens Magisteren altsaa var Sognepræst ved vor Frue Kirke, var han tillige Kirkens Værge og oppebar paa dennes Vegne store Pengesummer; Doktor Morten, ved I, har altid været rundhaandet mod de fattige og haft en sær Lyst til at lefle med Smaafolk, og skjønt han nyder stor Landgilde og rigelig Tiende, var han dog Tid efter anden kommen svært tilbage og nød ej mere som tilforn Kredit hos Bysens Folk, saa siges der. Da nu Bispen pintes svarlig for Penge, og Hr. Kristen saa' sin vordende Svigerfaders store Kvide, tilbød han paa kort Tid at laane ham nogle hundrede Mark Sølv af Kirkens Midler. Dette Tilbud tog Bispen imod og fik Pengene. Imidlertid blev Magisteren forflyttet til Sancte Klemens Domsogn og skulde aflægge Regnskab til vor Frue Kirke samt aflevere Kapitlets Penge. Bispen kunde ej betale;

men som Stiftets og Kapitlets gejstlige Overhoved var det ham ej vanskeligt at faa Sagen jævnet med Hr. Svend Hansen Lønborg, Magister Kristen Nielsens Eftermand. I hvert Fald — Pengene skal ej være vederlagte endnu."

„Og dermed har I tiet saa længe!" raabte Erik Grubbe i heftig Sindsbevægelse — „nu skal baade Bispen og den lange Præst faa varmet et Bad, der skal svie i deres Skind!"

Følgen af denne Samtale var, at Lensmanden lod rejse Anklage mod Magisteren for uredelig Embedsførelse og mod Biskoppen som hans medskyldige, og Sagen blev undersøgt; men Resultatet blev, at Sigtelsen viste sig at være aldeles grundløs.

Hensigten var altsaa for saa vidt forfejlet. Bispen og hans Svigersøn slap ej alene for „at staa aabenbar Skrifte", men blev fuldstændig frifundne. Magisteren tog sig derfor ikke Sagen videre nær. Han og hans elskede Hustru levede endnu i „Hvedebrødsdagene", desuden er det jo Ungdommens lykkelige Forret at se Livet fra den lyseste Side, og under saa gunstige Forhold er en uforskyldt Krænkelse som den, der var bleven ham tilføjet, kun et ringe Saar, som hurtig læges. Derimod ramte Slaget Biskoppen langt føleligere, og han græmmede sig i Stilhed over et saa ondskabsfuldt og lumpent Bevis paa den mægtige Lensmands nedrige Sindelag imod ham og hans Familie.

Men dette var kun en Begyndelse og for intet at regne med den beske Skaal, som han dernæst maatte tømme.

Ved Hans Skaanings Bistand og — som det

hedder i Domsakten — ved Hjælp af „60 Vidner, som var tiltruede, fangne og overtalede", udspredtes der i Byen og Omegnen det skammelige Rygte, at Magisteren havde „ublu Omgængelse" med sin Svigermoder, Bispinden, og der sørgedes for, at de Vedkommende punktlig underrettedes om, hvad Sladderen havde faaet at løbe med. Beskyldningen ramte de ulykkelige som et Lyn fra den klare Himmel, og de følte sig saa godt som værgeløse over for en saa djævelsk Ondskab.

Bispen prøvede vel paa at rejse Hovedet og ride Stormen af, og da han ikke var i Tvivl om, hvem det var, der stod bag ved det hele, begav han sig en Dag til Havreballegaard, og der fandt et voldsomt Optrin Sted mellem ham og Lensmanden. Doktor Morten gik lige løs paa Sagen og sagde sin Avindsmand de drøjeste Sandheder af den Slags, som svier og gaar til Marv og Ben, og skjønt Erik Grubbe blev yderlig forbitret over den haarde og myndige Tiltale af „en borgerlig", beherskede han sig dog i Førstningen og svarede med et haanligt Skuldertræk, ledsaget af et giftigt Blik paa Bispen, at, „han ej havde lavet det fatale Rygte, men at det vel var kommet ham for Øre, og at han havde Grund til at tro, at det var sandt!" Under Ordskiftet blev han dog mere og mere hidsig og husede til sidst ud med, at Hans Skaaning havde „sat Forargelsen" fra Lugen over Kirkehvælvingerne og havde tilbudt at ville aflægge Ed derpaa. Bispen kaldte harmglødende Gud til Vidne paa, at Beskyldningen var lige saa „falsk og løgnagtig som nederdrægtig fræk og ondskabsfuld!"

og truede med at rejse Anklage, hvortil Lensmanden svarede med at vise ham Døren!

Saa fattede Doktor Morten det Forsæt at rejse til Kjøbenhavn for personlig at forebringe sit Kæremaal for Kongen — et Forsæt, hvori han enstemmig støttedes af hele sin Familie — og var dette sket, havde Sagen vel faaet en anden Gænge; men Sorg og Græmmelse over den store Uret, der var overgaaet Familien — hvortil kom, at Landsdommeren i Jylland lagde væsentlige Hindringer i Vejen for ham med Hensyn til Klagen over Lensmanden i Anledning af Bortførelsen — havde nedbrudt hans legemlige Kraft, og inden han kunde bringe sin Beslutning i Udførelse, blev han kastet paa Sygelejet, hvorfra han aldrig mere rejste sig. Under Sygdommen nød han den kjærligste og mest opofrende Pleje af sine nærmeste, og saa længe han laa syg, var Familien saa ganske optagen af Sorg og Bekymring for den elskede Fader og Svigerfader, at ingen kunde tænke paa at foretage noget Skridt til at værge sig mod „Ondskabens Hær"; men som Tiden led, forværredes Sygdommen, det blev mere og mere kjendeligt, at han var mærket af Døden, og hverken Lægekunst eller hans elskedes Taarer og Bønner formaaede at holde ham tilbage. Kun i to Aar overlevede han Skandalen, og han døde den 16de Oktober 1643, ikkun 48 Aar gammel. En Historieskriver op imod den Tid siger, at han „tog sig den Blame" — o: Beskyldningen mod hans Hustru og Svigerson — „saa nær, at han baade paa Sind og Legeme heftig blev angreben af en besynderlig Sygdom og stærk Melankoli, som i Sorg og Græmmelse gjorde Ende paa hans Liv."

Nogle Dage senere saas et anseligt Ligtog at bevæge sig fra Aarhus Bispegaard til Domkirkens Hovedindgang.

Det var de jordiske Levninger af Biskop Doktor theologiæ Morten Madsen, der nu skulde stædes til Hvile i Kirkens rolige Skjød, og som i al Højtidelighed blev baarne bort fra et Hjem, hvor nu kun Sorg og Elendighed herskede.

I det store Ligfølge saas den afdødes Embedsbrødre, flere adelige Herrer, Byens fornemste Magistratspersoner og en Mængde Borgere. Skaren bevægede sig langsomt fremad i dyb og alvorsfuld Tavshed, og i alle Ansigter stod at læse den oprigtigste Sorg over den afdødes bratte Bortgang og inderlig Deltagelse for hans efterladte. Erik Grubbe og Hans Skaaning var ikke med i Følget; men der var heller ingen, der savnede dem.

Den hedengangnes Embedsbroder, Biskoppen fra Viborg, forrettede Jordpaakastelsen. Magister Frants Rosenberg var en høj og kraftig Mand af et djærvt og frimodigt Ydre, der ved denne Lejlighed tydelig var præget af, at han i sit Inderste følte sig oprørt over de frække Beskyldninger, man havde vovet at rejse mod Fru Kirsten og hendes Svigersøn og derved fremskyndet hendes Husbonds tidlige Død. I sin lange gribende Tale gav han først en historisk Udsigt over den fromme Tilsynsmands korte, men virksomme og velsignelsesrige Liv og gik dernæst over til at omtale hans grundige Lærdom og hans utrættelige Nidkjærhed i den lutherske Kirkes Tjeneste, hans elskelige Personlighed og brave, højmodige Karakter, og fluttelig dvælede han især udførlig ved den exempelløse og

uforskyldte Hjemsøgelse, der i de senere Aar saa uformodet havde ramt Biskop Madsen og øjensynlig forkortet hans Dage! — Havde Biskop Rosenberg haft den katholske Kirkes Ritus at støtte sig til, vilde han sikkert have udslynget et »Anathema« over de „fule Bagvaskere og Ærekjændere"; nu nøjedes han med at paakalde den guddommelige Retfærdighed og udtale som sit sikre Haab, at Herren vilde kalde frem for Lyset, hvad der var skjult i Mørket, og lade Gjengjældelsen ramme de skyldige.

Kisten nedsænkedes i Graven, Orgelet sendte sit sidste vemodige Farvel til den hensovede, og Følget forlod Kirken og skiltes ad i Stilhed, medens Biskop Rosenberg med den afdødes efterladte og nogle faa nære Slægtninge vendte tilbage til Bispegaarden, hvor Fru Kirsten laa syg og i Febervildelse.

XX.

Hexeprøven.

De haarde, men sande Ord, som Erik Grubbe havde maattet høre af Doktor Morten under deres sidste Sammenkomst, havde efterladt en Braad, der sad og stak og borede, og mod hvis Saar han ikke vidste andet Middel end at lade Vreden og Forbitrelsen raade og fare fort i sin Forfølgelse mod hans efterladte. Og saa havde Bispen truet med „Anklage for Kongens Trone", et Ord, der havde en ilde Klang i Lensmandens Øre; thi han vidste godt, hvad han havde forbrudt, dersom der blev kæret paa rette Sted, og vel var Bispen nu baade død og borte; men der kunde vel næppe være Tvivl om, at han jo havde ladet Sagen gaa i Arv til sine efterladte, og at Magisteren vilde iværksætte, hvad Doktor Morten ikke levede længe nok til at faa gjennemført. Dertil maatte det ingenlunde komme, og her var altsaa en Grund mere for Lensmanden til at gaa angrebsvis til Værks: det var ikke alene Lyst til Hævn, der drev ham;

men Selvopholdelsen bød ham simpelt hen at komme Magisteren i Forkjøbet med en Anklage, at tilintetgjøre sin Modpart for at værge sig selv.

Hertil passede det godt, at heller ikke Hans Skaaning endnu havde faaet Hævn nok. Disse to værdige Stalbrødre „udfyldte gjensidig hinanden", i det den ene „støbte Kuglerne, og den anden skød dem ud".

Klokkeren sad hjemme i sin skumle Bolig paa Brobjærg og rugede over et nyt Anslag, og saa snart han havde Planen færdig, begav han sig en Aften til Havreballegaard og udlagde den for sin „højgunstige Velynder".

Det var ham vel bekjendt, at der blev talt en Del om Bispens bratte Endeligt, og at Rygtet havde travlt med „den besynderlige Sygdom", der havde voldt hans Død. Ved at lytte til dette tusendtungede Rygte havde Kimeren undfanget Ideen til en ny Forfølgelse mod de efterlevende. Hvad om man beskyldte og lod Bispinden anklage for, at hun *havde forhexet sin Mand*? I vore Øren lyder en saadan Beskyldning ganske vist kun latterlig; men den passede ganske vel til de gængse Meninger og Forestillinger i hin overtroiske Tidsalder, da næsten alle uden Undtagelse troede paa Trolddom og Hexeri, og da Hexeprocesser hørte til Dagens Orden. Hans Skaaning var en af de faa, som ikke delte Tidens Overtro, og han vidste bedre end nogen anden, at Fru Kirsten var uskyldig i sin Mands Død; men det var et Punkt, som han saare let kom over, og for ham var det af en langt mere afgjørende Betydning, at en Hexeproces, hvori Bispinden var den anklagede Part, aldeles ikke vilde

tage sig underlig ud selv i de højere og mere oplyste Samfundslag, og at den i højeste Grad vilde interessere „den uvittige Mængde“. Sagen forberedte han ved at sætte et nyt vældigt Rygte i Omløb, og her kom det ham vel tilpas, at Skipper Ingeborg saa godt som daglig havde haft og fremdeles havde sin Gang i Bispegaarden. Vel vidste han, at Hoben snarere elskede og agtede end frygtede den „gode“ Spaakvinde; men det var ham lige saa vitterligt, at ingen tvivlede om, at hun kunde hexe og trolde som den bedste, naar og hvor hun vilde. Dermed var den Vanskelighed bortryddet. Den næste var, at Lensmanden var bange for „Hexen“ og altid havde foretrukket at gaa af Vejen for hende og lade hende være i Fred; men hans Betænkeligheder var ikke vanskelige at faa Bugt med, saa meget mindre som han hadede hende og inderlig ønskede at blive „Hexen“ kvit, og Planen for øvrigt vandt hans fuldeste Bifald. Lensmanden troede ikke paa nogen Gud, hvorimod han nok troede, at der var en Djævel til, og at denne havde sine mægtige svorne Haandlangere her i Verden; men hans Tro paa dette Væsens Tilværelse var dog ikke stærkere, end at den snilde Klokker fik ham til at slippe den ved at holde et lille Foredrag for ham om, at Tro og Overtro var lige taabelige, at Vantro var det eneste fornuftige, og at man over Hovedet ikke skulde tro paa andet, end hvad man kunde tage og føle paa eller se for sine Øjne. Den ny Felttogsplan blev altsaa vedtagen og dens Gjennemførelse besluttet.

Det første Udfald gjaldt Skipper Ingeborg, i det man nemlig ansaa det for rigtigst allerførst

at foretage en Hexeprøve med hende for uigjendrivelig at kunne bevise, hvad det var for en Person, Fru Kirsten og hendes Datter plejede Omgang med. At Prøven vilde give et ønskeligt Resultat, tvivlede man ikke et Øjeblik om, og naar det paa den Maade var godtgjort, at Skipper Ingeborg var en arg Troldkvinde, der stod i Pagt med Djævelen, vilde hun aldrig komme paa fri Fod mere. Lensmanden vilde saa lade rejse Anklage imod hende; ved Hjælp af allehaande Pinsler lykkedes det nok at faa hende til at bekjende sine Misgjerninger og deriblandt navnlig den, at hun og Fru Kirsten havde hjulpet hinanden at forhexe Biskoppen, og saa skulde hun „efter Loven dømmes til at kastes levende paa Ilden". Efter denne nødvendige Forberedelse vilde man dernæst, grundet paa Rygtets Dom og Skipper Ingeborgs Bekjendelse, ligeledes rejse Anklage mod Biskinden; om hun skulde lide samme Skæbne som hendes Medskyldige, eller man maaske kunde nøjes med at lade hende staa aabenbar Skrifte, vilde alt komme an paa Størrelsen af hendes Andel i Brøden.

Dagen før Alle Helgens Dag 1643 lod Lensmanden Trommen røre paa Aarhus Gader og Udraaberen bekjendtgjøre, hvilket Skuespil der skulde opføres paa Aarhusbugten ud for Strandhytten, og da Mængden nysgjerrig strømmede til, lod han sine Svende og Karle omringe Hytten for at paagribe „Hexen". At det først blev bekjendtgjort saa sent, var en Forholdsregel, man havde taget for at holde Spaakvinden i Uvidenhed om, hvad der forestod; thi det gjaldt om at tage hende med Overrumpling og hindre hende i at redde sig ved Flugt.

Spaakvinden var ikke alene, da Overfaldet skete. Efter sin heldige Flugt fra Tjele havde Karen Brok nemlig skyndt sig med at banke paa hos sit Barns brave Plejemoder, sagt hende, at hun var dets Moder, og hvem der havde sendt det, og efter at have modtaget disse Meddelelser havde Skipper Ingeborg beredvillig tilbudt hende Husly hos sig i Strandhytten, indtil hendes Broder kunde skaffe hende et andet og bedre Hjem.

Paa den nævnte Dag sad de tvende voxne Kvinder og Barnet hos hverandre i den lille fattige Stue, og ingen af dem havde fjærneste Anelse om det truende Uvejr, der nærmede sig. Karen spandt og nynnede paa en Kæmpevise, Skipper Ingeborg bødte Fiskergarn, medens hun lyttede til Sangen, og Barnet sad paa sine Knæ omme paa Bænken under Vinduet og morede sig med et gammelt Spil Kort, som hun havde bredt ud paa Bordet foran sig. Pludselig sagde den lille:

„Mo'er og Bedstemo'er! Hvad mon det er for Mænd, der kommer? Mon de vil ind til os?" Siden den rette Moder var kommen, kaldte hun Ingeborg Bedstemoder.

Begge de tiltalte holdt op med deres Arbejde og gik til Vinduet.

„Ej ved jeg, hvad de har i Sinde, mit Lam!" sagde Ingeborg; „men det er jo ham selv og hans Svende, og Klokkeren, det skimlede Bæst, er ogsaa med — det huer mig allerringest."

„De stævner lige hid!" udbrød Karen, der allerede begyndte at blive bange — „ej se, hvor Folk kommer strømmende her ud fra Byen! Hvad mon alt dette betyder?"

„Aa, vi blæser dem et Stykke!“ sagde Skipper Ingeborg; „lad dem bare komme an!“

Beregningen havde været rigtig: Erik Grubbe og Klokkeren kom først, og i den mægtige Lensmands Paasyn vovede ingen af de hidstrømmende Tilskuere at komme „Hexen“ til Undsætning. Svendene havde fra først af ikke haft synderligt Mod paa det Stykke Arbejde, de skulde udføre; thi de kjendte Skipper Ingeborg og nærede stor Respekt ikke alene for hendes overnaturlige Kræfter, men ogsaa for hendes legemlige; men førend de drog af Gaarde, gav Lensmanden dem nogle Kander Brændevin at styrke sig paa, og da Klokkeren, der ledede Expeditionen, begyndte Angrebet med en kraftig Besværgelse mod „Hexen“ og hendes usynlige Forbundsfælle, var der ingen Ting i Vejen, og de gik løs paa Hytten med Dødsforagt. Erik Grubbe fulgte ikke med helt ned til Huset, men blev holdende til Hest i nogen Afstand paa et højt Punkt, hvorfra han havde fri Udsigt over Skuepladsen og den nærmeste Del af Aarhusbugten. Et Par store fladbundede Baade med Aarerne lagt til Rette laa rede ude i Sølandingen. Angriberne nærmede sig i sluttet Trop og slog Kreds om Hytten; nogle holdt Øje med Døren, andre med Vinduerne, og atter andre stirrede op i Vejret, som om de ventede, at „Hexen“ kunde faa i Sinde at fare bort igjennem Skorstenen. Hans Skaaning havde som en klog General, der paa en Gang forstod at lede og at sørge for sin egen Sikkerhed, stillet sig bag ved Hæren i nogle Favnes Afstand fra Huset, hvor han stod og svingede sin Stok som en Kommandostav og tilraabte de menige, at de skulde gaa mandig

frem og tage Skanſen med Storm. En tre, fire Stykker af de modigſte gav ſig til at bumre paa Døren med de bare Næver — thi andre Vaaben var det forbudt at bruge — men ingen gik ind, hvorimod Skipper Ingeborg, der indtil dette Øjeblik endnu ikke havde Anelſe om, hvilken „Prøve", der ventede hende, kom ud og ſyntes rede til at ſætte Magt imod Magt og prøve paa at ſlaa Fjenden tilbage. Lensmanden var for langt borte til at kunne høre den levende Krydsild af Skjældsord, der vexledes mellem Belejrerne og den belejrede, hvorimod han tydelig ſaa' Skipper Ingeborg ſmøge Ærmerne op over Albuerne og true med ſine knyttede Næver paa den meſt udfordrende Maade. Den overlegne Fjende ſtormede løs paa hende, og der opſtod en raſende Kamp. En Stund holdt hun ſig tappert; hendes bare Arme gik ſom Trommeſtikker paa Mændenes Hoveder, og flere af Modſtanderne ſank i Knæ for hendes kraftige Næveſlag; men der var altfor mange om hende, og efter en fortvivlet Modſtand blev hun overmandet, bundet paa Hænder og Fødder og ſlæbt ned i den ene af Baadene, hvor de bandt hende et langt Stykke Reb om Livet. Mandſkabet fordelte ſig i Baadene, ſom derefter begge ſtødte fra Land og lagde et Par hundrede Favne ud i Bugten. Den fangne blev hivet over Bord, en Mand ſtod rede med Kniven i Haanden og overſkar i Haſt Baandene, der ſammenholdt hendes Hænder og Fødder, medens en anden Mand holdt ſig parat med en Haandſpage, for at hindre hende i at gribe fat i Rælingen og prøve paa at kæntre Baaden; men Skipper Ingeborg, der her var i ſit rette Element, ſyntes ſlet ikke at have

noget saadant i Sinde. Medens Baadene lagde fra hinanden for at stramme Rebet, der omtrent var lige langt til begge Sider, og af hvilket en Mand i hver Baad havde fat i en Ende, gjorde hun først nogle kraftige Svømmetag ind efter; men pludselig standsede hun, sank ned i staaende Stilling og „traadte Vande", saa at det grangivelig saa' ud, som om hun stod paa Havbunden og hvilede sig med Hovedet over Vandet, medens ingen kunde se, at hun med Hænderne skjulte under Vandfladen smøgede Trøje og Yderskjørt af sig, med samt Rebet, der var bundet derom.

„Hun flyder, hun flyder! Se til Hexen, hun er ej i Stand til at synke!" raabte Hans Skaaning fra den ene Baad, medens Mandskabet halede ud fra begge Sider; men lige med et forsvandt hun under Vandet og blev borte saa længe, at flere af Mændene begyndte at blive hede om Ørene og sende truende Øjekast til Klokkeren, der raabte i et væk: „Hal ud, for Djævelen! Træk paa Aarerne! Stram Rebet!" Baadene standsede pludselig med et Ryk, hele den lange Rebline laa strammet hen ad Vandfladen; men ved Rebet hang kun Ingeborgs Yderklæder, „Hexen" var forsvunden.

Svendene knurrede, og en af dem raabte: „Saa gid Djævelen annamme jer, Hans Kimer, der har faaet os med paa den Forretning! Har vi nu ikke der gaaet hen og myrdet et uskyldigt Menneske — for uskyldig maa hun jo være, om ellers Prøven har noget at betyde!"

„Hej! Der er hun igjen!" udbrød en af de øvrige og pegede ind efter.

Alles Øjne fulgte Retningen af Karlens frem-

strakte Arm, og ganske rigtig: Skipper Ingeborgs Hoved var atter blevet synligt over Havfladen en halv Snes Favne længere inde, og hun svømmede hurtig ind imod Land, men i en noget sydligere Retning end Huset, som om hun havde i Sinde at gaa i Land omme under Skoven.

„Kan I se, hun flyder!" raabte Klokkeren — „efter hende, Gutter! Vi maa hale hende ind!"

„Ja, god Dag, min Nathue!" sagde Svenden, der først havde talt; „Skipper Ingeborg kan naturligvis flyde og dukke, ligesom det bedst gefalder hende; hun er jo en gammel befaren Sømand, og ved I hvad, Kammerater, hun klarer sig min Sæl som en Karl!"

Stemningen blandt Svendene havde pludselig vendt sig til Gunst for Spaakvinden; af Frygt for Lensmanden turde de dog ikke lade være at sætte efter hende; men det gik helt forvirret med Vendingen og Farten. Det var kun for et Syns Skyld, at der blev trukket paa Aarerne af alle Kræfter, og det halve Antal Aarer skoddede*) lige saa meget som de roede. Flygtningen havde derfor stadig Forspringet, og inden Hans Skaaning og hans uvillige Hjælpere fik Mon til at indhente hende, havde hun naaet Kysten. „Hexen" var sluppen fra dem og i Land, og et Øjeblik efter var hun forsvunden i Skovens Tykning.

Grunden til, at hun valgte denne Landgang, var Frygt for, at Lensmanden maaske havde lagt en Del af sin Styrke i Baghold, og hun vilde

*) roede bag ad.

først undersøge Terrænet, inden hun turde nærme sig Huset.

Vi vender tilbage til Karen Brok, der var forbleven hos Barnet i Stuen, hvorfra hun med Angst og Bæven var Vidne til det brutale Overfald paa stakkels Ingeborg. Hun havde ikke Mod til at forlade Hytten, saa længe Kampen stod paa; men saa snart den var endt, og hele Sværmen havde begivet sig ned til Stranden, tog hun sin lille Pige ved Haanden og ilede ud og afsted, saa hurtig hun kunde, ind efter Aarhus. Hun var dog ikke kommen ret langt, inden hun mødte Mette Skippers og stærken Jørgen; Troels kom pustende et Stykke bag efter.

„Er det sandt?" raabte Mette, længe førend de mødtes.

„Ja, du fredsenste Gud, Mette!" svarede Karen og vendte om; „de har bundet hende og trukket hende ned til Vandet, og jeg er ræd for, de undliver hende! Hvor bliver I ogsaa af? Jeg saa' ingen af jer blandt Hoben, og ingen af de andre rørte en Haand for at hjælpe hende!"

„Vi hørte det lige nysen," svarede Skipper Ingeborgs Datter og ilede afsted; hun var bleg som et Lig og saa' helt forvildet ud. „Trommen var ej i Fiskergyden, og det bæres mig for, at det skete forsætlig for at holde det skjult for os! Ak, du min Gud og Frelsere, om vi kommer for sent til at hjælpe hende!"

Hun og stærken Jørgen næsten travrendte, saa at hverken Troels Oltapper eller Karen kunde følge dem.

Stærken Jørgen ragede Hoben til Side, og han og Mette gik helt ud til Vandet.

De kom just i det Øjeblik, da Prøven gik for sig der ude. Mette, der kjendte sin Moders Færdighed i Svømmekunsten, nærede et lønligt Haab om, at hun nok skulde redde sig. Pigen havde gode Øjne; hun stod med sammenknugede Hænder og stirrede ud over Bugten, medens hun kun halvt laante Øre til de nærmest staaendes Forklaring om, hvorledes det hele var gaaet til. Hele den talrige Tilskuerskare ventede i stor Spænding paa Udfaldet af Hexeprøven, alle nærede Deltagelse for Skipper Ingeborg, og skjønt deres Tro paa hendes Overvindelighed var bleven rokket, da de saa' hende bukke under i Nævekampen, delte de fleste dog endnu Mette Skippers Forventning om, at deres Yndling, „den gode Spaakvinde", til Uddrag nok skulde klare sig.

Pludselig udbrød Mette: „Der er hun, der er hun, Guds Moder ske Pris og Tak! Sikken Fart, hun skyder, og de kan ikke naa hende! hun er frelst!"

En lydelig Bifaldsmumlen gik igjennem Forsamlingen, der ellers forholdt sig rolig og tavs; flere af de nærmeste Tilskuere tyssede paa Mette og bad hende ikke at raabe saa højt, da Lensmanden maaske kunde høre det, og de holdt hende tilbage, da hun stod paa Spring og vilde have ilet Moderen i Møde omme under Skoven. „Vær endelig stille og lad som ingen Ting," sagde de; „Skipper Ingeborg hytter sig bedst, naar hun raader sig selv."

Hun fulgte Raadet, der blev givet i den gode Mening, saa længe som mulig at holde Spaakvindens Undvigelse skjult for Erik Grubbe, hvis Syn ikke var det skarpeste, saa at han næppe havde kun-

net opdage det lille mørke svømmende Punkt mellem Baadene og Kysten, og nærmere inde under Land dækkedes Flygtningen tilsidst af en lille skovbevoxet Odde, der skød sig ud i Søen.

Mængden blev staaende ganske rolig og ventede, til Baadene kom nærmere og stævnede mod Land. Klokkeren stod i Forstavnen og saa' meget ilde ud.

Ved Synet af Hans Skaaning kom Blodet vældig i Kog paa Mette Skippers. „Er han ogsaa med, det hjælmede Spøgelse!" udbrød hun opbragt; „da er det ej at undres over, at Djævelen er løs! Han skulde rigtig nok have Klø, skulde han!"

„Lad mig klemme ham lidt," sagde stærken Jørgen; „Kimeren og jeg har en liden Høne at plukke sammen for den skammelige Løgn, han bandt mig paa Ærmet for at forlede mig."

„Aa ja, stærken Jørgen!" lød det ivrig fra alle Sider — „pin ham! klin ham! nap ham! klap ham! giv ham dygtig og skaan ham ej, den visne Bandskrop! Lad ham faa baade for Bispen og stakkels Ingeborg!"

Nu stødte den forreste Baad mod Sandgrunden, og en af Svendene gik udenbords og tog Hans Skaaning paa Ryggen og vadede til Land med ham.

„Hvad har I gjort ved Skipper Ingeborg?" sagde stærken Jørgen i en truende Tone.

Hans Skaaning sendte Spørgeren et hurtigt, lurende Øjekast, i det han svarede: „Hun flyede fra os, den forbandede Hex!" og han trængte paa og vilde bort igjennem Mængden.

„Hvad! kalder I min skikkelige Moder en Hex?" raabe Mette Skippers og truede ad ham — „saa gid Djævelen lamme jer bjæffendes Tunge!"

Stærken Jørgen tog det mere praktisk, og i det han kastede begge sine Kæmpenæver i den sprællende Klokker, sagde han i en rolig, næsten gemytlig Tone: „Nu skal Kimeren til Hexeprøve, at vi kan se, om han flyder eller synker — hviſt!“ Med disse Ord gav han ham først et lille Kast ind efter for at faa ham i Slyng, og hivede ham saa fra sig til den modsatte Side med en saadan Kraft, at Klokkeren fløj som en Kæmpefugl mange Alen ud i Bugten og faldt i Vandet med et vældigt Plask.

Tilskuerne unde ham hjærtelig godt denne vældige Dukkert; til et saadant Optrin, der faldt saa ganske i deres Smag, kunde de ikke holde sig tavse, og medens Hans Skaaning kravlede op og vadede i Land, hilsedes han med et saa stormende Latterbrøl, at det gav Gjenlyd i Skoven.

„Lensmanden!“ lød det pludselig. Latteren forstummede, og alle vendte sig om.

Erik Grubbe, der havde set Baadene lægge til Land og var spændt paa at erfare Udfaldet af Hexeprøven, nærmede sig i Pasgang og standsede nu tæt bag ved Folkehoben. Han kom tids nok til at se Hans Skaaning pjaske i Land efter sit ufrivillige Bad, og han følte ikke større Deltagelse for denne sin Raadgiver og Stalbroder, end at han trak paa Smilebaandet og gottede sig over hans ynkelige Udseende.

„Kom hid, Hans Klokker,“ bød han, „og sig mig, hvorlunde det gik. Hvor er Hexen bleven af?“ vedblev han og saa' sig om blandt Tilskuerne; „I var alle Vidne til, at hun flød og ej kunde synke — ikke sandt?“

Men inden nogen kunde svare, traadte den

savnede ud af Skoven, og Tilskuerne udbrød i Munden paa hinanden: „Der er Skipper Ingeborg!“

Lensmanden fulgte Retningen af Mængdens Blik; han vendte Hesten med en saadan Fart, at den næsten stejlede, og — „Hexens“ frygtede Skikkelse stod for ham og stirrede ham op i Ansigtet med en jaget Ulvindes flammende Øjne. Sin laadne Kabuds havde hun tabt i Kampen med Svendene, hendes tykke graasprængte Haar hang hende ned ad Ryggen i lange vaade Tjavser, og Vandet dryppede fra hendes drivvaade Klæder. Lensmanden blegnede og blev saa forfærdet ved Synet af „Hexen“, at Haaret rejste sig paa hans Hoved, medens hun traadte tæt hen foran Hesten og greb fat i Bidslet og raabte saa højt, at alle kunde høre det:

„I er en Satans Soldknægt, Jerrik Grubbe, og fortjente ej bedre end at sparkes i Rakkerkulen som en skabet Hund! Men den Voldsdaad, I har øvet mod mig i Dag, skal komme tifold over jert eget syndige Hoved! I skal leve den Dag, da al Verden vender jer Ryggen med Væmmelse og Foragt, og for al den Skamfærd, I over, skal Forbandelse ramme baade jer og jert Afkom! Eders Alderdom skal vorde ærefløs, og ingen Taare skal væde jert Leje, naar I som et Aadsel paa Møddingen ligger i den sidste Strid! Eders Eftermæle skal blive ringere end den usseligste Trælls, og eders undergivne skal trampe og danse paa eders Grav og juble af Glæde over, at den Satans Haandlanger Grubbe endelig er gangen af Live! Ve, Ve — ja tifold Ve over den røde Ridder paa Havreballe!“

Efter at have sagt dette vendte hun sig fra ham og gik ned til Strandhytten, medens han en

Stund som forstenet blev holdende ubevægelig og stirrede efter hende med den udtalte Forbandelse rungende i sine Øren.

Klokkeren nærmede sig og sagde med rystende Stemme: „Giv dog Befaling, strænge Herre, at de griber hende atter, død eller levendes!“ Han var saa forfrossen, og Tænderne klaprede ham i Munden, saa at han næsten ikke kunde tale forstaaeligt.

Lensmanden fo'r op. „Rejs ad Helvede til, elendige Klerkepjalt!“ hvæsede han — „hvi Fanden lod I hende slippe, da I havde hende?“

„Ak, strænge Hr. Lensmand! Hun gjorde sig løs og svømmede fra os,“ stammede Klokkeren.

„Sov I da saa længe, elendige Fjog?“

„Nej, Hr. Ridder!“ tog en af Svendene Ordet; „men hun dukkede ned under Vandet og smøgede Tøjret af sig.“

„Dukkede!“ raabte Erik Grubbe; det var jo det, de skulde have hindret hende i! Svendens troskyldige Tilstaaelse gjorde Lensmanden rasende.

„Ja, hun var nede længe,“ tilføjede Svenden; „vi frygtede næsten for, at hun var druknet.“

Der gik en knurrende Mumlen gjennem Hoben. „Skipper Ingeborg er uskyldig, og det er bevist mere end nok!“ lød det dæmpet fra Mund til Mund, og Troels Øltapper sagde højt: „Hans Naade Kongen vilde hue det ilde, dette her, om han vidste det!“

„Hvo vover at mukke!“ tordnede Erik Grubbe og tog til sit Værge.

„Jeg mukker ingenlunde, strænge Hr. Lensmand!“ gjenmælede Troels; „men fjerde Kristian kjender jeg helt vel og ved, at han er en retfærdig Herre. Det vil I vel heller ikke nægte!“

Erik Grubbe bed sig i Læben og tvang sin opblussende Vrede. Spillet var i hvert Fald tabt, han havde Mængdens Dom imod sig, og Sagen kunde maaske faa ubehagelige Følger, om der blev kæret derover for Kongen. Efter et Øjeblik's Overvejelse vendte han Hesten og red sin Vej uden at mæle et Ord mere.

„Skuespillet" var endt og det paa en Maade, der var yderst tilfredsstillende for den talrige Tilskuerskare, som nu hurtig opløste sig og vandrede hjem i Smaagrupper, ivrig samtalende om hvad de alle havde set og hørt.

Tre Personer havde vundet i Anseelse ved Dagens Begivenhed. Den første var naturligvis Skipper Ingeborg, der ej alene var gaaet sejrende ud af Vandprøven, men som til Slut i flere hundrede Menneskers Paahør ustraffet havde kuskket Lensmanden saa eftertrykkelig, at Mund og Mæle forgik ham. I Mængdens Øjne var hun fra nu af en uovervindelig Heltinde, og mange var af den Mening, at det kun var paa Skrømt, hun bukkede under i Nævekampen, for at hun kunde faa Lejlighed til at vinde sig en endnu herligere Sejerskrans. Den anden var Troels Øltapper, der havde slaaet Erik Grubbe af Marken med „fjerde Kristian". Og endelig havde stærken Jørgen ved at „dyppe" Klokkeren vasket det Vanry af sig, han var kommen i ved Bortførelseshistorien.

Klokkeren derimod var ved sin virksomme Andel i Hexeprøven sunken end dybere i Mængdens Omdømme; alle foragtede og afskyede ham som et nedrigt Menneske. Da han mærkede, at Lensmanden ikke vilde have „Hexen" fængslet, luskede han

af og gik hjem, uden at nogen lagde Mærke dertil. Brobjærg naaede han, men i en yderst forkommen og elendig Tilstand; han blev syg oven paa den Tur og maatte holde Sengen i flere Dage.

Skipper Ingeborg derimod slap nemmere over det. Saa snart hun var kommen hjem, drak „den gamle befarne Sømand" allerførst en halv Pægel Brændevin; saa førte hun sig det vaade Tøj, gik i Seng og faldt i Søvn, og da hun vaagnede igjen, beroligede hun Karen Brok med den Forsikring, at hun var „saa kvik som en Fisk!"

Der gik en Uges Tid, Hans Skaaning var kommen paa Benene igjen og havde atter begyndt at gruble paa sine Hævnplaner.

En Aften silde — der var stille og tomt i Gaderne, thi det var alt over borgerlig Sengetid — kom en af Bysvendene, der var ude at gjøre sin Runde, vandrende op ad Vestergade med Sværd ved Siden og en tændt Lygte i Haanden. Da han gik over Storetorv, blev han opmærksom paa en mørk Skikkelse, der stod op ad Muren paa den gamle Raadstuebygning og, uden at sige et Ord eller forraade sin Nærværelse ved en eneste Lyd, bevægede sig i de sælsomste Bugter og Bridninger. Bysvenden holdt sin Lygte i Vejret, saa at dens Lys faldt paa Skikkelsens Ansigt, og gjenkjendte til sin store Forbavselse Klokkeren, der stod i Gabestokken med Jærnbøjlen om Halsen, Hænderne bundne paa Ryggen og en Knevl i Munden.

„Det maa vel være paa Borgemesterens Befaling, at I er bleven stillet der, Hans Skaaning?"

sagde Svenden med et skadefro Grin og gjorde Mine til at ville gaa videre.

Klokkeren stampede i Brostenene og vrikkede ivrig med Hovedet. Svenden nærmede sig atter med Lygten og opdagede nu, at der ikke var Laas, men kun en Pind for Bøjlen, og dette var Bevis nok for, at Fængslingen ikke var sket paa Øvrighedens Bud; den fangne maatte altsaa løslades. Først befriede han ham for Knevlen, og medens han løste hans Hænder, spurgte han: „Hvem har gjort det, Hans Skaaning?"

„Aa! Det har Skipper Ingeborg, den fordømte Hex!" stønnede Klokkeren; „hun overfaldt og knevlede mig, inden jeg kunde raabe om Hjælp; men jeg skal tage Hævn, gyselig Hævn over hende, den bansatiske Troldkvind!"

„Ja, det har jeg intet imod, naar bare I kan faa den," sagde Svenden tørt; „se saa, nu har I atter Labberne fri og kan selv tage Halstøjet af, og skynd jer saa at komme hjem; det er langt over borgerlig Sengetid."

Med disse Ord tog Svenden sin Lygte igjen og gik sin Vej.

Hans Skaaning rev det rustne Halsjærn af sig og skyndte sig om til Borgemesterens Gaard; men Porten var lukket, og hvor ivrig han end bankede og kaldte, kom ingen og lukkede op; Lensmanden kunde han heller ikke vente at faa i Tale saa sent paa Aftenen, saa at der ikke var andet at gjøre for Øjeblikket end at følge Bysvendens gode Raad; han gik altsaa hjem og lagde sig til Hvile med en Hævntanke mere i Hovedet.

Tidlig den næste Morgen gik han til Havre-

ballegaard og forebragte mundtlig sin Klage for Lensmanden. Erik Grubbe medgav ham fire af sine væbnede Svende, der fik Ordre til at fængsle „Hexen", og med dette drabelige Følge skyndte Klokkeren sig til Strandhytten — Døren stod aaben, men Hytten var tom, og denne Expedition endte endnu mere frugtesløs end den forrige.

Skipper Ingeborg havde forladt baade Huset og Egnen. Hvor opholdt hun sig? Ingen vidste det, og trods al sin ivrige Spejden og Spørgen var Klokkeren ikke i Stand til at finde hendes Spor.

Først længe efter erfarede man, at Skipper Ingeborg, Karen Brok og hendes lille Pige opholdt sig paa Rosenholm, hvor den ædle Holger Rosenkrants havde givet dem Husly og taget dem under sin Beskyttelse. Under Hr. Holgers Vinger var Spaakvinden betrygget baade mod Lensmandens og Klokkerens Efterstræbelser.

XXI.

Ondskabens Sejr.

Efter den for Lensmanden saa uheldige Hexeprøve besluttede han at opgive Sigtelsen mod Fru Kirsten for Hexeri; thi der skulde jo dog en nogenlunde rimelig Grund til at rejse den paa, og hverken han eller Klokkeren kunde finde nogen ny i Steden for den paatænkte, der var glippet for dem.

Men ikke desto mindre stod han fast paa at faa hele Bispefamilien lagt øde, og nu skulde den anden Beskyldning — mod Bispinden og hendes Svigersøn — benyttes for fuldt Alvor og saa meget des kraftigere.

Den 17de November 1643 var Lensmanden ved sit falske Kæremaal naaet saa vidt, at han havde erhvervet sig en kongelig Ordre til at fængsle Magister Bonde, og efter at Bispen i Viborg i Følge kongelig Befaling havde forbudt Magisteren Prædikestolen, lod Erik Grubbe ham under stærk Bevogtning føre til Kjøbenhavn, hvor han blev indsat i Blaataarn; men da man ikke der kunde faa nogen

egentlig Oplysning om Sagen, og Magisteren stadig paaberaabte sig sin Uskyldighed, sendtes han kort efter tilbage igjen og indespærredes i Havreballegaards Fængsler; thi det var nu Lensmandens Hensigt ved langvarige Pinsler at forkorte den ulykkelige Fanges Liv. Den 16de December lod han ogsaa Bispinden fængsle og bevogte „ved en bestilt Vagt"; men hun løslodes dog atter en Maaned efter, nemlig den 16de Januar 1644, „da de Svenske kom til Aarhus."

Den mægtige Lensmand nød dog ikke sine Triumfer med ublandet Glæde. Kongen havde nemlig begyndt at tage sig af Sagen paa en Maade, som lod ane, at han var bleven paavirket til Gunst for de anklagede. Allerede den 2den December 1643 modtog Erik Grubbe en kongelig Befaling til „at erklære sig over, hvorfor han strax havde skikket Mester Kristen Nielsen til Kjøbenhavn, uagtet han havde tilbudet sig at stille Borgen", og to Dage senere erholdt han Meddelelse om, at Landsdommerne i Sylland, „Erik Juel og Mogens Høg, var befalede at begive sig til Havreballegaard for at forhøre Mester Kristen Nielsen," samt at „Bisperne i Aalborg og Viborg havde faaet Befaling til at kjende paa de Sager, der af Kommissionen, Mester Kristen Nielsen anlangende, blev dem forelagte." 18de December: „Da Kristen Nielsen beklager sig, at efter at han er kommen hjem, holdes han saa strængt, at han ej tør tale med nogen, saa befales Erik Grubbe at lade ham tale, med hvem han vil, kun at det sker i nogens Paahør, som han (Erik Grubbe) selv dertil forordner. Item da Bispinden havde beklaget sig, at der var ingen i

Byen, som turde paatage sig hendes Sag at forsvare af Frygt for Lensmanden, saa befales denne, at han ikke maa hindre nogen i at tale hendes Sag, hvem hun dertil begjærer og kan formaa dertil."

Disse kongelige Ordrer kom Erik Grubbe meget ubelejligt og gav ham adskilligt at bide paa. At han havde en hemmelig Modstander, der modarbejdede ham ved Hove, kunde der næppe være Tvivl om; men hvem var denne Modstander eller Fjende? Det kunde han ikke begribe. Imidlertid: „fjerde Kristian" havde talt, hans Ord krævede ubetinget Lydighed, og Lensmanden skyndte sig at efterkomme hans Bud. Det harmede ham allermest, at Magisteren, trods den strænge Bevogtning, havde set sig i Stand til at naa Majestætens Øre med sine Klager; men for at betage ham Aarsagen til at gjentage dem, gav han nødtvungen Ordre til, at hans Fangenskab skulde formildes.

Den hemmelige Modstander, der modarbejdede Erik Grubbe, var ingen anden end Fru Eline, Magisterens Hustru. Da Sagen mod Bispinden og hendes Svigersøn var bleven anlagt og Magisteren fængslet, rejste den unge Frue uopholdelig med sin Broder Oluf til Kjøbenhavn, nærmest i den Hensigt at undgaa sin Fjendes Efterstræbelser, der sikkert ikke vilde udeblive. Hertil havde hendes Mand ogsaa bestemt opfordret hende, medens han selv med mandig Ro gik sin tunge Skæbne i Møde. Ingen af dem havde ved Skilsmissen Anelse om, at han som Fange skulde følge hende saa at sige i Hælene; men ikkun to Dage efter sin Ankomst til Hovedstaden erfarede Fru Eline gjennem en af sine

fornemme Slægtninge, at hendes Mand i det sidste Døgn havde siddet indespærret i Blaataarn.

I sin Bestyrtelse og Angest her over prøvede hun først paa at faa Adgang til ham i Fængslet for ved sin Nærværelse at trøste og styrke ham; men da alle hendes Anstrængelser i den Retning var frugtesløse, forestillede hun sig til sidst, at han maatte være dømt til livsvarigt Fængsel eller maaske Døden, og hun gik i en Vaande og Spænding, saa at hun var nær ved at fortvivle.

Omsider lykkedes det hende at skaffe sig Adgang til Fru Eleonore Ulfelt, for hvem hendes Fader i sin Tid havde været Lærer, og vinde hendes Deltagelse for Sagen. Fru Eleonore talte først med sin Mand, Rigshofmester Korfits Ulfelt, og bad ham give Ordre til, at Fru Eline maatte se og tale med sin Mand i Fængslet, saa længe han var der, samt sørge for, at han blev behandlet saa mildt som muligt; men hun fik til Svar, at Magisteren allerede var sendt tilbage igjen for at holdes fængslet i Aarhus, da man formente, at Undersøgelsen retteligst burde fremmes der. For øvrigt havde Rigshofmesteren saa meget andet at tage vare og vilde helst være fri for at blande sig i Sagen til Gunst for Præsten; men da den laa hans Hustru saa stærkt paa Sinde, kunde hun jo tale med sin kongelige Fader derom. Dette gjorde hun og det med saa megen Varme, at det lykkedes hende at vække Kong Kristians Interesse for Bispinden og Magisteren, og Følgen deraf var, at der, som allerede fortalt, indløb den ene kongelige Ordre til Erik Grubbe efter den anden; til sidst befalede Kongen endogsaa, at Lensmanden skulde frigive

Magisteren og modtage to Mænds Borgen for ham og Fru Kirsten, indtil Sagen kunde blive undersøgt og paabegyndt.

Efter dette gunstige Resultat ilede Fru Eline hjem til Aarhus, medens hendes Broder blev tilbage som Page hos Korfits Ulfelt, som den Gang stod i sin Lykkes fulde Glans. Det var hendes Haab, at Sagen mod hendes Mand og Moder snart maatte blive afsluttet, naar de nu fik en lovlig beskikket Forsvarer, og det vilde vel ogsaa være sket, dersom Kongen havde vedblevet at skynde paa for at faa den tilendebragt; men han fik fra nu af andre og større Ting at tænke paa og tabte derved de ulykkelige af Syne, og Fru Elines og hendes Families lyse Haab endte for en lang Tid i bitter Skuffelse.

I Europa rasede Trediveaarskrigen, den trængte ogsaa ind over Danmarks ubeskyttede Grænser og kaldte enhver vaabenfør Mand til Daad og Værge for det betrængte Fædreland. Navnlig i Jylland følte Virkningerne haardt under den svenske General Torstensons Hærjen og Plyndren over saa godt som hele Halvøen. Alt og alle led, Familiebaand sønderrevet, og tidligere velstaaende Borgere bragtes i Nød og Elendighed ved Krigens Rædsler. Efter Vispindens Paastand var hendes Bo, „der ved total Forsømmelse af alle vedkommende var bleven spoleret og forrykket, af Værdi over 30,000 Rdlr.“, og en Mand ved Navn Augustinus Miller vidnede siden, at han var med, da Sølvet blev udtaget af Dr. Mortens Bo til de „tu Regimenters indkvarterede Ryttere, nemlig Polakken og Pensen.“ Dette er kun et enkelt Exempel, og saa-

ledes gik det alle Vegne. Landets Pengevæsen forkvakledes, og Rettergang og Domstole virkede ikke; thi Dommere og Retsbetjente tabte Hovedet og lagde al Virksomhed til Side under den almindelige Forvirring. Krigen var vel ikke langvarig for Danmarks Vedkommende, og Freden sluttedes den 23de Avguſt 1645; men den havde koſtet umaadeligt og udtømt Landets Hjælpekilder, og Efterveerne følte ſes i lang Tid efter.

Intet Under derfor, at det under diſſe forvirrede og ſørgelige Forhold trak i Langdrag med Rettergangsſagen mod Fru Kirſten og hendes Svigerſøn, og fra Lensmandens Side blev der heller ikke haſtet med at faa den paakjendt, fordi det tilfredsſtillede hans Hævnfølelſe at lade dem ſvæve i denne pinlige Uvished ſaa længe ſom muligt. Men gjemt var ikke glemt; den 19de Avguſt 1647 lyſte Erik Grubbes Ridefoged paa Aarhus Bything Fru Kirſten Johansdatter „fuld Ketterſche Sag til for letfærdig Leyermaal og Blodſcham med hindis Datters Mand," og ſamme Aar blev Magiſteren ved Dom affat fra ſit Embede ſom Sognepræſt.

Der blev nu atter gjort Forſøg paa gjennem Fru Eleonore Ulfelt at bevæge Kongen til at tage ſig af de forfulgte, men denne Gang uden Held. Den gamle Konge var nedbøjet, ikke alene af Alderdom og Anſtrængelſer under den ſidſte ſørgelige Krig, men ogſaa og iſær ſom Følge af den ſtore Fattigdom og Nød, den bragte Landet i, og de mange Ærgrelſer, ſom Rigsraadet voldte ham i hans ſidſte Regeringsaar ved dets Ulyſt til at gjøre noget for Landets Opkomſt. I Foraaret 1648 døde den kongelige Helt fra „Kolbergerhejde", Bud-

skabet derom fo'r som en Lobeild over Landet, og Sorgen lagde sig med knugende Vægt over Folket. Tidenden ramte maaske dog ingen føleligere end Bispinden og hendes Børn; thi med fjerde Kristians Død syntes alt Haab om Oprejsning for den saa forurettede og haardt prøvede Familie udslukt for stedse.

Endelig besluttede Enken at rejse til Kjøbenhavn og gjøre Knæfald for Kong Frederik den tredje, af hvem hun udbad sig, at Akterne i hendes Sag maatte blive reviderede. Dette tillod Kongen, og Sagen blev atter foretagen og Vidner indstævnede.

XXII.

Oprejsning og Gjengjældelse.

agen kom denne Gang i en anden Gænge. Den 24de Juni 1649 faldt Herredagsdommen, der lød paa fuldstændig Frifindelse baade for Doktor Morten Madsens Enke og Magister Kristen Nielsen Bonde. Af Voteringen anføres følgende:

„Efter de forhørte Documenter kan Landsdommers Dom*), funderet paa Sandmænds Tou**) og Vidnesbyrdene, icke vedgaas, men hun bør fri at være."

„Hende er sket meget stor Uret og bør billigen at absolveres."

„Uforsvarligt med hende procederet, och Vidnerne tiltruet, och offuer talet till at vinde (o: vidne) paa hende."

---

*) o: den i 1647 faldne Dom.

**) Tousmænds Udsagn. „Tousmænd" var alle de, som inden Tinge „opkrævedes at dømme eller skjelne" (Chr. Ostersøns juridiske Glossarium.)

„Hun er uskyldig medhandlet forkyndet paa Prædikestolen om hendes Ære."

„Dom: Landsdommers Dom, Vidnerne angaaende och Tou'ens Confirmation, bør icke at komme Kirsten Doctors paa Liff eller Ære til Skade i nogen Maade, men derfor fri at være i alle Maader.

Mester Kristen Cit. Erik Juel och Mogens Høg for Vidner de haffuer ved Mact kjendt og derpaa Næffning for Kjætterie paa hannem gjort er huilcken han formener och ganske mactesløst at være.

Vota & Sententia

Ingen siger der imod."

Samme Aar blev Erik Grubbe afskediget som Lensmand.

Hans Skaaning var nær ved at gaa fra Vid og Samling over denne sluttelige Udgang paa hans og hans „højgunstige Velynders" saa ihærdige og langvarige Forfølgelse mod Bispefamilien. Som et Skumpelskud gik han og tosede omkring i noget over et Aars Tid derefter, og Folk vidste ikke rigtig, „om han var klog eller gal." Som et Symptom paa begyndende Vanvid maatte det vel kaldes, at han Nætter ud kunde kravle om paa Kirkehvælvingerne eller staa i Lugen og stirre over mod Bispegaarden, uagtet han vel vidste, at de Personer, hvis Liv og Færd han vilde udspejde, ikke mere boede der.

Det var en bidende kold November Nat i Aaret 1650. „Døren var lukt, og Lyset var slukt", og Klokkeren var gaaet i Seng, men kunde ikke falde i Søvn. Taarnuret paa Sancte Klemens

slog 3 Kvarter til 12, og den dybe rungende Lyd naaede Klokkerens Øre og vækkede ham af en urolig Slummer. „Jeg kommer, jeg kommer!“ raabte han og sprang op. Medens han med feberagtig Hast klædte sig paa, var der nogen der puslede ved Gadedøren. „Jeg kommer, jeg kommer!“ gjentog han og kastede Slængkappen om sig, tog Nøgleknippet i Haanden og forlod skyndsomt Huset. „Hvor blev I af, højgunstige Velynder?“ spurgte han og saa' sig om; det var meget mørkt, men det forekom ham, at han dunkelt kunde skimte en Skikkelse, der trykkede sig op i Krogen bag Hjørnet af Nabobygningen, som gik lidt længere frem i Gaden. „Kom, naadige Herre!“ vedblev Klokkeren og ilede afsted; „sidst vi fulgtes ad paa denne Færd, rendte I fra mig; men prøv, om I kan gjøre det i Aften! Hu, hvor det er koldt, og jeg fryser til Marv og Ben; men det nytter intet at klage, strænge Hr. Lensmand! Fremad maa vi, fremad, fremad, til Maalet er naaet!“

Under denne forstyrrede Enetale havde han naaet Domkirken. I det han standsede for at lukke op, forekom det ham, at han hørte snigende Fodtrin efter sig hen over Torvet.

„Kom, kom, Naadigherre!“ kaldte Klokkeren dæmpet — „hvi nøler I saa længe? Nu gaar jeg foran og lader Døren staa aaben!“

Der var en sælsom higende Uro over ham, som om en usynlig Jættemagt havde ham fat og tumlede afsted med ham. Frem ilede han ad den kjendte Vej: ind igjennem Kirken, op ad Trappen og hen over Hvælvingerne, og snart stod han paa sin vante Lurepost ved den aabne Luge.

„End er der mørkt der ovre," mumlede han; „men der kommer vel Lys, og jeg skal kige dem ud i Kortene, det lumperhaftige Bispekram! Doktor Morten fik vi Has paa, og han ligger forlængst med Næsen i Vejret der ude paa Kirkegaarden og sover den evige Søvn. Det var noget, men ikke nok, og Maalet skal vorde fuldt! Den knibske Bispetøs skal give sig til sidst, om hun end snor og vender sig nok saa snildt, Bispinden skal staa aabenbar Skrifte og den lange Præst vorde hængt — saa er Lensmandens Vilje, og han gjør, hvad han vil! Er I der igjen, Doktor Morten?" raabte han pludselig — „hvi stirrer I saalunde paa mig med disse brustne, glasagtige Øjne? Ej var det mig, men Lensmanden, der drev paa Forfølgelsen, og jeg var ikkun hans viljeløse Tjenere. Vig fra mig, du luftige Gespenst!" skreg han i den højeste Rædsel og slog vildt omkring sig. „Naade, Doktor Morten!" vedblev han hylende og sank paa Knæ for den indbildte Gjenganger — „Naade, Naade, Naade! Jeg tilbagekalder mine usande Ord til Lensmanden, at der er ingen Gud — jeg tror, han er til, og at han kjender grandt alle vore Veje! Ak, du min Gud og Skabere, for dig vil jeg bekjende, at jeg er ikkun en arm elendig Synder og hjemfalden til evig Fortabelse, hvis ej du naadelig vil forbarme dig over mig uværdige . . .! Ha, hvad er dette?" udbrød han studsende og rejste sig; thi der var noget, der puslede paa Hvælvingen lige bag ved ham — „er det eder, højgunstige Velynder? Kom da og værg mig ulykkelige, som I saa ofte har lovet . . . Hj—ælp!"

I det samme følte han sig greben om Halsen

af en usynlig Haand, der holdt ham saa fast som i en Skrue, saa at han var nær ved at kvæles; en anden usynlig Haand puttede ham en Knevl i Munden, hvorpaa Grebet om Halsen løsnedes, og en hæs, uhyggelig Røst hviskede ham lige ind i Øret:

„Nej, gamle Kjæltring! Det er ikke Lensmanden, men mig, mig, forstaar I? hvem I lejede til at vidne og sværge falskelig for Retten imod Fru Kirsten og Magisteren! I snød mig for Betalingen, og da jeg vilde hævne mig paa jer elendige Usling ved at give jer et Livfuld Hug, angav I mig for Borgemesteren og Lensmanden, Bysvendene piskede mig offentlig, mens I gladelig stod og saa' til, og jeg blev smidt i Hullet, hvor jeg nu har kreperet udi tre samfulde Aar! Men ligefuldt er jeg her i denne Stund for at tage hvad mit er, og give jer Vederlag for al eders Niddingsfærd imod mig!"

Klokkeren sprællede og kæmpede som en rasende for at værge sig; men den langt stærkere Modstander kastede ham over Ende og udplyndrede ham næsten til Skindet, hvorpaa han med en hartad djævelsk Koldblodighed slæbte ham ud i Lugens Aabning, og med det dæmpede Udraab: „Vi er kvit, Hans Skaaning, paa dette Spark nær!" styrtede han ham ned.

Tidlig næste Morgen fandt en forbigaaende Klokkerens skrækkelig lemlæstede og næsten ukjendelige Lig paa Gaden udenfor Domkirken. Rygtet om hans ulykkelige Endeligt spredte sig hurtig over Byen, og alle gyste over for den fuldbyrdede frygtelige „Gudsdom".

I Førstningen troede man, at Nedstyrtningen maatte være sket ved et Uheld, et Fejltrin, skjønt det paa den anden Side var usatteligt, hvorfor den ulykkeliges Lig var saa godt som nøgent; men snart kom der Lys i Sagen. Trommen gik i Gaderne, og Politiet lod efterlyse en ilde berygtet og oftere straffet Person ved Navn Richard Hertz, der samme Nat var brudt ud af Aarhus-gaards Fængsel, og da Rettens Betjente op ad Formiddagen begav sig til Hans Skaanings Bolig paa Brobjærg for at registrere Boet, fandt de hans Gjemmer opbrudte, alle hans i saa mange Aar sammenpugede Penge og andre rørlige Værdigjen-stande bortranede og Kirkenøglerne hensl ængte paa Gaden. Det var altsaa klart, at der forelaa en Dobbeltbrøde: Mord og Ran, og at den undvegne Fange var Gjerningsmanden; men alle Anstræn-gelser for at faa ham opsporet mislykkedes fuld-stændig. Richard Hertz hverken hørte eller saa' man siden noget til i Aarhus, og hvor han havde forstukket sig, eller hvad der var bleven af ham, erfaredes aldrig.

To Aar efter at Herredagsdommen var falden, modtog Magister Bonde en Lærerplads, et saakaldt „Lektorat", i Kristiania. Did hen drog han med sin Hustru og hendes Moder, efter at de havde solgt og gjort i rede Penge, alt hvad de ejede, hvilket ikke var stort, da Processen havde slugt meget, og store Værdier var gaaet tabte for dem under de Svenskes Indfald og Plyndren i Aarhus.

Efter at Fru Elines Broder Oluf var traadt ud af Pagernes Række, erholdt han en Ansættelse

ved Hæren som Kornet og kom derved ind paa en Bane, som bedst stemmede med hans Hjærtes Ønske om at være sit Fædreland til Tjeneste, og da Krigen var endt, glimrede Guldsporen paa hans Hæl, medens den saakaldte „Kristian den fjerdes Krave" bredte sig klædelig over hans pyntelige Fændriks Uniform. Baade han og Broderen Martin var tilstede ved Forkyndelsen af Herredagsdommen, der gav deres Moder og Svoger fuld Oprejsning for al den Tort, der saa uforskyldt var bleven dem tilføjet, og de var ogsaa tilstede og blev delagtige i de Æresbevisninger, hvormed Borgerne i Aarhus paa flere Maader lagde for Dagen deres Hengivenhed for den gamle Bispefrue og hendes Børn, da de alle for stedse drog bort fra en By, hvor de vel i nogen Tid havde oplevet meget glædeligt og velsignelsesrigt, men hvor Familien ogsaa i mange Aar var bleven hjemsøgt af en Række hadefulde Forfølgelser og deraf flydende Ulykker og tunge Sorger.

Martin blev ikke Præst, som fra først af bestemt. Han var allerede godt inde paa den videnskabelige Bane og drog nogle Aar senere til Paris for yderligere at uddanne sig i Astronomien, som hans Hu stod til, og som var en Videnskab, der, med den berømte Tyge Brahe som Banebryder, paa den Tid var i Opkomst her i Landet.

I en gammel Beretning hedder det om Fru Kirsten, at hun fra nu af „havde stor Berømmelse for sin Dyd og Fromhed og levede agtet og æret af alle til sin Død, som indtraf 1672, samme Aar som hendes Svigersøn Biskop Köning (i Aalborg) døde. Hendes anden Svigersøn, Magister Kristen

Bonde . . . levede længe i Kristiania og var i Embedet endnu i Aaret 1676 . . . Det gik og hendes andre Børn vel."

„Men den guddommelige Hævn ytrede sig meget kjendelig paa hendes Fjender. Den poetiske Klokker, Mester Hans Skaaning . . . faldt ned igjennem det foregivne Hul paa Domkirkens Taarn, hvor igjennem han løgnagtig vidnede at have set den skammelige Gjerning, og brækkede sin Hals. Erik Grubbe døde i stor Foragt, og ikke bedre gik det hans Døtre. Den ene blev halshugget i Kjøbenhavn" (fordi hun havde forgivet sin egen Mand). En anden Datter, den bekjendte Marie Grubbe, blev gift med Frederik den tredjes uægte Søn, den smukke og begavede Ulrik Frederik Gyldenløve. Han blev dog snart kjed af den letfærdige Tøjte, men opnaaede først at blive skilt fra hende, da hans Halvbroder Kristian den femte kom paa Tronen. Hun blev siden gift med Adelsmanden Palle Dyre til Sindinggaard; men ham forlod hun og løb bort med Kusken Søren Møller, som hun saa blev gift med, og med hvem hun i nogle Aar flakkede omkring som Harpespillerske. Tilsidst boede de i Borrehuset ved Grønsund, hvor de holdt Kro. 1711 boede Holberg nogen Tid hos Marie Grubbe, da han var dragen bort fra Kjøbenhavn for Pestens Skyld, hvilket han omtaler i et af sine Skrifter. Den Gang var Manden dog ikke tilstede, saa som han var „i Kongens Tjeneste", det vil sige, han var i Slaveriet (paa Bremerholm), fordi han havde slaaet en Skipper ihjel.

En Lykke for Fru Maren Juel maa det vel kaldes, at hun ikke oplevede at se Begyndelsen til

sine Børns uhæderlige Vandel og sørgelige Skæbne. Hun var død allerede 1647.

Som ovenfor bemærket blev Erik Grubbe afskediget som Lensmand i Aarhus. Vel fik han derefter det ubetydelige Len Lund paa Mors; men dette mistede han igjen efter kun 2 Aars Forløb, og senere erholdt han aldrig nogen Tillidspost. Han døde Aar 1692 i en meget høj Alder, men, som det i samtlige Beretninger hedder, „foragtet af alle".

XXIII.

Skipper Ingeborg vandrer til Tjele.

Lensmandens Afskedigelse var en Begivenhed, som vakte glædelig Opsigt og hilsedes med almindelig Jubel blandt Lenets Beboere. Der var ingen, der tænkte paa at hædre ham med Æresbevisninger ved hans Afrejse. Han forsvandt saa at sige ubemærket, og hele Egnen drog ligesom et dybt, lettende Suk, da han var borte.

Saa snart som det var blevet almindelig bekjendt, at det nu var forbi med „den onde Lensmands" tyranniske Herredømme i Aarhusgaards Len, og at han var borte for stedse, vendte Skipper Ingeborg tilbage igjen og tog Bolig i Strandhytten, og „den gode Spaakvinde" færdedes atter uhindret i Aarhus og Omegn ligesom forhen. Med hende vendte ogsaa Karen Brok og hendes lille Datter tilbage, og Skipper Ingeborg havde fremdeles baade Hus- og Hjærterum for dem begge.

Det var en Morgen i Forsommeren 1651. Bispefamiliens Afrejse skulde just finde Sted den

Dag. Et Fartøj laa for Anker i Aarhus Havn, rede til at tage Magister Kristen, hans Hustru og Svigermoder om Bord og overføre dem til deres fremtidige Hjem i Kristiania, og Skipper Ingeborg var gaaet ind til Aarhus for at tage Afsked med dem. Karen Brok var ikke med at deltage i denne Afskedsfest, men hun og hendes Datter sad alene hjemme i den fattige Stue i Strandhytten; thi dels var Karen overhovedet aldrig kommen i nogen nær Berørelse med Bispefamilien, og dels havde den store Modgang, hun havde lidt, givet hende et udsletteligt Præg af Menneskeskyhed og Tungsind, saa at hun altid foretrak Ensomhed og helst undgik at komme saadanne Steder, hvor mange var forsamlede.

Vejret var solvarmt og smukt, Hyttedøren stod aaben, den friske Vaarluft strømmede ind i Stuen, og Fuglene sang og kvidrede derude i de græsgrønne Vange og den nys udsprungne Skov, medens Aarhusbugtens let krusede Vover rullede sagte mod Stranden nedenfor Hytten og blandede deres dæmpede Mumlen med Fuglenes jublende Sang.

Ingeborg Koldsdatter, der jo nu „var en stor Pige", sad og strikkede paa en Strømpe, medens hendes Moder traadte Spinderokken og nynnede nogle Vers af en gammel Salme:

„Ak, levende Gud, jeg bekjender for dig,
at jeg haver levet ugudelig!
Ak, hvor uværdig en Synder jeg er,
det klager jeg for dig, min Herre kjær.

Intet Menneske tør jeg se op paa,
det gjør min Synd, mig trykker saa,
jeg haver syndet mod Himmel og Jord
og imod dine hellige Bud og Ord."

Hun drog et dybt Suk og holdt inde med Sangen, og medens hun lod Hjulet snurre og flittig brugte Fingrene, henfaldt hun i dybe Tanker, og der lagde sig et sørgmodigt drømmende Udtryk over hendes alvorlige Ansigt.

„Hvad tænker du paa, Mo'er?" spurgte Datteren, der stadig iagttog hende med barnlig Deltagelse.

„Aa, det er knap, jeg ved Rede paa det, mit Barn," svarede Moderen; „men det bares mig for, jeg var hos min Broder Povl, og at jeg hørte hans Røst — saadan som den lød, da vi begge var smaa," lagde hun til.

„Morbroder Povl!" udbrød den lille; „aa, fortæl noget om ham! Hvorfor kommer han aldrig og besøger os?"

„Det kan han jo ikke, mit Lam! Vejen er alt for lang, og han kan vel heller ikke faa Hjemlov."

„Hvorfor ikke?"

„Det har jeg jo sagt dig saa tit, bitte Ingeborg!"

„Ja, men sig mig det igjen, lille Moder! Jeg hører saa godt at høre dig fortælle om Morbroder Povl."

„Da han havde . . . hjulpet mig hid," fortalte Moderen, „sagde han kort efter Farvel til mig og drog til Kolding for at lade sig hverve som Soldknægt i den danske Hær; siden har jeg ikke set ham — Gud ved, om jeg nogen Sinde ser ham mere!" lagde hun sørgmodig til.

„Hvorfor vilde han være Krigsmand?" spurgte Barnet efter et Øjebliks Tavshed.

„Fordi hans Hu stod til Ledingsfærd og Vaabenleg," svarede Moderen — „og des foruden kunde han kanske næppelig være tryg her."

„Hvifor ikke? Hvem vilde gjøre ham Men?"

„Det vilde . . . de store og mægtige."

„Den onde Lensmand? Men nu er den grimme Mand jo for længst borte — hvifor kommer Morbroder saa ikke hjem igjen?"

Der kom altid en pinlig Uro over den stakkels Kvinde, hver Gang hun af Barnets Mund — hans og hendes Barn! — maatte høre den gængse Benævnelse paa den affatte Lensmand. Hun stirrede paa Datteren med et næsten forvildet Udtryk og svarede hastig: „En Soldknægt kan ej saadan løbe af Tjenesten, naar han har Lyst, men maa blive og tjene sin Tid ud. Morbroder kommer nok, saa saare han kan, og Gud ved, at ingen længes haardere efter ham end jeg! Men ej kan det nytte at spørge mere, bitte Ingeborg, al den Stund jeg alt har sagt dig det lidet jeg ved."

Den lille blev næsten forskrækket over Moderens paafaldende, hæftige Adfærd; hun spurgte saa ikke mere, men sad og saa' paa hende i Tavshed, medens Karen dæmpet nynnede videre paa Salmen:

„Hvor skal jeg da henvende mig?
hvem vil over mig forbarme sig?
Saa stor er da min Synd og Daad,
hos intet Menneske finder jeg Raad.

Hos dig alene søger jeg med Skjel
Trøst, Raad og Hjælp for min arme Sjæl,
dit Kreatur og Billede vist
foragter du ej, Herre Jesu Krist!"

Saaledes vedblev hun med vemodig Stemme at nynne hele den lange Salme til Ende. Derpaa standsede hun Spinderokken, og i det hun stod op,

sagde hun til Datteren: „Kom, bitte Ingeborg! Skal vi gaa ud og se paa Skibet?"

Da de kom udenfor, saa' de, at Fartøjet allerede havde lettet Anker og stod for fulde Sejl ud i Bugten. En stor Skare Mennesker havde samlet sig paa Havnepladsen for at bringe de kjære bortdragende en sidste Afskedshilsen. Der svingedes med Hatte, og der lød rungende Leveraab fra Forsamlingen — og fra Fartøjets Dæk saas tre enlige Skikkelser ivrig at svare paa Mængdens Hengivenhedsytringer: Magisteren ved at svinge med Hatten og hans Hustru og Svigermoder viftende med deres Lommetørklæder. De havde god og føjelig Vør, Afstanden fra Kysten voxede hurtig, og snart kunde de bortdragendes Skikkelser ikke mere skjelnes. Karen og hendes Datter blev staaende og stirrede efter Fartøjet, der blev mindre og mindre, indtil det tilsidst forsvandt i Havdisen i Retning af Samsø.

„Gud give dem en lykkelig Overrejse!" sagde Karen stille, i det hun vendte sig om og med sin Datter ved Haanden atter gik ind i Huset.

Kort efter vendte Skipper Ingeborg tilbage, ledsaget af Bent og hans Kone.

De saa' alle helt bevægede ud, især den gode Spaakvinde, hvis gamle ærlige Ansigt var lutter Graad og Smil.

„Velkommen, begge to!" sagde hun til Bent og Inger; „sæt jer paa Bænken og hvil jer lidt, inden I skal til Dasken igjen; I har lang Vej hjem."

„Du var ikke i Aars at sige Farvel til de gode Bispefolk?" sagde Inger Bentes til Karen.

„Nej, bitte Ingeborg og jeg skulde blive hjemme og passe Huset," svarede hun med et tvungent Smil;

„men vi saa' deres Henfart, da Skuden stod ud af Bugten."

„Og Mo'er bad en Bøn til Gud, at han vilde give dem en lykkelig Rejse," sagde Barnet — „jeg hørte det godt."

„Amen!" sagde Skipper Ingeborg og tørrede sine Øjne. „Ja, den Bøn er der mange, der har bedt i Dag, og han hører den visselig, den kjære Herre Gud; for det er jo grangiveligt nok, at han har endt deres Modgangsdage og begyndt at lade sit milde Aasyn lyse over dem, de kjære, velsignede Mennesker!"

„Ja, det er tungt nok, at vi næppelig ser dem mere her i Verden," sagde Bent; „men ellers lykkes alt jo nu vendt til det gode baade for dem og os andre."

„Nej, vi ser dem aldrig mere," tog Spaakvinden atter Ordet, „og du har Ret i, Bent, at det er tungt, og vi vil komme til at længes svarlig efter dem, hvilket ikke er mere, end de ærlig har fortjent; for bedre Mennesker gives der ikke i Verden. Du kan tænke dig, Karen, de tilbød saamænd at lade mig drage med dem til Norge, og Magisteren lovede at give mig Naadsens Brød, saa længe jeg levede, naar blot jeg vilde føje dem i deres Begjæring."

„Et kjønt Tilbud, i Sandhed! Men I sagde altsaa nej?"

„Ja, jeg gjorde, Børnlille! Jeg har saamænd ikke aabnet min Mund om det til nogen Moders Sjæl, førend nu de er borte; for Fristelsen var jo stor, og jeg var tit i Hving*), om jeg skulde

*) Tvivl. „Hvingelhovedet" kaldes en Person, der er ved mange Sind.

hid eller did; men jeg holder af mit Hjem, hvor fattigt det er, det bares mig ogsaa hele Tiden for, at jeg endnu havde mere at udrette her i Jylland — og nu, da Loddet er kastet, takker jeg min Gud og Skabere, at Hjemkjærligheden vandt Sejer over Lysten til at være hos Fru Eline, Gud velsigne og bevare hende!"

„Da er vi ikke mindre taknemlige, bitte Ingeborg og jeg," sagde Karen; „hvad skulde vi blevet til, om Bedstemo'er var rejst sin Vej fra os?"

„Saa kunde vel en anden Dør have aabnet sig for jer," mente Bent, „og sært skulde det være, om ej du var kommen i Tanker om, hvor Inger og jeg nu bor; hvor der er Plads til to, er der ogsaa Rum for tre — og den fjerde med," vedblev han, i det han tog fat paa Ingeborg Koldsdatter og drog hende kjærlig ind til sig, „og saa havde vi kanske faaet, hvad vi altid har savnet: en knøv lille Datter, en gjæveste bitte Pige, og nu og da et bitte „Nys" oven i Kjøbet" — her kysſede han hende — „og hvad siger saa bitte Ingeborg til det?"

„Jeg vil helst være hos Mo'er og Bedstemo'er," svarede Barnet.

„Din slemme Tøs! Men du vil da komme og besøge os?"

„Ja, det vil jeg gjærne; hvor er det, I bor?"

„Ved Rosenholm — du har jo været hos os før! Husker du ikke, at du og din Moder en Tid boede hos Bent Skovfoged og Inger Skovfogeds?"

„Jo, det kan jeg godt huske, det var bare Navnet, jeg havde glemt — Rosenholm, Rosenholm, Ro . . . sen . . . holm! Nu skal jeg nok huske det.

Mo'er og Bedstemo'er, maa jeg saa gaa med til Rosenholm og besøge Bent og Inger Bentes?"

„Er du allerede rejsefærdig?" sagde Mo'er og Bedstemo'er i Munden paa hinanden.

„Aa, ved I hvad, Børn lille!" sagde Inger; „gjør nu ingen Indvendinger, men und bare Tøsen og os den bitte Fornøjelse, siden I hører, at Lysten er lige stor paa begge Sider. Vi skal saamænd nok passe paa hende, og en af jer kan jo komme over og hente hende, naar I ikke kan undvære hende længer."

Inden nogen af de tiltalte fik Tid til at svare, aabnedes Døren, og en fremmed bondeklædt Mand traadte ind; han var barfodet, havde Stok i Haanden og sine Strømper og Træsko i en Bylt under Armen.

„Guds Fred og god Dag! Det er jo her, Ingeborg . . . Skipper Ingeborg bor?" begyndte den fremmede med en Udtale, som røbede, at han ikke var fra Aarhusegnen.

„Ja, det er mig," svarede Spaakvinden; „hvem er du? og hvort kommer du ifraa?"

„Mit Navn er Johan Skrædder, jeg kommer fra Vinge, hvor jeg har hjemme, og mit Ærinde er at bringe Hilsen og Budskab fra . . ."

Han holdt inde og saa' spørgende fra den ene til den anden, som om han var i Tvivl, om det var rigtigt at komme frem med sit Ærinde, saa længe der var saa mange tilstede.

„Tal kun frit ud, Johan Skrædder," sagde Skipper Ingeborg, „de er alle mine Venner, som her er tilstede; men kom først fra Døren og sid ned. Vi to har set hinanden en Gang før, og der staar Glutten, du bragte mig."

„Er det hende, den kjære Guds Engel!“ sagde Skrædderen med et kjærligt Blik paa Barnet, i det han tog Plads paa Bænken. „Ja, jeg har tænkt paa hende hver evige Dag siden, det kjære Lam! Aa, hvor hun er voxet og bleven stor! Er det kanske hendes Moder?“ spurgte han saa med et Nik i Retning af Karen.

„Ja, det er.“

„Aa ja! Der sker meget i Verden, som er sært og underligt; men Gud ske Lov endda, naar han mager det saa, at Udgangen bliver god. Hvem skulde have sagt, da Kold hin Aften kom og bankede os op, min Kone og mig, og bragte os det lille Nor ....? Men Kronedød! Jeg snakker og glemmer at sige, hvorfor jeg er kommen. Det er gamle Kold paa Tjele, der har sendt mig ...“

Han holdt inde og vendte sig om mod Døren; Mette Skippers var nemlig traadt ind i det samme; men da hun hørte, hvem der var Tale om, sagde hun ikke et Ord, men blev staaende inden for Døren, ventende paa, hvad mere der vilde komme.

„Hvad vil Kold?“ sagde Skipper Ingeborg og kneb Læberne sammen, medens hun sendte Skrædderen et næsten hvast Blik.

„Hans Hilsen og Begjæring er, at du vilde komme og se til ham?“ svarede Sendebuddet bønlig.

„Nej, jeg vil ikke, bitte Johan!“ sagde Spaakvinden i en fast og afgjørende Tone. „Du kan hilse ham fra mig og sige nej! Jeg gaar nok ikke min Fod lang til Tjele for at besøge ham, den ... Fyr!“

„Mo'er!" sagde Datteren og saa' bønlig paa hende.

„Ja, du kan sige „Mo'er!" saa meget du vil!" vedblev Spaakvinden; „men hvad jeg har sagt, det staar fast! Der er, naar det kommer til Stykket, ikke et Menneske i Verden, jeg er saa arg paa som paa Kold, og det er slet ikke noget at byde mig, at jeg skulde besøge ham! Ved I nu det!"

Mette Skippers stod op ad Dørstolpen med nedslagne Øjne og saa rød, at hun blussede; alle de andre stirrede forbavset paa Skipper Ingeborg.

„Du overdriver vist og mener det kanske næppe saa slemt, som du siger," mente Johan Skrædder; „for ellers havde du ikke, blot paa et Ord fra ham, taget imod den lille Pige, som staar der."

„Det gjorde jeg for Barnets egen og ikke for hans Skyld!" paastod Spaakvinden. „Ja, ja, ja, kjæreste Børnlille!" vedblev hun; „bittert har jeg bødet, fordi jeg fæstede min Lid til ham! Jeg har gaaet som et Skumpelskud blandt Menneskene indtil denne Dag, og ingen uden Gud i Himlen har set, hvad jeg led! Og nu forlanger han, der var Skyld i min Modgang, og hvem jeg ikke har set eller villet se i alle de mange, lange Aar — nu sender han mig Bud og Hilsen, at jeg skal komme til ham, se og tale med ham! Det vover han at byde mig!"

Hun havde rejst sig og gik i stærk Bevægelse frem og tilbage paa Lergulvet; hendes ellers saa rolige, dybt liggende Øjne skjød Flammer under de graa, buskede Bryn, og det brede, hvælvede Bryst bølgede stærkt under Vadmelskoften.

„Ja, saa har jeg nok gaaet forgjæves, efter hvad jeg hører," sagde Sendebuddet, i det han langsomt rejste sig og vilde gaa; „men tungt er det rigtig nok for Alvor at komme hjem til Kold med den Besked, om det ellers er Guds Vilje, at jeg skal se ham levende mere," lagde han til og drog et lille Suk.

„Er han syg?" raabte Skipper Ingeborg hastig og saa' spændt paa ham.

„Fik jeg ikke det sagt før?" svarede Skræderen. „Ja mænd er han baade syg og sengeliggende og lider svarligen, og da han nu troede, at det kanske blev hans Helsot, og han længtes hardt efter at faa snakket med dig . . ."

„Og han er ene blandt lutter fremmede, haardhjærtede Mennesker paa dette skrækkelige Sted!" udbrød Karen grædende. „Jeg vil følge med jer tilbage, Johan, og passe og pleje ham, den kjære, gamle Ven . . .!"

„Har du glemt, hvem der er Herre paa Tjele?" afbrød Skipper Ingeborg hende — „eller lystes du kanske efter at mødes med ham?"

„Du milde Gud og Fader, nej!" sagde hun forskrækket og foldede Hænderne, „ham glemte jeg ganske . . . det kan jo slet ikke lade sig gjøre, des værre!"

„Ja, saa vil jeg gaa!" sagde Mette Skippers, i det hun kjækt løftede Hovedet og saa' sig om i Kredsen med taareblændede Øjne; „nødig skulde han dø i den Tro, at vi har Stenhjærter alle til Hobe!"

Men Skipper Ingeborg var pludselig bleven omstemt og ligesom helt forvandlet. Efterretningen om, at hendes Barns Fader laa syg og maaske

for Døden, havde i et Nu henvejret og fuldstændig bortblæst det indbildte eller virkelige Lag af Vrede og Bitterhed, hun skjult havde gaaet og gjemt paa i saa mange Aar, og derunder fandtes, dybt paa Bunden af hendes varme, gode Hjærte, et rigt Væld af trofast Kjærlighed til Vennen fra de lykkelige Ungdomsdage — det var nu frigjort, Dæmningen var brudt og sprængt, og Ungdomsminderne krævede, hvad deres var, med Kjærlighedens uafviselige Ret.

„Nej, det er mig, der er Bud efter, og det er mig, der maa afsted!" sagde hun ivrig. „Du, min Frelser og Gjenløsere!" fortsatte hun i en Slags Enetale, i det hun vedblivende rokkede omkring paa Gulvet i det lille snævre Rum — „hvad er dog et Menneskes Vrede, at han tør vove at gaa i Rette med Herren sin Gud! Forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere! Ja, Gud naade mig, Skylden var min og ikke hans alene, som jeg hidtil i min Stærblindhed har gaaet og indbildt mig selv! Men nu ser jeg tydelig Guds Finger i dette — og havde jeg ikke nok en Anelse om, at der var mere for mig at udrette her endnu, og at det just var fra den Kant, der maaske vilde blive kaldt paa mig? Ja, kjære Kold, jeg kommer, og ej skal du forgjæves kalde paa din Ingeborg, især i Nødens Stund! Gud have Lov, at jeg ej rejste bort, men blev og modtog denne Tidende, der nu baade ængster og glæder mig!"

Hun tørrede sine Øjne og vendte sig til Johan Skrædder:

„Det er bedst, vi følges ad, saasom jeg ikke er vejkjendt; men du er vel baade sulten og træt?"

„Ja, sulten er jeg rigtig nok til Gavns," svarede han, „men ikke mere træt, end at jeg nok kan gaa en tre, fire Mil endnu i Dag, naar jeg først kan faa en god Unnen."

„Ja, den har du ærlig fortjent, og den skal du give ham, Mette! Saa lægger vi Vejen om ad Fiskergyden — for her er kun Smalhans til Huse — men du, Karen, tør du saa være ene i Hytten med bitte Ingeborg, ingen af os ved hvor længe?"

Nej, det turde hun ikke. Men nu tog Inger Bentes Ordet.

„Karen er ræd og bange af sig," sagde hun, „det er noget, enhver kan se; men derfor kan du trygt tage til Tjele, Ingeborg; for hun og den lille kan jo følge med Bent og mig og bo hos os i Skovfogedhuset, saa længe de lyster — er det ikke sært, at vi just sad og snakkede om at faa Barnet med os, lige før den fremmede Mand kom?"

Saaledes blev det. Hele Selskabet forlod samtidig Hytten og fulgtes ad ind til Byen. Ved Mindebro sagde Bent og hans Kone samt Karen Brok og lille Ingeborg Farvel og begav sig paa Vandring ad Rosenholm til, medens de andre tre lagde Vejen om ad Øltapperboden i Fiskergyde, hvor Mette Skippers, med Troels's Samtykke, sørgede for, at Johan Skrædder og hendes Moder „fik lidt at staa imod med," inden de tiltraadte den lange Fodrejse.

Mette Skippers fulgte sin Moder et Stykke paa Veje.

„Lad mig nu endelig se, Mo'er," sagde hun til hende, „at I ikke lader det gamle Sindelag

faa Magten igjen, men taler kjærligt med ham, den gode Fader, hvem jeg aldrig har set! Det er heller ikke sagt, han kunde taale det, om der blev rippet op i de gamle Sager — bare han endda kunde komme sig igjen!"

„Ja, ja, ja! Det var 'et, det var 'et!" svarede Spaakvinden og skridtede ud — „al den gamle Regning betyder ingen Ting nu, den er reven i Stykker; men give Gud, at jeg maa komme tids nok! For jeg bliver aldrig Menneske mere, om han er gaaet bort, uden at jeg har faaet snakket med ham, det er vist og sandt! At det ogsaa aldrig før er faldet mig ind, at saadant kunde ske — hvor mon jeg har haft mine Tanker i alle de mange Aar, vi har været skilte? Ja, vi maa nok sige det, lille, at steds' kommer Sorg og slukker anden. I Morges var jeg forknyt over, at jeg altid skulde skilles fra Fru Eline, nu har jeg faaet en ny Bekymring at bære paa — og den er hundrede Gange tungere end den anden! Aa ja, Gud hjælpe os arme Stakler!"

„Nu vil jeg dog sige jer, Moder," sagde Datteren, „hvad der var mit Ærende hos jer i Dag, og det fik jeg jo ikke forrettet. Karsten Enevold har bejlet, og jeg har givet ham mit Jaord og det med et glad Hjærte; thi Karsten er den gjæveste Svend, jeg kjender, og nødig vilde jeg have fæstet mig til nogen anden end ham."

„Jeg ved det, mit Barn, jeg ved det og har vidst det længe."

„Nej, nej, Moderlille, nu snakker I over jer!" udbrød Datteren forundret — „ingen har vidst det, for det har været i al Løndom."

„Jo, mine Øjne har sagt mig det, og de plejer ikke at tage fejl," sagde Moderen og blev ved at gaa.

Datteren maatte se til hende to Gange: at kunne gjennemskue den Hemmelighed havde hun netop ikke troet den gamle i Stand til.

„Vi har jo rigtignok ikke meget at slaa frem med, Karsten og jeg," vedblev hun; „men lidt har vi da lagt til Side begge to, han er en brav og dygtig Svend, vi holder saa meget af hinanden, og naar vi hjælpes ad, faar vi vel det Brød, vi skal æde. Det er vor Agt at holde Bryllup, saa snart vi faar Tag over Hovedet — hvis I ej har noget imod det?"

„Nej, ikke det mindste, og jeg siger ogsaa, det er godt og glædeligt alt sammen, hvad du der har sagt mig," svarede Moderen; „men jeg synes, at du gjærne kunde have gjemt det til en anden Gang — du ved, at jeg har faaet andet at tænke paa end Brudefærd og Bryllupsstads."

„Kjære Moderlille!" sagde Mette og tog hendes Arm; „eders Sorg er visselig ogsaa min Sorg; men jeg haaber til Gud, at Sorgen skal blive forvandlet til Glæde, og det var egentlig for at sige jer det, at jeg tog Bladet fra Munden just nu — maaske kan ogsaa I fange Haab, hvortil I visselig trænger, naar I har hørt, hvorlunde jeg ser paa Sagen. Jeg vidste, det vilde blive et slemt Skaar i min Lykke, naar jeg selv var gift og hjemfaren, at mine gamle Forældre skulde leve adskilte og hver for sig i deres Ensomhed, og jeg vidste aldrig mit levende Raad for, hvordan jeg skulde føre jer til Hobe; men lige som jeg allerbedst gaar

og grubler over det, kommer Tidenden om Faders Sygdom, og nu er I allerede paa Vejen til ham! I maa tro, det er Himlens Vilje, at han skal leve, og at I skal vorde til Hobe føjede og leve sammen i Kjærlighed, indtil Døden adskiller jer. Ja, give Gud, at det maatte blive Udgangen paa denne eders lange Skilsmisse, ingen skulde da juble og være gladere end jeg! Men sæt nu ogsaa, at Fader er til Sinds at byde Haanden til — vil I da holde eders tilbage?"

„Nej, nej! Jeg vil alt, hvad han vil — bare det ikke er for sent!" svarede Spaakvinden ivrig.

„Sig endelig ikke det, Kjærmoder, men lad os bede og haabe til Gud, at han naadig vil styre det saa, som vi nu alle ønsker og attraar!"

„Tak, bitte Mette!" sluttede Moderen Samtalen — „Tak for alle de gode Ord, du har givet mig. Nu føler jeg mig trøstet og styrket, og det bæres mig for, at jeg om en Stund skal fange Glæde for Hjærtesorg."

Dermed sagde de hinanden Farvel og skiltes. Mette Skippers vendte tilbage til Fiskergyden, og Skipper Ingeborg og hendes Ledsager fortsatte Vandringen nord paa ad Vejen til Randers.

Det viste sig snart, at hun var den skrappeste Fodgænger, og imellem Stunder maatte Skrædderen næsten travrende for at følge hende; men det var jo ogsaa anden Gang, han maalte Vejen ud i et Træk, medens hun gav sig paa Farten med friske Kræfter. Det hjalp, at Mette Skippers havde udrustet dem med en forsvarlig Madpose, og saa ofte de blev sultne og begyndte at føle sig matte, tog de Sæde paa Vejkanten og holdt Maaltid, og saa

kunde de holde ud igjen. Johan Skrædder slap ikke med „en tre, fire Mil“ den Dag, som han havde sagt; thi Skipper Ingeborg blev ved at rokke afsted, først saa lang Dagen var, og dernæst det meste af Natten med, saa at de allerede den følgende Morgen hen i Dagningen var i Vinge; men nu var hendes Ledsager ogsaa saa overkjørt, at han maatte i Seng og faldt straxt i Søvn. Spaakvinden vilde derimod ikke høre Tale om Hvile, hun kunde ikke sove, forsikrede hun, men nød blot en Skaal Mælk og et Stykke Brød, og efter at Skrædderens Kone havde sagt hende, hvad Vej hun skulde tage, fortsatte hun alene Vandringen til Tjele.

Men Overanstrængelsen havde været for stor. Da hun havde gaaet saa langt, at der ikke var mere end en lille Fjerdingvej tilbage, maatte hun hvile sig endnu en Gang, og hun satte sig op til en lynggroet Kæmpehøj i den Tanke, at hun kun vilde hvile i nogle faa Minutter; men Trætheden overvældede hende, og førend hun vidste af, faldt de tunge Øjenlaage i, hun faldt i en dyb og tryg Søvn og sov uafbrudt i flere Timer.

Omsider vaagnede hun, rejste sig over Ende, gniggede sig i Øjnene og saa' efter Solen — den stod højt paa Himlen.

„Ej, ej!“ mumlede hun, i det hun stod op og traadte ud paa Vejen; „det var nok ingen bitte Morgenlur, jeg der tog mig; men Søvnen har styrket mig, og bedre evner jeg nu at tage en Dyst med Jerrik, i Fald jeg træffer ham paa Tjele.“

Hun var endnu lidt fortumlet og tung i Hovedet efter Søvnen. Var det Drøm eller Virkelighed, at hun havde hørt en dundrende Lyd som

af en forbitravende Hest? Et Øjeblik blev hun staaende og skyggede med Haanden for Øjnene, medens hun saa' sig spejdende om i alle Retninger, og det varede ikke længe, inden hun fik Øje paa en velkjendt Rytterskikkelse, der maatte være kommen forbi uden at opdage eller gjenkjende hende, og som i skarpt Trav fortsatte sit Ridt ad den Kant, hvorfra hun nylig var kommen.

„Saamænd," vedblev hun sin Enetale, i det hun vendte sig om og gik videre ad Tjele til, „det var Jerrik selv og ingen anden, og han er altsaa for Tiden paa Tjele; men lige meget — den Karl ræddes jeg ikke for, og kanske er det netop bedst, at vi mødes."

XXIV.

Gjensynet.

Da Skipper Ingeborg kom rokkende ind ad Tjele Ladegaardsport, var der for Øieblikket ikke andre tilstede, som hun kunde henvende sig til, end en gammel Røgter, der kom trillende med en Hjulbør hen over Gaardspladsen; men i det hun nærmede sig, veg han ræd tilbage for den sære Skikkelse, og det var kun med Nød og næppe, hun fik ham til at give sig den Underretning, hun ønskede; omsider fik hun dog ud af ham, at Vægteren endnu var i Live, og at han havde sit Sygeleje i et af de nederste Kamre i Taarnfløjen. Didhen styrede hun saa med bankende Hjærte sine Fjed og gav sig til at lede sig frem fra det ene Kammer til det andet; thi den gamle Røgter havde ikke været at formaa til at ledsage hende og vise hende Vej.

Endelig fandt hun den rette Dør og traadte ind i et lidet kvalmt Rum, hvor der stod en elendig Seng — et Straaleje med nogle pjaltede Dyner og Puder — og i Sengen laa hendes syge Ven.

Igjennem et lille højt siddende Vindue, hvis smaa Ruder var indfattede i Bly, faldt Lyset lige paa den syges Ansigt. Det var meget blegt og indfaldent; hans lange graa Haar laa i fugtige Tjavser ned over den furede Pande, og hele Underansigtet var dækket af et vældigt Skjæg, der stak sælsomt af mod de gustne Kinder, dybtliggende matte Øjne og fremstaaende Kindben, og gav ham et i alle Henseender yderlig forsømt, vildmandsagtigt Udseende.

Han var vaagen, da hun kom, og deres Øjne mødtes, i det hun traadte ind i Kammeret; thi han laa saaledes, at han vendte Ansigtet mod Døren.

Saaledes var „Kjæresteparrets" første Møde efter en Skilsmisse, der havde varet i 30 Aar.

Den ellers saa mandhaftige og stærke Kvinde blev i den Grad overvældet, at hun strax ikke kunde fremføre et Ord, men brast i hæftig Graad, medens Kold ikke havde Kræfter til at udtrykke sin Bevægelse tydeligere end ved nogle næsten umærkelige Trækninger i Ansigtsmusklerne og en forhøjet Glans i Øjnene, der dog hurtig forsvandt igjen.

Skipper Ingeborg tog sin Kabuds af og hængte den paa Sengestolpen, og derpaa gik hun hen og lagde sig paa Knæ ved Siden af Sengen, strøg Haaret fra hans Pande og kysfede ham gjentagende, medens hun trykkede hans Haand og sagde med graadkvalt Stemme:

„Kold, stakkels hjærtekjære Kold! kan du kjende mig igjen? Det er din gamle Ven, din egen Ingeborg, der er kommen for at se til dig i din svare Nød og fri dig ud fra dette Pinested, om det saa er Himlens miskundelige Vilje — og for at trygle

om din Tilgivelse for al min begangne Uret og Haardhed imod dig . . ."

„Nej, det var mig . . . der begik Uret . . . hele Skylden var . . . paa min Side," gispede han næppe hørligt og gjengjældte hendes Haandtryk.

„Aa, dit sølle, ejegode, syge Skind!" fortsatte hun grædende og kyssede ham atter, „du har altsaa givet mig til og er ej vred for al den Ustjel og Modgang, du har lidt for min Skyld? Saa være Gud i Himlen da priset og takket for dette Møde, i hvor bedrøveligt det end ellers monne være! for nu dør jeg glad og gjærne med dig og kan vandre heden med Fred i min Sjæl, siden vi har gjenfundet hinanden og er bleven forligte."

Han gjorde en sagte Bevægelse med Hovedet om imod hende, og hun fornam et svagt Tryk af hans Haand.

„Tal ej om at dø, for nu bliver jeg nok karsk igjen, siden du er kommen," hviskede han; „jeg er heller ingenlunde saa maadelig, som jeg var for nogle Dage siden; da troede jeg . . ."

„Hvad troede du, hjærte Ven?" sagde hun og lagde Øret tæt til hans Mund — „at du skulde have været afsted?"

„Ja," svarede han; „men saa traf det sig, at Johan fra Vinge kom og saa' til mig; han lovede at gaa til Aars, og siden jeg fangede Haab om at faa dig at se, har mine Pinsler været mindre."

Disse Ord rørte hende saa dybt, at hun ikke kunde sige et Ord. Hun satte sig op paa Sengekanten med bøjet Hoved og foldede Hænder og græd i Stilhed, medens allehaande Tanker gjennemfo'r hendes i Forvejen saa fortumlede Hoved.

Da hun atter vendte sig om mod den syge, laa han med lukkede Øjne og trak Vejret hurtigt og med en afbrudt, sagte Stønnen; han var falden i en let, urolig Slummer.

„Gud have Lov, han sover!" mumlede hun, medens hun blev siddende og saa' paa ham med den inderligste Deltagelse. „Aa, ja, ja, ja! bitte Kold, bitte Kold! Jeg fatter ej, hvordan jeg kunde være dig saa gram i alle de mange Aar — dig, som frem for nogen anden dog altid var mig usigelig kjær! Men stiv og stind i Nakken har jeg alle Dage været og haft ondt ved at glemme og tilgive. Jeg har lidt og stridt, slæbt og strøbt for dem, som vel var det værd, men dog langt ifra fortjente det saa meget som du, min Ungdoms Hjærtensven, hvem jeg forskød i vansindig Vrede og Uforstand og opførte mig imod, som var du min arge Fjende! Men nu er Angeren vaagnet, og Gud have Lov, at det ej er ganske for silde. Aa, ja, ja, ja! Hm, hm! Nu ligger han mere stille og trækker Aanden dybere. Hvor dog Søvnen er en velsignet Ting, hartad den bedste Part af vort Lives Skaal! Sov sødt, Vennen min, sov i Guds og Jesu Navn!"

Der stod en gammel ormædt højrygget Lænestol med pjaltet Læderbetræk op til Væggen; den gik hun til sidst hen og satte sig i, lænede Hovedet tilbage og lod Tankerne have frit Løb.

Der gik et Par Timer saaledes; saa vaagnede Kold, vederkvæget og styrket af den gode Søvn. Hun var straks hos ham, saa snart han begyndte at røre sig paa Lejet.

„Hvordan har du det, hjærte Ven?" spurgte hun med kjærlig Deltagelse; „du har sovet saa velsignet."

„Ja," svarede han og saa' kjærligt paa hende, „jeg har sovet og er nu meget bedre end før; men jeg er bleven tørstig — vil du hente mig en Taar Vand?"

Ja, det vilde hun selvfølgelig hellere end gjærne.

Paa den udvendige Sengefjæl var der fastslaaet et lidet firkantet, uhøvlet Brædt, der tjente den syge som Bord, og paa dette stod en tom Lerkrukke. Skipper Ingeborg satte sin Kabuds paa Hovedet, tog Lerkrukken i Haanden og forlod Kammeret.

Det var nu Middagstid, og de øvrige Gaardens Folk var kommen hjem af Mark og Enge. Den gamle Røgter havde samlet dem om sig paa Stenbroen udenfor Taarnet, hvor de stod og lyttede til hans Beretning om den sære Gjæst, der havde indfundet sig og var forsvunden i Taarnets Indre. Hvem eller hvad hun var? Ja, det var mere, end han var Mand for at sige eller forklare dem. Han troede snarest, at hun maatte være en ond Hex, der var kommen for at gjøre Ulykker; men det kunde ogsaa godt ligne efter, at hun ikke var noget „rigtigt" Menneske med virkeligt Kjød og Blod, men kun et „Syn" ved højlys Dag, et „Varsel" for stakkels Kold, der kanske nu laa der inde og alt havde draget sit sidste Suk, skjønt hvad det angik at gaa ind og se, om det forholdt sig saaledes, skulde han (Røgteren) nok lade være at prøve paa noget saa dumdristigt . . .

Pludselig traadte „Varselet", med en Lerkrukke i Haanden, ud af Taarndøren og nærmede sig Flokken.

„Der er hun!" hviskede de dæmpet til hinanden og veg hurtig nogle Skridt tilbage.

„Hør, bitte Venner, I skal ej være ræddе for mig!" sagde Skipper Ingeborg med en Udtale, der lød lidt fremmed der paa Egnen; „men kan I vise mig, hvor Brønden er?"

„Hun spørger efter Brønden!" hviskede somme, medens alle gloede paa hende.

Ridefogden, der ogsaa var tilstede, slog Kors for sig og dristede sig til at sige:

„Er du et Menneske, saa tal! men er du Satan, saa vig!"

„Jeg har jo talt, dit Fløs, om du ellers har Øren at høre med!" raabte Skipper Ingeborg barsk, „men hvad er du selv for et Torskehoved, der kan spørge saa ærkedumt? Hvor er Gaardens Brønd, I Skabhalse! Det var det, jeg spurgte om!"

Denne kraftige Røst kunde næppe tilhøre et luftigt Varsel — hun maatte altsaa være en Hex, hvilket hendes Paaklædning og hele Udseende da ogsaa nærmest tydede paa.

Ingen svarede hende; men indbyrdes gjorde de dæmpet Aftale med hinanden om, at dersom Hexen prøvede paa at nærme sig Brønden, maatte de nødvendig vove en Dyst med hende for at drive hende bort derfra, da det aabenbart var hendes Hensigt at fordærve Vandet; de begyndte allerede at se sig om efter Haandsten og andre deslige Vaaben.

„Hvad i Djævels Skind og Ben har I i Sinde, Tosser?" raabte Spaakvinden og gik dristig løs paa Flokken; „vil I spærre mig Vejen og nægte jeres syge Medtjener en Drik Vand? Til Side, eller det skal komme jer dyrt at staa!"

Hun satte Krukken fra sig og begyndte at smøge sine Ærmer op.

I det samme hørtes Lyden af klaprende Hestesko ind igjennem Ladegaardsporten.

„Der har vi Naadigherren!" sagde Ridefogden i en Tone, som naar en General vilde sige: der kommer Kongen.

Ridefogden havde en Kaarde ved Siden, en trekantet Hat paa Hovedet og under Hatten et meget glubsk Ansigt, og hans i det hele krigerske Udseende svarede saaledes godt nok til Stillingens Alvor og det Mandemod, der for Tiden besjælede ham.

Han tog Plads i Spidsen for Mandskabet, lagde Haanden paa Kaardefæstet, drejede Hovedet til Siden og sagde over Skulderen: „Bliv kun, til han kommer! Han maa helst se, at vi alle er paa vor Post."

Medens Ridderen nærmede sig i Pasgang, holdt Folkene trolig Udkig med Hexen og gav nøje Agt paa alle hendes Bevægelser; enhver af dem langede hende et Par Øjne, hvori der tydelig stod at læse: Hvordan tror du nu, det vil gaa dig? Ja, du havde kanske bedst Lyst til at smøre Haser — hvis du kunde!

Men til deres store Forundring røbede den fremmede Mandkvinde hverken Frygt eller Lyst til at flygte; tværtimod blev hun staaende ganske rolig med den tomme Krukke i Haanden, indtil Ridderen havde faaet Øje paa hende — da steg Forundringen til den højeste Forbavselse; thi hun løftede Hovedet kjækt i Vejret og raabte med lydelig Røst:

„God Dag, bitte Fæstemand! Saa mødes vi da endnu en Gang — det havde I kanske næppe ventet?"

Men det blev galere endnu, og de troede alle

som en, at hun havde forhexet Naadigherren; thi ved Lyden af denne Stemme, som han kjendte saa godt, var han pludselig standset som ved Synet af et Gjenfærd, og nu sad han der og stirrede paa hende med et Ansigt, der syntes forstenet af Rædsel.

„Det er nogle skjønne Folk, I har her paa Gaarden, bitte Jerrik," tog Spaakvinden atter til Orde — „de under ej en Gang en syg Kammerat en bitte Taar koldt Vand."

At Ridder Erik altid havde næret en vis overtroisk Respekt for Hexen, har vi oftere set Bevis paa i det foregaaende; saa tit han havde prøvet paa at feje hende til Side, var han altid kommen galt derfra, hvorimod hun hver Gang havde vist, at hun til Gavns kunde kuske ham, hans Frygt for hende var med Aarene snarere tagen til end af, og efter det grundige Nederlag, hun havde tilføjet ham ved Hexeprøven, opgav han fuldstændig Ævret; han var træt af Kampen med „sin Overmand", og under den Ydmygelse, som det vel maatte være for ham, da han blev afskediget som Lensmand, var han ikke fri for at finde en Smule Trøst i den Omstændighed, at han nu kom saa langt bort fra Hexen, at hun ikke mere kunde naa ham.

Og nu viste hun sig pludselig paa Tjele! Han var bleven saa rystet ved dette uventede Møde med sin skrækkelige Modpart, at han hidtil knap havde lagt Mærke til Ridefogden og hans Svende; men Spaakvindens sidste Ord vækkede ham for saa vidt, at han tilkastede dem et flygtigt Blik og gav dem et Vink, hvorpaa de tøvende fjærnede sig, men ikke længere, end at de kunde høre hvert Ord, der faldt mellem Naadigherren og hans „Fæstemø".

„Hvad har I at bestille her paa Gaarden, fule Kvind?" sagde han med en Stemme, som dirrede af undertrykt Forbitrelse; „vil I da forfølge mig til min Dødedag og aldrig lade mig i Fred?"

„Aa nej," svarede hun, „denne Sinde vil jeg i Grunden ikke jer noget, naar I bare vil være skikkelig, og kan det fornøje jer, saa er det slet ikke for jeres Skyld, jeg er kommen; men I har en Vægter her paa Tjele, som hedder Kold, og som er trængende til Røgt og Pleje . . ."

„Ja, han ligger syg for Tiden," afbrød Ridderen hende i en Tone, som røbede, at han begyndte at føle sig lettet — „hvad vil I ham?"

„Jo, jeg skal sige jer, bitte Jerrik," vedblev hun, „at i vore Ungdomsdage har Kold og jeg pløjet den høje Sø og bestaaet mangen Dyst til Hobe, og da jeg nu paa en Maade, som vilde tykkes eder sælsom, blev vidende om, at han var krank og led ilde, saa begav jeg mig hid for at se til min gamle Ven og Krigskammerat. Se, det er mit Ærinde her, bitte Jerrik, og nu begjærer jeg to Ting af jer: at I uhindret lader mig gaa ind og ud paa Tjele og under mig Kosten, saa længe Kold er krank og sengeliggendes, og at I, saa saare han atter vorder karsk, giver ham Afsked og under ham fri og uhindret Bortgang her fra Gaarden — siger I ja til det, og holder I, hvad I lover, da er det rimeligt, at jeg aldrig mere skal mørkne eders Veje, men lade eder i Fred, saa længe I lever. Naa, hvad siger I, bitte Jerrik? I ved, jeg er lige parat til Krig og Fred, som det bedst gefalder eder, og hover I Krigen bedst . . ."

Hun holdt inde og afventede rolig Svaret.

Det var haardt for den højbaarne Ridder at lade sig foreskrive Vilkaar af et saa „usseligt Kreatur" som Hexen; men han tænkte paa hendes truende Advarsel til Klokkeren om Kirkelugen, og hvor ynkelig en Død den ulykkelige havde faaet netop fra dette Sted, og han huskede paa den skrækkelige Forbandelse, hun efter Hexeprøven havde udtalt over ham selv — naar alt kom til alt huede dog Freden ham bedst, det var vist klogest at bide i det sure Æble, og han svarede derfor:

„Velan, Ingeborg! For Løjers Skyld vil jeg da en Gang prøve at føje eder; men jo før I baade kommer bort herfra, desto bedre."

„Som I vil, bitte Jerrik!" sagde Spaakvinden, „saa blev vi altsaa enige om den Ting — et Ord er et Ord, og en Mand er en Mand. Vil I saa sige til Krammet der, at I og jeg er gode Venner, og at de gjør klogest i at hytte sig!"

Efter at have sagt disse Ord som Slut paa Overenskomsten, vendte Skipper Ingeborg sig fra Ridderen og gik nu uhindret ned i Gaarden, hvor hun selv fandt Brønden og fyldte sin Krukke, og gamle Kold fik saa endelig sin Tørst slukket.

Saa snart Erik Grubbe var færdig med Hexen, vendte han flux sin Ganger og raabte bistert, henvendt til „Krammet":

„Hvad i Djævels Skind og Ben staar I der og glor efter? Ind til Grødfadet med jer! Afsted øjeblikkelig!"

Dette Sprog forstod de; i et Nu var Flokken fejet bort som Løv for Efteraarsblæsten.

Kun Ridefogden var bleven staaende; han nærmede sig ærbødig og med blottet Hoved.

Naadigherren svang sig af Sadlen og gav ham Tøjlen.

„Træk Hesten i Stald!" befalede Ridder Erik kort og i en glubende Tone, i det han smed Ridepisken til ham og nær havde givet ham den lige i Ansigtet.

„Ja vel, Naadigherre!" sagde Fogden ydmyg; „vredes ej, Hr. Ridder!" vedblev han tøvende, „om eders ringe Tjenere har gjort jer til Utykke ved at ville værge Gaarden og os mod denne . . . Kabudskælling; havde vi vidst, hvem hun er . . ."

„Hvem hun er!" gjentog Ridderen barsk og afbrød ham — „hun er Fandens Oldemoer, om intet værre, og gid hun sad paa Bloksbjærg, den lede Hex! Men lige meget: er hun aleneste kommen for at pleje Vægteren, maa ingen derudi hindre hende. Lad din Kælling give hende Mad og Drikke, saa længe hun er her, og saa snart Kold kan aarke at bruge Benene igjen, faa saa baade ham og Hexen paa Porten, og va'r dig vel, at de aldrig kommer her mere!"

Med disse Ord vendte han sig fra ham og gik brummende sin Vej i Retning af Hovedindgangen, medens Ridefogden svarede: „vel, vel, strænge Herre!" og trak afsted med Hesten.

Men inde i Borgestuen sad Folkene ved Grødfadet, fordybede i en ivrig Underholdning om det sælsomme Optrin, de nylig havde været Vidne til. Det mærkværdigste ved det hele var Naadigherrens øjensynlige Frygt for den fremmede Kæmpekvinde, Hex, „eller hvad hun nu siden var", og alle enedes om, at naar hun var *saa* mægtig, at hun evnede at kyse *ham*, saa var det nok ogsaa det klogeste

for dem at gaa af Vejen for hende og lade hende skjøtte sig selv, især saa længe hun ikke kom nogen af dem for nær. Det blev altsaa Udslaget af denne interessante Samtale, og førend den var endt, indfandt Ridefogden sig og meddelte dem Naadigherrens udtrykkelige Ordre, hvorved de altsaa yderligere styrkedes i deres fredelige Forsætter.

Endnu samme Eftermiddag forlod Lensmanden Tjele og drog til Mors — han og „Hexen" havde set hinanden for sidste Gang.

Alt havde saaledes føjet sig heldigt for Skipper Ingeborg, der fra nu af i længere Tid blev en stadig Gjæst paa Tjele, hvor hun uhindret kunde udføre sit Hverv: at passe og pleje sin syge Ven. Ingen vovede oftere at antaste eller fornærme hende, og Sidsel Ridefogeds var Føjelighed selv og ydede hende punktlig, alt hvad hun ønskede og forlangte.

Under disse for saa vidt gunstige Forhold bedredes Patientens Kaar betydelig. Skipper Ingeborg sørgede for, at han fik et bedre og renligere Leje, saa at han kunde ligge blødt og godt. Hun holdt Kammeret rent og sørgede ogsaa for, at der altid var god og frisk Luft; thi vel var Huslighed ikke hendes stærke Side; men hun var vant til at færdes i det frie og befandt sig bedst, hvor hun kunde aande let og frit, og hendes gode Forstand sagde hende, at frisk Luft vel maatte være lige saa nødvendig og vederkvægende for den syge som for den sunde.

I et andet Kammer ved Siden af Kolds havde hun redt et Leje til sig selv, og der sov hun om Natten. Om Dagen opholdt hun sig i Syge-

kammeret, hvor hun vogtede paa den syges mindste Vink, lettede under hans Hoved og puslede ved hans Leje og gjorde alt, hvad en kjærlig, øm og opofrende Sygeplejerske er i Stand til at optænke for at lindre Smerterne for en stakkels lidende, der staar hendes Hjærte nær, og hvis Helbredelse hun inderlig ønsker.

Kold befandt sig vel under denne kjærlige Pleje og skjønnede derpaa, og han sagde hende mange Gange om Dagen, at hun havde reddet hans Liv, og at saaledes var han aldrig bleven plejet, siden han var et lille Barn og blev plejet af sin Moder.

Han bedredes ogsaa i Dagetal, og efter et Par Ugers Forløb var han allerede saa rask, at han kunde være oppe nogle Timer daglig og sidde i Lænestolen. Skipper Ingeborg veg alligevel aldrig fra ham, men holdt trolig ud og forkortede ham de lange Timer ved at fortælle om sine Bedrifter i Aarhusegnen og ved Skildringer af, hvorledes deres Datter Mette, Karen Brok og lille Ingeborg havde det. Kold havde jo ogsaa til Gjengjæld meget at fortælle, og gjensidig gjorde de hinanden god Rede for, hvad der havde tildraget sig med dem under den mangeaarige Skilsmisse. Det var et langt og alvorligt Opgjør, der fandt Sted imellem dem, der blev intet gjemt og intet glemt, og under de daglige Samtaler følte de begge, at skjønt Foreningsbaandet havde „braget", var det dog aldrig „bristet", og at det nu nok skulde holde, indtil Døden overskar det.

Den syges Kræfter vendte lidt efter lidt tilbage, og omsider var han kommen sig saa vidt, at

han kunde taale at komme ud af Fængselet nogle Timer daglig, naar Vejret var godt og mildt; men ene kunde han ikke gaa, og det var et Syn, som nok var værd at se, hvorledes det gamle, trofaste Par gik og rokkede omkring med hinanden under Armen, den svage Mand støttende sig til den stærke, mandhaftige Kvinde, og begge med Kjærlighedens milde Glans i Øjet og altid med hjærtelige, milde Ord paa Læben. Folkene, der daglig var Vidne til dette Syn, lærte nu først at kjende, „hvad og hvem" den fremmede Kvinde var, og at indse, hvor uretfærdige de havde været i deres første haarde Dom om hende. Vægteren havde altid været almindelig afholdt af sine medtjenende. At han og hun var Ungdomsvenner, var let at skjønne, og det gjorde Indtryk paa Tjelefolkene, at hun var ham tro under de graa Haar og kom og besøgte ham i Nøden. Skipper Ingeborg havde kort sagt vundet deres fulde Agtelse. Det havde begyndt med, at alle frygtede og afskyede hende, og det endte med, at de kappedes om paa allehaande Maader at lægge for Dagen, hvor grundig de havde forandret deres Mening til hendes Fordel.

Om det saa var den glubske Ridefoged, hvis eneste Leveregel dog ellers var at lystre Ordre, saa kunde han ikke lade være at give sin Velvilje Udtryk ved nu og da at lægge sit Bulbiderfjæs i smilende Folder og sende Spaakvinden et taknemligt Nik, noget, der for øvrigt ikke var frit for at klæde den gode Mand en Smule komisk.

Moder Natur var Vægter Kolds Livlæge — han havde jo ikke Raad til at lade sig behandle af andre — og ved denne Mirakeldoktors ufortrødne

Omsorg, støttet af Skipper Ingeborgs aldrig svigtende Pleje, gjenvandt Patienten omsider sit fulde Helbred. Hen ad Høsten følte han sig stærk nok til at foretage en længere Vandring, og en skjøn Dag fremstillede han sig for Ridefogden og tilkjendegav denne sit Ønske om at blive afskediget af Tjenesten og erholde Tilladelse til at rejse, hvorhen han vilde.

Vægteren var forberedt paa intet mindre end et bestemt Afslag, og Skipper Ingeborg havde allerede overvejet, hvorledes hun heldigst kunde gjennemføre deres fælles Ønske ved at iværksætte en natlig Flugt og saaledes til Slut bortføre sin Hjærtenskjær, trods alle Hindringer og Forbud; men til deres glade Overraskelse var Ønsket aldrig saa snart udtalt, før det ogsaa var tilstaaet, og Ridefogden tilkjendegav dem „Naadigherrens naadige Vilje" om Afsked og uhindret Bortgang for Vægter Kold, hvad Øjeblik denne fremsatte Begjæring derom. At „Naadigherren" havde formuleret sin „naadige Vilje" med andre og mindre kjønne Ord, var en lille Biomstændighed, som Fogden tog paa sin Kappe at lade vedkommende være uvidende om, og at han fulgte det øvrige Tjenerskabs Exempel og venlig trykkede de bortdragendes Haand til Afsked, i Steden for at „jage dem paa Porten", som Ordren jo havde lydt — et større Bevis paa sit gode og velvillige Sindelag kunde en Mand som Ridefogden i Følge sin Stilling umulig give.

Den gamle Vægter samlede sine Pakkenilliker — det var ikke mere, end de kunde hjælpe hinanden at bære — og han og Skipper Ingeborg sagde Tjele Farvel og begav sig paa Vandring. Det var ingen

vemodig Afsked, Kold tog med et Sted, hvor han havde tilbragt saa mange Aar af sit Liv, men hvortil der desuagtet ikke knyttede sig et eneste lyst og varmende Minde, og de var derfor begge glade og frejdige i Hu. Det var Forsoningen og Gjenforeningen, der fyldte dem med gjensidig Glæde og Tilfredshed. Fremtiden, det korte Spand af Tid, der endnu var tilbage, viste sig for dem i et mildt og venligt Aftensskjær, den de haabede at tilbringe i kjærlig Fred og Enighed i den fattige Strandhytte, der nu, da Livets Prøvelser, Storme og Kampe syntes endte for dem begge, efter Bestemmelsen skulde være deres fælles Hjem, indtil Døden adskilte dem.

Først gik de til Vinge og tog en hjærtelig Afsked med deres Venner, det brave Ægtepar Johan Skrædder og hans Kone, der begge var helt bevægede ved Tanken om, at det var sidste Gang, de saa' „Fader Kold".

Andre Venner eller bekjendte havde de ikke under Vejs, og Kost og Nattely maatte de tigge sig til hos Bønderne, hvor de kom frem; thi det gik kun smaat med Farten: et Par Mil eller tre om Dagen, mere aarkede Kold ikke, og først efter tre Dages Vandring naaede de endelig Aarhus og tog ind i Oltapperboden i Fiskergyde, hvor de modtoges med aabne Arme af Mette Skippers og med et hjærteligt Velkommen af gamle Troels Oltapper.

XXV.

Par og Par.

Paa Sancte Michaels Dag 1651 var der Dobbeltbryllup hos Troels Oltapper i Fiskergyden, og Brudeparrene var: Ungkarl, forhenværende helbefaren Kold Albrektsen og Pige Ingeborg Hansdatter samt Ungkarl, Krambodsvend Karsten Enevold Simonsen og Pige Mette Kirstine Koldsdatter. Det var i Følge den ældre Bruds udtrykkelige Ønske, at just denne Dag var bleven valgt, fordi hun mente, at de derved paa den smukkeste Maade kunde mindes deres kjære fraværende Venner, Magister Kristen Nielsen og hans Hustru Eline Mortensdatter, der for 10 Aar siden havde holdt Bryllup paa den samme Dag.

I et Punkt, og just det allervigtigste, var der en Lighed mellem Brylluppet 1641 og Dobbeltbrylluppet 1651; thi ligesom det da var gjensidig Kjærlighed, der havde ført Brudeparret sammen, saaledes manglede heller ikke det bedste her, den ægte, trofaste Kjærlighed, der tilmed for det ældre

Pars Vedkommende var haardt prøvet igjennem en mangeaarig Skilsmisses og Modgangs lutrende Ild; det var den, der sammenføjede Hjærterne, og det var den, der bredte sit Gyldenskjær over Festlighed og kastede Højtidsglans over Dagen. Men her ophørte ogsaa Ligheden; thi Dobbeltbryllluppet fejredes i al Stilhed og Tarvelighed, og Brudeskaren, der ledsagede Parrene til og fra Kirken, var kun ringe og uanselig i Sammenligning med den, der havde hidlokket saa mange Tilskuere ved Brudefærden paa Sancte Michaels Dag for ti Aar siden, skjønt Tilskuere manglede der ingenlunde; thi Skipper Ingeborg havde, som vi jo ved, mange Venner baade i By og paa Land, og det var ingen ringe Skare, som havde samlet sig i Kirken for at se det gamle haardt prøvede og paa deres Vis navnkundige Par lægge deres Hænder i hinanden for Herrens Alter og saaledes vorde til Hobe føjede for Resten af deres Dage. Men ellers blev der ingen „Stads" gjort: kun Kirkefærden, og saa bag efter et lille Gilde hjemme i Troels's bedste Stue, det var det hele.

Bryllupsgjæsterne var kun faa, en lille udvalgt Kreds af Venner og bekjendte, blandt hvilke særlig skal nævnes Skovfoged Bent og hans Kone fra Rosenholm samt Karen Brok og Ingeborg Koldsdatter, og blandt de øvrige Morten Skriver, Søren Lime og stærken Jørgen. Desværre savnedes Povl Brok, der jo vilde have været en kjær Gjæst ved Festen, og hvis Fraværelse alle beklagede, men ingen mere end hans stille, tungsindige Søster. Povl tjente fremdeles i Kongens Hær, og at faa ham

hjemkaldt i Dagens Anledning havde ikke været at tænke paa.

Paa sin Vis var maaske ingen i Selskabet gladere eller i bedre Humør end Værten selv, den gamle gemytlige Troels. Fjerde Kristians Billede var blevet flyttet fra Skjænkeboden ind i Bryllupsstuen. Troels havde med egen Haand hængt det op midt paa den Væg, langs hvilken Brudeparrene sad bænkede, og selv havde han taget Plads ved den udvendige Side af Bordet, saaledes at han og Kongen bekvemt kunde sidde og blinke til hinanden.

Den brave Øltapper var, som altid, ogsaa ved denne Lejlighed meget snaksom og underholdende.

„Ja, I maa vide, Venner," sagde han blandt andet, „at det er min Datters Bryllup, jeg gjør; for vel er det hendes Fader og Moder, som sidder der ved Siden af hende og Karsten — det ved vi jo nok — men jeg vil ogsaa have Lov til at kalde hende min Datter. Mette er en god Pige . . ."

„Du mener kanske Kone?" afbrød Morten Skriver ham og kvalte et lille Suk i en Slurk Øl.

„Mette har altid været en god Pige," rettede Øltapperen, i det han for øvrigt lod, som han slet ikke havde hørt Afbrydelsen, „og jeg tror knap, jeg kunde holdt mere af hende, om jeg saa havde været hendes kjødelige Fader. Og er det ikke ogsaa mærkværdigt, Venner, hvorlunde alting har føjet sig efter mine Ønsker! For det er ingenlunde for at smøre nogen om Munden med gjækkelig Gammenstale, men mit ramme Alvor og visselig sandt, at blandt alle de Ungersvende, jeg kjendte, var der ingen, der huede mig bedre end Karsten, og just som jeg gik og lurede paa, om de ikke kunde komme

i Tanker om at vende sig kjønt til hinanden, saa kommer hun og fortæller mig, at alt er klappet og klart imellem dem. Mon jeg skulde have snakket over mig i en Rus og paa den Vis givet dig Kjending paa, hvad Kurs jeg helst ønskede, du skulde styre, bitte Mette? Ellers fatter jeg vanskelig, hvorlunde du kunde falde paa at slaa til Veds med justement den samme goden Svend, som jeg havde i Kikkerten?"

„Tror I kanske, at jeg har bejlet til Karsten?" lo Mette Skippers og blev rød; „nej, tøv lidt! Jeg lod ham nok selv om, hvorvidt han vilde lukke Munden op og forlange mig — eller helt lade være!"

„Naa saadan! Ja, det er jo da ogsaa rimeligt nok, aa ja! Men lige meget, hvem der begyndte Bejleriet, du eller han, godt var det, at I blev kontente, for det var just det, I skulde være. Naa, men hvad jeg vilde sige, Venner — i samme god Lav som jeg fejrer min Datters Bryllup, gjør jeg tillige Afskedsgilde for mig selv, slaar to Fluer med et Smæk, som Ordet gaar . . ."

„Hvad? Vil du rejse fra os, Troels?" lød det fra alle Sider.

„Grumme nødig vilde jeg indlade mig paa sligt, Venner!" vedblev Oltapperen med en yderst alvorsfuld og højtidelig Mine, i det han lod Blikket hvile paa fjerde Kristian; „nej, ingenlunde har jeg i Sinde at forlade denne gode, rolige Ankerplads og vove mig ud i rum Sø paa mine gamle Dage — saa var ej heller Meningen; men — ja, det ved Mette og hendes hjærtens Ven god Besked om, men I skal alle vide det, Venner — at saa saare vi kan faa det nødvendige ordnet med Magistraten,

saa trækker jeg mig tilbage og overlader Hus og Forretning og samt til . . . til min Svigerson, og fra den Dag af er det ikke længer gamle Troels, men Karsten Enevold, der er Vært . . .“

Her blev Taleren et Øjeblik afbrudt, i det Søren Lime sprang op og greb sit Ølkrus; men Troels standsede de Ord, der svævede ham paa Læberne, og vedblev:

„Tøv en Kjende, Søren, og hør mig ud. Der er nemlig et, jeg vil have mig forbeholden, og det er, at Skiltet skal blive siddende, som det er, uforandret i alle Maader: Troels Øltappers Bod staar der skrevet over Døren, det skal blive staaende, og Boden skal fremdeles hedde Troels Øltappers Bod, saa længe jeg er i Live. Saadan er min sidste Vilje, dertil er I, hver og en, mine Vidner, og gid det maa blive os alle til Glæde og Kontentement i alle Maader!“

Søren Lime, der var bleven staaende med Kruset i Haanden, tog nu Ordet.

„Ja, du har alle Dage været en god og brav Mand, Troels,“ begyndte han, „og at du er det i Sandhed, derpaa tydede just de Ord, du nylig talede — ikke i den Forstand, at vi er glade ved, at du vil ophøre at være vor Vært, tværtimod! Det var os en vemodig Mindelse om, at Tiden skrider, og at vi alle bliver gammelagtige — men det er imod det unge Par, som sidder der og lyder til, at du beviser din store Godhed; og at de ej er utaknemmelige, men skjønner derpaa, det læser vi tydelig af deres blussendes Kinder og deres skinnendes Øjne. Ja, de har Aarsag at være glade, du er selv glad og tilfreds, Troels — det kan jeg se paa

dig — og vi er alle glade og gode enige Venner, og vil jeg da nu i eget og Selskabets Navn sige dig Tak for godt Værtskab i alle de forgangne Aar! Sundhed og Helsen tilønsker jeg dig! Gid du leve længe, og at vi maa samles med dig endnu saa mangen god Gang her i dette Hus og drikke paa dit Velgaaende! Det er mit Ønske, og at det maa vorde opfyldt, derpaa tømmer vi et Krus til Bunds!"

„Tak, Tak, Søren! Tak, mine Venner!" svarede Troels bevæget. Kvinderne blev siddende og nippede til Ølket, medens alle Mændene rejste sig, stødte Krusene mod hinanden og drak ud.

Medens Drikkekarrene atter fyldtes og bares frem, laa Morten Skriver lænet tilbage i Sædet og med lukkede Øjne, som om han var falden i Søvn, men at dette dog ikke var Tilfældet, forraadtes ved, at han sad og trommede med Fingrene paa Kanten af Bordet. Omsider aabnede han Øjnene og lod Blikket løbe rundt i Kredsen, hvorpaa han langsomt rejste sig og greb sit Krus.

„Ja, bitte Mette!" begyndte han og drog et dybt Suk; „ingenlunde havde jeg tænkt, at jeg skulde komme til at drikke din Skaal paa din Bryllupsdag; men saa er stundum Verdens Løb, at det, som vi mindst formoder, det allersnareste sker, og har det da nu vendt sig saaledes, at du fra i Dag af skal hedde Mette Karstens, et Navn, der for øvrigt ingenlunde har en ilde Klang. Ja, du ler ad mig, din Skjælm! Og du ser til Karsten, og han ser til dig, og I trykker hinandens Haand . . . Men hvad i al Verden ler I da af

alle sammen?" udbrød han og saa' fra den ene til den anden.

Alle havde siddet med Smil paa Læben; men ved Synet af Mortens forvirrede Miner brød hele Selskabet ud i en hjærtelig Latter. Under dette Munterhedsudbrud vidste Morten intet bedre end at sætte sig ned; men med et Sæt rejste han sig igjen, og da Latteren var forstummet, tilføjede han:

„Ja, nu har I forstyrret mig i min Tale, og den bedste Del deraf har jeg glemt, hvilket er eders Skyld; men saa vil jeg da slutte med et hjærteligt Ønske for vort kjære unge Brudepar — de leve længe! Held og Lykke følge dem alle deres Dage! Og gid Karsten maa blive lige saa flink en Bært, som hans Forgænger har været!"

„Tak, Morten! Det var kjønt sagt, og bedre Ønsker kunde ingen have udtalt for os," sagde Karsten Enevold.

Krusene stødtes mod hinanden, tømtes og fyldtes igjen ligesom før.

Efter et lille Ophold rejste Troels sig, men satte sig strax ned igjen og begyndte saaledes:

„Jeg kan vel gjærne blive siddende, saasom det falder mig saa umags at bruge Snakketøjet standende — det er jeg uvant med, og Ordene kan vel ogsaa være lige kraftige. Naa, men hvad jeg skulde sige for godt: der er sket en Fejler, i det vi nemlig har faaet begyndt fra den urette Ende. Vi burde have begyndt med Brudefolkene: først Kold og Ingeborg, fordi de er de ældste, saa Karsten og min Datter, og var der saa endelig en, der vilde have givet mig et bitte Mundsvejr, saa havde det været godt, og hvis ikke, saa havde det ogsaa været

godt — jeg er ikke æresyg, som I ved. Men nu vil jeg se, om jeg kan bøde lidt paa det forsømte og give vore gamle Venner der, hvad der med Rette tilkommer dem . . ."

„Aa, det kan saamænd være det samme, bitte Troels," afbrød Skipper Ingeborg ham; „Kold og jeg kan godt undvære den Slags Æresbevisninger."

„Naa, du mener kanske, at I har nok i Kjærligheden?" svarede Troels; „saamænd, det er ogsaa en god Ting, den samme; men derfor kan I jo da gjærne lægge Øre til og lyde paa, hvad jeg har at fortælle jer, siden jeg nu en Gang er kommen i Sludrehjørnet. Jeg vil da begynde med, at da du foreslog Sancte Michaels Dag, Ingeborg, var jeg først til Sinds at sige nej — rent ud nej, forstaar I, Venner! — fordi det bares mig for, at det ikke var nogen lykkelig Dag, ihukommende, hvad der skete paa Sancte Michaels Dag om Aftenen for et Decennium siden, da der var Bryllup i Bispegaarden, hvorlunde Ridder Erik og hans Kumpaner brød ind i Bryllupshuset og bortførte Bruden, saa at Brudgommen, den gode Magister Kristen, maatte ved Nattetid vanke hænderyridendes omkring i Havreballe Skov, søgende efter sin ranede Hustru, indtil han ved Guds og gode Menneskers Hjælp var saa lykkelig at gjenfinde hende og faa hende udrevet af Røvernes Kløer — se, alt dette randt mig i Hu, da der blev Tale om at holde Bryllup igjen paa den samme Dag og denne Gang i mit eget Hus, og jeg var nær ved at ræddes for, at det skulde blive et ondt Varsel; men saa tænkte jeg: er Ingeborg, som er en Kvinde, ikke ræd for Dagen, saa bør du, som er Mand, heller ikke lade dig

mærke med noget, jeg holdt altsaa Tand for Tunge og slog til, og saaledes har det da føjet sig, at det er paa Sancte Michaels Dag vi sidder bænkede her ved Brudebordet sammen med tvende lykkelige Brudepar. Gid det da og maa føje sig saa, at vi faar Aarsag til at prise os lykkelige ved Valget af Dagen, at ingen Kvinderøvere skal bryde ind og rane Brudene fra os, men at Dagen maa ende lige saa frydelig, som den begyndte og har været indtil denne Stund, og at den maa efterfølges af mange, mange lige saa glade og lykkelige Dage for Brud og Brudgom — at det maa ske, det skal være mit Ønske for Kold og Ingeborg!"

Med disse Ord stod Troels og alle de mandlige Gjæster atter op og tømte deres Kruse paa Ønskets Opfyldelse.

„Ej er det rimeligt, at Kvinderøvere gjør sig Ulejlighed for at bortføre mig mere," sagde Skipper Ingeborg; „men lad dem bare komme an, om nogen har Lyst! Intet behøver vi at ræddes for sligt."

„Ja, lad dem bare komme," istemte stærken Jørgen, der maaske fornam, at der skjulte sig en Hentydning i hendes Ord.

„Saamænd," sagde Troels og lod Blikket vandre fra det kongelige Orakel til Spaakvinden, „det ved vi alle, Ingeborg, at du er en brav og mandhaftig Kvinde, som altid har Hjærtet paa rette Sted, og at det fornemmelig var dig, der stod Magisteren bi hin Aften, da han og den onde Lensmand paa Liv og Død legede Snipsnap om Bruden . . ."

„Nej, det var vi flere om," afbrød Skipper

Ingeborg ham, „og han, der gjorde Udslaget, er ikke til Stede her i Dag."

Disse Ord pressede Vandet af Karens Øjne, og uden at sige et Ord stod hun op og forlod Værelset.

„Povl Brok, ja, det er sandt," sagde Oltapperen dæmpet og saa' efter Døren, gjennem hvilken hun var forsvunden. „Hm, hm, stakkels Karen! Hun har altid nemt til Vands, som ej er at undres over, efter al den forsmædelige Modgang, hun har lidt. Men hvad jeg vilde sige: ej er det vel rimeligt, at vi har mere Ufred i Vente fra den Kant; Lensmanden er jo langt borte, Kimeren er baade død og begravet, og det bæres mig for, at vi her efter skal nyde Fred og gode Dage. Hvad mener du, Kold Albrektsen? Du sidder og siger ingen Ting."

„Jeg haaber og tror, at den almægtige Gud i Himlen vil naadig beskytte og skjærme os, naar vi tryggelig sætter alt i hans alfaderlige Haand," svarede Vægteren.

„Det var et godt Ord, Kold, og talt, som det sømmede sig en ægte Sømand," sagde Troels; „du og din Hustru har i hans Navn pløjet den høje Sø, ej alene til Vands, men til Lands med paa en Maade, og det sidste vistnok frem for nogen af os andre. At I i denne Stund sidder tryggelig her som Mand og Hustru ved hinandens Side, er et soleklart Bevis for, at han har staaet til Rors og ført eders Livsskude uskadt gjennem alle Brændinger og forbi alle Klipper og Skjær til Aarhusbugtens fredelige Strandbred, hvor eders Hytte staar. Gid I da der maa finde en god og sikker Anker-

grund for Resten af eders Lives Dage! Jeg er rigtig glad ved, at I endelig er kommen i Havn saa nær hos Mette og mig. Vi tre gamle Sømænd skal her efter flittig besøge hinanden og have megen Gammen af at opfriske Minderne fra vor Ungdoms Dage, da vi tumlede os paa Søen i sejrrig Kamp mod Fjenden, først af ham, den kongelige Helt, hvis Billede hænger der paa Væggen, og hvis Øje skuer ned paa os saa grangivelig levende, at man næsten skulde tro, han ogsaa kan høre hvert Ord, vi taler om ham."

„Ja, Gud have Lov for al sin Naade og Miskundhed imod os," sagde Kold; „men da Maaltidet nu er til Ende, som jeg ser, skal vi saa ikke med hinanden synge en Salme, inden vi staar fra Bords?"

Dette hørte Karen fra Værelset ved Siden af, Døren gik lydløst op, og hun vendte tavs og stille tilbage og indtog sin Plads ved Bordet.

De sang Salmen:

„Guds Godhed ville vi prise,
vi Kristne store og smaa,"

og da den var sungen til Ende, gjentog de endnu to Gange Slutningsstroferne af sidste Vers:

„I Jesu Kristi Navn
vi bede dig saa saare,
giv os et fredeligt Aare,
dig til Ære og os til Gavn!"

hvorpaa de alle stod fra Bords og sagde Tak for Mad.

Kold og Ingeborg fulgtes ad ud i Byen og gjorde en lille Vandring om forbi Bispegaarden, samtalende med hinanden om Frk. Eline og Magisteren, hvem Spaakvinden stadig tænkte paa.

Da de om Aftenen havde sagt Farvel til de andre og vandrede sammen ud efter Strandhytten, sagde Kold:

„Hvad siger du nu, hjærteste Hustru min? Har vi nu ikke Aarsag til at være tilfredse og lykkelige?“

„Jo,“ svarede hun, „det har vi. Det eneste, jeg synes, der mangler, er, at vi ikke blev viede af Magister Bonde; men alligevel, jeg takker af Hjærtens Grund min Gud og Skabere!“

XXVI.

Slutning.

Det var en yndig stille Sommermorgen i Aaret 1660. Solen var lige staaet op og havde gydt sine Lysstrømme ud over Aarhusbugtens let krusede Vandspejl, der glimrede som lutter Guld og Diamanter.

En gammel Tigger, klædt i en tæt tilknappet, sid og pjaltet Vadmelskappe, der naaede ham helt ned til Anklerne, og med en falmet, bredskygget Filthat til Hovedtøj, kom vandrende syd fra ad den tidligere omtalte Landevej, der snoede sig ned igjennem Havreballe Skov og løb langs med Strandkanten ind til Aarhus Mindeport. Et stort hvidt Skjæg dækkede hele hans Underansigt og hang ham ned paa Brystet, og Hatten havde han trukket saa dybt ned over Øjnene, at han maatte bøje Hovedet lidt tilbage for at kunne se frem for sig under Kanten af dens nedhængende Skygge.

Udtrykket i den gamle Mands paafaldende klare og levende Øjne var meget alvorligt, spændt

og eftertænksomt. Han havde en Pose paa Ryggen samt en Kjæp i hver Haand og vandrede kun langsomt afsted, og han betragtede opmærksomt alle Gjenstande, som mødte hans Øje baade fra nær og fjærn, stundum tilnikkende dem et venligt god Morgen, som var de kjære gamle bekjendte, han længe ikke havde set.

„Aa ja," mumlede han halv højt, i det han gik videre, „det er alligevel skjønt og vederkvægende for ens Sind atter at gjense sin Barndoms Hjemstavn, og tykkes det mig næsten, at ethvert Træ, enhver Bygning, enhver Krumning af Vejen har sin liden Krønnike at fortælle mig, nogle vel meget sørgelige og af den Art, at man gjærne vilde glemme dem, hvis man kunde, men andre ogsaa baade muntre og glædelige. Se, der ligger nu Strandhytten med sine skjæve, klinede Lervægge og sit mosgroede Straatag, akkurat som i gamle Dage," vedblev Stodderen, i det han, efter at have passeret en Bugtning af Vejen, pludselig standsede, som om han ikke var fuldt bestemt paa, om han skulde gaa videre. „Jeg kunde gaa raskere til, banke paa og kanske faa alt at vide i et Nu — men hvad vilde jeg faa at vide? Kanske det, som vilde fylde mit Sind med bitter Sorg og atter drive mig bort paa ny, langt bort til fremmede Egne . . . og i saa Fald er det rimeligt, at jeg har set denne skjønne Plet for sidste Gang!"

Han blev længe staaende i dybe Tanker og som i Uvished med sig selv om, hvad han skulde foretage sig. Omsider forlod han Vejen og gik op paa en liden Høj, paa hvis Top han satte sig og holdt Øje med Strandhytten, medens han dog

ogsaa stundum vendte Ansigtet mod Øst og stirrede tankefuldt ud over Bugten.

Der gik Sejlere derude, og Betleren lod mekanisk Blikket vandre fra den ene til den anden, som om han havde ganske andre Maal for sine Tanker og Betragtninger. Omsider faldt hans Øje paa en liden Baad, som satte Kurs imod Land, omtrent i Retning af det Punkt, hvor han befandt sig, og han vedblev at følge dens Fart, i Førstningen ligegyldig; men da den ikke forandrede Kurs, og stadig kom nærmere, blev han efterhaanden mere opmærksom.

„Skulde det være Skipper Ingeborg, som har været ude at røgte Garn?“ tænkte han; „men der er to i Baaden, og hun plejede altid at være ene? Give Gud, at det var saa vel, som jeg haaber!“

Baaden nærmede sig for kraftige Aareslag og lagde omsider til Land ud for Strandhytten. Aarerne toges ind, og de tvende Skikkelser gik fra Borde og hjalp hinanden at hale Baaden bedre op paa Sandet.

„En Mand og en Kvinde!“ mumlede Jagttageren og rystede paa Hovedet, som om han følte sig skuffet. Afstanden var for stor, til at han kunde skjelne deres Ansigtstræk; men at begge var af et ældre Udseende, var tydeligt nok. Hvad Størrelse og øvrige Legemsbygning angik, havde Kvindemenneskets vel en paafaldende Lighed med Skipper Ingeborg; men hun var iført en ganske almindelig Kvindedragt, han savnede Kabudsen og Badmelskoften — og hvem var den gamle Graaskjæg, der hjalp hende?

Den høje Kvindeskikkelse hivede Fiskekurven ud af Baaden, løftede den paa Skuldrene og gik

op til Hytten, inden for hvis lave Yderdør hun snart var forsvunden, medens Manden blev ene tilbage og gav sig i Færd med at udbrede Fiskegarnet til Tørring.

Den gamle skjæggede Tigger rejste sig og gik ned til ham.

I det han nærmede sig, rettede Fiskeren sin krummede Ryg og saa' et Øjeblik vist paa den pjaltede Skikkelse, men bukkede sig derpaa atter ned og vedblev at passe sin Dont.

„Guds Fred og god Morgen!" sagde Stodderen.

„Tak, og dig desligeſt!" svarede gamle Kold — thi ham var det — i det han, ved Lyden af den fremmedes Stemme rettede sig helt i Vejret og stirrede forskende paa ham. „Har vi to set hinanden før?" tilføjede han.

„Det kan være," sagde Tiggeren; „men det er lange Tider, siden jeg gjæstede denne Egn, jeg har faret viden om imens og kommer lang Vejs fra."

Kold saa' og saa'. Røsten syntes han at skulle kjende, men Skikkelsen var ham ubekjendt.

„I gaar vel i Guds Navn?" sagde han; „Penge har jeg ej at give jer, men vil I gaa med mig hjem, saa skal I faa en stegt Fisk og en Skive Brød til Davre."

„Tak, som byder," svarede Stodderen; „men jeg har og et andet Ærinde, nemlig at bringe Hilsen og Budskab fra en god bekjendt af jer — Povl Brok er hans Navn."

„Povl Brok!" gjentog Kold med levende Interesse — „har I talt med Povl Brok for nylig? Ja, vel er han en god Ven og nær bekjendt af mig! Hvor lider han, den gode Svend?"

„Han lider godt og vel og agter snart at gjæste sin Hjemstavn; men mit Ærinde gjælder da ellers fornemmelig en anden — om hun end er i Live og kanske endnu er til Huse i Hytten der?" sagde den fremmede og saa' paa Kold, som om han skulde stirre sig Øjnene ud af Hovedet.

„Hans Søster Karen?" svarede Kold; „jo, hun lever end og lider vel, er hun end lidt tung af Sind og stundum plaget af sære Tanker . . ."

Inden han fik Tid at tale ud, foregik der en sælsom Forvandling med Stodderens Holdning og Adfærd. Han snappede begge Stokkene til sig og stak dem under Armen, og saa gjorde han omkring og gik, næsten løb med lette, ilende Skridt op efter Hytten.

Kold bag efter.

Han kom lige tids nok til at se en endnu mere paafaldende Forvandling med Stodderen.

Skipper Ingeborg var i Køkkenet, sysselsat med at gjøre Fisk rene; men inde i Stuen stod Karen over for den fremmede, paa hvem hun stirrede i den største Spænding. Det var gaaet hende som Kold: Røsten kjendte hun, men ikke Personen.

Men lige som Kold traadte ind, rev Stodderen sin bredskyggede Hat af — og en blankpoleret Staalhjælm kom til Syne; dernæst befriede han sig for det lange forlorne Gubbeskjæg og kastede den pjaltede Vadmelskappe — og den gamle afskyldige Stodder var forvandlet til en statelig, stærkt skjægget, solbrændt Krigsmand i Læderkollert, med Hjælm paa Hovedet og Sværd ved Siden.

„Kjære, hjærte Søster, kjender du mig nu?"

sagde Krigsmanden med bevæget Røst og udbredte sine Arme imod hende.

Hun udstødte et Skrig og kastede sig i hans Favn.

„Ja, Gud have Lov, nu kjender jeg dig, min egen kjære Broder Povl!“ sagde hun med Øjnene fulde af Glædestaarer.

Gamle Kold gik med foldede Hænder frem og tilbage paa Gulvet.

„Og Gud have Lov, at du har hørt vore Bønner og ført ham sund og karsk hjem igjen!“ mumlede han for sig selv.

Han aabnede Døren og kaldte ud i Køkkenet: „Kom ind, Ingeborg, og se Herrens store Miskundhed imod os!“

Der skulde meget til at overraske Skipper Ingeborg; men hun standsede uvilkaarlig og slog Hænderne sammen, inden hun vel var kommen over Dørtærskelen, og vel maatte hun gjøre store Øjne; thi henne paa Bænken sad en fremmed Soldknægt, og ved hans Side den ellers saa alvorlige og tungsindige Karen med hans Haand i sin og med et Ansigt saa glædestraalende, at det ordentlig lyste.

„God Morgen, Ingeborg!“ sagde Krigsmanden og rejste sig. „I ser paa mig, som I ej kunde kjende mig — har mit store Skjæg og mit vejrbidte Ansigt da gjort mig saa ganske ukjendelig, at I ej kan se, hvem det er, der staar for eder?“

„I Guds og Jesu Navn — det er da virkelig Povl Brok og ingen anden!“ udbrød Spaakvinden og trykkede hans Haand. „Ja, vel er du bleven helt ukjendelig, som ej er at undres over, efter alle de mange Aar, der er gaaet, siden sidst vi saas —

og saa denne statelige Vaabendragt! Men stor Glæde skaffer du os atter ved at lade dig se iblandt os med sunde Kinder og ved god Helsen! Hvordan har du ellers haft det i al den lange Tid?"

„Aa, det har været baade saa og saa," svarede Povl, i det han atter tog Plads ved Siden af Søsteren. „Mangen Dyst har jeg udstaaet i Kamp med de svenske Soldknægte, som har røvet og plyndret her i vort Land; men altid har jeg kæmpet for Konge og Fædreland efter bedste Evne, har den end stundum været ringe nok, og hist og her har jeg da hentet mig en net liden Skramme; dog har Gud den almægtige ført mig gjennem det alt sammen og bevaret mig Førlighed og hele Lemmer. Mangt og meget har jeg oplevet, hvorom jeg siden skal fortælle, det skal være vort Tidskort i ledige Stunder, naar jeg om lidt er kommen i Ro og har hørt, hvordan I alle har det; for nu har jeg for stedse sagt Farvel til Krigshaandværket og agter at søge mig en Stilling og tjene mit Brød her i min Hjemstavn, siden Gud har undt mig den store Lykke at finde dig i Live og ved god Helsen, min kjære Søsterlil!" vedblev han, i det han vendte sig til Karen og lagde Armen om hendes Liv. „Hvorlunde har du haft det i den lange Tid? Jeg ser, at den ingenlunde har skaanet dig, at den har furet din Pande og bleget din Kind, og dit Haar begynder alt at graanes — har du haft Modgang og Hjærtesorg?"

„Jeg har længtes saa meget efter dig," svarede hun og saa' paa ham med et Blik, fuldt af den inderligste Kjærlighed.

„Og jeg i lige Maade efter dig," sagde han; „men nu vil vi aldrig mere skilles."

„Nej, aldrig!" gjentog hun, „og det var ogsaa den eneste Lykke, jeg begjærede her i Verden, den jeg daglig har bedt om, lige siden du rejste."

„Hvad er det for Tøj, der ligger?" spurgte Skipper Ingeborg og pegede paa Mummedragten, som Povl havde afført sig.

„Det er hans," sagde Kold. „Du maa vide, han kom til mig nede ved Søen, forklædt i Stakkelsdragt og med Tiggerpose paa Ryggen, og begyndte med at bringe Hilsen og Budskab fra sig selv."

„Hvad skulde det Mummespil betyde?" spurgte Skipper Ingeborg.

„I disse Tider," sagde Povl, „kan det vel være raadeligt at dølge, hvem man er, især naar man betræder en Fordbund, hvor man kan være udsat for at blive hidset og jaget som en Hund, selv om der hverken hænger Lak eller Men ved ens Navn; men I ved, for hvis Skyld jeg fandt det klogest at rømme, og næppelig tør jeg vente, at han har skiftet Sind, mens jeg var borte?"

„Den onde Lensmand!" udbrød Skipper Ingeborg; „men det er sandt, du ved jo intet, om hvad der har tildraget sig, siden du rejste —" og hun meddelte ham derpaa i Korthed, hvad Læseren allerede kjender: Udfaldet af Herredagssagen, Klokkerens skrækkelige Død og Erik Grubbes Afskedigelse.

Povl lyttede opmærksomt til hendes Fortælling, og da hun var færdig, udbrød han:

„Store og vigtige Tidender, jeg der hører! De uskyldige frikjendte og de skyldige faldne i den Grav, som de med ond Vilje vilde grave for andre.

Gud have Tak og Lov, at jeg atter tør færdes og frit drage Aande i min kjære Hjemstavn! Lensmandens Efterfølger kjender mig næppelig, og sært skulde det gaa til, om jeg strax gav ham Aarsag til at vorde mig gram."

„Den gode Hr. Niels Krag er en retfærdig Mand og gjør ingen Fortræd," oplyste Kold; „han har givet os frit Forlov at bo i Strandhytten og bjærge vor Føde paa lovlig Vis."

„Og derfor lønne ham Gud miskundelig!" sagde Povl med oprigtig Alvor. „Men jeg blev ej færdig med at sige, hvorfor jeg havde forstukket mig i Stakkelsdragten," vedblev han, „og næppelig havde jeg skjult mig alene for at undgaa at blive gjenkjendt af den onde Lensmand, mod hvem jeg nu nok turde have vovet en Vaabendyst, ifald han vilde gaa mig paa Livet; men jeg har i den sidste Tid været sær plaget af onde Drømme og mørke Anelser om min kjære Søster" — her gav han hende et Kys paa Panden og lagde Armen fastere om hendes Liv — „og jo mere jeg nærmede mig Aarhus, desto visere blev jeg paa, at der ventede mig onde Tidender om hende, at hun enten var død, eller at den tunge Vanskæbne, der overgik hende i vor Ungdom, atter havde ramt hende med en eller anden sørgelig Tildragelse . . ."

Karen afbrød ham. „Det var fordi du holdt saa meget af mig," sagde hun mildt og stille og trykkede hans Haand, „mit Sind var lige saa plaget af Ængstelse og Bekymring for din Lod og Lykke i Verden, hjærte Broder!"

„Kjære lille Vennen min!" sagde han og gjengjældte varmt hendes Haandtryk. „Men kan

I nu begynde at fatte, hvifor jeg ej vilde give mig til Kjende ſtrax? Havde Karen været død og lagt under Mulde eller ... jeg ved ej hvad, ſaa havde I, Fa'r Kold, aldrig faaet at vide, hvem den graaſkjæggede Gubbe var — jeg havde vendt mig og gaaet igjen med min Sorg, hvorhen min gode eller onde Stjærne vilde have ført mig. Dog Gud have evig Lov, at mine onde Anelſer bedrog mig! Men hvorlunde gaar det ellers til, Fa'r Kold," vedblev han, henvendt til den gamle, „at jeg træffer jer her i Dag? Sidſt vi ſaas, var I Taarngjemmer paa Tjele."

De fortalte ham, hvorledes Vægteren, ved Skipper Ingeborgs Biſtand, var bleven udfriet af Tjeneſten, om deres tidligere Forhold til hinanden og om Dobbeltbryllluppet i Fiſkergyden for ni Aar ſiden.

Fremdeles lutter gode Tidender! Den hjemvendte Krigsmand blev for hver Meddelelſe, han modtog, mere tilfreds og glad i Hu.

„Men hvor er lille Ingeborg Koldsdatter?" ſpurgte han til ſidſt og ſaa' ſig om; „ej maa I tro, at jeg førſt ſavner hende nu; hun har været mig i Tanke, ſiden jeg kom; men jeg troede, at hun omſider vilde komme ſmuttende ind og viſe ſig for mig."

„Min lille Navne er ingen Gærdeſmutte længer, men en rankvoxen Ungmø," lo Skipper Ingeborg; „hun har faaet Mettes tidligere Plads og er alt paa tredje Aar Skjænketærne i Troels Øltappers Bod."

„Da forlænges jeg ſandeligen efter at ſe

hende!" raabte Povl Brok og sprang op, „og vel er jeg ganske fastende og saa sulten som en Stork . . ."

„Aa, det er ogsaa skammeligt af mig," udbrød Skipper Ingeborg og rejste sig, „jeg sidder her og snakker og har hverken budt dig vaadt eller tørt!"

„Ja, jeg lovede Stakkelsmanden stegte Fisk til Davre," sagde gamle Kold med det ham egne tørre Smil, der altid kom frem, naar han var i godt Lune og glad i Hu; „men siden Stodderen har skudt Ham og forvandlet sig til en hjemvendt sejrrig Krigshelt, synes jeg næsten, at den Kost er for simpel til ham."

Og kort at fortælle, der vilde ogsaa gaa for lang Tid hen, inden Husmoderen fik Stegepanden til at snurre, og paa Kolds Forslag blev de fangne Fisk baarne ned til Stranden igjen og gjemte i Hyttefadet, hvorpaa de fire glade Mennesker fulgtes ad ind til Byen og om i Fiskergyden for at berede Vennerne der en glædelig Overraskelse og lade sig beværte af Mette Skippers.

Og sikken Glæde, der blev i Ølboden!

„Det er Morbroder Povl!" udbrød „den rankvoxne Skjænketærne," førend den hjælmsmykkede Krigersskikkelse vel var kommen indenfor Døren — at det maatte være ham, havde hun strax gjættet af hans Udseende, men især af sin Moders straalende glade Ansigt. Hun og gamle Troels — der endnu var rask og rørig — Mette og Karsten, alle ilede til for at trykke hans Haand til Velkomst og overbyde hinanden i at lægge deres overvættes Glæde over Gjensynet for Dagen. Om det saa var Mettes og Karstens tvende raske Smaarollinger — en Dreng og en Pige — vilde de være med lige

saa vel som de andre, og Povl løftede dem op til sig, kyssede og klappede dem — han næsten overvældedes af al den Kjærlighed og Glæde, der mødte ham fra alle Sider, det var noget andet end at sidde ude paa Højen og drømme om, at hans Søster var død, og at han maaske var ganske forladt og venneløs i hele den vide Verden!

Og det gamle Ægtepars Forventning om, at deres velstaaende Datter ved en saa sjælden og højtidelig Lejlighed nok skulde vise sig i sin fulde husmoderlige Glans og komme frem med en Anretning, som i alle Maader svarede til, hvad en hjemvendt tapper Fædrelandsforsvarer og længe savnet kjær Ven med Rette kunde gjøre Krav paa, blev ingenlunde skuffet.

I en Haandevending blev der rettet an i Bedstestuen, og medens Troels Øltapper, der fremdeles fungerer som Vært — Karsten kan endnu ikke gjøre det saa godt som han — skikker sine Gjæster til Sæde ved det dækkede Bord, vil vi tage Afsked med det lykkelige Selskab og overlade til Læseren selv at udmale sig, med hvilke Ord den gamle veltalende Vært udbringer Skaalen for Hædersgjæsten, og hvilke Samtaler, der under Maaltidet føres af dette trofaste, hjærtelige Vennelag, som er det sidste, vi ser samlet i „Troels Øltappers Bod."

Den følgende Dag gik Povl Brok til Havreballegaard for at melde sig hos den ny Lensmand. Han bankede paa Jærnporten, der strax aabnede sig for ham, og han traadte ind i Borggaarden.

„Den gode Hr. Niels Krag", som han kaldtes i Modsætning til sin Forgænger, „den onde Lens-

mand", var en høj, svær Herre med et fedt glinsende, godmodigt Ansigt og en stærkt purlet fyldig Haarvext.

Han sad med bart Hoved og i bare Skjorteærmer paa en Bænk under det store Kastanjetræ og havde en fyldt Ølkande paa Bænken ved Siden af sig.

Povl havde pudset sig omhyggelig og navnlig poleret sin Staalhjælm saa blank, at den skinnede.

Han nærmede sig med raske Skridt og standsede foran Lensmanden med rank militær Holdning.

Lensmandens Øjne hvilede først med Velbehag paa den statelige Krigerskikkelse; men da Povl blev staaende ubevægelig, medens han begyndte at fremføre sit Ærende med at sige, hvem han var, lagde den mægtige Mands Pande sig i truende Rynker, og han standsede ham brat ved at udbryde i en barsk og myndig Tone:

„Naa, saa der har vi dig endelig, Povl Brok! Troede du kanske, at du var glemt her i Lenet? Det var dig, der voldelig overfaldt og skjændig mishandlede min Formand, den ædle og højbaarne Ridder Erik?"

„Det var kun simpelt Nødværge, eders Naade!" svarede Povl.

„Du er altsaa lige stiv i Nakken og kommer ej for at bede om Pardon?" vedblev Lensmanden i en Tone, der i Povls Øren klang som et Vink om, at „Pardon" kunde han faa, hvis han begjærede den.

Efter et Øjebliks Kamp med sin Stolthed bøjede Povl sit ene Knæ til Jorden og blev liggende med ydmygt nedslagne Øjne. For sin

Søsters og sin egen Fremtids Skyld kunde han gjøre det over for Niels Krag, over for Erik Grubbe havde det været ham umuligt.

„Godt, godt — det er nok, min Søn!“ udbrød Lensmanden i en mild og venlig Tone, „staa kun op igjen!“

Povl rejste sig og indtog sin forrige Holdning.

„Du har været Soldat?“ begyndte Niels Krag paa ny, i det han tørrede Sveden af sin Pande med Skjorteærmet og tog sin en Slurk af Ølkanden.

„Ja, eders Naade! I nitten Aar har jeg tjent i hans Majestæts Hær og de to sidste Aar som Korporal.“

„Du har altsaa været med at vise Karl Gustav og hans fordømte Soldknægte Vintervejen?“

„Ja, efter ringe Evne, eders Naade!“ svarede Povl, og paa Lensmandens Opfordring fortalte han, stadig staaende, sine Oplevelser under Krigene og skildrede navnlig udførlig sin og sine nærmeste Vaabenfællers Andel i det heltemodige Forsvar af Kjøbenhavn under de svenskes Belejring 1658—59 og de danske Vaabens endelige Sejer.

Lensmanden lyttede tavs og opmærksomt til hans Fortælling, og da Povl var færdig og holdt inde, lod han en Tjener bringe tvende Sølvbægere, til Randen fyldte med skummende Vin, greb selv det ene og bød Povl tage det andet, og derpaa sagde han:

„Du er en brav Svend, Povl Brok, og du har fornøjet mig meget med din Beskrivelse af Krigen og dens Gang, for saa vidt du har set og selv deltaget i den. Jeg vil tømme dette Bæger

med dig, Korporal, og takke dig for din Andel i Fædrelandets tapre Forsvar. En Skaal til Bunds for vort kjære gamle Danmark!"

De tømte Bægrene og satte dem fra sig paa Bænken, hvorpaa Korporalen rettede sig og gjenindtog sin tidligere Stilling.

„Du er altsaa en af mine, Korporal," fortsatte Lensmanden — „hvad har du nu i Sinde, hvis du selv maa raade?"

„At fortjene mit Brød paa ærlig Vis," svarede Povl.

„Godt! Vil du tjene mig?"

„Ja, det vil jeg gjærne."

„Meget vel!" sluttede den gode Hr. Niels Krag; „du har rendt Hornene af dig og har lært at være lydig og føjelig, kan jeg skjønne. Vi finder saa vel en Plads, som kan være dig tjenlig, og har du en tro Haand og en tavs Mund, saa kommer vi nok til Rette med hinanden."

Saaledes endte dette Møde, og glad i Hu skyndte Povl sig ned til Strandhytten og meddelte sin Søster, hvilke gode Udsigter han havde faaet.

„Hvilken Lykke for os to fattige, hjemløse Stakler!" udbrød Karen et Par Dage senere, da hendes Broder atter, og denne Gang „efter Ordre", havde været oppe paa Gaarden. Lensmanden havde givet Povl en Plads som Skovløber i Havreballe Skov og Fæste paa et gammelt Hus med lidt Avling og Græsning til en Ko, og denne „naadige Gave" havde Povl med Tak modtaget. De havde nu altsaa Tag over Hovedet og Udsigt til dagligt Brød, og det var store Ting for Fattigfolk i de Tider, især under et mildt og „naadigt" Herskab.

Men der var desuden en Omstændighed, som gav det fremtidige Hjem et uskatterligt Værd og et eget Trylleri i Søskendeparrets fremfor i andres Øjne. Huset var nemlig det samme, som deres Forældre havde beboet, og hvor de selv var fødte og havde tilbragt deres første lykkelige Barndomsaar.

Karen græd Glædestaarer, da hun med Broderen flyttede ind i den gamle kjære Vraa, hun tog ham om Halsen, kyssede ham og sagde, inderlig bevæget:

„Gud have evig Tak, at vi fik Lov at henleve vore Dage her paa dette velsignede Sted! Her vil vi bygge og bo sammen og trolig hjælpes ad i gode og onde Dage!"

„Ja, indtil Døden adskiller os!" svarede Povl og sluttede hende i sin trofaste Broderfavn.